

**УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
УКРАЇНЬСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ
АКАДЕМІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ**

**СТУДЕНТСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«Фінансові, конкурентні та комунікативні
аспекти глобальної економіки:
актуальні виклики та перспективи»**

30.10.2024 о 15.00

**Форма проведення: дистанційна.
Мова конференції: українська,
англійська, німецька, польська.**

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ
АКАДЕМІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ФІНАНСОВІ, КОНКУРЕНТНІ ТА КОМУНІКАТИВНІ
АСПЕКТИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: АКТУАЛЬНІ
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

30 жовтня 2024 року

Ужгород
2024

За загальною редакцією:

Федьо В. Я. студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин УжНУ, голова Студентського наукового товариства ФМЕВ.

Лукачко Д. І. студент III курсу факультету міжнародних економічних відносин УжНУ, заступник голови Студентського наукового товариства ФМЕВ.

Рецензенти:

Палінчак М.М. доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин УжНУ.

Король М.М. доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин УжНУ, заступник декана з наукової роботи.

Фінансові, конкурентні та комунікативні аспекти глобальної економіки: матеріали доповідей Студентської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 30 жовтня 2024 року) За заг. ред.: В. Я. Федьо, Д. І. Лукачко, – Ужгород, 2024. – 323 с.

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників Студентської науково-практичної конференції «**Фінансові, конкурентні та комунікативні аспекти глобальної економіки: актуальні виклики та перспективи**» (30 жовтня 2024 року, м. Ужгород), у яких розглядається аналіз фінансових стратегій, конкурентоспроможності бізнесу, ролі комунікацій у глобальному середовищі, сучасних викликів, таких як геополітична нестабільність та цифровізація, що супроводжують світове господарство і міжнародні економічні відносини, проблеми перекладу та інші питання.

ЗМІСТ

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ	8
<i>Бендик В. РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СУЧАСНИХ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСАХ</i>	<i>8</i>
<i>Білавич Є. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РОЗВИТОК СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА</i>	<i>13</i>
<i>Білусяк Д. ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ РЕСУРСИ ТА ЇХ РОЛЬ У СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСАХ</i>	<i>18</i>
<i>Бірес О. СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КАНАДИ.....</i>	<i>23</i>
<i>Гойс І., Лукачко Д. СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ МАРКЕТИНГУ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ КОМПАНІЙ СВІТУ</i>	<i>27</i>
<i>Гойс І., Лукачко Д. БІЖЕНЦІ ТА ЕКОНОМІКА: НАСЛІДКИ ДЛЯ КРАЇН ЄС</i>	<i>31</i>
<i>Кубан А. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....</i>	<i>38</i>
<i>Ломова С. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН США ТА КАНАДИ</i>	<i>46</i>
<i>Михалчич Т. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СТРУКТУРИ ТА РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ</i>	<i>50</i>
<i>Мишак Я. САНКЦІЇ ПРОТИ РОСІЇ ТА ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ КРАЇН СВІТУ</i>	<i>56</i>
<i>Монуш Д. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ США ТА ПОЗИЦІЙ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ</i>	<i>61</i>
<i>Петій С. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ, СПРИЧИНЕНІ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЮ ВІЙНОЮ</i>	<i>66</i>
<i>Пилип А. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ</i>	<i>70</i>
<i>Родна Б. ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ТА ІНВЕСТИЦІЇ</i>	<i>77</i>
<i>Романенко І. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КИТАЮ ТА ЙОГО РОЛЬ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....</i>	<i>82</i>
<i>Свирида А. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ СЛОВАЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ.....</i>	<i>87</i>

<i>Степанов А.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ ВСТУПУ В ЄС.....	92
<i>Таран М.</i> ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС НА СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	100
<i>Федьо В., Цап В.</i> ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ВІЙНИ 2022-2024.....	104
<i>Федьо В., Цап В.</i> СИНЕРГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ.....	110
<i>Форнагель А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ.....	115
<i>Чурей Ю.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	121
<i>Якимець А.</i> АНАЛІЗ ВПЛИВУ ТНК НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ.....	129
МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА	135
<i>Брензович Д.</i> ОБСЄ ЯК ІНСТИТУТ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	135
<i>Васько Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ В РАМКАХ НАТО	140
<i>Гона Д.</i> ГРУПА 77: БАГАТОСТОРОННЯ ДИПЛОМАТІЯ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ.....	146
<i>Громовчук В.</i> СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ: СУЧАСНІ ВИКЛИК ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	152
<i>Длужевська М.-А.</i> УЧАСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН.....	158
<i>Добей О.</i> ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЄС	163
<i>Кадар А.</i> БАГАТОСТОРОННЯ ДИПЛОМАТІЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	168
<i>Лалакулч В., Маркович О.</i> ІЗРАЇЛЬСЬКО-ПАЛЕСТИНСЬКИЙ КОНФЛІКТ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВРЕГУЛЮВАННЯ.....	174
<i>Перець М.</i> БАГАТОСТОРОННЯ ПОЛІТИКА БРІКС.....	179
<i>Семаль Д.</i> РОЛЬ АСЕАН В БАГАТОСТОРОННІЙ ДИПЛОМАТІЇ.....	184
<i>Цирик А.</i> РОЛЬ БІЗНЕС-СТРУКТУР У БАГАТОСТОРОННІЙ ДИПЛОМАТІЇ	189
<i>Шимоняк В., Глипка С.</i> РОЛЬ НОВИХ СВІТОВИХ ЦЕНТРІВ СИЛИ: ЗРОСТАННЯ ВПЛИВУ КИТАЮ, ІНДІЇ ТА ІНШИХ КРАЇН ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ.....	193

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ	198
<i>Гойс І., Лукачко Д. THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON TRANSLATION PRACTICES</i>	<i>198</i>
<i>Гойс І., Лукачко Д. ADAPTATION VS WORD-TO-WORD TRANSLATION: WHAT IS APPROPRIATE IN A PARTICULAR SITUATION?</i>	<i>203</i>
<i>Череміська Д. PHRASEOLOGICAL UNITS AND THEIR CLASSIFICATION</i>	<i>208</i>
<i>Шимоняк В., Гливіка С. THE IMPACT OF MEMES AND INTERNET SLANG ON TRANSLATION IN THE DIGITAL AGE.....</i>	<i>213</i>
ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА.....	218
<i>Більце Н. ROLE OF GAMIFICATION IN LANGUAGE LEARNING AND ACHIEVEMENTS SYSTEM IN EDUCATION.....</i>	<i>218</i>
<i>Богів О. DEUTSCHE DIALEKTE IN TRANSKARPATIEN: VERGANGENHEIT UND GEGENWART.....</i>	<i>222</i>
<i>Гіга А. USING THE “FLIPPED CLASSROOM” TEACHING METHOD FOR TEENAGERS AND ADULTS</i>	<i>228</i>
<i>Джахман А. APPROACHES IN TEACHING GRAMMAR TO ADULTS (A1-B2 LEVELS).....</i>	<i>232</i>
<i>Дудник С. INTEGRATING GAMIFICATION AND ONLINE TOOLS TO IMPROVE ENGLISH LANGUAGE ENGAGEMENT</i>	<i>236</i>
<i>Дьордяй О. COGNITIVE PROCESSES IN TRANSLATION</i>	<i>240</i>
<i>Льків А. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ЛЕКСИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....</i>	<i>245</i>
<i>Кучерява С. ФІНАНСИ В ПРИСЛІВ'ЯХ ТА ПРИКАЗКАХ РІЗНИХ КУЛЬТУР: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....</i>	<i>249</i>
<i>Мондик С. CHILDHOOD BILINGUALISM: PSYCHOLOGICAL EFFECTS ON COGNITIVE DEVELOPMENT</i>	<i>254</i>
<i>Петрішка М. THE PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL FACTORS BEHIND ACADEMIC DISHONESTY</i>	<i>257</i>
<i>Печора А. VARIATIONS OF THE ENGLISH LANGUAGE IN SOCIAL MEDIA AND ONLINE COMMUNITIES</i>	<i>260</i>
<i>Поллой П. MODERNISATION OF ENGLISH LANGUAGE.....</i>	<i>264</i>
<i>Понзель О. THE SIGNIFICANCE OF USING ROBOTS IN LANGUAGE LEARNING AND TEACHING.....</i>	<i>267</i>
<i>Попович А. ONLINE ACTIVITIES FOR TEACHING ENGLISH TO PRESCHOOLERS (3-7 YEARS OLD).....</i>	<i>272</i>

<i>Реблян Н.</i> THE ROLE OF VIRTUAL REALITY IN ENHANCING LANGUAGE IMMERSION EXPERIENCES	276
<i>Русанова В.</i> CONTEMPORARY ENGLISH SLANG AND ITS USAGE IN UKRAINIAN LANGUAGE	280
<i>Сабо В.</i> LANGUAGE AND LITERACY IN THE 21 ST CENTURY	284
<i>Садовниченко В.</i> ANALYSIS OF MACHINE DICTIONARIES AND TRANSLATIONS	289
<i>Сидорчак О.</i> HOW LANGUAGE SHAPES THE WAY WE THINK.....	293
<i>Слінська К.</i> EVOLUTION OF TEXT MEDIA TECHNOLOGY.....	297
<i>Стегура К.</i> SECOND LANGUAGE ACQUISITION	301
<i>Стенавська В.</i> AUDIOVISUAL TRANSLATION: SUBTITLING AND DUBBING OF FILMS.....	305
<i>Стрийків А.</i> THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LANGUAGE PROCESSING AND COMMUNICATION	310
<i>Хваста Р.</i> AUTOMATED TRANSLATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION: HOW THEY ARE CHANGING APPROACHES TO LEARNING	314
<i>Чобаль В.</i> THE ROLE OF LINGUISTIC EXPERTISE IN TRAINING AI TRANSLATION MODELS.....	317
<i>Щобак Д.</i> BIASES IN LEARNING ENGLISH TENSES: EFFECTIVE APPROACHES FOR ADULTS	320

РОЗДІЛ 1.

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СУЧАСНИХ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСАХ

Бендик Валерія

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Цалан Мирослава Іванівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У сучасних умовах глобалізації міжнародні економічні організації відіграють важливу роль у формуванні світової економічної системи. Ці організації не лише сприяють зміцненню економічної стабільності, але й забезпечують інтеграцію національних економік у світовий ринок, підтримують сталий розвиток та допомагають подолати кризові явища. Від Міжнародного валютного фонду (МВФ) і Світового банку до Світової організації торгівлі (СОТ) та Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), кожна з них виконує специфічні функції, спрямовані на стабілізацію світової економіки та розвиток міжнародної співпраці [7]. Усі ці структури активно впливають на національні економічні політики, регулювання ринків та міжнародну торгівлю, що робить їх незамінними гравцями у сучасних світогосподарських процесах.

Багатосторонні організації можуть бути регіональними, організованими навколо спільного питання чи функції, або глобальними. [4]. Міжнародні економічні організації забезпечують стабільність та ефективність глобальної

економіки через надання фінансової допомоги, підтримку валютної стабільності, сприяння міжнародній торгівлі та розвиток інфраструктури. Їхні функції охоплюють надання фінансових ресурсів країнам, регулювання валютних курсів, зниження економічної нерівності та боротьбу з бідністю, а також сприяння сталому економічному розвитку. Три основні міжнародні економічні організації — це Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світова організація торгівлі (СОТ). Вони мають незначний вплив на промислово розвинені країни, проте можуть впливати на країни, що розвиваються, під час економічних криз або коли ці країни потребують додаткових валютних ресурсів [6].

Міжнародні організації, такі як Світовий банк та МВФ, надають кредити та технічну допомогу країнам з низьким рівнем доходів. Вони підтримують реалізацію економічних реформ, розвиток інфраструктури, модернізацію сільського господарства та розбудову освітніх систем. Це дозволяє таким країнам долати економічні труднощі, стимулювати сталий розвиток і скорочувати розрив із розвиненими економіками.

Міжнародні фінансові організації встановлюють стандарти та рекомендації для фінансових ринків, сприяючи глобальній фінансовій стабільності. МВФ, наприклад, підтримує стабільність валютних курсів та запобігає валютним кризам шляхом моніторингу економічних показників країн-учасниць. Вони також забезпечують контроль над валютними операціями та підтримку ліквідності, що знижує ймовірність глобальних фінансових криз. Фінансове регулювання охоплює правила і закони, які зобов'язані дотримуватися компанії, що функціонують у фінансовій сфері, такі як банки, кредитні спілки, страхові компанії, фінансові брокери та управляючі активами. Однак фінансове регулювання включає не лише наявність правил, але й постійний нагляд і забезпечення їх виконання.

Дії однієї країни можуть мати серйозні наслідки для суспільств, навколишнього середовища та економік інших країн. Глобалізація економічних ринків та технологічні зміни впливають на те, як держави, компанії та окремі особи взаємодіють у сфері економіки, зокрема в торгівлі товарами та послугами,

капітальних інвестиціях та фінансових переказах. Ці зміни також прискорюють соціальні та екологічні витрати, пов'язані з транснаціональною економічною діяльністю.

Ці обставини підкреслюють важливість глобальних колективних дій та ролі міжнародних економічних організацій, які регулюють транснаціональні економічні угоди. Обговорюючи, як міжнародні економічні організації вирішують сучасні глобальні проблеми — наприклад, управління міжнародними ланцюгами постачання, врегулювання торгових суперечок, подолання суверенних боргових криз та фінансування переходу до екологічно чистих економік — важливо враховувати, як історичні аспекти нинішньої системи можуть вплинути на її здатність ефективно виконувати ці функції. Через надання фінансової допомоги та кредитування, міжнародні економічні організації впливають на економічну політику країн. Програми підтримки часто містять умови, такі як необхідність проведення структурних реформ, скорочення дефіциту бюджету, боротьба з корупцією, підвищення прозорості та поліпшення умов для інвестицій. Такі рекомендації спрямовані на підвищення економічної стабільності та довіри інвесторів.

Міжнародні економічні організації активно включають у свої програми аспекти сталого розвитку, такі як захист довкілля, боротьба зі змінами клімату та підтримка соціальної справедливості. Вони фінансують проєкти, що знижують рівень викидів вуглецю, сприяють енергетичній ефективності, розвитку "зеленої" економіки та підтримці соціально орієнтованих ініціатив, що сприяє створенню стабільного та стійкого глобального економічного середовища.

Незважаючи на їхню значущість, діяльність міжнародних економічних організацій часто зазнає критики. Зокрема, деякі експерти вважають, що міжнародні організації недостатньо враховують потреби країн, що розвиваються, і нав'язують жорсткі умови, які можуть посилювати економічну нерівність. Крім того, їхня діяльність іноді вважається непрозорою, а вплив на розвинені країни — обмеженим. У сучасній міжнародній валютній системі, ймовірно, міжнародну співпрацю можна поліпшити за допомогою аналітичної структури та

інформаційної бази, які дозволяють виявляти існуючі або потенційні дисбаланси, які можуть серйозно вплинути на одну або кілька країн.

Отже, роль міжнародних економічних організацій у сучасних світогосподарських процесах є надзвичайно важливою та багатогранною. Вони не лише сприяють економічній стабільності та розвитку країн, але й забезпечують умови для глобальної економічної інтеграції, підтримують країни, що розвиваються, та регулюють міжнародну фінансову систему. Важливо, щоб міжнародні економічні організації адаптувалися до нових глобальних реалій, зокрема враховували специфіку кожної країни, зміцнювали свою прозорість та відкритість, а також зосереджувалися на сталому розвитку. Тільки так вони зможуть забезпечити справедливий і рівний доступ до ресурсів, підтримувати економічний розвиток і справлятися з глобальними викликами сучасності.

Список використаних джерел

1. Explainer - What is financial regulation and why does it matter? URL: <https://www.centralbank.ie/consumer-hub/explainers/what-is-financial-regulation-and-why-does-it-matter>
2. International Economic Organization. URL: <https://www.sciencedirect.com/topics/economics-econometrics-and-finance/international-economic-organization>
3. International Economic Organizations, Developing Country Reforms, and Trade. URL: <https://www.nber.org/reporter/winter-1999/2000/international-economic-organizations-developing-country-reforms-and-trade>
4. Міжнародні організації. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/6220/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf>
5. Promoting Sustainable Development. URL: <https://ecosoc.un.org/en/what-we-do/promoting-sustainable-development>

6. Promoting Trade: Regional Integration and the Global Economy. URL: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/display/book/9781589062627/ch06.pdf>
7. Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/56.pdf
8. Scope and Limits of International Economic Cooperation and Policy Coordination. URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/024/1988/002/article-A003-en.xml>
9. Support for developing countries. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/development-and-sustainability/support-developing-countries_en
10. The Future of Global Financial Regulation. URL: https://www.fsb.org/uploads/Jones_Knaack.pdf
11. What is the impact of international economic law on developing countries? URL: <https://www.economicsobservatory.com/what-is-the-impact-of-international-economic-law-on-developing-countries>

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РОЗВИТОК СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Білавич Єлизавета

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Світове господарство це сукупність взаємозв'язаних національних економік країн світу, які інтегруються завдяки міжнародному поділу праці, глобальним фінансовим і виробничим зв'язкам, а також спільним ринковим відносинам. Сучасне світове господарство формується не тільки на основі економічних взаємозв'язків, але й соціальних, політичних, екологічних факторів, які створюють глобальне економічне середовище. Важливими рисами світового господарства є взаємозалежність країн, а також зростання міжнародного руху капіталу, робочої сили і товарів, що сприяє взаємопроникненню економічних систем і підсилює глобалізацію

Важливий елемент світового господарства – міжнародні економічні відносини, що охоплюють торгівлю товарами і послугами, фінансові інвестиції, технологічний обмін, а також трудову міграцію. Торгівля є однією з ключових форм міжнародних економічних відносин і виконує роль механізму обміну ресурсами, забезпечуючи країни необхідними товарами і послугами, які вони не можуть або не вигідно виробляти самостійно. Фінансові інвестиції включають як прямі інвестиції, що пов'язані зі створенням виробничих потужностей за кордоном, так і портфельні інвестиції, спрямовані на купівлю акцій і облігацій іноземних компаній, і є важливим джерелом розвитку для країн, що

розвиваються. Ще одним структурним елементом світового господарства є регіональні економічні об'єднання, такі як Європейський Союз (ЄС), Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА), Меркосур, Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) та інші.

Пандемія COVID-19 стала безпрецедентним викликом для глобальної спільноти, впливаючи на економіку, соціальні відносини, охорону здоров'я, політику і навіть культурне життя усього світу. Вперше зафіксований у грудні 2019 року в китайському місті Ухань, вірус швидко поширився на всі континенти, і вже на початку 2020 року ВООЗ оголосила глобальну надзвичайну ситуацію у сфері охорони здоров'я, а згодом – пандемію. З початком пандемії країни зіткнулися з новими викликами, такими як швидка мобілізація ресурсів для систем охорони здоров'я, введення карантинних заходів та адаптація економічних і соціальних структур до умов кризи. Виникли складнощі у забезпеченні медичним обладнанням, захисними засобами та лікарськими препаратами, що ускладнило боротьбу з вірусом, особливо в країнах із низьким рівнем економічного розвитку. Держави були змушені запроваджувати надзвичайні заходи, включаючи закриття кордонів, обмеження руху, локдаун та соціальне дистанціювання, що вплинуло на всі аспекти життя людей [1].

На рівні глобальної економіки пандемія COVID-19 призвела до значного скорочення виробництва, зниження обсягів торгівлі, порушення міжнародних ланцюгів поставок та зростання безробіття. Багато підприємств були змушені припинити свою діяльність, що спричинило значні економічні збитки і для малих бізнесів, і для міжнародних корпорацій.

Водночас пандемія COVID-19 суттєво стимулювала розвиток цифрових технологій, які стали невід'ємною частиною повсякденного життя [22]. Віддалена робота, онлайн-освіта та дистанційна медицина не лише стали новими стандартами, але й необхідністю, що пришвидшила цифрову трансформацію у багатьох сферах. В освіті відбувся швидкий перехід до онлайн-форматів, що відкриває нові можливості для студентів з різних регіонів. Дистанційна

медицина, в свою чергу, забезпечила доступ до медичних послуг навіть у найвіддаленіших куточках, що стало особливо важливим під час карантинних обмежень

Пандемія COVID-19, яка розпочалася наприкінці 2019 року, справила значний вплив на макроекономічні показники країн світу, викликавши глобальну економічну кризу без прецеденту. Один з найбільш помітних наслідків пандемії – різке падіння світового ВВП. За даними Міжнародного валютного фонду, у 2020 році світова економіка скоротилася на 3,5%, що стало найбільшим падінням з часів Великої депресії 1930-х років. Це скорочення особливо відчутно позначилося на економіках країн, що розвиваються, де падіння ВВП сягнуло 4,6%, тоді як у розвинутих країнах зменшення становило 4,4% [22].

Вплив пандемії на ринок праці також був критичним. Згідно з даними Міжнародної організації праці, у 2020 році втрати робочих місць у світі становили 8,8% загальної кількості годин роботи, що еквівалентно 255 мільйонам повних робочих місць. Ще одним важливим макроекономічним показником, що постраждав від пандемії, є інфляція. У 2020 році в багатьох країнах, особливо в розвинених, спостерігалось зниження інфляційних темпів через зменшення споживчого попиту. Наприклад, в США інфляція знизилася до 1,2% у 2020 році, тоді як у 2019 році вона становила 2,3%.

До ключових секторів економіки, наслідки для яких були найбільш відчутними в результаті впливу пандемії COVID-19, відносяться сфера міжнародного туризму та готельно-ресторанного бізнесу. За даними Всесвітньої туристичної організації ООН (UNWTO), 2019 рік виявився десятим поспіль роком з позитивною динамікою для світового туризму. Проте темпи зростання міжнародних прибуттів у 2019 році почали сповільнюватися. У цей рік усі регіони відзначили збільшення кількості міжнародних прибуттів, але чинники, такі як невизначеність, пов'язана з Brexit, банкрутство великої туристичної компанії Thomas Cook, а також геополітична напруга і соціальні протести, негативно вплинули на розвиток галузі. Це призвело до уповільнення зростання

в 2019 році порівняно з рекордними темпами 2017 і 2018 років. Найбільше це сповільнення торкнулося країн із розвинутою економікою, особливо Європи та регіону Азійсько-Тихоокеанського.

Витрати туристів у зарубіжних поїздках 2019 року продовжували зростати, особливо в країнах, що приймають найбільшу кількість іноземних гостей. Так, Франція повідомила про зростання витрат туристів на 11%, США – на 6%. Водночас Бразилія і Саудівська Аравія заявили про зниження витрат туристів.

Відновлення світової економіки після пандемії COVID-19 потребує стратегічних зусиль, спрямованих на стимулювання економічного зростання, зміцнення стійкості до майбутніх викликів та модернізацію ключових секторів. По-перше, важливим напрямом є інвестиції в інфраструктуру, цифровізацію та зелені технології, які дозволять створити нові робочі місця, адаптувати економіку до сучасних потреб та зменшити негативний вплив на навколишнє середовище.

Також ключовим шляхом відновлення є зміцнення систем охорони здоров'я та соціального захисту, які виявилися вразливими до потрясінь під час пандемії. Уроки пандемії показали необхідність зміцнення інфраструктури охорони здоров'я, розширення доступу до медичних послуг та виробництва медичних товарів на національному рівні.

Важливим елементом відновлення є активізація міжнародної співпраці. Глобальні кризи, такі як пандемія, не можуть бути вирішені окремими країнами, і тому координація зусиль на міжнародному рівні стає критично важливою. Міжнародні фінансові інститути, зокрема МВФ, Світовий банк, а також регіональні банки розвитку відіграють ключову роль у наданні фінансової підтримки країнам із менш розвиненими економіками, що допомагає уникнути глобальних економічних дисбалансів.

Нарешті, для відновлення економік світу важливим залишається формування нових моделей ведення бізнесу, орієнтованих на стійкість, інновації

та інклюзію. Пандемія стимулювала багато підприємств переглянути свої бізнес-моделі, впровадити автоматизацію та цифрові технології, що дозволяє їм швидше адаптуватися до нових умов.

Список використаних джерел

1. Ярошенко Т. С. Сучасна економіка: Підручник. К.: А.С.К. 2018. 286 с.
2. Гронтковська Г. Е. Міжнародна економіка: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2014. 384 с.
3. Одягайло Б. Міжнародна економіка: Навчальний посібник. К.: Знання. 2005. 397 с.
4. COVID-19's Total Cost to the U.S. Economy Will Reach \$14 Trillion by End of 2023. URL: <https://healthpolicy.usc.edu/article/covid-19s-total-cost-to-the-economy-in-us-will-reach-14-trillion-by-end-of-2023-new-research/> (дата звернення: 15.10.2024)
5. Вплив COVID–19 на економіку і суспільство країни: підсумки 2020 року та виклики і загрози постпандемічного розвитку. *Департамент стратегічного планування та макроекономічного прогнозування*. Квітень 2021: консенсус–прогноз. 2021. URL: <https://www.me.gov.ua> > Documents > Download
6. Dow Roger. 2020. State of the travel industry. URL: https://www.ustravel.org/sites/default/files/media_root/document/State%20of%20the%20Travel%20Industry%202020%20Remarks_Roger%20Dow1.docx.pdf

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ РЕСУРСИ ТА ЇХ РОЛЬ У СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСАХ

Білусяк Дарина

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Дроздовський Ярослав Петрович

кандидат економічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Фінансово-кредитні ресурси є невід'ємною складовою функціонування світової економіки, сприяючи ключовій ролі у забезпеченні економічного розвитку держави, фінансуванні бізнесових проектів та стабілізації фінансових ринків. З огляду на глобалізацію, сучасні економічні процеси характеризуються зростанням міжнародної фінансової інтеграції та посиленням впливу фінансово-кредитних ресурсів на світову економіку. Ці ресурси, які включають як внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування, виступають основою для розвитку підприємств, державних інвестиційних програм та міжурядових фінансових ініціатив.

Фінансово-кредитні ресурси є основою для функціонування сучасних економік. Вони забезпечують механізм перерозподілу капіталу між різними економічними суб'єктами, сприяють зростанню інвестицій, розвитку виробництва та стимулюванню економічної активності. У світовій економіці фінансові ресурси використовуються для підтримки інфраструктури, розвитку технологій, фінансування державних програм, а також для забезпечення стабільності банківських систем і запобігання економічним кризам.

Фінансово-кредитні ресурси, акумульовані через банки, фонди та ринки капіталу, виконують функцію стимулювання економічного зростання. У більшості країн зростання валового внутрішнього продукту (ВВП) значною

мірою залежить від наявності та доступності кредитних ресурсів, що дозволяють бізнесам фінансувати інновації та розширення виробничих потужностей. Інвестування в інфраструктурні проекти, розширення виробництва, фінансування освітніх програм і підтримка наукових досліджень забезпечуються через ефективну роботу фінансово-кредитних інструментів [16].

У глобальному масштабі фінансові ресурси активно використовуються в рамках таких механізмів, як кредитування на міжнародних ринках капіталу, залучення іноземних інвестицій, і багатостороння фінансова підтримка з боку міжнародних організацій, таких як МВФ та Світовий банк.

Фінансово-кредитні ресурси також відіграють важливу роль у стимулюванні розвитку малого та середнього бізнесу. Особливо це помітно в країнах, що розвиваються, де відсутність доступу до капіталу часто є бар'єром для зростання підприємництва. Завдяки мікрофінансуванню та спеціальним програмам кредитування малого бізнесу, країни можуть стимулювати створення нових робочих місць і економічну активність на локальному рівні.

Фінансово-кредитні ресурси впливають на економічні процеси не лише через безпосереднє фінансування, але й через свою участь у регуляції економічних циклів. Під час економічних спадів держави та міжнародні фінансові організації, зокрема МВФ та Європейський центральний банк, надають кредити для підтримки стабільності економік і відновлення після криз [17].

Світова економічна криза 2008 року та пандемія COVID-19 продемонстрували важливість фінансово-кредитних ресурсів для стабілізації глобальної економіки. Під час цих періодів уряди і фінансові установи впроваджували масштабні програми фінансової допомоги, які забезпечили стабілізацію фінансових ринків та підтримку банківських секторів. Особливу увагу було приділено зниженню кредитних ставок і реалізації програм кількісного пом'якшення, що дозволило збільшити обсяг доступних кредитів.

Фінансово-кредитні ресурси у глобалізованому світі знаходять своє відображення в активному перерозподілі капіталу між країнами.

Міжнародні фінансові ринки надають можливість інвесторам вільно переміщувати капітал, що сприяє оптимізації ресурсів і підвищенню їхньої ефективності. Це також стимулює зростання економічних процесів на рівні країн та регіонів.

Однак глобалізація фінансових ринків створює і певні ризики. Оскільки економіки різних країн стають тісно пов'язаними через кредитно-фінансові механізми, це збільшує їхню вразливість до криз, що виникають у будь-якій з них. Глобальна фінансова криза 2008 року продемонструвала, як фінансові проблеми в одній країні можуть спричинити ланцюгову реакцію в усьому світі. Глобалізація та розвиток міжнародних та розвиток фінансових ринків посилили значення фінансово-кредитних ресурсів у сучасному світі, зробивши їх невід'ємною складовою економічної стабільності та зростання.

Коли глобальна економіка стикається з численними викликами та турбулентними змінами, фінансово-кредитні ресурси стають ключовим важелем для стимулювання економічного зростання, інновацій та розвитку інфраструктури. Втім, їх нераціональне або неефективне використання може призвести до серйозних дисбалансів, таких як фінансові кризи, збільшення рівня заборгованості та відставання у розвитку цілих регіонів світу. Тому питання підвищення ефективності використання цих ресурсів має глобальне значення. Розглянемо основні напрями, які можуть суттєво покращити ефективність використання фінансово-кредитних ресурсів у світовому масштабі.

У ході дослідження фінансово-кредитних ресурсів у світовій економіці було виявлено, що вони відіграють ключову роль у забезпеченні сталого економічного розвитку та глобальної фінансової стабільності. Було проаналізовано, що фінансово-кредитні ресурси забезпечують важливі умови для зростання виробництва, інноваційних процесів, розвитку нових технологій та

загального підвищення рівня добробуту в окремих країнах і на світовому рівні. Це дозволяє фінансувати як поточні, так і перспективні економічні проєкти.

Проведений аналіз показав, що фінансово-кредитні ресурси включають широкий спектр механізмів, таких як банківські кредити, інвестиції у цінні папери, страхові фонди та інші фінансові інструменти. Було встановлено, що їх використання створює можливості для перерозподілу фінансових потоків між суб'єктами економічної діяльності, що сприяє розвитку різних секторів економіки, стимулюванню інвестицій у технології та підтримці національних економічних структур у кризові періоди.

Фінансово-кредитні ресурси включають капітал, що акумулюється через різні фінансові механізми, такі як банківські кредити, інвестиції, ціни на папери та фінансові інструменти. Вони забезпечують перерозподіл коштів між суб'єктами економіки, що дозволяє фінансувати нові об'єкти, стимулювати інновації та підтримувати існуючі економічні структури. У процесі функціонування фінансово-кредитних ресурсів задіяні як національні, так і міжнародні фінансові інститути, які визначають регулювання, спрямоване на забезпечення стабільності ринків та зниження ризиків. Одна з основних функцій фінансово-кредитних ресурсів відбувається у сприянні економічному зростанню через стимулювання інвестицій, особливо в перспективних секторах економіки. Доступність кредитних ресурсів є ключовою умовою для розвитку малого та середнього бізнесу, технологічних інновацій, а також великих інфраструктурних проєктів. В умовах глобальної економічної нестабільності доступ до фінансово-кредитних ресурсів дозволяє країнам і компаніям адаптуватися до змін, зменшуючи негативні наслідки кризових явищ.

Список використаних джерел

1. Белозерцев В. С. Товарний кредит: економічна сутність та особливості надання. Економіка та держава. 2015. № 7. С. 58-62.

2.Боденчук Л. Б., Кулікова С. М. Управління та аналіз кредиторської заборгованості в умовах пандемії. Науковий погляд: економіка та управління. 2020. № 4 (70). С. 30-35.

3.Філософський енциклопедичний словник / [голова редкол. В. І. Шинкарук]. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

4.Фінанси : підруч. / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко, В. Г. Дем'янишин та ін.] ; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. Київ : Знання, 2008. 611 С.

СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КАНАДИ

Біреш Олександра

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Сідак Святослав Васильович

старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Характерними ознаками сучасного економічного розвитку Канади є стабільне зростання та високий рівень життя, але і тут з'являється ряд викликів. Ключові проблеми включають залежність від природних ресурсів, понад усе нафти. Це робить економіку вразливою до коливань світових цін та екологічних вимог. Створюється соціально-економічна напруга через зростання вартості життя, насамперед на ринку житла, а також через високу інфляцію. Канада також потребує подальшого розвитку інноваційного сектору для підвищення конкурентоспроможності, одночасно стикаючись із глобальними торговими викликами та демографічним тиском через старіння населення, що потребує реформ у ринку праці та соціальних системах.

Мета дослідження. Провести аналіз сучасного стану економічного розвитку Канади, виявити найбільш серйозні проблеми, зокрема в галузі природних ресурсів. Проаналізувати питання пов'язані з високою інфляцією, інноваційним розвитком та демографічними змінами. Дослідження також покликане виявити деякі шляхи адаптації до соціально-економічних умов.

Виклад основного матеріалу. Канада має одну з найрозвиненіших економік у світі, але її значна залежність від природних ресурсів несе в собі як економічні, так і екологічні виклики.

Вразливість до коливань світових цін. Такі коливання можуть дуже повпливати на дохід держави та зайнятість. Наприклад: саме через спад цін на нафту у 2014-2016 роках скоротилась економічна активність в західних провінціях, що вдарило по бюджету та зайнятості в енергетичному секторі.

Зростаюча увага до зміни клімату та екологічної стійкості створює серйозні виклики для ресурсозалежних економік. Випадки зміни клімату, забруднення довкілля та боротьби з парниковими викидами мають значний вплив на Канаду.

Дані щодо економічного зростання та інфляції, загалом свідчать про те, що прогрес щодо інфляції залишається нерівномірним, оскільки інфляція цін на житло продовжує зростати. Довгострокові відсоткові ставки знизилися після різкого зростання минулого року на тлі зменшення ризиків, пов'язаних із перспективами зростання та інфляції, але залишається значна невизначеність щодо того, коли центральні банки почнуть знижувати облікову ставку. Водночас геополітична напруженість зросла через посилення невизначеності, пов'язаної з повномасштабною війною Росії в Україні, відносинами між США та Китаєм і перебоями в ланцюжку поставок у Червоному морі. Наразі їхній вплив вдається стримувати, але новий економічний тиск, пов'язаний з цими конфліктами та геополітичною нестабільністю, що впливає на довіру та інвестиційні рішення, залишається ризикованим.

Демографічна реальність Канади - це мозаїка національних, релігійних, мовних і культурних впливів. Це, в певному сенсі, відображення історичної специфіки розвитку країни. Країна формувалася в результаті розселення іммігрантських спільнот. Це також є однією з причин диспропорції в розподілі населення по території країни. Інноваційний розвиток Канади, орієнтований на технології та зелену енергетику, відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого економічного зростання. Однак демографічні зміни, зокрема старіння населення та зниження рівня народжуваності, створюють серйозні виклики для соціальної системи та ринку праці. Успіх Канади в майбутньому залежить від здатності уряду та бізнесу адаптуватися до цих змін, використовуючи імміграцію та інновації як основні інструменти для підтримки економіки.

Канада стикається з рядом викликів, включаючи старіння населення, глобальні економічні зміни та необхідність підтримки інноваційного розвитку. Основні шляхи адаптації до цих умов можна розділити на кілька ключових напрямів:

1) Інвестиції в інновації та технології: впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект, автоматизація виробничих процесів та цифрові рішення, допоможе підвищити продуктивність економіки та компенсувати дефіцит робочої сили, викликаний старінням населення.

2) Імміграційна політика: для подолання демографічних викликів Канада продовжує залучати кваліфікованих іммігрантів; уряд інвестує в освітні програми для швидкої адаптації новоприбулих, зокрема через курси з вивчення мови та професійної підготовки, що дозволяє їм швидко інтегруватися в канадське суспільство та економіку.

Інвестиції в освіту, технології та перекваліфікацію робочої сили дозволяють країні залишатися конкурентоспроможною на світовій арені та забезпечувати стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

Висновки. Канада повинна адаптуватися до сучасних соціально-економічних викликів через диверсифікацію економіки, зменшення залежності від природних ресурсів та активні інвестиції в інновації, такі як штучний інтелект і чисті технології. Для боротьби з інфляцією слід контролювати процентні ставки та забезпечити доступність житла. Важливими кроками є підтримка активної імміграційної політики для залучення кваліфікованих працівників і модернізація пенсійної системи для вирішення проблем старіння населення. Також слід розширювати торговельні зв'язки з країнами Європи та Азії, щоб зменшити залежність від США і підвищити стійкість економіки до зовнішніх викликів.

Список використаних джерел

1. Economic and Fiscal Overview – URL: <https://budget.canada.ca/2024/report-rapport/overview-apercu-en.html>

2. DEMOGRAPHIC REALITY IN CANADA AS THE IMMIGRATION FOSTERING FACTOR - URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/3933-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-7903-1-10-20170622.pdf>
3. Інноваційна політика зарубіжних країн: концепції, стратегії, пріоритети - URL: <https://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36385.pdf>

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ МАРКЕТИНГУ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ КОМПАНІЙ СВІТУ

Гойс Іванна, Лукачко Дмитро

студенти III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Брензович Катерина Степанівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. У сучасному бізнес-середовищі компанії діють в умовах гострої конкуренції, що вимагає від них втілення у свою роботу сучасних цифрових маркетингових інструментів і технологій. Зокрема, необхідною є ефективна інтеграція та використання різноманітних маркетингових платформ, таких як управління соціальними мережами, автоматизація email-маркетингу та інструментів на основі штучного інтелекту. Незважаючи на доступність цих технологій, багато компаній мають труднощі з оптимізацією маркетингових процесів, покращенням взаємодії з клієнтами та максимізацією віддачі від маркетингових інвестицій. Тому важливо зрозуміти, як провідні компанії успішно використовують ці інструменти для підвищення своєї конкурентоспроможності, щоб допомогти іншим організаціям покращити свої маркетингові стратегії.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є аналіз використання провідними міжнародними компаніями різноманітні маркетингових інструментів для досягнення своїх цілей і підвищення конкурентоспроможності. Дослідження спрямоване на вивчення ефективності інтегрованих MarTech стеків, ролі цифрових платформ в оптимізації маркетингових процесів, а також впливу штучного інтелекту, локалізації та адаптації контенту на успіх

маркетингових стратегій. Дослідження ґрунтується на аналізі найкращих практик і кейсів таких компаній, як «Spotify», «Nike» та «Apple».

Виклад основного матеріалу. У сучасному бізнес-середовищі провідні компанії світу активно використовують широкий спектр маркетингових інструментів для досягнення своїх цілей та підвищення конкурентоспроможності. Ці інструменти охоплюють різні аспекти цифрового маркетингу, від управління соціальними мережами до автоматизації маркетингових процесів. Інтеграція цих інструментів у бізнес-стратегії дозволяє компаніям створювати ефективні маркетингові кампанії, покращувати взаємодію з клієнтами та оптимізувати свої маркетингові зусилля [1].

Одним з ключових елементів сучасного маркетингу є створення комплексного MarTech стеку. Це передбачає використання інтегрованих платформ, таких як MarketingCloudFX, які об'єднують функції відстеження контенту, управління email-кампаніями, відстеження лідів та інтеграції з CRM-системами. Такий підхід дозволяє створити єдину цифрову маркетингову платформу, що значно підвищує ефективність маркетингових операцій. 75% провідних компаній використовують інтегровані MarTech стеки для оптимізації маркетингових процесів [4]. Соціальні мережі залишаються важливим каналом комунікації з аудиторією. Для ефективного управління присутністю в соціальних мережах компанії використовують такі інструменти, як Sprout Social, Hootsuite та Loomly. Ці платформи дозволяють організовувати та планувати контент, взаємодіяти з аудиторією та аналізувати ефективність соціальних медіа кампаній [5]. Email-маркетинг залишається потужним інструментом для взаємодії з клієнтами. Провідні компанії використовують такі платформи, як HubSpot, Mailchimp та Pardot для автоматизації email-кампаній, персоналізації повідомлень та відстеження активності лідів. Ці інструменти часто інтегруються з CRM-системами, що дозволяє створювати більш цілісний підхід до управління взаємовідносинами з клієнтами [2].

Аналітика відіграє ключову роль у сучасному маркетингу. Інструменти, такі як Google Analytics та Hotjar, допомагають компаніям відстежувати трафік

веб-сайту, аналізувати поведінку користувачів та оцінювати ефективність кампаній. Ці дані надають цінні інсайти, які використовуються для оптимізації маркетингових стратегій та покращення користувацького досвіду. 89% маркетологів вважають Google Analytics найважливішим інструментом для прийняття рішень на основі даних [2].

Штучний інтелект та машинне навчання стають все більш важливими в маркетингових стратегіях. Компанії використовують AI-інструменти, такі як ChatGPT, для генерації контенту, дослідження ринку та автоматизації взаємодії з клієнтами. Ці технології дозволяють створювати більш персоналізований та релевантний контент, підвищуючи ефективність маркетингових кампаній [5]. Локалізація та адаптація маркетингових стратегій є ключовими для успіху на глобальному ринку. Успішні компанії, такі як Spotify, адаптують свій контент до місцевих культур та звичок, зберігаючи при цьому послідовність бренду. Це дозволяє створювати маркетингові кампанії, які резонують з локальною аудиторією, зберігаючи при цьому глобальну ідентичність бренду [1]. Відео-маркетинг стає все більш важливим інструментом для підвищення впізнаваності бренду та залучення аудиторії. Компанії активно використовують платформи, такі як YouTube, для створення захоплюючого відео-контенту. Крім того, співпраця з технологічними інфлюенсерами дозволяє розширити охоплення аудиторії та підвищити довіру до бренду. Створення емоційного зв'язку з аудиторією через сторітелінг та побудову спільноти є ефективною стратегією, яку використовують провідні бренди.

Наприклад, Apple використовує рекламу, орієнтовану на спільноту, а Nike створює емоційний брендинг, який резонує з клієнтами на глибшому рівні. Ця стратегія допомагає створити лояльну базу клієнтів та посилити позиції бренду на ринку. Інбаунд-маркетинг та контент-маркетинг залишаються потужними інструментами для залучення та утримання клієнтів. Компанії, такі як Colgate зі своїм Oral Care Center, надають цінний освітній контент, який допомагає побудувати довіру та довгострокові відносини з клієнтами. Ця стратегія не тільки підвищує лояльність клієнтів, але й позиціонує бренд як експерта у своїй

галузі. Автоматизація маркетингових процесів стає все більш важливою для оптимізації ресурсів та підвищення ефективності [3]. Компанії використовують інструменти, такі як Zapier, для з'єднання різних додатків та автоматизації робочих процесів. Це дозволяє маркетинговим командам зосередитися на стратегічних завданнях, залишаючи рутинні операції автоматизованими системами.

Висновки. Сучасні інструменти маркетингу дозволяють провідним компаніям світу створювати персоналізований досвід для клієнтів, оптимізувати процеси та вимірювати ефективність своїх кампаній. Інтеграція цих інструментів у комплексну маркетингову стратегію є ключовим фактором успіху в сучасному конкурентному бізнес-середовищі, що призводить до покращення рентабельності інвестицій та зростання бізнесу.

Список використаних джерел

1. 6 Best Digital Marketing Tools to Integrate Together for Businesses. Ironistic. URL: <https://www.ironistic.com/insights/best-digital-marketing-tools/> (дата звернення: 20 жовтня 2024).
2. Chatterjee, Marina “Top 20 Digital Marketing Tools for 2024.” Great Learning. URL: <https://www.mygreatlearning.com/blog/digital-marketing-tools/> (дата звернення: 20 жовтня 2024).
3. “Integrating Digital Tools into Every Stage of Your Sales Strategy.” Harvard Business Review. URL: <https://hbr.org/2024/03/integrating-digital-tools-into-every-stage-of-your-sales-strategy> (дата звернення: 20 жовтня 2024).
4. “Top 20+ Marketing Tools in 2024.” Plerdy. URL: <https://www.plerdy.com/blog/marketing-tools-to-elevate-your-busines/> (дата звернення: 20 жовтня 2024)
5. Recker, Bree “6 effective international marketing strategies by top brands.” VeraContent. URL: <https://veracontent.com/mix/international-marketing-strategies/> (дата звернення: 20 жовтня 2024)

БІЖЕНЦІ ТА ЕКОНОМІКА: НАСЛІДКИ ДЛЯ КРАЇН ЄС

Гойс Іванна, Лукачко Дмитро

студенти III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Війна росії проти України спричинила масовий рух біженців за кордон, особливо до країн Європейського Союзу. Українські біженці отримали статус тимчасового захисту, що надає їм право на проживання, доступ до ринку праці, медичних послуг та освіти. Проте цей статус є тимчасовим, і питання про їхню довгострокову інтеграцію залишається відкритим, створюючи додаткові виклики для приймаючих країн, зокрема в питаннях соціальної адаптації, фінансової підтримки та забезпечення необхідної інфраструктури.

Мета дослідження. Проаналізувати соціально-економічні наслідки масової міграції українських біженців до країн Європейського Союзу, зокрема Польщі, Німеччини та Чехії, а також оцінити ефективність наданого їм статусу тимчасового захисту.

Виклад основного матеріалу. У останні роки країни Європейського Союзу зіткнулися з безпрецедентним припливом біженців, що призвело до значних економічних наслідків. З одного боку, приплив біженців може сприяти економічному зростанню та вирішенню проблем на ринку праці. З іншого боку, це створює короткострокові виклики, пов'язані з інтеграцією та забезпеченням соціальних послуг [1].

Одним з ключових позитивних аспектів є потенціал для довгострокового економічного зростання. Успішно інтегровані біженці можуть зробити значний внесок у ВВП країн ЄС, сплачувати податки та заповнити прогалини на ринку праці, особливо в секторах, де спостерігається нестача робочої сили. За оцінками експертів, у довгостроковій перспективі це може призвести до зростання ВВП на 0,2-1,6% вище базового рівня [2]. Згідно з офіційними звітами, майже 3,5 мільйона людей мігрували до ЄС у 2022 році як біженці зі статусом притулку. Крім того, близько 4,2 мільйона українців отримали тимчасовий захист у країнах-членах ЄС після повномасштабного вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року.

Станом на 31 січня 2024 року статус тимчасового захисту в країнах Європейського Союзу отримали 4,3 мільйони громадян третіх країн, які залишили Україну внаслідок російського вторгнення. Найбільше українських біженців прийняли Німеччина (1 270 150 осіб; 29,5% від загальної кількості в ЄС), Польща (951 560 осіб; 22,1%) і Чехія (381 190 осіб; 8,9%) [4]. Високий рівень прийому біженців у цих країнах показує важливість стратегій інтеграції та адаптації для українських громадян, що стали частиною європейського суспільства внаслідок війни.

Зростаюча кількість біженців створює значне навантаження на соціальні системи та інфраструктуру приймаючих країн. Для забезпечення базових потреб біженців, таких як житло, медичні послуги, освіта та працевлаштування, уряди країн, що приймають біженців адаптують свою політику та ресурси.

У Німеччині, де перебуває найбільша кількість українських біженців, уряд активно впроваджує програми підтримки, що охоплюють субсидії на житло, мовні курси та кваліфікаційні програми для полегшення інтеграції на ринку праці. Спочатку країна прийняла відкриту політику щодо біженців, але пізніше впровадила більш суворі правила через зміну громадської думки. Німеччина щорічно витрачає як мінімум €20 млрд (що становить 0,55% ВВП) на утримання українських біженців, і це не межа [4].

Інтеграція на ринку праці в цих країнах є одним із основних інструментів для забезпечення фінансової незалежності та соціальної адаптації біженців. У Польщі, яка прийняла значну кількість українців (953930 осіб або 22,7% від загальної кількості біженців з України в ЄС, станом на 10 червня 2024 року), створено програми для перекваліфікації та швидкого визнання кваліфікацій, особливо у сферах, де спостерігається дефіцит кадрів [3]. Окрім цього, Польща запроваджує низку соціальних та освітніх ініціатив для українських дітей.

З 1 липня 2024 року у Польщі змінились умови перебування біженців з України. Їм продовжили законність перебування до 30 вересня 2025 року. Держава більше не покриває витрати на проживання та харчування біженців в приватних приміщеннях, але громадяни України можуть оселитись у колективних закладах. З моменту подання заяви про надання притулку іноземець отримує повну державну допомогу. Якщо він живе в центрі, він також отримує їжу і 140 злотих (1,4 тис. грн) на одяг чи взуття, 50 злотих (526 грн) на місяць на кишенькові гроші, харчування та медичне обслуговування. З січня по липень 2024 року Уряд Польщі виплатив допомогу майже 247 тис. дітей з України. Крім того, польський Уряд заявив, що виділяє з резерву 19,6 млн злотих на соціальну допомогу іноземцям, які очікують на притулок у Польщі [5].

Станом на жовтень 2024 року в країні зареєстровано 1,8 мільйонів біженців з України, що становить близько 2,5% від загального населення Польщі. Українські біженці допомогли заповнити нестачу робочої сили в таких секторах як охорона здоров'я, будівництво та логістика. Це сприяло економічному зростанню та пом'якшило негативні наслідки демографічних змін. За оцінками, біженці внесли від 0,7% до 1,1% ВВП Польщі у 2023 та 2024 роках. Цей значний вплив багато в чому обумовлений їх швидкою інтеграцією на ринок праці, де працює від 225 000 до 350 000 українців.

Економічна діяльність біженців не тільки підтримувала державну скарбницю за рахунок податкових надходжень та внесків на соціальне забезпечення, але й стимулювала споживання, ще більше підвищуючи зростання ВВП. У 2022 та 2023 роках податки, сплачені українцями, оцінювалися в 12,3-

22,5 млрд злотих, що значно підвищило польський державний бюджет. Успішна інтеграція біженців на ринку праці є ключовим фактором для максимізації економічних переваг [6].

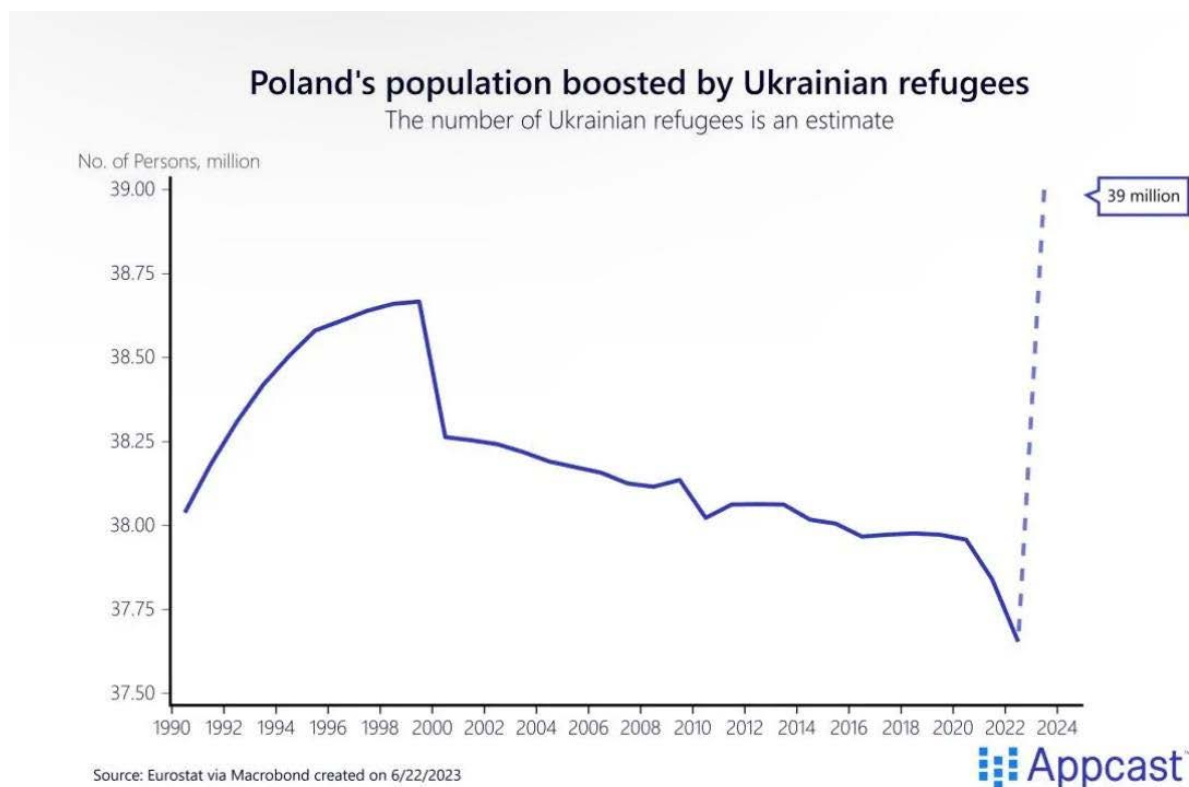

Рис. 1. Зростання чисельності населення Польщі за рахунок українських біженців.

Джерело: [8]

Рис. 1 показує, що війна в Україні стала чишкою для польської економіки, яка відчула на собі масовий приплив українських біженців (1,3 млн), польське населення збільшилося більш ніж на 3%, починаючи з 2022 року [8].

Складнощі з інтеграцією також вимагають психологічної підтримки для біженців, які пройшли через складний досвід війни та втрати домівок. Чехія, яка стала третьою за рівнем прийому українських біженців, пропонує підтримку в рамках соціальних служб та громадських організацій, забезпечуючи консультації та реабілітаційні послуги. Діти та молодь отримують особливу увагу, включаючи доступ до освіти та культурних програм, що сприяють інтеграції в місцеву громаду.

Статус тимчасового захисту в Чехії надає українським біженцям ряд важливих прав, включаючи свободу пересування, дозвіл на проживання та

роботу, соціальну та медичну допомогу, а також можливість возз'єднання сім'ї. Це значно полегшує процес адаптації та інтеграції в чеське суспільство. Чеська влада підтвердила, що власники статусу тимчасового захисту, які прагнуть продовжити свій дозвіл до березня 2025 року, повинні були подати онлайн-заявку на продовження не пізніше 15 березня 2024 року. Особи, які мають очікувані заявки на продовження, збережуть право жити та працювати в Чеській Республіці. Успішні заявники на продовження повинні були отримати свою нову візову наклейку в урядових установах до 30 вересня 2024 року [7].

За перші шість місяців 2024 року фінансовий внесок українських біженців до чеської економіки склав близько 175 мільйонів євро. Ця сума практично вдвічі перевищує витрати Чехії на підтримку українських громадян за той самий період. Зокрема, у першому кварталі 2024 року витрати на біженців становили 3,8 мільярда крон, а надходження - 5,8 мільярда крон. У другому кварталі витрати знизилися до 3,5 мільярда крон, а надходження зросли - до 5,9 мільярда крон. Відтак за півріччя українські біженці принесли державному бюджету Чехії 4,4 мільярда крон (приблизно 175 мільйонів євро) [9].

Висновок. Масовий приплив біженців з України до країн Європейського Союзу внаслідок війни став значним викликом, але водночас відкрив нові перспективи для економічного зростання та розширення ринку праці. Досвід Німеччини, Польщі та Чехії свідчить про те, що попри значні короткострокові витрати на інтеграцію та соціальну підтримку, успішно інтегровані біженці можуть суттєво посилити економіку країн, де вони отримали тимчасовий захист. Інвестиції в програми перекваліфікації, мовну підтримку та визнання кваліфікацій дозволяють біженцям швидше знайти роботу, зменшують навантаження на соціальні системи та підвищують продуктивність економіки.

Отже, ефективна інтеграція українських біженців, попри всі виклики, може стати вирішальним фактором у довгостроковому економічному зростанні приймаючих країн та зміцненні їхніх соціально-економічних систем.

Список використаних джерел

1. Manthei, Gerrit “The Long-Term Growth Impact of Refugee Migration in Europe: A Case Study.” *Intereconomics | Review of European Economic Policy*, 24 January 2019, <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2021/number/1/article/the-long-term-growth-impact-of-refugee-migration-in-europe-a-case-study.html>
2. “Economic challenges and prospects of the refugee influx.” *European Parliament*, 24 December 2015, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/572809/EPRS_BRI\(2015\)572809_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/572809/EPRS_BRI(2015)572809_EN.pdf)
3. «Частка українських біженців в ЄС зросла до 22%», [https://skilky-skilky.info/chastka-cholovikiv-sered-ukrainskykh-bizhentsiv-v-yes-zrosla-do-22/#:~:text=%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%20%D0%BA%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F%2024,345405%20%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%20%D0%B0%D0%B1%D0%BE%208%2C2%](https://skilky-skilky.info/chastka-cholovikiv-sered-ukrainskykh-bizhentsiv-v-yes-zrosla-do-22/#:~:text=%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%20%D0%BA%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F%2024,345405%20%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%20%D0%B0%D0%B1%D0%BE%208%2C2%20)
4. «Стало відомо, скільки витрачає Німеччина на українських біженців», <https://glavcom.ua/world/observe/stalo-vidomo-skilkivitrachaje-nimechchina-na-ukrajinskikh-bizhentsiv-993926.html>
5. «Німеччина чи Польща? Які умови для українських біженців і де краще», <https://www.rbc.ua/rus/news/nimechchina-chi-polshcha-ki-umovi-ukrayinskih-1728462983.html#>
6. “Governance of migrant integration in Poland.” *European Website on Integration*, 26 June 2024, https://migrant-integration.ec.europa.eu/country-governance/governance-migrant-integration-poland_en
7. “Worldwide/Ukraine: Temporary Protection Status - Country-Specific Updates”, <https://www.fragomen.com/insights/european-unionukraine-temporary-protection-status-country-specific-updates.html>

8. «Ukrainian Refugees Boost Poland's Barren Workforce», <https://recruiteconomics.com/ukrainian-refugees-boost-polands-barren-workforce/>
9. «У Чехії зізналися, скільки заробляють на українських біженцях: гріх скаржитися», <https://help.hvylya.net/uk/299546-v-chehii-priznalis-skolko-zarabatyvayut-na-ukrainskih-bezhencah-greh-zhalovatsya>

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кубан Артур Михайлович

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук, кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У сучасному світі цифрові технології формують нові парадигми бізнесу і суспільства. Їхній вплив стає всеохопним, від трансформації бізнес-моделей до змін у способах комунікації і споживанні інформації. Зростання цифровізації свідчить про її важливість для глобального економічного розвитку, але також підкреслює необхідність стійкого підходу до її впровадження.

Основні проблеми цифровізації:

- Кібербезпека

Проблема: З розвитком Інтернету речей (IoT) збільшується вразливість перед кібератаками, що загрожують фінансовому становищу компаній і національній безпеці.

Наслідки: Постійне підвищення захисту є обов'язковим, охоплюючи технічні засоби та обізнаність щодо кіберзагроз.

Відповідь: Інвестиції у кібербезпеку та управління ризиками, проведення аудитів дозволяють ефективно протидіяти загрозам [1].

- Цифровий розрив

Проблема: Нерівний доступ до технологій між соціальними групами і регіонами обмежує можливості багатьох країн.

Наслідки: Це веде до соціальної і економічної ізоляції, обмежуючи доступ до освіти і послуг.

Відповідь: Розвиток інфраструктури зв'язку та освітніх програм підвищить загальний рівень цифрової грамотності [1].

- Недостатня кваліфікація кадрів

Проблема: Брак кадрів, підготовлених для новітніх технологій, обмежує розвиток.

Наслідки: Це може призвести до труднощів з працевлаштуванням для працівників із застарілими навичками.

Відповідь: Програми перепідготовки націлені на навчання сучасним технологіям, щоб підготувати кваліфікованих фахівців [1].

Перспективи розвитку цифрових технологій:

- Інвестиції в дослідження та розвиток (R&D)

Перспектива: Інвестиції критично важливі для стимулювання інновацій та підтримки конкурентоспроможності.

Переваги: Створення нових робочих місць і підвищення продуктивності сприяють економічному зростанню.

Застосування: Уряди та приватний сектор повинні підтримувати дослідження через фінансування і податкові пільги [2].

- Підвищення цифрових навичок

Перспектива: Це стає необхідністю для успішної конкуренції на ринку праці.

Переваги: Збільшення можливостей працевлаштування і продуктивності стимулює інновації.

Застосування: Освітні заклади повинні адаптувати програми до нових технологій, заохочуючи бізнес до інвестування у кваліфікацію працівників [2].

- Розвиток інфраструктури

Перспектива: Важливою основою цифровізації є розвиток інфраструктури.

Переваги: Це стимулює розвиток нових технологій і послуг, необхідних для модернізації.

Застосування: Державні інвестиції та приватні ініціативи повинні зосереджуватися на розширенні доступу до Інтернету і модернізації мереж [2].

Особливості та приклади інших країн

- Країни ЄС

Європейський Союз втілює цифровізацію через програму "Цифрова Європа", метою якої є інтеграція цифрових технологій у всі сфери життя.

Основні складові:

1. **Інвестиції в інфраструктуру:** Забезпечення доступу до швидкісного Інтернету та 5G технологій.
2. **Підвищення кібербезпеки:** Збереження конфіденційності даних через регуляції, такі як GDPR.
3. **Електронне урядування:** Спрощення доступу до державних послуг через онлайн-платформи.

Переваги: Цифровізація підвищує продуктивність, створює нові ринки і поліпшує якість життя.

Виклики: Цифровий розрив між розвиненими і новими членами ЄС, питань кібербезпеки і захисту даних залишаються актуальними.

Висновок: Досвід ЄС може надати важливі інсайти для країн, що прагнуть поліпшити свій рівень електронного урядування та розвивати цифрову інфраструктуру, допомагаючи адаптувати передові рішення для своїх реалій. [3].

- США

США є світовим лідером у цифрових технологіях завдяки впливу великих компаній, таких як Google і Amazon.

Основні складові:

1. **Розвиток цифрової інфраструктури:** Інвестування в 5G і розширення доступу до Інтернету у віддалених районах.
2. **Електронне урядування:** Впровадження стандартів для покращення доступу до державних послуг.
3. **Захист даних:** Регулювання у сфері конфіденційності та кібербезпеки, включаючи захист від кібератак.

Переваги: Цифровізація спрощує бізнес-процеси і покращує доступ до різних послуг, зокрема у фінансовому секторі.

Виклики: Серед викликів — зростання кіберзагроз і нерівність у доступі до технологій в різних регіонах країни.

Висновок: Досвід США може бути корисним для України, зокрема в питаннях розвитку електронного уряду і підтримки інноваційного середовища [4][5].

- Китай

Китай є світовим лідером у цифровізації, активно впроваджуючи новітні технології у всі сфери економіки.

Основні складові:

1. **Електронна комерція:** Платформи, такі як Alibaba і JD.com, забезпечують величезний доступ до товарів і послуг через онлайн-продаж, а мобільні платіжні системи спрощують фінансові операції.
2. **Розумні міста:** Китай реалізує концепцію "розумних міст", використовуючи IoT для покращення управління транспортом і екологічного моніторингу.
3. **Штучний інтелект:** Уряд активно інвестує в розвиток штучного інтелекту, ставлячи собі за мету досягти світового лідерства в цій галузі.

Переваги: Цифровізація призвела до зручності у бізнесі та споживанні, розширюючи доступ до послуг і стимулюючи економічне зростання.

Виклики: Китай також стикається з проблемами кібербезпеки, оскільки загрози кібератак зростають, а питання регулювання конфіденційності даних потребують уваги.

Висновок: Досвід Китаю в цифровізації може бути корисним для України, надаючи можливості для формулювання власних стратегій розвитку на основі інтеграції електронної комерції та технологій, що покращують якість життя [6].

- Індія

Індія активно реалізує програму "Digital India" для забезпечення доступу до цифрових послуг, підвищення рівня цифрової грамотності та інтеграції нових технологій у всі сфери економіки.

Основні складові:

1. **Доступ до цифрових послуг:** Інфраструктурні проекти, такі як BharatNet, покликані підключити сільські райони до Інтернету.
2. **Цифрова інфраструктура:** Збільшення доступу до високошвидкісного Інтернету сприяє розвитку різних послуг.

3. Підготовка цифрових навичок: Програми навчання підвищують цифрову грамотність серед населення.

Переваги: Цифровізація поліпшує доступ до послуг через онлайн-платформи, знижує корупцію та підвищує ефективність державних інституцій.

Виклики: Незважаючи на успіхи, цифровий розрив між регіонами залишається серйозною проблемою, а відсутність цифрових навичок у частини населення може обмежити ефективність ініціатив.

Висновок: Досвід Індії у впровадженні цифрових технологій може бути корисним для України, особливо в питаннях доступу до технологій і підвищення цифрової грамотності [7].

- Цифрові технології в Україні

В умовах сучасних викликів, Україна активно працює над інтеграцією цифрових технологій у державне управління та економіку. Цифровізація розглядається як стратегічний напрямок для підвищення ефективності, прозорості та конкурентоспроможності країни [8][9][10]. Програма "Держава у смартфоні" стала основою національної стратегії, що передбачає широке впровадження електронних послуг для громадян і бізнесу [8][9].

Основні складові:

- 1. Розвиток електронного урядування:** Впровадження платформ, що забезпечують легкий доступ до державних послуг і підвищують прозорість управління.
- 2. Цифрова інфраструктура:** Розбудова інфраструктури, що забезпечує доступ до швидкісного Інтернету, особливо в сільських і віддалених районах.

3. **Підготовка цифрових навичок:** Освітні програми, що підвищують цифрову грамотність населення та готують кваліфікованих фахівців в ІТ-сфері.

Переваги: Цифровізація сприяє зниженню рівня корупції, підвищенню ефективності державних інституцій та поліпшенню доступу громадян до державних і комерційних послуг.

Виклики: Україна стикається з викликами у сфері кібербезпеки та необхідністю подолання цифрового розриву між регіонами країни. Крім того, потрібні зусилля для вдосконалення законодавчої бази.

Висновок: Досвід цифровізації в Україні демонструє позитивні зрушення, але вимагає постійної підтримки та розвитку. Вивчення міжнародного досвіду, таких як США, ЄС та Китай, може значно прискорити цей процес, адаптуючи передові рішення до українських реалій [8][9] [10][11].

Висновки: Підсумовуючи, цифровізація є невід'ємним елементом сучасних економічних процесів, що відкриває значні можливості для розвитку. Проте для максимального використання цих можливостей слід враховувати наявні виклики, такі як кібербезпека та цифровий розрив. Якісна освіта, інвестиції в інфраструктуру та розробка гнучких регуляторних механізмів є ключем до успішного впровадження цифрових технологій.

Заклик до міжнародної співпраці та обміну досвідом важливий для досягнення прогресу у сфері цифрових інновацій. Це дозволить не лише підвищити глобальну конкурентоспроможність, але й сприятиме розвитку сталого суспільства в умовах швидкоплинних змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Critical Digital Transformation Challenges to Overcome. [Online] – URL: <https://www.univio.com/blog/10-critical-digital-transformation-challenges-to-overcome/>

2. Digital Transformation and Innovation. [Online] – URL: https://link.springer.com/article/10.1007/s12525-021-00464-5?error=cookies_not_supported&code=3d20d1c3-1fe7-450d-be74-d3e8affe43e0&trk=public_post_main-feed-card_feed-article-content
3. Digital Programme of the European Union. [Online] – URL: https://digital-strategy-ec-europa-eu.translate.google/en/activities/digital-programme?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc
4. United States Leadership in Digital Development. [Online] – URL: <https://www.csis.org/analysis/united-states-has-opportunity-lead-digital-development>
5. USAID Digital Strategy Executive Summary. [Online] – URL: <https://www.usaid.gov/usaid-digital-strategy/01-executive-summary#:~:text=In%20light%20of%20this%2C%20The,partner%20countries%20and%20maximizes%20the>
6. China's Role in Digital Globalization. [Online] – URL: <https://china-see.eu/2024/04/12/digital-globalization-trends-and-chinas-role/>
7. Digital India Programme. [Online] – URL: https://www.meity.gov.in/sites/upload_files/dit/files/Digital%20India.pdf
8. Epravda. Українці найбільше довіряють програмі "Держава у смартфоні" та цифровізації – опитування "Рейтинг". [Online] – URL: <https://thedigital.gov.ua/news/ukraintsi-naybilshe-doviryayut-programi-derzhava-u-smartfoni-ta-tsifrovizatsii-opituvannya-reyting>
9. Epravda. Цифровізація України: як уникнути пасток. [Online] – URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/14/697034/>
10. Рівненська обласна державна адміністрація. Цифровізація – це поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси. [Online] – URL: <https://www.rv.gov.ua/news/cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorennya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi>

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН США ТА КАНАДИ

Ломова Софія

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Взаємини США та Канади є важливими в умовах глобальних викликів, таких як зміна клімату, загроза тероризму та вплив пандемій. Вони підтримують стабільність на континенті та мають значні спільні інтереси в політичній, економічній і безпековій сферах. Упродовж своєї історії ці дві країни змогли налагодити прикладний підхід до партнерства на тлі об'єднання демократії та культурної схожості. На сучасному етапі вони мають найтриваліший мирний кордон, активну економічну інтеграцію, сильні інститути безпеки та стале міжнародне співробітництво, що виражається в рамках таких організацій, як ООН, НАТО, СОТ, G7 та G20. [1,3]

Економічні відносини між США та Канадою є основою двостороннього партнерства. Близько 79% канадського експорту надходить до США, тоді як обсяг двосторонньої торгівлі товарами та послугами сягає понад трильйон доларів щороку. Завдяки угодам, як-от Канадсько-американська угода про вільну торгівлю (FTA), НАФТА та нова USMCA, країни змогли поглибити економічні зв'язки та сформувати потужні інтеграційні ланцюги. Особливе місце посідає торгівля енергоресурсами, де Канада є провідним постачальником нафти, природного газу і гідроелектроенергії для США, що зменшує залежність американського ринку від нестабільних іноземних постачальників.[8]

США є головним інвестором у канадську економіку, особливо у галузях енергетики, технологій, транспорту та сільського господарства, що сприяє зростанню зайнятості та інновацій. Канадські інвестиції у США також значні, зокрема в сфері технологій та нерухомості. Це сприяє розвитку високотехнологічних секторів, що підтримують стабільний розвиток економік обох країн. [3,2]

Спільна безпека є одним із найважливіших аспектів відносин США і Канади. Вони тісно співпрацюють через Північноамериканське командування протиповітряної оборони (NORAD) та низку інших спільних оборонних програм. Канада продовжує зміцнювати свою оборонну політику, що дозволяє гарантувати захист кордонів і запобігати можливій військовій інтервенції з боку США. Співпраця також охоплює кіберсферу, де країни спільно протистоять кіберзагрозам, підтримуючи стабільність критичної інфраструктури, а також розвивають механізми боротьби з потенційними ризиками у цифровому просторі. [6,7]

Велика кількість канадців проживає в США і бере активну участь у культурному житті, підтримуючи зв'язки між народами. Щоденний перетин кордону залишається важливою ознакою тісних зв'язків між країнами, що спрощує культурний обмін, дозволяючи підтримувати постійну взаємодію в гуманітарних сферах. Окрім цього, обидві держави активно взаємодіють з питань екології, зокрема у регіоні Великих озер, розробляючи спільні підходи до захисту природних ресурсів.

Однією з головних проблем є значна різниця в економічному потенціалі країн: ВВП Канади майже в 10 разів менший за ВВП США. Це призводить до нерівності у фінансових можливостях та певної економічної асиметрії, що, утім, не впливає на стійкість двосторонніх відносин, адже Канада має вагому економічну та політичну автономію. Інша проблема — культурний вплив США, який викликає занепокоєння в Канаді щодо збереження своєї національної ідентичності. Також під час останніх адміністрацій у США спостерігалися

протекціоністські заходи, як-от обмеження на експорт канадської деревини, що викликало напруження між державами.

Перспективи двосторонніх відносин Канади та США залишаються обнадійливими, адже обидві країни мають спільну позицію у багатьох міжнародних питаннях, таких як боротьба зі зміною клімату та забезпечення стабільності на світових ринках. Активний розвиток спільної енергетичної інфраструктури дозволить зменшити викиди та сприятиме досягненню екологічних цілей. Крім того, співпраця в сфері технологій та інновацій продовжить підтримувати конкурентоспроможність обох країн на глобальному ринку, забезпечуючи сталий розвиток у межах інтеграційного партнерства. Обидві держави прагнуть продовжувати співпрацю на основі взаємних інтересів, що забезпечує стабільність і зміцнення довготривалих відносин на регіональному та міжнародному рівнях[4]

Список використаних джерел

1. Гончаренко А. В. Економічний вимір міжнародних відносин Канада-Європейський Союз наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. // Траєкторія Науки. 2018. Т. 4, № 4, с. 8001-8007.
2. Казарновська Т. О. Порівняльний аналіз структури та динаміки інвестиційних потоків країн Північної Америки. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 33(1), с. 59-66.
3. Манаєнко І., Бурий Є., Іванова Д. США та Канада: тенденції економічного розвитку і партнерства. // Економіка та суспільство. 2021. № 26, с. 1-7.
4. Надибська О. Я., Надибський М. І. Стратегічне партнерство Канада – США: досвід асиметричних відносин. Стратегічне партнерство Канада – США. № 5, 2019. С. 49–53.

5. Trading Economics. Canada Exports to United States. URL: <https://tradingeconomics.com/canada/exports/united-states> (дата звернення: 15.09.2024).
6. U.S. Relations With Canada. URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-canada/> (дата звернення: 22.04.2023).
7. Canadian-American Relations. URL: <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/canadian-american-relations> (дата звернення: 23.09.2024).
8. United States-Mexico-Canada Agreement (USMCA). URL: <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement> (дата звернення: 23.09.2024) .

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СТРУКТУРИ ТА РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ

Михалчич Тарас

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Цалан Мирослава Іванівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Міжнародний поділ праці та міжнародне кооперування стали основою для виникнення світового ринку. Світовий ринок – (world market) – сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, основою яких є міжнародний поділ праці і інші фактори виробництва.

Виступаючи сферою міждержавного обміну товарами, світовий ринок має зворотній вплив на виробництво, показуючи йому, що, скільки і для кого треба виробляти. Еволюцію форм ринку можна показати так. Внутрішній ринок – форма господарського спілкування, при якій все призначено для продажу, збувається самим виробником в середині ринку. Національний ринок – внутрішній ринок, частина якого орієнтується на іноземних покупців

Міжнародний ринок – частина національних ринків, яка безпосередньо зв'язана з зарубіжними ринками. Світовий ринок – сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, основою яких є міжнародний поділ праці і інші фактори виробництва. Основною внутрішньою ознакою існування світового ринку є рух товарів і послуг між країнами.

На внутрішньому ринку – виробник товару одночасно був і його продавцем, а покупець – одночасно і кінцевим споживачем товару, одразу забирав та оплачував товар.

Формуванню національних ринків сприяла спеціалізація внутрішніх ринків (ринки праці, капіталу, гуртові тощо), частина з яких з самого початку була орієнтована на іноземних покупців. Внутрішня і зовнішня інтернаціоналізація. Інтернаціоналізація виробництва (внутрішня).

Міжнародний поділ праці та міжнародне усупільнення виробництва знаходять конкретний вияв у міжнародній спеціалізації, кооперації, комбінуванні, концентрації виробництва тощо. Ці процеси формують важливий елемент господарського механізму на інтернаціональному рівні.

Розвиток часткового поділу праці відбувається як у межах національних країн, так і в міжнародному масштабі (інтернаціоналізація одиничного поділу праці) через ринкові та позаринкові зв'язки між підприємствами, які виробляють взаємообумовлену продукцію.

У зв'язку з цим у процесі міжнародного усупільнення виробництва розвиваються сталі та тісні зв'язки між підприємствами, які кооперуються. Причому воно мало залежить від стихії товарного обміну на світовому ринку.

Про сталість і зростаючий динамізм цих процесів свідчать дані про збільшення часток частин, вузлів і компонентів у загальному обсязі імпорту машин і устаткування у розвинутих країнах світу.

Усе це свідчить про дію закону інтернаціоналізації виробництва, його різну інтенсивність у тих чи інших регіонах світового господарства. Він виражає процес переростання продуктивними силами і економічними відносинами між національних країн та їх поступову інтернаціоналізацію у кожній із сфер суспільного відтворення (у безпосередньому виробництві, обміні, розподілі та споживанні). Щоб дати простір для дії цього закону слід, насамперед створити належні умови: розвинути транспортну інфраструктуру, розгалужену мережу інформаційних комунікацій, домогтися якісних змін у кредитно-валютній сфері,

прийняти відповідні закони, усунути нестабільність у сфері національних, політичних, соціальних відносин, запровадити конвертовану валюту та ін.

Інтернаціоналізація обігу (зовнішня)

Дія закону інтернаціоналізації виробництва органічно пов'язана з процесами, які відбуваються на світовому ринку, зокрема з інтернаціоналізації ринку. У сфері торгівлі діє закон випереджаючого зростання зовнішньої торгівлі порівняно зі зростанням виробництва. Так, на період 1981-1966 р. р. темпи зростання міжнародної торгівлі становити щорічно 5,2%, що у 1,5 рази швидше, ніж виробництво. Закон інтернаціоналізації обігу виражає поступову інтернаціоналізацію процесу купівлі – продажу товарів і послуг у межах регіональних економічних об'єднань і світового господарства і формування міжнародних ринкових відносин у сфері обігу.

Випереджаючі темпи зростання світової торгівлі є важливим фактором зростання промислового та с/г виробництва, розвитку науково-технічного прогресу, підвищення ефективності та якості виробництва, посилення конкурентної боротьби на міжнародній арені.

Ця конкурентна боротьба, у свою чергу, сприяє послабленню монополізму, зниженню цін на товари на національному ринку. У США, як відомо близько 75% промислового виробництва зазнає зовнішньої конкуренції. У тих галузях, де така конкуренція відсутня і протекціоністські заходи захищають підприємців від зовнішніх конкурентів, споживачів змушені витратити значно більше грошей на купівлю місцевих товарів.

Так, протекціонізм для внутрішньої промисловості США призводить до підвищення цін більш як на 60\$ млрд. на рік, або понад 1\$ тис. На сім'ю з 4-х чоловік упродовж 1 року.

Сутність та головні етапи економічної глобалізації.

Економічний, соціально-політичний, культурний розвиток людства в останній чверті ХХ ст. відбувається під знаком глобалізації. Її економічна складова пов'язана насамперед із джерелами, факторами, формами господарського поступу. Йдеться про інвестиції, й технології, робочу силу, інтелектуальні й фінансові ресурси, менеджмент і маркетинг та ін.

Зростають міжнародна торгівлі та інвестиції, небачених досі масштабів досягла диверсифікація світових фінансових ринків та ринків робочої сили, відчутно підвищилась роль ТНК у світо-господарських процесах, загострилася глобальна конкуренція, з'явилися системи глобального стратегічного менеджменту. Розглянемо принципові ознаки та характерні риси глобалізації як суспільно-економічного процесу.

Глобалізація – це продукт епохи постмодерну, переходу від індустріальної до постіндустріальної стадії економічного розвитку, формування основ ноосферно-космічної цивілізації. Звідси впливають якісні та кількісні ознаки і показники, що характеризують розгортання даного процесу.

Серед найголовніших слід назвати зростаючу взаємозалежність економік різних країн, все більшу цілісність і єдність світового господарства. водночас підвищується загроза глобальної ядерної катастрофи, настання парникового ефекту, втручання в природу шляхом генної інженерії, клонування тощо. Зростання нових світових комунікативних мереж за рахунок впровадження новітніх інформаційних технологій, систем електронного зв'язку спонукає до здійснення багатьох з них поза державним контролем.

Науково-технічні досягнення ведуть до скорочення витрат на здійснення міждержавних та міжфірмових господарських контактів. Так, якщо вартість 3-х хвилинної телефонної розмови між Нью-Йорком та Лондоном коштувала в 1930 р. 300 дол. (за курсом 1996 р.), то нині – лише 1 долар.

Помітно збільшується кількість країн і народів, що втягуються в процес глобалізації. Особливим динамізмом характеризувались до останнього часу "нові індустріальні країни" Азії та окремі держави Латинської Америки.

Розвивається тенденція до формування глобальної цивілізації із спільними уподобаннями, цінностями та суспільною свідомістю, створюються структури глобальних еліт, вестернізуються світовий культурний простір за одночасного протистояння цьому процесові, особливо з боку мусульманських держав.

На авансцену світового економічного життя висуваються нові суб'єкти світогосподарських процесів, які поряд із традиційними стають нині головними.

Щодо значення великих міст, до досить згадати, що, наприклад, в одному лише Токіо виробляється вдвоє більше товарів і послуг, ніж у всій Бразилії.

Економіка глобалізується внаслідок виникнення нових форм конкуренції, коли зростаюча кількість суб'єктів світогосподарських зв'язків не має певної державної належності.

Таким чином, глобалізація стає постійно діючим фактором і внутрішнього, і міжнародного економічного життя.

Існує 2 головні підходи стосовно етапів розвитку економічної глобалізації.

Згідно з першим, вона розпочалась ще до періоду великих географічних відкриттів у формі мляво плинної глобалізації, коли економічні відносини між державами мали спорадичний, дискретний характер, обмежуючись окремими локальними аренами і територіями.

До середини XIX ст. глобалізація переходить у стадію повільного прогресування, коли формується світовий ринок, розвивається міжнародний поділ праці, вимальовується профіль спеціалізації окремих країн і регіонів. Наступний етап (середина XIX ст. – 80-ті роки XX ст.) дістав назву структурної глобалізації, що пов'язана з економічним переділом світу, розпадом світового господарства на протилежні системи та їх єдиноборством. Нарешті, послідовна

форма глобалізації розвивається в умовах єдиного ринкового світового господарства як об'єктивний процес і важлива ознака постіндустріальної цивілізації.

Другий підхід пов'язує генезис глобалізації з останньою чвертю ХХ ст., коли вона стає визначальним фактором як національного, так і міжнародного розвитку, перетворюється на домінуючу тенденцію світогосподарських процесів.

Виникнення світового господарства і його характерні риси

Розвиток світового ринку товарів привів на рубіж ХІХ - ХХ віків до інтенсифікації міжнародного економічного спілкування. Яке стало поступово виходити за рамки міждержавного обміну товарами. Швидкий розвиток виробничих сил і ріст сили фінансового капіталу привів до виникнення світового господарства. Характерною рисою світового ринку є міждержавне переміщення товару, міжнародна торгівля.

Список використаних джерел

1. Світовий ринок: суть та структура – URL:
<https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19301/>
2. Сучасні тенденції розвитку світової економіки – URL:
https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/13583/1/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F_ME_nauk_2017_tom_1.pdf
3. Світовий ринок та його структура – URL:
<https://magistr.ua/works/46/231035/>

САНКЦІЇ ПРОТИ РОСІЇ ТА ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ КРАЇН СВІТУ

Мишак Яна

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Державний реєстр санкцій забезпечує відкритий доступ до актуальної інформації про суб'єктів, щодо яких Україна застосувала санкції, сприяючи прозорості та підзвітності санкційної політики. Санкції є ефективним інструментом міжнародного тиску на Росію, дозволяючи обмежити її економічні та фінансові ресурси, необхідні для продовження агресії проти України. Україна тісно співпрацює з міжнародними партнерами — зокрема, ЄС, США, Великою Британією, Канадою та іншими країнами — для координації санкційних заходів та підвищення їхнього впливу на РФ. Реєстр санкцій оперативно оновлюється на основі рішень Ради національної безпеки і оборони України та судових постанов, що робить його надійним джерелом інформації для урядів, бізнесу та громадськості [2].

На сьогодні Російська Федерація є найбільш підсанкційною країною світу і наразі саме санкції є найбільш дієвим інструментом впливу на країну-агресора з боку цивілізованої світової спільноти. Європейський Союз запровадив санкції за три ключові напрямки: порушення територіальної цілісності України, порушення прав людини в Росії та боротьбу з гібридними загрозами, що включають дезінформацію, кіберзлочинність та інші дестабілізаційні дії РФ. З початку військової агресії Росії проти України ЄС ухвалив 14 пакетів

економічних та індивідуальних санкцій, спрямованих на обмеження дій РФ у конфлікті та на її економічну систему. ЄС ввів санкції проти понад 2300 фізичних та юридичних осіб, причетних до підриву суверенітету України. Ці особи та організації підлягають замороженню активів та забороні на фінансові операції з громадянами та компаніями ЄС. Санкції поширюються на близько 700 російських та міжнародних компаній, що сприяють розвитку російського ВПК та допомагають обходити санкції, зокрема, шляхом участі в закупівлі товарів подвійного призначення для військових потреб [2].

8 жовтня 2024 року ЄС запровадив новий санкційний інструмент, спрямований на осіб та організації, що підтримують дестабілізуючі дії Росії на міжнародному рівні, включаючи підрив виборчих процесів, загрози критичній інфраструктурі та економічній діяльності. 13 вересня 2024 року Європейський Союз продовжив дію санкцій проти осіб та організацій, причетних до порушення територіальної цілісності України, до 15 березня 2025 року, посиливши тиск на РФ. 22 липня 2024 року в рамках Глобального санкційного режиму ЄС за права людини були запроваджені додаткові заходи проти осіб, відповідальних за серйозні порушення прав людини, зокрема тортури, сексуальне насильство та інші злочини, в тому числі в російсько-окупованих територіях України.

ЄС ввів санкції проти Євгена Соболева, керівника "пенітенціарної служби" в окупованій Херсонській області, через його причетність до систематичних порушень прав людини, таких як катування, сексуальне насильство та інші види нелюдського поводження [2].

Чотирнадцятий пакет санкцій, ухвалений 24 червня 2024 року, спрямований на обмеження в енергетичному, фінансовому та торговельному секторах Росії, а також на посилення заходів проти обходу санкційних режимів. Додатково до російських компаній, санкції поширюються на компанії в третіх країнах, які беруть участь у постачанні товарів подвійного призначення для російського ВПК, включаючи товари для виробництва дронів і технологій, які підтримують військові операції РФ.

ЄС забороняє реекспорт російського LNG через свою територію, включаючи операції з перевезення з судна на судно або на берег, забороняє нові інвестиції та надання технологій для російських LNG-проектів, таких як Arctic LNG 2 і Murmansk LNG. Вводяться обмеження на імпорт російського LNG через термінали, не підключені до європейської системи природного газу. Ліхтенштейн офіційно приєднався до санкцій ЄС проти російської сталі та чавуну, застосовуючи еквівалентні обмежувальні заходи. 29 червня 2024 року ЄС запровадив нові економічні санкції проти Білорусі через її підтримку війни Росії проти України та співпрацю в обхід санкцій, накладених на РФ [2].

Європейський Союз у березні 2022 року оголосив план REPowerEU для зменшення залежності від російських енергоресурсів, який включає заходи для економії енергії, диверсифікації поставок, прискорення переходу на чисту енергію та інвестицій у реформи. За планом REPowerEU, ЄС планував знизити імпорт газу з Росії на дві третини до кінця 2022 року. 5 серпня 2022 року Рада ЄС затвердила заходи для зниження споживання газу на 15% з серпня 2022 року по березень 2023 року порівняно з п'ятирічним середнім рівнем споживання. Деякі країни, як Мальта, Північна Ірландія та країни Балтії, отримали можливість винятків через слабку інтегрованість їхніх енергосистем із рештою ЄС. Німеччина замінила значну частину російського газу на постачання зрідженого природного газу (LNG), зберігаючи його у сховищах і плануючи запуск нових плавучих установок для регазифікації. Частка російського газу в енергетичному балансі Німеччини знизилася з 55% до 26% до червня 2022 року, а Австрія скоротила залежність з 80% до 50%.

Саміт G7 розробив ініціативу щодо запровадження цінових обмежень на російську нафту, щоб зменшити російські прибутки, встановлюючи ціну між 40 і 60 доларів за барель. Цінові обмеження запрацюють лише за умови, що їх підтримує велика група імпортерів, щоб уникнути обходу санкцій іншими країнами, такими як Індія та Китай. Для успішної реалізації плану, західні страхові компанії мають контролювати дотримання цінових обмежень

імпортерами. Британія та країни ЄС контролюють 68% постачань російської нафти, а майже всі танкери застраховані у Великобританії, Норвегії та Швеції, що дає їм значний важіль тиску.

Німеччина планувала запустити першу з чотирьох плавучих установок для зберігання та регазифікації зрідженого природного газу (ЗПГ) до грудня 2022 року, що допоможе зменшити залежність від російського газу. До середини серпня 2022 року Німеччина випередила графік, заповнивши свої газові сховища на 75%.

Через несинхронізованість енергосистем країн Балтії з європейською ENTSO-E, для них також передбачені винятки у випадку необхідності зниження споживання газу. Існує ризик, що інші постачальники страхових послуг з поза меж Заходу можуть заповнити прогалину, якщо західні країни запровадять заборону на страхування танкерів, що транспортують російську нафту.

Кремль намагається підірвати єдність країн ЄС у підтримці України, сподіваючись, що економічний тиск і внутрішні протести в окремих країнах, як-от рух "жовтих жилетів" у Франції, змусить європейські уряди піти на компроміс. Росія використовує пропаганду, звинувачуючи Захід у проблемах з постачанням енергоресурсів, наприклад, через санкції, що перешкоджають постачанню турбін для "Північного потоку-1". Це робиться для того, щоб перекласти відповідальність за скорочення поставок газу на Європу. Країни Європи можуть стикнутися з економічними труднощами, зокрема рецесією та різницею у вартості запозичень між північними та південними країнами ЄС, такими як Німеччина та Італія [1].

Німеччина, яка зіткнулася зі значним зростанням цін на енергоносії, не планує надавати фінансову допомогу іншим країнам ЄС, як це було зроблено під час пандемії COVID-19, що може ускладнити фінансування нових економічних ініціатив. Європа стикається зі зростанням розколу між східними та західними країнами. Польща, Литва, Латвія та Естонія наполягають на жорстких санкціях і

військовій підтримці України, тоді як деякі західноєвропейські країни шукають компроміс із РФ [1].

В Італії та Франції популістські й праві націоналістичні партії використовують економічні труднощі для підриву урядів, звинувачуючи їх у розігріві інфляції та руйнуванні робочих місць через санкції та екологічну політику. У липні 2022 року прем'єр-міністр Італії Маріо Драгі пішов у відставку після того, як три партії, які мали зв'язки з Кремлем, відмовилися підтримувати його коаліційний уряд, що посилює політичну кризу в країні [1].

На основі цієї роботи можна зробити висновок, що санкції проти Росії стали важливим чинником, який вплинув на її внутрішню економіку, спричинивши обмеження доступу до ресурсів, інвестицій і ринків збуту. Водночас аналіз показує, що санкції мали відчутний вплив і на країни, які їх запровадили, зокрема на європейські держави, які змушені були переглядати енергетичну політику і шукати нових постачальників. У результаті глобальна економіка зазнала змін, що сприяло формуванню нових економічних зв'язків і коопераційних стратегій.

Список використаних джерел:

1. Наслідки війни та санкцій проти РФ для економіки Європи, передусім в контексті втрати дешевих російських енергоносіїв URL: <https://analytics.intsecurity.org/sanctions-consequences/>
2. Санкції проти РФ URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/sankciyi-proti-rf>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ США ТА ПОЗИЦІЙ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Монуш Доріна

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Еволюція економічного розвитку США є результатом багаторівневих трансформацій, що відображають зміни в економічних і соціальних умовах країни протягом більше ніж двох століть. Основні етапи економічного розвитку Сполучених Штатів охоплюють аграрний період, індустріальну революцію, перехід до економіки послуг, а сьогодні – цифрову й інформаційну економіку. Кожен із цих етапів залишив свій відбиток на економічній системі США, трансформуючи її структуру, продуктивність та вплив на світову економіку.

США є визнаним лідером у галузі досліджень та розробок (НДДКР) і реєструє більше міжнародних патентів, ніж будь-яка інша країна. Сьогоднішніх інноваторів охороняє міцна система захисту інтелектуальної власності, а на завтрашній день інноватори отримують підтримку у провідних університетах та інкубаторах по всій країні. Компанії будь-якого розміру допомагають зробити інновації в США глобальним підприємством, вигравши і сприяючи процвітаючій екосистемі для винаходів та натхнення.

До пандемії економіка США перебувала у стабільному зростанні, підкріпленому низьким рівнем безробіття, високими споживчими витратами та сприятливими умовами для бізнесу. Зокрема, ВВП США зростав приблизно на 2-3% щорічно, а рівень безробіття залишався низьким, знизившись до рекордних

3,5% на кінець 2019 року. Споживачі, будучи основним рушієм економіки, демонстрували стабільні витрати завдяки доступним кредитам і зростанню доходів. Інфляція залишалася на помірному рівні, близькому до цільового показника Федерального резерву у 2%, що забезпечувало стабільність цін.

Зокрема в умовах коронавірусної кризи COVID-19 валовий внутрішній продукт США скоротився на 4,8% у I кварталі 2020 року. Цей показник відображає шкоду, яку заподіяла американській економіці пандемія коронавірусу COVID-19 [1]. Споживчі витрати, що складають 67% від загального ВВП, в I кварталі 2020 року знизилися на 7,6% через закриття магазинів, які не продають товари першої необхідності.

Найбільшим проблемними напрямками для економіки США стали споживчі витрати, інвестиції нерезидентів, експорт та товарні запаси. Частково втрати були компенсовані інвестиціями в житлову нерухомість, які підскочили на 21%, а також за рахунок росту видатків федерального уряду (на 1,7%) та урядів штатів [1].

Незважаючи на зниження інфляції з 9,1% у 2022 році до 3% у 2023 році, вартість життя залишається високою, а витрати споживачів, які є основою економіки США, підтримуються завдяки стабільному ринку праці та накопиченням, зробленим у попередні роки [2].

Іноземні компанії активно вкладають капітали в сферу торгівлі США з метою розвитку мережі збутових філій, що займаються реалізацією імпортованих товарів. Купуючи американські підприємства оптової торгівлі, іноземні компанії оснащують їх новою технікою, застосовують автоматизовані закупівельні системи, впроваджують робототехніку, конвеєри, рухливі стелажі і інші засоби механізації збутових операцій.

Найбільш активно в сфері оптової торгівлі діють компанії Японії, яка вже кілька десятиліть є одним з найбільших експортерів капіталу в США. Серед іноземних інвесторів в оптову торгівлю США Японія займає перше місце. Близько 10% капіталовкладень припадає на машинобудування, в якому великі компанії Люксембургу, Німеччини, Японії, Великобританії і Франції зайняли

міцні позиції у виробництві таких видів продукції, як автомобілі, засоби автоматизації виробничих процесів, промислові роботи. У видобувну галузь США іноземні держави найбільші вкладення спрямовують в металургійну промисловість, головним чином, у виробництво кольорових металів і нафтову промисловість.

Торговельна суперечка між США і Китаєм полягає в тому, що США запровадили підвищені мита на майже весь імпорт з Китаю. У травні 2019 року мита на китайські товари були збільшені з 10 до 25 % для обсягу імпорту в 200 мільярдів доларів. У відповідь Китай підвищив мита на американські товари на суму 60 мільярдів доларів. У серпні 2019 року президент США Дональд Трамп оголосив про додаткові 10 % мита на китайські товари на 300 мільярдів доларів, але в серпні вирішили відтермінувати їх для деяких товарів. Крім того, США внесли компанію Huawei до чорного списку, а Китай оголосив про намір створити свій чорний список. На зустрічі в червні на саміті G20 Трамп і Сі Цзіньпін домовилися про відновлення переговорів, які продовжилися у вересні 2019 року на рівні заступників міністрів у Вашингтоні. [3]

США продовжували впроваджувати тарифи на китайські товари. Китаю також довелося взяти заходів у відповідь, що призвело до зростання цін на деякі імпортовані товари в США. У 2021 році адміністрація Байдена розглядала питання про зниження тарифів, але вирішила, що це потрібно робити поступово, з метою зниження інфляційного тиску [4].

Зростання державного боргу є одним із найскладніших аспектів американської економічної політики. На сьогоднішній день сума державного боргу перевищила позначку в 31 трильйон доларів, що створює фінансовий тиск на бюджет і обмежує можливості країни щодо інвестицій у ключові соціальні програми, інфраструктуру та освіту. Високий рівень боргу також робить країну більш вразливою до коливань на фінансових ринках і призводить до підвищення податкового навантаження на населення. Щоб уникнути боргової кризи, уряд США стикається з необхідністю оптимізації бюджетних витрат і знаходження нових джерел доходу [5].

Торгова війна між США та Китаєм значно вплинула на темпи економічного зростання, насамперед через скорочення експорту та зменшення обсягів бізнес-витрат. Введення США тарифів на китайські товари та аналогічні дії з боку Китаю призвели до зниження попиту на продукцію, вироблену в обох країнах, що негативно відбилася на маржинальності й прибутках багатьох американських компаній. Другий важливий аспект негативного впливу торгової війни на американську економіку – скорочення обсягів бізнес-витрат, що безпосередньо вплинуло на розвиток інновацій та розширення виробництва. Зростаюча невизначеність на світовому ринку, спричинена тарифними обмеженнями, змусила підприємства обережніше ставитися до капіталовкладень, що обмежило можливості для оновлення обладнання, досліджень і розробок. Це, в свою чергу, послабило конкурентоспроможність багатьох компаній на світовій арені.

Іноземне фінансування інноваційних компаній потребує спеціальних механізмів для залучення капіталу та зниження ризиків. Такий механізм – венчурне фінансування – виник у США для підтримки унікальних ідей із потенціалом зростання. Венчурний капітал, залучений від професійних інвесторів, інвестується в високоризикові проекти, обіцяючи підвищену винагороду. Він орієнтований на підтримку технологічних стартапів і молодих компаній із потенціалом стати значними гравцями ринку. Венчурне фінансування є не лише фінансовим, а й інтелектуальним ресурсом, що сприяє розвитку інновацій.

Підприємства, які інвестують в США, незалежно від галузі, отримують конкурентні переваги на одному з найбільш відкритих ринків на планеті. Причин, через які бізнес-інвестори обирають США, багато - від сприятливого для бізнесу середовища та якості життя до конкретних технологій, ланцюгів поставок, інфраструктури та робочої сили. Різноманітність та відкритість нації це те, що справді дозволяє бізнесу з усіх країн та галузей знайти своє місце на ринку США та процвітати [6].

Список використаних джерел

1. ВВП США скоротився на 4,8% у першому кварталі 2020 року. URL: <https://business.ua/news/9903-vvp-ssha-skorotivsy-na-4-8-u-pershomu-kvartali-2020-roku>
2. Економіка США у минулому кварталі виросла на 2,8% на рік і перевершила очікування – Міністерство торгівлі. 2024. URL: <https://chatgpt.com/c/6717f13b-4f10-8012-b301-0ba9dbf2e24d>
3. Китай і США провели «конструктивні» консультації перед торговельними переговорами. 2019. URL: <https://www.dw.com/uk/китай-і-сша-провели-конструктивні-консультації-перед-торговельними-переговорами/a-50524251>
4. Economic Trends 2024 - News About The US Economy. 2024. URL: https://www.googleadservices.com/pagead/aclk?sa=L&ai=DChcSEwi255WVuqyJAxVXmIMHHXjdBacYABACGgJlZg&co=1&ase=2&gclid=Cj0KCQjwpvK4BhDUARIsADHt9sS_3ccuov2AEBFGxVUIqhMTTA-bWf-V9EmRHbekoI_FOKrLxRDilhcaAnseEALw_wcB&ohost=www.google.com&cid=CAESVuD2qLpSvoDho45yyfhWL2YIyWGdMqezmFWSnGiN1bNGEwSx4ZvZ6lqGscMln5WnLNThoBKouSQR_wTvxGr_NvX57tPcHA3UJD4j4c4IaN38MplFfeFA&sig=AOD64_2kruJoiZ6dyUXp_xq6aJnNLnsOmw&q&nis=4&adurl&ved=2ahUKEwiurI-VuqyJAxW_2QIHHRITCKQQ0Qx6BAgMEAM
5. The US economy in 2024. URL: <https://www.googleadservices.com/pagead/aclk?sa>
6. Why invest in the United States. Discover why the United States is the top investment destination. 2020. URL: <https://www.selectusa.gov/why-invest>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ, СПРИЧИНЕНІ УКРАЇНСЬКО- РОСІЙСЬКОЮ ВІЙНОЮ

Петій Софія

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Українсько-російська війна вплинула як на економіку України, безпосередньо залученої у війну, так і світову економіку, спричинивши такі проблеми, як порушення глобального ланцюга постачання, зростання цін на нафту та газ, вплив на глобальну банківську систему, зростання глобальної інфляції та вартості життя тощо.

Порушення глобального ланцюга постачання. Військові дії під час вторгнення Росії в Україну вплинули на роботу кількох секторів через порушення глобального ланцюга постачання. Заборона на експорт російських товарів та відповідна заборона імпорту до Росії, включаючи відмову Росії пропускати іноземні вантажі через свої водні шляхи та повітряний простір на початковому етапі вторгнення, порушили глобальний ланцюг постачання. Це спричинило дефіцит і призвело до зростання цін на імпортні товари [5, с. 17]. Компанії передбачали, що порушення, викликані блокадами на кордонах та заборонами на транскордонну торгівлю, призведуть до накопичення запасів, що ще більше підвищить ціни.

Порушення традиційних торговельних шляхів, особливо в Європі та Азії, змусило країни шукати нові логістичні рішення. Це стимулює розвиток нових

транспортних коридорів, таких як Транскаспійський міжнародний транспортний маршрут (Шовковий шлях), а також сприяє зростанню інвестицій у розвиток портової інфраструктури та залізничних мереж.

Зростання цін на нафту та газ. До вторгнення ціни на енергоносії зростали через низку факторів, таких як пандемія COVID-19, обмежені поставки енергії та зростання напруженості між Росією та Україною. У цей період ціни на нафту були стабільними в межах від 80 до 95 доларів США за барель. Після російського вторгнення в Україну ціни на нафту перевищили 100 доларів США за барель [5, с. 17]. Вторгнення ускладнило європейським нафтовим трейдерам та нафтовим компаніям отримання енергопостачань із Росії, яка була другим у світі виробником нафти та продає більшу частину своєї нафти європейським нафтопереробним заводам. Заборона на імпорт нафти з Росії під час вторгнення призвела до дефіциту енергії в Європі та тривалого зростання цін на енергоносії [4, с. 22]. Ціни на газ для домашнього використання також зросли через побоювання щодо порушення глобальних енергопостачань. Існували побоювання, що відповідна заборона Росією на експорт енергоносіїв до Європи та решти світу призведе до тривалої енергетичної кризи, що може спричинити підвищення ціни на нафту до понад 150 доларів за барель. Це очікування знизило прогнози глобального економічного зростання.

Проте, війна виявила вразливість глобальних енергетичних ринків до геополітичних конфліктів. Багато країн, особливо в Європі, які залежали від російських енергоносіїв, почали активно шукати альтернативні джерела постачання енергії. Це стимулювало розвиток відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергетика, а також сприяло пошуку нових постачальників нафти та газу. В довгостроковій перспективі це може сприяти підвищенню енергетичної безпеки та сталого розвитку, що зменшить залежність від викопних енергоносіїв і зробить глобальну економіку менш вразливою до таких криз.

Вплив на глобальну банківську систему. Вплив вторгнення Росії в Україну на глобальну банківську систему був мінімальним, оскільки міжнародні

фінансові санкції були спрямовані переважно на російські банки. Санкції, включаючи виключення обраних російських банків із системи SWIFT, не мали значного впливу на глобальну банківську систему [1]. Вони торкнулися лише іноземних банків, які мали великі операції в Росії. Багато іноземних банків зазнали збитків після того, як кілька західних країн запровадили фінансові санкції проти російських банків, Центрального банку Росії та російських заможних осіб. Найбільше постраждали банки Австрії – Raiffeisenbank, Італії – Unicredit та Франції – Société Générale [5, с. 19]. Ще більше іноземних банків зазнали великих втрат після припинення своєї діяльності в Росії. Отримані збитки були значними для малих іноземних банків і незначними для великих банків.

Хоча глобальна банківська система загалом витримала вплив фінансових санкцій, ситуація підкреслила важливість розробки ефективних фінансових інструментів для стабілізації ринків. У майбутньому країни та фінансові інститути можуть розробляти стратегії для зміцнення фінансової стійкості на випадок нових конфліктів та економічних криз, включаючи посилення регуляції банківської діяльності та розвиток цифрових валют.

Зростання глобальної інфляції та вартості життя. Підвищення рівня інфляції призвело до зростання вартості життя. Наприклад, у Великій Британії рівень інфляції підвищився до 5,5%, що означало, що споживачі витрачали більше грошей на меншу кількість товарів. Вторинення призвело до подальшого зростання цін на нафту, газ, продукти харчування та інгредієнти для харчової промисловості [2]. Це підвищило вартість життя, оскільки значно зросли витрати на іпотеку, автомобілі та освітлення. Країни, що розвиваються, сплачували вищу ціну за імпорт енергії, що призвело до зростання вартості пального на місцевих заправках, зростання цін на продукти харчування та загального підвищення вартості імпортованих товарів, незважаючи на незмінний рівень доходів [3]. Сумарний ефект для розвинених країн та країн, що розвиваються, полягав у значному зростанні глобальної інфляції та підвищенні вартості життя.

Після війни багато країн можуть переглянути свої зовнішньополітичні та економічні стратегії, що може призвести до утворення нових економічних союзів та поглиблення співпраці між країнами, які дотримуються принципів демократії та верховенства права. Це може підвищити рівень глобальної стабільності та сприяти економічному зростанню через розширення взаємної торгівлі.

Отже, міжнародна економіка зазнала значного та широкомасштабного впливу від війни. Це порушило енергетичні ринки, торговельні маршрути та міжнародні ринки, що призвело до поширених невизначеностей та економічних наслідків. Коливання цін на енергоносії були спричинені поєднанням геополітичної напруженості, дисбалансом попиту і пропозиції та взаємопов'язаністю глобального енергетичного ринку. Вплив війни на ціни на енергоносії мав каскадний ефект, що вплинув на споживачів, промисловість і уряди по всьому світу. Проте, попри значні виклики, війна відкриває можливості для глобальної економічної трансформації, спрямованої на підвищення стійкості, безпеки та сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Галіані С. (2023). Як війна в Україні змінює економічний і бізнесовий ландшафти країн, регіонів та світу. URL: <https://forbes.ua/money/velika-ekonomichna-perebudova-25082023-15642>
2. Chortane, S. G., & Pandey, D. K. (2022). Does the Russia-Ukraine war lead to currency asymmetries? A US dollar tale. *The Journal of Economic Asymmetries*, 26, e00265
3. Lo G. D. Marcelin I. Bassène T. Sène B. (2022). The Russo-Ukrainian war and financial markets: The role of dependence on Russian commodities. *Finance Research Letters*, 50.
4. Nezhyva M., Mysiuk V. War in Ukraine: challenges for the global economy. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 2. S. 16-25.
5. Ozili P.K. Global Economic Consequences of Russian Invasion of Ukraine. *Dealing With Regional Conflicts of Global Importance*, 2024. P. 1-42.

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Пилип Аліна

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Гетманенко Олексій Олександрович

доктор філософії кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Трансформаційні процеси у світовій економіці — це складне і багатогранне явище, яке включає глобальні зміни в економічних системах, торговельних відносинах, технологічних досягненнях та соціально-економічних структурах. Ці процеси впливають на всі аспекти світової економіки: від виробництва товарів і послуг до міжнародного поділу праці, інвестицій та фінансових потоків.

Одним із ключових аспектів трансформацій є перехід від індустріальної до постіндустріальної економіки, що супроводжується зростанням ролі інформаційних технологій та знань у виробничих процесах. Це веде до появи нових бізнес-моделей, які базуються на інноваціях та цифрових технологіях, що, в свою чергу, змінює структуру ринків та характер економічних відносин.

Трансформаційні процеси у світовому господарстві є надзвичайно актуальними в умовах глобалізації та інтернаціоналізації економічних відносин. Ці процеси впливають на всі аспекти економічного життя, включаючи структуру економік, моделі міжнародної торгівлі та інвестицій, а також інтеграційні процеси. Вивчення цих змін є важливим для розуміння сучасних економічних тенденцій та розробки стратегій стійкого розвитку.

Метою дослідження є аналіз та оцінка трансформаційних процесів у світовому господарстві, визначення їх впливу на економічний розвиток країн та виявлення основних тенденцій і викликів, що супроводжують ці процеси.

Можна визначити такі завдання:

- дослідити теоретичні основи трансформаційних процесів у світовому господарстві;
- проаналізувати основні фактори, що впливають на трансформаційні процеси;
- визначити ключові тенденції та виклики, пов'язані з трансформаціями у світовій економіці;
- оцінити вплив трансформаційних процесів на економічний розвиток окремих країн.

Об'єктом дослідження є світове господарство в умовах трансформаційних процесів.

Предметом дослідження можна вважати економічні відносини, структури та процеси, що змінюються під впливом глобальних трансформацій.

Трансформація в світовому господарстві охоплює широкий спектр змін, що впливають на різні аспекти економічних систем. Це складний, багаторівневий процес, який може бути як поступовим, так і швидким, викликаним як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Різні типи трансформацій, такі як економічні, соціальні, політичні та технологічні, мають значний вплив на розвиток економік та суспільств. Необхідно враховувати, що результати трансформацій можуть бути як позитивними, так і негативними, тому вони вимагають ретельного аналізу для успішної адаптації.

Глобалізація є ключовим фактором сучасних трансформаційних процесів, який стимулює економічну інтеграцію, розвиток міжнародної торгівлі та обміну. Хоча глобалізація створює нові можливості для економічного зростання,

культурного обміну та інновацій, вона також породжує нові виклики, зокрема економічну нерівність та загрози національній самобутності.

Погляди на глобалізацію варіюються залежно від рівня розвитку країн, їхніх економічних інтересів та політичних систем. Ключовими факторами сучасних трансформацій є технологічні інновації, такі як цифрова революція, автоматизація, а також глобалізація торгівлі, зміна клімату і соціальні зміни. Ці процеси вимагають адаптації від бізнесів і урядів, оскільки вони створюють нові можливості для розвитку та одночасно підвищують ризики та виклики, зокрема у сфері довкілля та нерівності. Гнучкість та інноваційність стають ключовими факторами успіху в умовах швидких глобальних змін.

Сучасні трансформаційні процеси в світовому господарстві мають багатогранний характер і охоплюють економічні, соціальні та технологічні зміни. Глобалізація сприяє інтеграції ринків товарів, капіталу та робочої сили, а науково-технічний прогрес стимулює нові технології та інновації. Значну роль відіграють екологічні зміни, що вимагають стійких практик, а також міграційні потоки і зростаюча роль недержавних структур. Сучасні тенденції охоплюють інтенсифікацію торгівлі, глобалізацію фінансових ринків, домінування транснаціональних корпорацій і зростання міграції робочої сили.

Важливі глобальні тренди включають: зміщення центру економічної активності на ринки, що розвиваються (Китай, Індія), нестабільність фінансових ринків, розвиток неоіндустріалізації через високотехнологічні моделі, цифровізацію, зниження залежності від вуглеводнів і перехід до сфери послуг і технологій. Глобалізація також призводить до нерівномірного розподілу вигод серед різних соціальних груп, де найбільше виграють висококваліфіковані працівники.

Регіональні трансформації залежать від економічного, соціального та політичного контексту кожного регіону. Країни, об'єднані географічно чи економічно, прагнуть до тіснішої співпраці та інтеграції. Європейський Союз

(ЄС) є прикладом глибокої економічної інтеграції, включаючи єдиний ринок та валюту. Подібні інтеграційні процеси відбуваються в Північній Америці (NAFTA/USMCA), Південно-Східній Азії (АСЕАН) та Африці (Африканський Союз). Однак, кожен регіон має свої особливості, що впливають на адаптацію до глобальних процесів, наприклад, МЕРКОСУР в Південній Америці чи ОПЕК для країн, що експортують нафту. Крім того, деякі країни, як Китай та Індія, демонструють швидке економічне зростання, яке змінює глобальні економічні баланси. Одночасно, проблеми нерівності, політичної нестабільності та слабкої інфраструктури залишаються викликами для багатьох країн.

Кризи є сильним рушієм для трансформаційних процесів у світовому господарстві. Економічні, політичні та природні кризи, такі як фінансова криза 2008 року, війни або природні катастрофи, призводять до перегляду економічної політики, впровадження нових регуляцій та адаптації країн до нових реалій. Наприклад, пандемія COVID-19 викликала зміни в робочих процесах, стимулювала цифровізацію та вимагала впровадження нових технологій для дистанційної роботи. Кризи, хоча і мають негативні наслідки, можуть стимулювати інновації, підвищувати стійкість фінансових систем та сприяти розвитку нових технологій. Тому важливо розробляти стратегії для адаптації та управління ризиками, що дозволяють використовувати кризи як можливість для позитивних змін.

Основними викликами трансформацій у світовому господарстві є економічна нестабільність, соціальна нерівність, екологічні загрози та технологічні зміни. Глобалізація створює переваги для розвинених країн, але також супроводжується проблемами, такими як безробіття та нестабільність фінансових ринків. Перенесення виробництва в країни з дешевою робочою силою сприяє безробіттю в розвинених країнах, тоді як автоматизація призводить до зникнення певних професій і появи нових можливостей у сфері ІТ. Глобалізація спричиняє взаємозалежність економік, роблячи світову фінансову систему вразливою до криз.

Попри переваги, надмірна ринкова лібералізація призвела до фінансових криз, що вимагає активного державного регулювання. Сучасне суспільство потребує інновацій для підвищення конкурентоспроможності, тоді як держави повинні обмежувати вплив транснаціональних корпорацій для збереження суверенітету. Соціальні та економічні зміни впливають на робочу силу, поведінку споживачів та вимоги до ринку праці. Виробництво товарів потребує кваліфікованих працівників, а споживачі стають більш вимогливими завдяки цифровим технологіям. Міжнародна співпраця стає необхідною для подолання глобальних викликів, як-от зміни клімату та пандемії. Перспективи розвитку трансформаційних процесів у світовій економіці зосереджені на цифровізації, переході до зеленої економіки, міжнародній інтеграції, розвитку людського капіталу та підтримці інновацій.

Швидке впровадження цифрових технологій, екологічно чистих технологій та міжнародних економічних угод сприятиме глобальному розвитку. Інвестиції в освіту та підвищення кваліфікації працівників, розвиток стартапів та інноваційних компаній є ключовими аспектами для подальшого прогресу. Інтеграція блокчейн-технологій відкриває нові можливості для автоматизації фінансових угод та управління правами власності на цифрові активи. Ці технології забезпечують прозорість і безпеку, сприяючи розвитку децентралізованої економіки. Блокчейн також змінює логістику, роблячи її більш ефективною. Ці нові можливості впливають на глобальну маркетингову діяльність, що дозволяє підприємствам швидше виходити на нові ринки.

Україна активно інтегрується у світові трансформаційні процеси завдяки своєму географічному розташуванню, аграрному виробництву та ІТ-індустрії. Водночас країна стикається з політичною нестабільністю, економічними проблемами та війною, що ускладнює її позиції у світовій економіці. Ефективна інтеграція до європейського простору потребує проведення комплексних реформ, особливо в банківському та фінансовому секторах.

Війна в Україні має глобальні наслідки, порушуючи ланцюги постачання та впливаючи на ціни на продукти харчування та енергоносії. Після війни Україна прагне відновлення за європейськими стандартами, зосереджуючись на енергоефективності та екологічно чистих технологіях. Інші країни готові допомогти у відновленні країни, що відкриває можливості для розвитку зеленої економіки.

Отже, у сучасному світі трансформаційні процеси у світовій економіці визначають нові напрямки розвитку, зокрема перехід до цифрової, екологічно чистої та орієнтованої економіки. Ці зміни зумовлені глобалізацією, технологічними інноваціями та соціально-економічними викликами, що впливають на всі аспекти господарської діяльності. Для країн, як-от Україна, адаптація до цих процесів має ключове значення, оскільки вона відкриває нові можливості та водночас вимагає подолання політичних та економічних бар'єрів. Важливим завданням залишається розробка стратегій стійкого розвитку, які дозволять ефективно інтегруватися в глобальні процеси і використати їх для стабільного економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Івченко, Є. А. (2015). Трансформація як поняття та підходи до його розуміння в економічному контексті. Ефективна економіка, 12.
2. Корнелюк, О. А. (2022). Актуальні проблеми світового господарства і МЕВ.
3. Сіденко, В. (2017). Структурні трансформації у світовій економіці: виклики для України. Київ: Заповіт.
4. Болдовська, К. П. (2023). Формування нової парадигми світового господарства та вплив глобальних трансформацій на економіку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (9).

5. Болдовська, К. П. (2023). Формування нової парадигми світового господарства та вплив глобальних трансформацій на економіку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (9).
6. Ковальчук, В. (2023). УПРАВЛІНСЬКИЙ ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ. Державне будівництво, 1(33), 49-60.
7. Бондар, В., & Нудьга, А. (2022). Вплив глобалізації на міжнародний бізнес. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи, 33-34.

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

Родна Богдана

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Сідак Святослав Васильович

старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми: на сучасному етапі розвитку суспільства людство зіткнулося з низкою глобальних проблем, що охоплюють різні аспекти економічного, соціального та екологічного життя. Серед них: зміна клімату, забруднення навколишнього середовища, нерівність між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, продовольча безпека, енергетична залежність, фінансова нестабільність та пандемії. Ці проблеми є настільки масштабними, що жодна країна не може ефективно їх вирішити самотійно. У той же час, глобалізація сприяла взаємозалежності країн у різних сферах, створивши умови, за яких вирішення глобальних проблем потребує спільних зусиль і узгоджених дій на міжнародному рівні. Недостатність міжнародного співробітництва та суперечності між країнами посилюють ці проблеми та загрожують стабільності світової економіки і безпеці. Отже, ефективне міжнародне економічне співробітництво є критично важливим для подолання цих викликів та забезпечення сталого розвитку, економічного зростання і соціальної справедливості на глобальному рівні.

Мета дослідження: аналіз основних напрямів, форм та механізмів міжнародного економічного співробітництва у сфері вирішення глобальних проблем сучасності, а також визначення ролі міжнародних організацій, міжурядових угод та інших інструментів у забезпеченні сталого розвитку. Окрім цього, метою є виявлення ключових бар'єрів та чинників, які впливають на

ефективність міжнародної співпраці, а також розгляд перспектив розвитку та оптимізації механізмів міжнародного співробітництва для подолання глобальних проблем.

Виклад основного матеріалу:

1. Роль міжнародного економічного співробітництва у вирішенні глобальних проблем

Міжнародне економічне співробітництво є важливим інструментом для вирішення глобальних проблем, що постають перед людством. Воно дозволяє об'єднувати ресурси, технології та знання для досягнення спільних цілей, зокрема сталого розвитку, зменшення рівня бідності, захисту навколишнього середовища та підтримки економічної стабільності.

1.1. Подолання кліматичних змін та збереження екології.

Кліматичні зміни є однією з найбільших загроз для людства. Зростання концентрації парникових газів у атмосфері спричиняє глобальне потепління, яке призводить до катастрофічних наслідків, таких як підвищення рівня океану, посухи, пожежі та інші екстремальні погодні явища. Міжнародне економічне співробітництво у цій сфері є критично важливим для запобігання катастрофічним наслідкам. Паризька угода 2015 року стала важливим кроком на шляху до боротьби з кліматичними змінами. Вона передбачає спільні зобов'язання понад 190 країн щодо обмеження глобального потепління та зменшення викидів парникових газів.

1.2. Фінансова стабільність та економічна безпека.

Світова фінансова система залишається вразливою до кризових явищ, які можуть швидко поширюватися та мати негативний вплив на всі країни. Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк грають ключову роль у підтримці фінансової стабільності через надання фінансової допомоги країнам, що стикаються з економічними труднощами, а також через консультування та

розробку стабілізаційних програм. Наприклад, під час фінансової кризи 2008-2009 років МВФ допомагав стабілізувати економіки країн, які зазнали серйозних потрясінь, надаючи їм фінансову підтримку та технічну допомогу.

2. Основні напрями міжнародного економічного співробітництва

2.1. Енергетична безпека та розвиток відновлюваних джерел енергії.

Енергетична безпека є стратегічним питанням для більшості країн, оскільки залежність від викопних видів палива створює низку проблем, як-от нестабільність цін та екологічні ризики. У цьому контексті міжнародне співробітництво сприяє розвитку відновлюваних джерел енергії (сонячна, вітрова, гідроенергетика), які є екологічно чистими та сталими. Завдяки діяльності таких організацій, як Міжнародне агентство з відновлюваних джерел енергії (IRENA), країни отримують доступ до нових технологій та досвіду у сфері екологічно чистих джерел енергії.

2.2. Усунення торговельних бар'єрів та підтримка вільної торгівлі.

Міжнародна торгівля є важливим чинником економічного розвитку. Зменшення торговельних бар'єрів сприяє вільному обігу товарів і послуг, що дозволяє країнам обмінюватися ресурсами, технологіями та знаннями. Світова організація торгівлі (СОТ) сприяє створенню справедливих умов для торгівлі між країнами, допомагаючи усувати митні та нетарифні бар'єри. Це сприяє зростанню економічної інтеграції та створює нові можливості для співпраці, а також зменшує ризики економічних конфліктів.

2.3. Боротьба з бідністю та соціальна справедливість.

Бідність та нерівність є одними з основних перешкод на шляху до сталого розвитку. Міжнародне економічне співробітництво в цій сфері спрямоване на зменшення рівня бідності через надання економічної допомоги країнам, що розвиваються, розвиток програм освіти, медицини, інфраструктури та інших

соціально значущих сфер. Світовий банк, Програма розвитку ООН та інші міжнародні організації працюють над проектами, які сприяють зменшенню рівня бідності та забезпечують більш рівні можливості для розвитку.

3. Основні перешкоди для міжнародного економічного співробітництва

3.1. Геополітичні конфлікти та суперечності.

Одна з основних перешкод для ефективного міжнародного співробітництва — це геополітичні конфлікти, які породжують недовіру та протистояння між країнами. Конфлікти між великими економічними державами, такими як США, ЄС і Китай, стають перепоною для досягнення єдності в питаннях клімату, торгівлі та економічної політики. Протекціоністська політика та торговельні війни між країнами створюють нові економічні бар'єри, які ускладнюють процес міжнародної економічної інтеграції.

3.2. Економічна нерівність між країнами.

Різний рівень розвитку між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються, створює нерівні умови для міжнародного співробітництва. Багато країн, що розвиваються, стикаються з проблемами нестачі ресурсів, низького рівня технологій та слабких економічних інституцій, що обмежує їх здатність ефективно впроваджувати міжнародні програми. Це викликає розрив у можливостях та часто призводить до виникнення конфліктів інтересів.

4. Перспективи розвитку міжнародного економічного співробітництва

Перспективи міжнародного економічного співробітництва у майбутньому значною мірою визначатимуться розвитком нових технологій, цифровою трансформацією та переходом до «зеленої» економіки. Держави та міжнародні організації мають розвивати інструменти співпраці, орієнтовані на інновації та сталий розвиток. Розвиток спільних ініціатив, спрямованих на боротьбу зі

зміною клімату, зниження рівня нерівності та підтримку економічної стабільності, дозволить забезпечити сталий розвиток і мирне співіснування на світовій арені.

Список використаних джерел

1. Гриценко, А. А. Міжнародна економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності. – Київ: Київський національний університет, 2020.
2. Деева, Т. В., Шаповал, С. М. Міжнародне економічне співробітництво у контексті сталого розвитку. – Харків: Видавництво «Ранок», 2019.
3. Калинська, О. Г. Міжнародні економічні відносини: сучасні виклики та перспективи. – Львів: Видавництво «Прометей», 2021.
4. Глобальні економічні проблеми та міжнародне співробітництво/ Під ред. А. Б. Сергієнка. – Одеса: Видавництво «Поліграф», 2022.
5. Цілі сталого розвитку. ООН. – <https://www.un.org/sustainabledevelopment>.
6. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. МВФ. – <https://www.imf.org>.
7. Офіційний сайт Світового банку. – <https://www.worldbank.org>.
8. Лисенко, І. М. Світова економіка та міжнародні економічні відносини. – Донецьк: ДонНУ, 2023.

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КИТАЮ ТА ЙОГО РОЛЬ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Романенко Іван

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Дроздовський Ярослав Петрович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Економічний розвиток Китаю має глибокі історичні корені, починаючи з XVIII століття, коли країна вже мала міцну ринкову економіку. Проте капіталістичний розвиток не відбувся через обмеження з боку політичних еліт, які придушували накопичення капіталу. Новий етап почався у 1949 році, коли Китай перейшов під керівництво Комуністичної партії, яка обрала радянську модель централізованого управління економікою. У цей період Китай залишався закритою економікою, спрямованою на індустріалізацію та автаркію. Внаслідок політичних і економічних криз, таких як “культурна революція”, країна зіткнулася з серйозними економічними труднощами. Проте наприкінці 1970-х років під керівництвом Дена Сяопіна було прийнято курс на реформи, що відкрив нову сторінку в історії Китаю, заклавши основи для модернізації та інтеграції у світову економіку.

Політика реформ і відкритості, ініційована Деном Сяопіном у 1978 році, стала переломним моментом для економіки Китаю. Ден Сяопін закликав китайський народ до звільнення мислення та дотримання принципу “шукати істину на основі фактів”. Це стало основою для переходу від планової економіки до ринкової. Ключовими напрямками реформ стали децентралізація економічного управління, розширення самостійності підприємств, приватизація

частини державних підприємств, а також активне залучення іноземного капіталу. Ден Сяопін також визначив чотири основні напрями модернізації: промисловість, сільське господарство, національну оборону, науку і техніку. Китайська модель реформ мала поступовий характер, що дозволило уникнути різких соціально-економічних потрясінь і створити стабільну економічну базу для подальшого розвитку. Завдяки такій стратегії Китай зміг побудувати нову економічну систему, адаптовану до національних особливостей та вимог глобалізованого світу.

Сучасна економіка Китаю базується на трьох основних секторах: промисловість, сільське господарство і сектор послуг, кожен із яких є стратегічно важливим для підтримки стабільного економічного зростання. Промисловий сектор включає такі галузі, як машинобудування, електроніка, текстильна промисловість, видобуток природних ресурсів і металургія. Програма “Made in China 2025” спрямована на розвиток високотехнологічних галузей, таких як штучний інтелект, робототехніка, біотехнології, електромобілі, і зменшення залежності від імпортованих технологій. Сільське господарство залишається важливим для внутрішнього споживання і продовольчої безпеки, хоча його частка у валовій продукції зменшується на користь промисловості та сектору послуг. Використання сучасних технологій, таких як дрони для моніторингу полів і роботизовані системи для збору врожаю, підвищує ефективність і продуктивність китайського сільського господарства. Сектор послуг, зокрема фінансовий сектор та електронна комерція, є динамічно розвиненим і забезпечує великі доходи як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях.

Завдяки реалізації політики “відкритих дверей” Китай поступово став глобальним економічним лідером, відіграючи провідну роль у світовому виробництві та торгівлі. Активне залучення іноземного капіталу дозволило модернізувати промисловість, освоїти нові технології та створити інноваційні проекти. Китайська ініціатива “Один пояс, один шлях” є важливою частиною стратегічної політики країни, спрямованої на розширення економічних зв’язків з

іншими державами та формування нових торгових маршрутів. Це зміцнює економічний вплив Китаю на міжнародній арені та сприяє зростанню обсягів експорту.

Сьогодні Китай – це не тільки різні кількісні показники економічного розвитку, а й щораз вищі якісні індикатори, зокрема – якість життя, освіти, людського розвитку, інфраструктури тощо. КНР знайшла «блакитні океани» для здійснення інноваційного та технологічного прориву: штучний інтелект, дослідження космосу, альтернативна енергетика, новітні матеріали й робототехніка. Про це свідчать лідерські позиції в глобальних рейтингах

Також наразі Китай є найбільшим експортером у світі, а також одним із лідерів за обсягом прямих іноземних інвестицій. Високотехнологічні китайські корпорації, такі як Huawei, Alibaba і Xiaomi, успішно конкурують на світовому ринку, демонструючи здатність Китаю розвивати власні технології та інновації.

Торговельні відносини з такими ключовими партнерами, як США, Європейський Союз та країни Азії, є основою економічного розвитку Китаю.

Відносини зі Сполученими Штатами мають особливе значення через великий обсяг товарообігу, який перевищує 600 мільярдів доларів на рік. Основними експортними товарами Китаю до США є електроніка, текстиль, меблі та автомобілі. Торговельні відносини з Європейським Союзом також є стратегічно важливими, особливо в галузях високих технологій і машинобудування. Китай активно співпрацює з країнами Азії, включаючи Японію, Південну Корею та країни АСЕАН, що забезпечує стабільний потік товарів і інвестицій. Розвиток цих відносин дозволяє Китаю зміцнювати свої позиції на міжнародному ринку, а також забезпечує значний вплив на глобальні економічні процеси.

Протягом останніх десятиліть Китай здійснив вражаючий стрибок від відсталої планової економіки до сучасної ринкової держави. Застосування поступового підходу до економічних реформ та їх реалізація відповідно до національних особливостей забезпечили Китаю стійке зростання та змогу уникнути політичних і соціальних потрясінь. Сьогодні Китай є одним із

головних економічних лідерів світу, який продовжує активно впливати на світові економічні тенденції. Інноваційні проекти, такі як “Один пояс, один шлях”, розвиток високотехнологічних галузей і багатосторонні економічні відносини є основними складовими стратегії Китаю, що дозволяють йому утримувати і посилювати свої позиції у світі. Економічні досягнення Китаю є не лише прикладом ефективної стратегії розвитку, але й важливим фактором для подальшого глобального економічного зростання.

Саисок використаних джерел

1. Гірничий енциклопедичний словник: у 3 т. / за ред. В. С. Білецького. — Д. : Східний видавничий дім, 2004. — Т. 3. — 752 с.
2. О. В. Дроботюк, Китайські мегаполіси: економічне зростання та розвиток, Китаєзнавчі дослідження: № 2 (2019): Китаєзнавчі дослідження
3. О. В. Дроботюк, В. Є. Осадчук, В. О. Шайдецька, Енергетична трансформація в Китаї: шлях до глобального лідерства в альтернативній енергетиці, Китаєзнавчі дослідження: № 1 (2020): Китаєзнавчі дослідження
4. Дроботюк, О. В. (2021). Еволюція економічної моделі розвитку КНР. *Китаєзнавчі дослідження*, (1), 76-93. вилучено із <https://chinese-studies.com.ua/index.php/journal/article/view/98>
5. Jowett, Philip. (2013) *China's Wars: Rousing the Dragon 1894—1949* (Bloomsbury Publishing, 2013).
6. Li, Xiaobing. (2007) *A History of the Modern Chinese Army*
7. Li, Xiaobing. (2012) *China at War: An Encyclopedia*
8. Zedong Mao; Stuart Schram (3 June 2015). *Mao's Road to Power: Revolutionary Writings, 1912—1949: V. 1: Pre-Marxist Period, 1912—1920: Revolutionary Writings, 1912-49*. Routledge. с. 326
9. Коміренко І. Д. Китайсько-радянська угода 1924 // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. /Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. — К: Знання України, 2004 — Т.1с — 760с.

10. Економічна експансія Китаю в країни, що розвиваються: монографія / Л. А. Українець. — Львів: ПАІС, 2019. — 492 с.
11. Китай очима Азії / [Капранов С. В. та ін. ; редкол.: О. В. Богомолів та ін.]; НАН України, Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського, Укр. асоц. китаєзнавців. — Київ: Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2017. — 315 с.
12. Хоменко О. В. Формування інноваційної конкурентоспроможності економіки Китаю : дис. канд. ек. наук : 08.00.02 / Хоменко Ольга Володимирівна – Київ, 2014. – 264 с.
13. Хоменко О. В. Інклюзивне зростання КНР: соціально-економічний ефект [Електронний ресурс] / Ольга Володимирівна Хоменко // Україна-Китай. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/homenko-o-v-inklyuzyvne-zrostannya-knr-sotsialno-ekonomichnyj-efekt/>.

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ СЛОВАЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ

Свирида Ангеліна

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Основні етапи українсько-словацьких відносин

Описуючи ключові етапи та напрями розвитку українсько-словацьких відносин, варто відзначити, що процеси становлення державності України та Словаччини мають спільні риси. Обидві країни мирним шляхом здобули незалежність після розпаду соціалістичних федерацій Радянського Союзу та Чехословаччини. Протягом тривалого часу їхні пріоритети в національному будівництві та забезпеченні міжнародного визнання багато в чому збігалися, включно з прагненням до гарантування безпеки та розвитку співпраці. Україна залишається єдиною пострадянською країною, яка безпосередньо межує зі Словаччиною, а відносини між ними з самого початку не мали значних конфліктів або суперечливих питань, що сприяло розвитку добросусідських зв'язків та активному міждержавному співробітництву.

Словаччина послідовно підтримує євроінтеграційні прагнення України, що підтверджується єдністю в позиції всіх гілок влади Словацької Республіки. Це відображено в Програмі діяльності уряду, де наголошується на готовності Словаччини активно сприяти інтеграції України в ЄС. У документі підкреслюється, що безпечна, економічно стабільна та демократична Україна є важливою для європейської безпеки та стабільності, а також що Словаччина

продовжуватиме підтримувати співпрацю в рамках ініціативи «Східне партнерство» та інтеграційні перспективи для України. Очевидно, що Україна має всі шанси реалізувати свій не до кінця використаний потенціал, якщо буде продовжувати здійснювати прогресивні реформи та просуватися в напрямку євроінтеграції. Це, в свою чергу, може призвести до стабільного й стійкого економічного зростання. Високе економічне зростання є ключем до покращення якості життя, підвищення заробітних плат та загального добробуту населення.

Торгівельна співпраця між Україною та Словаччиною займає ключове місце у всіх аспектах двосторонніх відносин. Проаналізуємо торгівельно-економічне співробітництво та оцінку інвестиційної діяльності в контексті зовнішньоекономічної співпраці України та Словаччини. Основна частина інвестицій була націлена на промисловий сектор, який отримав близько половини від загального обсягу інвестицій. Крім того, значна доля капіталу була вкладена в такі сфери, як транспорт і складське господарство, а також поштові та кур'єрські послуги, які разом становлять четвертину. Ще п'ята частина інвестицій надійшли в сільське, лісове та рибне господарство. У 2023 та 2024 роках інвестиційні відносини між Україною та Словаччиною продовжують розвиватися, реагуючи на зміни в економічному середовищі. Станом на 2023 рік Україна активно залучала іноземні інвестиції, зокрема зі Словаччини, зосереджуючи увагу на таких секторах, як ІТ, сільське господарство та відновлювальна енергетика

Основні аспекти інвестиційного співробітництва України та Словаччини в 2024 році:

- На кінець 2024 року спостерігається зростання прямих інвестицій зі Словаччини в Україну, що свідчить про взаємні економічні інтереси.
- Західна Україна стає центром для технологічних компаній, де спостерігається зростання інвестицій у сфері ІТ та послуг.
- Зростає інтерес до інвестицій в органічне землеробство та переробку продуктів харчування через родючі землі України.

- Український уряд активно залучає інвестиції в проекти сонячної та вітрової енергії для досягнення цілей сталого розвитку. Український уряд пропонує різноманітні стимули для іноземних інвесторів, такі як податкові знижки, спеціальні економічні зони та підтримка з боку інвестиційних агенцій. Це має на меті полегшити процес інвестування та сприяти розвитку бізнесу.

Проблеми економічних українсько-словацьких відносин

Відсутність чітко визначених напрямків співпраці негативно впливає на розвиток українсько-словацьких відносин. Розрізненість українського імпорту зі Словаччини та експорту до цієї країни, за винятком постачань залізної та марганцевої руд, електричної енергії та азотних мінеральних добрив, свідчить про нерегулярність торговельних контактів. Це, в свою чергу, вказує на недостатню обізнаність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності обох країн щодо потенційних можливостей співпраці. Як результат, зовнішньоторговельні зв'язки між Україною та Словаччиною не мають стабільної системи, що обмежує їх ефективність.

Ключовими аспектами цієї ефективної взаємодії є:

1. Енергетична співпраця та транзит енергоносіїв. Важливою складовою міжрегіональних зв'язків є транспортування російської нафти та газу через українську територію.
2. Створення системи гідроспоруд. Це ініціатива, яка реалізується в прикордонних регіонах України, Словаччини, Угорщини та Румунії з метою запобігання повеням. Значний інтерес до цього проекту виявляють Пряшівський та Кошицький краї, а також Закарпаття.
3. Спільні транспортні коридори. З дев'яти міжнародних транспортних коридорів, чотири проходять через територію України, що підкреслює її роль як транзитної держави.

Взаємодія у візових питаннях. Україна вважає транскордонне співробітництво важливим інструментом розвитку прикордонних територій, що також є складовою частиною її євроінтеграційних зусиль. Це підкреслено у Державній

стратегії регіонального розвитку та програмі розвитку транскордонного співробітництва

Перспективні напрямки співпраці України та Словаччини

Одним із ключових напрямків співпраці між Україною та Словаччиною є розвиток транскордонних та міжрегіональних економічних зв'язків. Значну роль у цьому процесі відіграє Закарпатська область України, яка є найближчим сусідом Словаччини. Для покращення транскордонного співробітництва між Закарпаттям та прилеглими районами Словаччини доцільно реалізувати ряд заходів, зокрема:

- Модернізація митної та прикордонної інфраструктури обох країн.
- Створення умов для бізнес-співпраці через вдосконалення інвестиційних та зовнішньоекономічних відносин між прикордонними територіями.
- Реалізація Програми Сусідства «Україна – Словаччина – Угорщина».
- Активізація розвитку туристичної інфраструктури в прикордонних зонах.
- Формування єдиної позиції для просування ідей транскордонного співробітництва.

Ці кроки можуть суттєво сприяти зміцненню відносин і розвитку економіки прикордонних регіонів

Для підвищення ефективності транскордонного співробітництва між Україною та Словаччиною варто зосередитися на таких перспективних напрямках:

- спрощення контролю на кордоні між Україною та Словаччиною для полегшення перетворення;
- створення сприятливих умов для взаємодії медіа обох держав, що сприятиме обміну інформацією та формуванню позитивного іміджу України;
- розвиток співпраці в науковій та освітній сферах, що дозволить обмінюватися досвідом та знаннями;
- зміцнення культурних зв'язків і вдосконалення співпраці у спорті та туризмі;

- спільні зусилля у сфері екології, включаючи заходи щодо запобігання надзвичайним ситуаціям .

Ці напрямки можуть стати основою для більш глибокого та продуктивного співробітництва між сусідніми країнами.

Список використаних джерел

1. Меморандум про співробітництво у сферах енергоефективності, енергозбереження та відновлюваної енергетики від 10.09.15 року. URL: <http://slovakia.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/39951-pidpisannya-memorandumu> (дата звернення: 15.10.2024)
2. Аудит зовнішньої політики: Україна-Словаччина. Київ. Дискусійна записка. URL: http://prismua.org/wp-content/uploads/2016/07/Aud_Ukr_Slovak_01_40_ukr.pdf (дата звернення: 15.10.2024)
3. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Словацькою Республікою. URL: <https://slovakia.mfa.gov.ua/> (дата звернення: 15.10.2024)
4. Мітряєва С. І. Україна – Словаччина: порядок денний взаємовідносин. Україна: безпековий вимір східного сусіда Словаччини. Братислава. 2011. С. 14-18.
5. Україна – Словаччина: довгий шлях від байдужості до партнерства. URL: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/ukrayina__slovachchina_dovgiy_shlyah_vid_bayduzhosti_do_partnerstva.html (дата звернення: 15.10.2024)
6. Улашин В. А. Міжнародна економіка: Навч. посібник для студ. вищ.навч. закладів. К.: Перспектива. 2012. 542 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ ВСТУПУ В ЄС

Степаов Акім

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Сідак Святослав Васильович

старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Еволюція польської економіки це історія поступової трансформації від централізованої планової економіки до сучасної ринкової системи, інтегрованої в світовий ринок та Європейський Союз. За останні кілька десятиліть економіка Польщі пройшла через значні соціально-економічні зміни, що забезпечили їй стійке зростання, інноваційний розвиток і стабільну фінансову систему.

До 1989 року Польща була частиною соціалістичного табору з економікою, що функціонувала на принципах централізованого планування. Держава контролювала основні сектори економіки, а приватна ініціатива була обмежена.

Промисловість зосереджувалась на важкій індустрії, але система мала багато недоліків, як-от низька ефективність, відсутність стимулів до інновацій, дефіцит товарів і послуг. Наприкінці 1980-х економічна ситуація погіршилась, що зумовило перехід до ринкових реформ. У 1989 році Польща почала реформи, спрямовані на лібералізацію, приватизацію та інтеграцію в світову економіку.

На початку 1990-х уряд Лешека Бальцеровича запровадив “шокову терапію” – швидкий перехід до ринкової економіки, що передбачав лібералізацію цін, приватизацію підприємств і скорочення державних субсидій. Реформи дозволили стабілізувати економіку, знизити інфляцію та залучити іноземні інвестиції, хоча й призвели до зростання безробіття. З кінця 1990-х польська економіка почала стабільно зростати, а в 2004 році вступ Польщі до ЄС

відкрив нові можливості для експорту, доступ до європейських фондів, що сприяло розвитку інфраструктури, сільського господарства, будівництва та послуг. Перекази заробітчан також стали вагомим джерелом надходжень до економіки. Польща продовжувала зростати навіть під час фінансової кризи 2008–2009 років, завдяки збалансованій політиці та невисокому рівню боргу. Активний розвиток інновацій, зокрема в ІТ, допоміг країні залучати міжнародні компанії.

На сьогодні Польща є однією з найбільших економік Центральної та Східної Європи, що зростає навіть у складних умовах. Основні напрямки розвитку включають інноваційні технології, розширення експорту, енергетичну незалежність і екологічну трансформацію. Польща стикається з викликами, як-от демографічний спад та необхідність підвищення продуктивності праці, але завдяки сильним інституціям і європейським ініціативам зміцнює свою економічну позицію.

Ринок фінансових послуг Польщі є важливою складовою економіки країни, яка швидко розвивається та інтегрується в європейський ринок. Від часу вступу до ЄС у 2004 році сектор фінансових послуг зазнав значних змін, залучаючи іноземні інвестиції. Основні компоненти ринку включають банківський сектор, страхування, лізинг і кредитування, а також інвестиційні та пенсійні фонди. Банківський сектор Польщі стабільно розвивається, демонструючи високу ліквідність і низький рівень ризиків, завдяки цифровізації, яка поліпшила обслуговування клієнтів. Ринок страхування динамічно зростає через підвищення доходів населення і попит на страхові продукти, особливо медичне страхування та автострахування. Лізинг та кредитування відіграють ключову роль для малого і середнього бізнесу, а зростання споживчих кредитів підтримується економічним зростанням Польщі. Законодавча реформа пенсійної системи створила потужний ринок пенсійних та інвестиційних фондів, що дає можливість громадянам накопичувати заощадження.

Інвестиційні фонди дозволяють інвесторам захищати купівельну спроможність, що стало важливим на тлі валютної нестабільності. Ринок фінансових послуг

Польщі демонструє високий рівень інтеграції з європейським фінансовим простором, підтримує фінансову стабільність і інновації, що сприяє покращенню обслуговування населення.

Вступ Польщі до Європейського Союзу у 2004 році став важливою віхою для економіки країни. Інтеграція до ЄС стимулювала зростання іноземних інвестицій завдяки поліпшенню бізнес-клімату та доступу до єдиного ринку, що сприяло значному збільшенню експорту. Польща також активно використовує фінансову підтримку з фондів ЄС для модернізації інфраструктури та розвитку соціальних програм, зокрема в транспортній та енергетичній сферах, що підвищило ефективність економіки. З 2004 по 2023 рік валовий внутрішній продукт (ВВП) країни стабільно зростав, що демонструє позитивний вплив європейської інтеграції.

Незважаючи на короткочасне зниження ВВП у 2020 році через пандемію COVID-19, економіка швидко відновилася, що свідчить про її стійкість. Зростання ВВП на душу населення за цей період свідчить про підвищення рівня життя поляків. Проте Польща стикається з новими викликами: старінням населення, що вимагає реформ пенсійної системи, та необхідністю переходу на зелену економіку для зменшення викидів вуглецю. Узагальнюючи, після вступу до ЄС Польща зазнала позитивних змін, але для забезпечення сталого розвитку необхідно вирішувати питання екологічної стійкості та соціальних реформ.

Вступ Польщі до Європейського Союзу у 2004 році суттєво змінив її економіку, відкривши нові можливості для розвитку. Одним із ключових чинників зростання став значний притік прямих іноземних інвестицій, які зросли з приблизно 30 мільярдів євро у 2004 році до 60 мільярдів євро у 2021 році. Польща приваблює інвесторів стабільною політичною ситуацією, вигідним географічним положенням та великою кваліфікованою робочою силою. Завдяки інвестиціям було створено нові робочі місця, модернізовано підприємства та підвищено продуктивність. Іншим важливим фактором стало отримання коштів з фондів ЄС, що дозволило реалізувати інфраструктурні проекти та покращити якість послуг у сферах охорони здоров'я, освіти та транспорту. Інвестиції у

транспортну інфраструктуру, зокрема проєкт “Автомобільні дороги Польщі”, підвищили доступність регіонів країни та інтегрували її до європейських транспортних мереж, що сприяло конкурентоспроможності Польщі на міжнародній арені.

Після вступу до ЄС Польща значно підвищила інвестиційну привабливість через різноманітні фіскальні та фінансові пільги, спрямовані на підтримку бізнесу, розвиток науки, технологій та інновацій. Серед ключових заходів — звільнення від податку на прибуток у спеціальних економічних зонах (СЕЗ), зниження податків на нові технології та підтримка науково-дослідних центрів. Окрім цього, через програми ЄС та національні програми інвестори отримують фінансову підтримку на створення робочих місць, розвиток інфраструктури та перехід до низьковуглецевої економіки. Подібні підходи застосовують також Чехія, Словаччина та Угорщина, які надають різноманітні пільги для залучення інвестицій, зокрема звільнення від податків та фінансові субсидії для підтримки НДДКР, зайнятості, співпраці бізнесу з університетами та розвитку «зеленої» енергетики.

Крім податкових пільг, важливим інструментом стали технологічні та індустріальні парки, що стимулювали розвиток відсталих районів. Польща також досягла стабільного економічного зростання завдяки гармонізації законодавства з нормами ЄС. Однак країна стикається з викликами, такими як необхідність переходу до сталого розвитку, зниження залежності від вугілля та адаптація до екологічних стандартів. Старіння населення та зменшення робочої сили можуть ускладнити економічне зростання, адже частка осіб старше 65 років зростає до 25% до 2030 року, що створює навантаження на систему соціального забезпечення. Для подолання цих викликів Польща розробляє програми, що стимулюють зайнятість молоді та жінок, а також поліпшують умови для трудової міграції.

Таким чином, вступ до ЄС дав Польщі значний поштовх для економічного розвитку завдяки інвестиціям, фінансовій підтримці та інфраструктурним

змінам. Але для подальшого зростання необхідно вирішити питання сталого розвитку, демографічні виклики та екологічні вимоги.

Економіка Польщі, незважаючи на стабільне зростання, стикається з низкою проблем, що можуть обмежити її подальший розвиток. Основними з них є регіональні диспропорції, де західні регіони розвинені значно більше, ніж східні, що сприяє зростанню соціальної напруги. Крім цього, недостатній рівень фінансової освіти і довіри до фінансових установ призводить до низької фінансової активності населення, що обмежує накопичення капіталу. Економіка також є вразливою до зовнішніх факторів, таких як коливання міжнародної торгівлі і глобальна нестабільність, особливо через залежність від окремих галузей, зокрема автомобільної промисловості та сільського господарства. Польща має певні труднощі з фінансовою інфраструктурою — зокрема, слабка мережа філій фінансових установ та низька щільність фінансових посередників стримують розвиток фінансового ринку.

Крім того, на ринку відсутні головні світові фінансові гравці, а фінансова система орієнтована переважно на банки, а не на інші фінансові інструменти, що обмежує диверсифікацію послуг. Для сталого розвитку Польщі необхідно вжити комплексних заходів для подолання цих викликів, підвищення фінансової грамотності, зниження регіональних диспропорцій та диверсифікації економіки, щоб зменшити залежність від зовнішніх факторів.

Польська економіка має великі перспективи розвитку завдяки стабільній макроекономічній політиці, підтримці з боку держави та інтеграції з ЄС. Серед ключових напрямів є стимулювання внутрішнього споживання, інфраструктурні проекти, розвиток сектору ІТ та інновацій, підтримка малого й середнього бізнесу, а також програми наукових досліджень. Крім того, Польща активно впроваджує «зелену економіку», орієнтуючись на відновлювані джерела енергії, що сприяє сталому розвитку та залученню інвестицій.

Важливими факторами стабільності є високий рівень капіталізації банків, суворе регулювання фінансового ринку, діяльність Комісії з фінансового нагляду (KNF), яка забезпечує нагляд і стабільність у фінансовому секторі.

Програма «Родина 500+», що надає фінансову підтримку сім'ям з дітьми, стимулює внутрішнє споживання, яке вже становить 61% ВВП. Реформи, ініційовані партією «Право і справедливість», сприяють зростанню доходів населення.

Позитивно на фінансовий сектор впливають запровадження норм ліквідності та Схеми інституційного захисту. Отже, перспективи економічного зростання Польщі є оптимістичними, і активна підтримка інноваційних та екологічних технологій дозволить зміцнити позиції на міжнародних ринках, створюючи нові можливості для розвитку та підвищення добробуту населення.

Після вступу в ЄС економіка Польщі зазнала значних позитивних змін завдяки іноземним інвестиціям, покращенню інфраструктури та розвитку інновацій. Польща стала однією з найбільш швидко зростаючих економік у ЄС. Ринок фінансових послуг показав стабільність та зростання, а фінансові технології (FinTech) відкрили нові можливості для бізнесу та споживачів.

Основними тенденціями розвитку польської економіки є цифровізація, зелені ініціативи та сталий розвиток, що відповідає глобальним викликам і стимулює зростання нових секторів економіки. Польща продовжує адаптуватися до змін у глобальному середовищі, зокрема до нових торгових угод та регуляцій, що може призвести до переорієнтації на нові ринки. Економічний розвиток Польщі після вступу в ЄС був зумовлений фінансовою підтримкою з європейських фондів, структурними реформами, зростанням експорту та активною участю в ринку ЄС.

Однак перед економікою стоять виклики: нерівність доходів, старіння населення, недостатні інвестиції у дослідження та залежність від зовнішніх ринків. Перспективи розвитку виглядають обнадійливо, з акцентом на інновації, цифровізацію та зелений перехід, але для сталого зростання потрібен комплексний підхід, що враховуватиме соціальні, економічні та екологічні аспекти. Важливо посилити державні стимули для виходу польських компаній на міжнародні ринки та підвищити освіченість фінансових посередників для відповідності вимогам світового ринку.

Список використаних джерел

1. Азбуков О. Т. Економіка зарубіжних країн. За ред. А.С. Бугелицького. К.: А.С.К. 2012. 523 с.
2. Аскольдов В. С. Міжнародна економіка: Навчальний посібник. Київ: А.С.К. 2016. 485 с
3. Бахчеванова Н. В., Макуха С. М. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2010. 403 с.
4. Карлін М. Реформа фінансової системи Польщі: досвід для України. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2013. № 10. С. 105-113.
5. Ігнатенко Т. С. Міжнародна економіка: Підручник. К.: Велебус. 2022. 435 с.
6. Карлін М. Реформа фінансової системи Польщі: досвід для України. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2013. № 10. С. 105-113
7. Кравчук Н. Фінансова система держави: теоретична концептуалізація та проблеми структурування. *Світ фінансів*. 2006. Вип. 3. С. 80-94.
8. Світова економіка готується до помірного уповільнення. 2024. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2024/09/svitova-ekonomika-hotuyetsya-do-pomirnoho-upovilnennya-na-tli-heopolitychnoyi-napruzhenosti.html> (дата звернення: 14.10.2024)
9. Скиба Т. С. Міжнародна економіка: Підручник. К.: Азимут. 2015. 435 с.
10. Янків М. Україна і Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат. Львів: Світ. 2011. 384 с.
11. Woleński J. Wrażliwi (niektórzy) Polacy wracają do Jedwabnego. Jan Woleński. Reżim elektrony. URL: <http://kulturaliberalna.pl/2016/08/03/jedwabne-gursztynwolenski-polemika> (дата звернення: 15.10.2024)
12. Ziemkiewicz R. Wołyń – kłamstwo katyńskie III RP. *DoRzeczy: tygodnik Lisickiego*. 2016. 11–17 lipca (№ 28). S. 34–36.

13. World Economic Outlook Reports – IMF. URL:
<https://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=29>(дата звернення: 17.10.2024)

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС НА СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Таран Мирослав

*студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

керівник: Цалан Мирослава Іванівна

*доктор економічних наук, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

В умовах глобалізації та інтеграційних процесів Україна прагне адаптувати свою економічну політику, спираючись на найкращі практики та досвід країн Європейського Союзу. Успішний економічний розвиток держав-членів ЄС демонструє ефективність ряду інструментів та механізмів, які можуть бути адаптовані для потреб України.

Завдяки підписанню Угоди про асоціацію, Україна отримала доступ до європейських ринків, що створює нові можливості для експорту товарів та послуг. Це, у свою чергу, стимулює розвиток українських підприємств, адже вони мають можливість конкурувати з європейськими виробниками. Важливо зазначити, що зменшення торговельних бар'єрів та спрощення процедур митного оформлення стали каталізаторами для розвитку бізнесу в Україні, підвищуючи його конкурентоспроможність на міжнародному рівні [1].

Для України інвестиції в транспортну, енергетичну та цифрову інфраструктуру є критично важливими. Політика ЄС щодо розвитку регіонів може слугувати моделлю для впровадження аналогічних ініціатив в Україні, адже це сприятиме зменшенню диспропорцій у їх розвитку. Інвестиції в інфраструктуру не тільки покращать бізнес-клімат, але й забезпечать сталий економічний ріст, відкриваючи нові можливості для розвитку підприємництва.

Стратегії ЄС включають жорсткі антикорупційні норми, які стали взірцем для реформування українських антикорупційних органів та судової системи. ЄС надавав значну допомогу в розробці та впровадженні антикорупційних механізмів, що покращило управлінську ефективність і сприяло залученню інвестицій.

В умовах швидких змін в глобальному технологічному середовищі Україні необхідно запроваджувати нові технології, інвестувати в наукові дослідження та розробки. Політика ЄС, спрямована на стимулювання інновацій, може слугувати прикладом для України в плані розвитку стартапів та технологічних компаній. Впровадження інноваційних рішень не тільки підвищить продуктивність, але й зробить українську економіку більш стійкою до зовнішніх стресів [1] Важливим аспектом, який слід враховувати, є соціальна відповідальність у економічній політиці. ЄС акцентує увагу на забезпеченні соціальної справедливості, інтеграції вразливих груп населення та підвищенні якості життя. Україні варто запозичити цей досвід і реалізувати програми, які забезпечують соціальний захист та підтримують економічну рівність. Такий підхід сприятиме зменшенню соціальної напруги та формуванню стабільного суспільства, що є важливим для економічного зростання [2].

Важливість використання європейського досвіду стає ще більш актуальною в контексті сучасних викликів, таких як війна з Росією, економічні санкції та необхідність реформування внутрішніх інститутів.

Війна значно загальмувала хід соціально-економічних реформ у межах Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, утруднивши реалізацію рекомендацій Єврокомісії. Зокрема, деякі аспекти Угоди можливо буде виконати лише після відновлення миру. Крім того, європейські законодавчі стандарти у внутрішніх політичних процесах потребують коригування, щоб враховувати специфіку воєнного стану та бойових умов.

Попри низку важливих кроків ЄС для торгівлі з Україною та інтеграції її до європейського ринку, війна зменшила інтерес і активність європейських бізнес-партнерів у розвитку відносин із Україною через ризики та внутрішні

політичні труднощі. Крім того, сам європейський бізнес стикається з власними викликами, що також знижує його можливості для інвестицій у країну з високими ризиками та складними умовами ведення бізнесу.

Війна зробила Україну довгостроковим отримувачем міжнародної донорської допомоги. За оцінками фахівців, іноземні фінансові надходження покривають близько третини державного бюджету України. У 2023 році прем'єр-міністр України Денис Шмигаль зазначив, що видатки бюджету перевищували доходи вдвічі, а дефіцит у розмірі 38 мільярдів доларів планувався здебільшого покривати за рахунок підтримки міжнародних партнерів, включаючи Євросоюз, США та МВФ [3].

З початком масштабного російського вторгнення Європейський Союз значно посилив фінансову, економічну і гуманітарну підтримку України. Брюссель запустив численні програми, що передбачають гранти, позики, кредити та постачання гуманітарної допомоги. Станом на листопад 2022 року ЄС разом із фінансовими установами та країнами-членами виділили понад 22 мільярди євро для зміцнення економічної, соціальної та фінансової стійкості України, надаючи макрофінансову підтримку, допомогу в покритті бюджетного дефіциту, екстрену і кризову допомогу, а також гуманітарну підтримку [3].

Важливим елементом підтримки стало посилення економічного партнерства з ЄС і розширення можливостей для українських виробників на європейських ринках. У 2022 році ЄС спростив умови торгівлі з Україною, скасувавши квоти та тарифні обмеження. Також були впроваджені "безвізові режими" для різних напрямів співпраці між Києвом та Брюсселем. Ці кроки сприятимуть подальшій євроінтеграції України та підсилять її здатність протистояти агресору.

ЄС активно підтримує українських підприємців через програму EU4Business. У 2022 році ця ініціатива профінансувала 42 проекти на суму понад 246 мільйонів євро, що дало змогу підтримати 25 522 компанії. Завдяки цьому підприємці створили приблизно 23 750 нових робочих місць, а їхній товарообіг зріс на 18% [4].

Отже, Європейський Союз відіграє важливу роль у підтримці України в умовах війни, сприяючи фінансовій стійкості, реформам та інтеграції в європейський ринок. Завдяки Угоді про асоціацію, українські компанії отримали нові можливості для зростання і конкуренції, а спрощені умови торгівлі та численні програми підтримки ЄС дозволяють зміцнити економічну і соціальну стабільність. Запозичення європейських стандартів та практик у таких сферах, як антикорупційні механізми, розвиток інфраструктури та інноваційна політика, підвищує конкурентоспроможність України та наближає її до стандартів ЄС, зміцнюючи зв'язки з європейською спільнотою.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Н. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств в умовах глобалізації економіки. *Соціальна економіка*. 2020. No 59. С. 105–117.
2. Європейська зовнішня політика: просто про складне. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+EUFP101+2019_T3/cours.
3. Razumkov. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf.
4. Представництво України при Європейському Союзі. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelnno-ekonomichne-spivrobotnictvo-ukrayina-yes/dopomoga-ukrayinskim-msp-v-ramkah-eu4business>

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ВІЙНИ 2022-2024

Федьо Вікторія, Цап Василь

студенти III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Зовнішня торгівля України зіткнулася з новими серйозними викликами після початку повномасштабної війни у 2022 році. Обмежений доступ до морських портів, які забезпечували значну частку експорту, руйнування промислових і транспортних об'єктів, а також порушення виробничих ланцюгів суттєво вплинули на обсяги та структуру торгівлі. Додаткові труднощі створюють логістичні бар'єри, ризики для продовольчої безпеки та необхідність переорієнтації на нові ринки збуту. В таких умовах постає питання про те, як саме війна вплинула на торговельні показники України, які економічні наслідки залишаться у довгостроковій перспективі, та які заходи потрібно впроваджувати для стабілізації і розвитку зовнішньої торгівлі після війни.

Мета дослідження. Аналіз впливу війни 2022-2024 років на зовнішню торгівлю України, визначення основних змін у структурі та напрямках експорту й імпорту, а також виявлення ключових проблем і викликів, що виникли внаслідок військових дій

Виклад основного матеріалу. На початку повномасштабного вторгнення Україна стикнулася із низкою проблем: інфраструктура перебувала в умовах часткової окупації та постійних обстрілів ворога, порти були заблоковані, а залізничний транспорт працював нестабільно. Торгівля з РФ та Білоруссю

припинилася, а можливості для диверсифікації – обмежені. У першу чергу від цього страждає торгівля, яка забезпечує країну енергоресурсами та іноземною валютою.

Російсько-українська війна суттєво вплинула на економічний стан нашої країни, її зовнішньоекономічну діяльність зокрема. У 2022р. експорт товарів становив 44148,8 млн.дол. США, імпорт – 55273,5 млн.дол. Негативне сальдо склало 11124,7млн.дол. Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 233 країн світу. [1] Основними товарами українського експорту традиційно є продовольство (зокрема зернові) та метали. Проте їхній експорт великою мірою залежить від логістики, яка залишається ускладненою через війну.

*Рис. 1 Структура експорту за широкими економічними категоріями у розрізі товарних груп за 2021, 2022 та 2023 роки в Україні (млн дол. США)
Джерело: [6]*

На рис. 1 видно, що експорт усіх товарних груп у 2022 році різко зменшився порівняно з 2021 роком, а в 2023 році суттєвого покращення не відбулося. Після початку повномасштабного вторгнення основними експортними товарами стали руди, кукурудза, феросплави та олія. Водночас виробництво та експорт металопродукції значно скоротилися: Деякі види металургійної продукції взагалі не експортувались через фізичні пошкодження металургійних заводів і зупинку виробництва, зокрема на Азовсталі.

Серед переліку країн-імпортерів теж відбулися деякі зміни. Так, у 2022 року найбільшим імпортером українських товарів стала Польща, з обсягом понад 5,6 млрд доларів або 15,4% у загальному експорті. Китай за час війни опустився на четверте місце, а його частка скоротилася вдвічі — з 11,8% до 5,3%. Також зменшилася частка експорту до таких традиційних імпортерів, як Італія, Індія та Єгипет. Значне зниження відбулося в офіційних поставках до РФ, агресора у війні, — з 5% до 1,3%, що призвело до переміщення країни з п'ятого на двадцяте місце у списку основних напрямків українського експорту. [2]

У 2023 році ситуація не покращилася. За даними Держстату, експорт товарів у 2023 році впав на 18% проти 2022 року – до \$36,19 млрд, тоді як імпорт зріс на 14,9% - до \$63,56 млрд. Негативне сальдо зовнішньої торгівлі України товарами у 2023 році зросло у 2,5 раза проти 2022 року – до \$27,38 млрд з \$11,16 млрд. [8] За даними Центру економічної стратегії та Держмитслужби, у 2023 році понад 50% українського експорту припало на продовольство, що в грошовому вираженні становило майже 22 млрд доларів. Одним із ключових факторів цього стала сприятлива погода, яка забезпечила рекордний врожай зернових — 54,7 центнера з гектара. Високу врожайність показали й інші культури. Крім того, експорт зерна та інших товарів дещо зріс завдяки відкриттю Україною власного морського коридору після виходу Росії з «зернової угоди». Проте вже через кілька місяців тривала блокада кордону з Польщею негативно вплинула на надходження від ПДВ на імпортовані товари. [3]

Водночас частка експорту до сусідніх країн, таких як Румунія, Угорщина, Словаччина, Болгарія та Молдова, суттєво зросла. Поставка українських товарів у ці країни відбувається наземним транспортом через західні регіони — Закарпаття, Буковину та Одеську область, яка стійко витримує воєнне навантаження. Серед значних імпортерів українських товарів також залишаються Туреччина, Німеччина, Нідерланди, Іспанія та Чехія. [2]

Рис. 2 Основні статті імпорту України, млрд дол.

Джерело: [7]

Якщо говорити про імпорт, то, як бачимо на рис. 2, на початку війни найбільшу частку в імпорті склали товари з категорії нафта та нафтопродукти — 15,6% або трохи більше 6,8 млрд доларів. На другому місці опинилися легкові автомобілі та інші моторні засоби з часткою 5,8% (2,5 млрд доларів), які витіснили нафтові гази, що були на цій позиції у 2021 році. Частка нафтових газів у 2022 році знизилася до 4,1% (1,8 млрд доларів).

Серед країн-експортерів Китай залишився лідером за обсягом імпорту з показником у 15% (6,5 млрд доларів). Польща піднялася на друге місце з часткою 9,9% (майже 4,4 млрд доларів), Німеччина зберегла третє місце, майже не змінивши частку імпорту — 8,3% (3,6 млрд доларів). Туреччина піднялася з сьомого місця на четверте, досягнувши 5,2% (2,3 млрд доларів). Замикають п'ятірку США, які витіснили союзника росії — білорусь — із переліку лідерів, із часткою 4,2% (1,8 млрд доларів). Білорусь у 2022 році опустилася на дев'яте місце з показником 3,2%. [3]

Якщо ж проаналізувати сучасний стан зовнішньої торгівля України, то згідно зі звітом Державної служби статистики України за I півріччя 2024 року експорт товарів становив 19598,4 млн.дол. США, або 100,3% порівняно із I півріччям 2023р., імпорт – 33204,8 млн.дол., або 109,0%. Негативне сальдо складо 13606,4 млн.дол. (за I півріччя 2023р. також негативне – 10937,4 млн.дол.). [4] Відмітимо,

що загалом основними статтями експорту залишаються сільськогосподарська та металургійна продукція і саме на ці дві товарні групи припадає 75% усіх продажів за кордон за підсумками I півріччя. Основними каналами постачання української продукції на експорт залишаються морські шляхи, автотранспорт та залізниця. Якщо ж говорити, з ким найактивніше торгує Україна, то ключовими партнерами щодо експорту залишаються ЄС та Азія. Варто зазначити, що експорт до Індії, одного з великих торгових партнерів України, збільшився на 85% і досягнув \$148 млн. Основну частку поставок складає соняшникова олія, обсяг продажу якої цього року зріс на 13,7% — до 714 000 тонн. Водночас торгівля з країнами СНД зменшилася до мінімуму: за даними Держмитниці, за підсумками I півріччя на ці країни припадало лише 4% українського експорту. [5]

Висновки. Проаналізувавши вищесказане, можна дійти висновку, що повномасштабна війна суттєво змінила зовнішню торгівлю України, змусивши економіку адаптуватися до нових реалій. Структура експорту та імпорту, як і напрямки торгівлі, змінилися: основний фокус змістився на західні ринки. Блокада чорноморських портів обмежила експорт сільгосппродукції, проте нові коридори та логістика на західних кордонах відновили постачання до Європи. Імпорт енергоносіїв з країни-агресора припинився, що спричинило пошук нових постачальників. Зовнішня торгівля України демонструє адаптивність, але залишається вразливою до політичних викликів.

Список використаних джерел

1. Товарна структура експорту та імпорту України 2021-2023, Укрінформ – URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3859650-tovarna-struktura-eksportu-ta-importu-ukraini-u-20212023-rokah-ta-sicnilutomu-2024-roku.html>
2. Імпорт та експорт України, вплив на війну, Юридична газета онлайн – URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/import-ta-eksport-ukrayini-vpliv-viyni.html>

3. Економіка України у 2023 році: головне, Центр економічної стратегії – URL: <http://surl.li/tecgko>
4. Зовнішня торгівля України товарами у I півріччі 2024 року, Державна служба статистики України – URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2024/08/17.pdf>
5. Зовнішня торгівля оживає, MindUA – URL: <https://mind.ua/publications/20274806-zovnishnya-torgivlya-ozhivae-uryad-raportue-pro-majzhe-dovoenni-pokazniki>
6. Національний банк України – URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
7. Державна митна служба України – URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>
8. Дефіцит зовнішньої торгівлі товарами 2023, MindUA – URL: <https://mind.ua/news/20269602-deficit-zovnishnoyi-torgivli-tovarami-2023-roku-zris-u-25-raza-do-2738-mlrd>

СИНЕРГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ

Федьо Вікторія, Цап Василь

студенти III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Брензович Катерина Степанівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. У сучасному глобальному бізнес-середовищі, синергія між менеджментом та маркетингом відіграє ключову роль у формуванні конкурентних переваг міжнародних компаній. Ця взаємодія дозволяє організаціям ефективно використовувати свої ресурси, розширювати присутність на ринку та підвищувати операційну ефективність. Завдяки інтеграції управлінських та маркетингових стратегій можна створити потужну платформу для інновацій, оптимізації процесів та посилення позицій компанії на міжнародній арені.

Метою дослідження є аналіз синергію менеджменту та маркетингу як механізму формування конкурентних переваг провідних міжнародних компаній на прикладі Pixar, Amazon, Whole Foods, Alpha Company, Wellness Company, Disney.

Виклад основного матеріалу. Синергія – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їхня дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді простої їхньої суми. Одним з ключових аспектів синергії є формування стратегічних міжнародних партнерств та альянсів.

Ефективна інтеграція менеджменту та маркетингу передбачає впровадження надійної бізнес-стратегії, яка узгоджується з цілями компанії. Це включає визначення та використання унікальних сильних сторін, таких як лідерство за витратами, диференціація або фокусні стратегії [2]. Важливу роль у цьому процесі відіграють управлінські інформаційні системи (MIS), які забезпечують інтеграцію потоку даних про продуктивність та планування, що дозволяє приймати рішення в режимі реального часу та оптимізувати операційну ефективність [6]. Базуючись на даних Harvard Business Review, було узагальнено стратегії та способи імплементації деяких методів синергії менеджменту та маркетингу.

Інновації є ключовим елементом у створенні конкурентних переваг. Міжнародні компанії постійно розробляють нові продукти, послуги або впроваджують інноваційні бізнес-моделі, які можуть порушити існуючі ринки [5]. Це може включати технологічні досягнення, унікальні дизайнерські рішення або революційні ідеї, які дозволяють компанії залишатися попереду конкурентів. Наприклад, придбання Pixar компанією Disney демонструє, як синергія між управлінською експертизою та креативним маркетингом може призвести до створення надзвичайно успішних продуктів [7].

Оптимізація ланцюгів поставок є ще одним важливим аспектом синергії менеджменту та маркетингу. Міжнародні компанії можуть використовувати свої глобальні мережі для ефективного розподілу ресурсів, передачі навичок та координації діяльності між штаб-квартирою та закордонними філіями. Це дозволяє досягти економії масштабу, кращого використання потужностей та усунення надлишкових дій [8]. Наприклад, придбання Whole Foods компанією Amazon демонструє, як можна використовувати синергію для розширення ринкового охоплення та оптимізації операцій. Середнє зростання продажів Whole Foods після придбання Amazon знаходиться у межах +20% щорічно, і це все завдяки синергії операцій та маркетингу.

Важливим аспектом синергії є також ефективна комунікація та брендинг. Міжнародні компанії повинні розробляти стратегії, які підкреслюють унікальну

цінність їхніх продуктів або послуг для клієнтів на різних ринках. Це включає використання мультикультурних комунікаційних платформ, які дозволяють управляти репутацією серед різноманітної аудиторії та створювати захоплюючі маркетингові стратегії, що призводять до конкретних результатів [3].

Стратегічне управління міжнародними синергіями також передбачає ідентифікацію та розвиток синергій між різними бізнес-одинацями та географічними локаціями. Це дозволяє компаніям досягати ефекту навчання, кращого використання потужностей та усунення дублювання діяльності. Наприклад, випадок компанії Alpha, яка придбала цільову компанію, демонструє, як технічні знання та дослідницькі можливості можуть бути застосовані для покращення виробничих процесів, що призводить до підвищення ефективності та розширення продуктової лінійки. Нижче продемонстровано таблицю, де менеджмент та маркетинг покращили стан компаній на ринку.

Таблиця 1

Результат синергетичного ефекту у міжнародних компаніях

Компанія	Синергетичний ефект	Результат
Disney-Pixar	Креативність+Маркетинг	Зріс попит на анімаційні фільми
Amazon-Whole Foods	Технології+Роздрібна торгівля	Розширення товарного асортименту
Alpha Company	Технічні знання+Виробництво	Підвищення ефективності виробництва
Wellness Company	Оптимізування процесів+Інтеграція	Підвищення капіталізації компанії у 5 разів

Джерело: побудовано за [4-5, 7-8]

Для досягнення максимальної синергії між менеджментом та маркетингом, міжнародні компанії повинні постійно моніторити та адаптуватися до змін ринку, потреб клієнтів та нової конкуренції. Використання програмного забезпечення для управління ефективністю допомагає встановлювати цілі, відстежувати прогрес та надавати зворотний зв'язок, забезпечуючи узгодженість роботи персоналу зі стратегічними цілями компанії.

Висновки. Синергія між менеджментом та маркетингом є ключовим фактором у формуванні конкурентних переваг міжнародних компаній. Вона дозволяє організаціям ефективно використовувати свої ресурси, розширювати присутність на ринку, підвищувати операційну ефективність та швидко адаптуватися до змін глобального бізнес-середовища. Компанії, які успішно інтегрують управлінські та маркетингові стратегії, здатні створювати унікальну цінність для клієнтів, досягати стійкого зростання та зміцнювати свої позиції на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Global Synergy: How International Partnerships Create Competitive Advantage. LinkedIn · iCollaborators. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/global-synergy-how-international-partnerships-create-competitive-zppsc> (дата звернення: 15.10.2024).
2. The Synergy Between Sales and Business Development: Blurring the Lines. Technorely, 16 January 2024. URL: <https://technorely.com/insights/the-synergy-between-sales-and-business-development-blurring-the-lines> (дата звернення: 17.10.2024).
3. Global Strategy: Navigating On An International Scale. Mediatool, 13 May 2024. URL: <https://mediatool.com/blog/global-strategy> (дата звернення: 16.10.2024).
4. The Need for Competitive Strategies in International Business. Accelingo, 2 August 2024. URL: <https://www.accelingo.com/competitive-strategies-in-international-business/> (дата звернення: 15.10.2024).

5. Brand Synergy Diagram Ppt Presentation. SlideTeam. URL: <https://www.slideteam.net/brand-synergy-diagram-ppt-presentation-examples.html> (дата звернення: 15.10.2024).
6. Strategic Management for Competitive Advantage. Harvard Business Review, 11 July 1980. URL: <https://hbr.org/1980/07/strategic-management-for-competitive-advantage> (дата звернення: 15.10.2024).
7. Disney and Pixar – Synergy Strategies. Alex Lee's Media Blog - WordPress.com, 21 February 2013. URL: <https://alexyllee.wordpress.com/2013/02/21/disney-and-pixar-synergy-strategies/> (дата звернення: 17.10.2024).
8. Building a Diverse Marketing Team. CMO Alliance, 3 September 2021. URL: <https://www.cmoalliance.com/further-together-building-a-diverse-marketing-team/> (дата звернення: 15.10.2024).

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

Форнагель Анастасія

*студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Глобалізація кінця ХХ століття підвищила взаємозалежність країн, відкритість ринків і поділ праці, проте її вплив є суперечливим. Вона сприяє індустріально розвиненим державам, але несе загрозу деіндустріалізації країнам із низькою конкурентоспроможністю, особливо постсоціалістичним та тим, що розвиваються. Після Другої світової війни колоніальні держави здобули політичну незалежність, але здебільшого залишаються економічно залежними. До них входять країни Африки, Азії, Латинської Америки та Океанії, що постачають сировину на світовий ринок, але стикаються з корупцією, нестабільністю, проблемами продовольчої безпеки й безробіттям. Вони мають різні ресурси, проте технологічно відстають від розвинених країн. Серед них виділяють індустріально-аграрні держави (Індія, Єгипет), нафтові країни (Саудівська Аравія, Кувейт, ОАЕ), найменш розвинені аграрні держави (Ангола, Ефіопія), які залежать від одного-двох експортних товарів. Попри деякі зрушення, більшість країн, що розвиваються, стикаються з труднощами через нестачу політичної волі для проведення реформ, вплив корупції та виведення капіталу за кордон. Індустріалізація стала основним шляхом подолання економічної відсталості й поліпшення соціально-економічного становища в цих державах.

Існують три моделі економічного розвитку країн, що розвиваються: лінійні стадії зростання, структурні перетворення і зовнішня залежність. Модель лінійних стадій вбачає розвиток як послідовний шлях, подібний до пройденого розвиненими країнами, за умов інвестицій та підтримки. Теорія структурних перетворень спрямована на перехід від аграрної до багатогалузевої економіки, але потребує адаптації до сучасних умов, як-от автоматизації та безробіття. Теорія зовнішньої залежності пояснює відсталість через експлуатацію бідних країн багатими, що ускладнює самостійний розвиток. Часто місцеві еліти та радники з розвинених країн не враховують місцевих умов, що поглиблює проблеми. Кожен підхід корисний для вирішення окремих завдань, як-от подолання бідності, зростання населення чи розвитку сільського господарства, і сприяє створенню стратегій, що враховують потреби цих країн

Країни, що розвиваються, прагнуть інтегруватися в світову економіку, використовуючи свої природні й людські ресурси, які нерівномірно розподілені серед них. З 45 країн із найбільшими запасами корисних копалин лише 10 володіють більш ніж трьома видами сировини, що змушує понад дві третини таких країн залежати від імпорту ресурсів, ускладнюючи їх економічний розвиток. Щоб зміцнити свої позиції в світовій торгівлі, ці країни намагаються диверсифікувати економіку, шукати нові ринки збуту та розвивати інфраструктуру. Глобалізація потребує від них відкритості й налагодження складних економічних зв'язків, але застарілі економічні структури та низька конкурентоспроможність ускладнюють процес інтеграції. Серед успішних прикладів виділяються країни-нафтоекспортери, які модернізували економіку завдяки іноземним фахівцям і новим технологіям, однак зростання альтернативних джерел енергії та технологічний прогрес ставлять під загрозу стабільність їхніх валютних надходжень і подальшу модернізацію.

Такі країни значною мірою залежать від прямих іноземних інвестицій (ПІІ) транснаціональних корпорацій з розвинених держав, що впливає на їх економічний розвиток та зовнішню торгівлю. Вони також є значним ринком збуту, що сприяє зростанню взаємної торгівлі між ними та створює можливості для придбання доступних засобів виробництва. Світовий банк рекомендує пріоритетність структурних реформ, спрямованих на залучення інвестицій, підвищення продуктивності, продовольчу безпеку та гендерну рівність. З одного боку, роль цих країн у світовій економіці зростає, але з іншого — збільшується розрив із розвинутими країнами. Перерозподіл капіталу з національного на міжнародний масштаб став трендом останніх років, адже компанії надають перевагу виробництву за кордоном або придбанню місцевих підприємств. Світова тенденція до зростання обсягів ПІІ під впливом удосконалення міжнародного управління інвестиційними потоками стимулює економічне піднесення. Щоб залучені інвестиції ефективно працювали разом із внутрішніми, держави повинні гармонізувати їх із внутрішнім виробничим потенціалом через інвестиційну політику. Сфера послуг залишається привабливим сектором для ПІІ, однак підвищення попиту на мінеральну сировину збільшує інтерес до добувної промисловості. У 2024 році інвестиції відіграють ключову роль у модернізації інфраструктури, розвитку технологій і створенні робочих місць, зокрема у сферах відновлювальної енергетики та сільського господарства. Інвестиційна діяльність стимулює розвиток внутрішнього ринку, сприяє зростанню споживчого попиту та зниженню цін, однак країни мають створити сприятливий інвестиційний клімат через захист інтелектуальної власності, правову стабільність та антикорупційну політику. Інвестиції є важливим фактором економічного розвитку країн, що розвиваються, і сприяють їх конкурентоспроможності на світовому ринку.

Країни, що розвиваються, стикаються з серйозними економічними проблемами, серед яких бідність, нерівність, економічна нестабільність, корупція, недостатня інфраструктура та науково-технічна відсталість. Бідність і нерівність обмежують доступ до освіти, медицини та базових послуг, посилюючи соціальну напругу. Економічна нестабільність через залежність від експорту сировини та зовнішні фактори потребує політики, що спрямована на валютне регулювання, диверсифікацію економіки та створення резервних фондів. Корупція підриває довіру до держави, що заважає іноземним інвестиціям; для боротьби з нею потрібні прозорі процедури та посилення контролю. Недатня інфраструктура стримує залучення інвестицій, що особливо помітно у транспортній та енергетичній сферах. Відсталість у науково-технічному розвитку та нестача кваліфікованих кадрів ускладнюють інтеграцію у світову економіку, через що країнам потрібні інвестиції в освіту та створення наукових центрів. Крім того, низька інтенсифікація сільського господарства робить його залежним від погоди, що гальмує розвиток. Для досягнення стійкого розвитку необхідно розробити політику, яка зменшить соціальну нерівність, стабілізує економіку та сприятиме інфраструктурним інвестиціям. Співпраця з розвиненими країнами та міжнародними організаціями може стати важливим чинником у вирішенні цих проблем, адже лише комплексний підхід здатен привести до покращення економічної ситуації.

Але в той же час країни, що розвиваються, мають перспективи швидкого відновлення завдяки фінансуванню інфраструктурних програм, особливо в Азії, та зростанню внутрішнього попиту, що може компенсувати вплив зовнішніх факторів. Пом'якшення грошово-кредитної політики сприятиме економічному зростанню, хоча існують ризики, зокрема інфляційний тиск через зростання цін на сировину. Важливими напрямками для цих країн є диверсифікація економіки та експорту, що потребує інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Перспективними також є залучення прямих іноземних інвестицій у несировинні сектори, зокрема сферу послуг та технологій. Акцент

на розвиток ринкової інфраструктури, ефективне управління державними інститутами, поміркований протекціонізм та імпортозаміщення можуть сприяти стабільному зростанню. Інноваційний підхід і стратегічне планування є ключовими для стійкого розвитку та соціального прогресу.

Список використаних джерел

1. Адамик В. Альтернативи зовнішньоторговельної політики країн, що розвиваються, у контексті пошуку шляхів подолання бідності. *Журнал європейської економіки*. 2017. Т. 16. № 3. С. 299–316.
2. Амеліна І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2013. 256 с.
3. Геєць В. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи. *Економіка України*. 2009. № 2. 168 с.
4. Голіков А. П. Світова економіка: підручник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 268 с.
5. Кожухова Т. В. Забезпечення сталого розвитку країн, що розвиваються: механізм мобілізації та розподілу

міжнародних фінансових ресурсів.
Економіка. 2016. №. (15). С. 233–239.

6. Напрями зовнішньоекономічного зростання країн що розвиваються.
URL: <http://www.eu.com/UA/uk/Newsroom/News-releases/Press-release---2012-10-25>

7. Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, 15 грудня 2023 р. За заг. ред. д. е. н., проф. О. В Булатової. Київ: МДУ. 2023. 290 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Чурей Юліана

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Світове господарство — це глобальна економічна система, що об'єднує національні економіки, міжнародні організації, транснаціональні корпорації та глобальні ринки. Ключова характеристика світового господарства — глобалізація, яка проявляється через міжнародну торгівлю, інвестиції, рух робочої сили, обмін технологіями й інформацією.

Основні складові:

1. **Національні економіки** — базові елементи, взаємодія яких формує структуру глобальної економіки.
2. **Міжнародні економічні організації** (МВФ, СОТ, Світовий банк) — регулюють глобальні економічні процеси.
3. **Транснаціональні корпорації (ТНК)** — активно впливають на глобальну економіку, здійснюючи інвестиції та формуючи виробничі ланцюги.
4. **Глобальні ринки** — забезпечують рух товарів, послуг, капіталу та робочої сили, сприяючи економічній спеціалізації країн.

До структури світового господарства входять регіональні економічні об'єднання, міжнародна торгівля, рух капіталу та глобальні ланцюги постачання.

Основні етапи розвитку світової економіки:

1. **Доіндустріальний етап** (до середини XVIII століття): Основою економіки було сільське господарство та ручна праця, міжнародна торгівля мала обмежений характер. Виникли перші колонії та торгові шляхи, такі як Шовковий шлях.
2. **Епоха індустріалізації** (середина XVIII – кінець XIX століття): Індустріальна революція сприяла переходу до індустріального суспільства, зростанню продуктивності та розвитку масового виробництва. Почався активний розвиток міжнародної торгівлі та фінансових інститутів.
3. **Період глобалізації** (кінець XIX – початок XX століття): Розширення міжнародної торгівлі та колоніальних імперій інтегрувало значну частину світу в єдину економічну систему. Проте, війни та економічні кризи призвели до економічної ізоляції багатьох країн.
4. **Післявоєнна відбудова та нова хвиля глобалізації** (середина XX століття): Після Другої світової війни було створено міжнародні економічні інститути (МВФ, Світовий банк), зросла роль США та Європи, почався розвиток країн Азії.
5. **Сучасна постіндустріальна економіка** (кінець XX – початок XXI століття): Характеризується розвитком інформаційних технологій, діджиталізацією та зростанням ролі глобальних корпорацій. Водночас виникають нові виклики: кліматичні зміни, нерівність, політична нестабільність та необхідність сталого розвитку.

Особливістю сучасного етапу розвитку світової економіки і міжнародних відносин є зростання взаємозалежності політичних, соціальних і економічних агентів, що пов'язано з процесами глобалізації, розширенням взаємодії різних народів, розвитком цивілізацій. Ці процеси докорінним чином трансформують роль держави як суб'єкта світової економіки й інституції, що регулює процеси удосконалення національного господарства

Основні тенденції розвитку світогосподарських зв'язків:

Глобалізація: Інтеграція національних економік у єдину світову систему через торгівлю, рух капіталів, технологій і робочої сили. Вона сприяє розвитку транснаціональних корпорацій, глобальних ланцюгів постачання, але також створює виклики, такі як економічна нерівність і вразливість перед глобальними кризами (фінансова криза 2008 року, пандемія COVID-19).

Діджиталізація та нові технології: Цифрові технології змінюють структуру світової економіки, полегшуючи доступ до міжнародних ринків і розширюючи можливості для малого та середнього бізнесу. Однак це також посилює цифровий розрив між країнами та потребує посилення кібербезпеки.

Регіональна інтеграція: Створення торгово-економічних блоків (ЄС, NAFTA, ASEAN) сприяє економічному зростанню через зниження торговельних бар'єрів і стимулює рух товарів, капіталу та робочої сили. Прикладом є ЄС, де економічна інтеграція поєднується з політичною.

Вплив глобальних криз: Пандемія порушила міжнародні ланцюги постачання, збільшуючи увагу до самозабезпеченості країн і національних ринків.

Сталий розвиток: Зростає роль екологічної відповідальності, зменшення вуглецевого сліду та екологічно чистих технологій, що формує нові пріоритети в міжнародній торгівлі.

Розвиток цифрових технологій і діджиталізація економіки стали важливими чинниками, що визначають сучасне світове господарство. Ці зміни не лише трансформують традиційні бізнес-моделі, але й забезпечують нові можливості для ефективного управління ресурсами та підвищення продуктивності.

Одним із прикладів розвитку сучасного світового господарства є впровадження цифрових технологій, які сприяють підвищенню ефективності роботи органів влади та зменшують рівень бюрократичних процедур. Важливим

аспектом цифровізації також є впровадження банківських послуг у цифровому форматі, що спрощує доступ до фінансових ресурсів та послуг.

Розвиток цифрових технологій і діджиталізація економіки стали визначальними факторами сучасного світового господарства, трансформуючи традиційні бізнес-моделі та забезпечуючи нові можливості для ефективного управління ресурсами і підвищення продуктивності. Завдяки цифровим платформам, автоматизації та аналітиці великих даних компанії можуть оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури і покращувати обслуговування клієнтів.

Діджиталізація сприяє глобалізації, зменшуючи бар'єри для виходу на нові ринки і дозволяючи малим і середнім підприємствам конкурувати з великими гравцями, що створює нові можливості для інновацій і сталого розвитку. Одним із прикладів є впровадження цифрових технологій у державному управлінні, що зменшує бюрократію через електронні послуги та цифрові документи. Аналіз Forbes Advisor показує зростаючу важливість цифрових інструментів у фінансовому секторі, де онлайн-банки з мінімальними комісіями займають лідируючі позиції. Пандемія призвела до зростання використання інтернету серед людей старшого віку, що підкреслює масштаби цифровізації. Очікується, що обсяг світового ринку інформаційних послуг досягне 200,338 мільярдів доларів до 2026 року завдяки цифровим трансформаціям. Для досягнення інформаційного прориву в міжнародному бізнесі необхідно впроваджувати ефективні діджитал-технології, розробляти комплексну політику розвитку цифрового сектора та стимулювати виробництво і впровадження цифрових рішень, що забезпечить інтеграцію підприємств у глобальний ринок цифрових послуг.

Світогосподарські зв'язки останніми роками зазнали значного впливу глобальних криз, які порушили міжнародні торгові шляхи та ланцюги постачання. Пандемія спричинила масштабні економічні втрати, призвела до скорочення обсягів виробництва та торгівлі. В умовах кризи зросла увага до

внутрішніх ринків і самозабезпеченості. Деякі країни переглянули свої економічні стратегії, акцентуючи на локалізації виробництва та диверсифікації постачальників. Це підкреслює важливість побудови гнучких і стійких світогосподарських зв'язків.

Прогнозування змін у глобальній економіці у 2024 році є складним завданням, яке вимагає врахування багатьох факторів, таких як політична стабільність, технологічні інновації, зміни в поведінці споживачів, екологічні виклики та наслідки пандемії.

Один з найважливіших факторів – відновлення світової економіки після пандемії. Хоча більшість країн поступово відновлюються, економічні диспропорції між регіонами залишаються значними. Країни, що розвиваються, все ще можуть стикатися з труднощами через нестачу вакцин, обмеження на подорожі та соціальні наслідки пандемії. За прогнозами Міжнародного валютного фонду (МВФ), глобальний ВВП зросте приблизно на 4% у 2024 році, але це зростання буде неоднорідним, з різними темпами зростання в різних регіонах.

Цифровізація та впровадження нових технологій залишатимуться основними рушійними силами у глобальній економіці. Прогнозується, що у 2024 році світові інвестиції в інноваційні технології, такі як штучний інтелект, автоматизація та блокчейн, зростуть у кілька разів. Це призведе до підвищення продуктивності та ефективності бізнес-процесів. Впровадження нових технологій дозволить компаніям знижувати витрати і покращувати якість послуг, що, в свою чергу, вплине на зростання попиту.

Дослідження McKinsey свідчить, що компанії, які активно інвестують у цифровізацію, демонструють на 20-30% вищі темпи зростання, ніж їхні конкуренти, що не впроваджують нові технології. Компанії у 2024 році активно впроваджуватимуть нові технології для адаптації до змінюваних умов ринку, що створить нові можливості для економічного зростання.

Зокрема, розвиток діджиталізації дозволить підприємствам швидше реагувати на зміни в споживчих вподобаннях і конкурентних умовах. Технології аналітики даних допоможуть прогнозувати зміни в попиті, оптимізувати запаси та вдосконалювати маркетингові стратегії, що підвищить гнучкість і здатність до адаптації підприємств у нестабільних економічних умовах.

Зміна клімату та екологічні проблеми також вплинуть на глобальну економіку. Країни продовжують зосереджуватися на переході до сталого розвитку, що передбачає зменшення викидів вуглецю та впровадження екологічно чистих технологій. За прогнозами, інвестиції в “зелені” технології зростатимуть, що може стимулювати створення нових робочих місць та покращити екологічну ситуацію в багатьох регіонах.

Геополітичні ризики, включаючи торгові війни, конфлікти та політичну нестабільність, також можуть вплинути на глобальну економіку в 2024 році. Зростаюча напруга між великими економіками, такими як США та Китай, може призвести до нових торгових бар’єрів і вплинути на міжнародну торгівлю. Невизначеність у міжнародних торгових відносинах і політичних кризах може викликати коливання на фінансових ринках, що потребує ретельного аналізу політичних подій.

Прогнозування змін у глобальній економіці у 2024 році демонструє, що підприємствам і державам потрібно залишатися гнучкими та адаптивними в умовах швидко змінюваного середовища. Зосередження на технологічних інноваціях, екологічній сталості та соціальних аспектах стане запорукою успішного розвитку в майбутньому. Стратегічне планування та адаптація до нових реалій економіки дозволять подолати виклики та використовувати нові можливості.

Інтеграція нових технологій у глобальні економічні процеси є визначальним чинником сучасного розвитку економік різних країн. Завдяки

таким технологіям, як штучний інтелект (ШІ), блокчейн, Інтернет речей (IoT) та великі дані, підприємства можуть оптимізувати свої операції, підвищити продуктивність і знизити витрати. Інновації не лише трансформують традиційні галузі, але й створюють нові бізнес-моделі, що впливають на глобальні ринки. Наприклад, застосування ШІ у виробництві може призвести до підвищення продуктивності до 30% в деяких галузях. Використання блокчейн-технологій у фінансовому секторі забезпечує більшу прозорість і безпеку транзакцій, зменшуючи ризики шахрайства.

Діджиталізація відкриває нові можливості для глобальної торгівлі.

Електронна комерція та платформи для продажу дозволяють малим і середнім підприємствам виходити на міжнародні ринки з мінімальними затратами. Зростання популярності платформ, таких як Amazon і Alibaba, допомагає підприємцям з усього світу знайти нових клієнтів і розширити ринки збуту.

Сучасні технологічні тренди, такі як мобільні та соціальні рішення, “хмарні обчислення” і аналіз даних, відкривають нові можливості для бізнесу в епоху економіки знань. Взаємодія компаній у цифрових бізнес-мережах має свої особливості. Учасники бізнес-мережі є самостійними одиницями, які формують відносини на основі своїх стратегічних цілей. Цифрові бізнес-мережі виявляються актуальними на ринках, що переживають бурхливе зростання. Конкурентоспроможність економік на міжнародній арені значною мірою визначатиметься швидкістю впровадження цифрових технологій у виробничі процеси.

Проте, незважаючи на переваги інтеграції нових технологій, країни з менш розвинутою інфраструктурою можуть стикатися з труднощами через брак ресурсів і знань. Є ризик зростання соціальної нерівності, оскільки не всі учасники ринку мають рівний доступ до нових технологій. Для успішної

інтеграції необхідна співпраця між урядами, підприємствами та науковими установами для забезпечення оптимальних умов для інноваційного розвитку, що дозволить мінімізувати ризики та забезпечити рівний доступ до нових технологій для всіх учасників економіки.

Список використаних джерел

1. Буторіна В. Б. Вплив економічної трансформації на інноваційний розвиток України. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4155>
2. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна економічна безпека. 2023. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/f1eb24e2-deff-4a31ad06-9848419f8d2c.pdf> (дата звернення 25.09.2024)
3. Best Online Banks Of May 2022. URL: <https://www.forbes.com/advisor/banking/best-online-banks/> (дата звернення: 17.10.2024)
4. Збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково–практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку світової економіки». 26 травня 2017 р. Том І. Харків: ХНАДУ. 2017. 190 с.
5. Мілевська Т. С. Моделі інноваційного розвитку економіки. *Бізнес Інформ*. 2015. № 7. С. 44–47.
6. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду (МВФ). URL: <https://www.imf.org/ru/Home> (дата звернення 25.09.2024)

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ТНК НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Якимець Анна

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Вплив транснаціональних корпорацій на міжнародний бізнес має двоїстий характер. З одного боку, ТНК є результатом швидкого розвитку міжнародних економічних відносин, з іншого — самі стають потужним чинником, що впливає на їх подальший розвиток, змінюючи та формуючи нові економічні зв'язки. ТНК відіграють ключову роль у відкритих економіках, виступаючи двигуном економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держав. Їх діяльність стимулює економічний розвиток приймаючих країн, прискорюючи науково-технічний прогрес та інтернаціоналізацію бізнес-процесів. ТНК також сприяють залученню прямих іноземних інвестицій, відкривають доступ до фінансових ресурсів та світових ринків [1, с. 112].

Транснаціоналізацію можна розглядати як процес поглиблення міжнародної інтеграції, що виникає внаслідок глобальної діяльності ТНК. Вона є природним наслідком міжнародного поділу праці та створює умови для розвитку транснаціональних форм співпраці. Цей процес веде до зростання взаємозалежності між країнами. ТНК відіграють ключову роль у координації міжнародного виробництва та торгівлі, створюючи мережу відносин, що виходять за межі національних кордонів. Спочатку функціонуючи як одногалузеві суб'єкти національних економік, сучасні ТНК поступово

перетворюються на диверсифіковані міжгалузеві структури з глобальними операціями, відмовляючись від своїх початкових національних основ.

За умови проведення ефективної державної політики, діяльність транснаціональних корпорацій може принести виключно позитивні результати для економіки країни. Держава повинна сприяти інтеграції ТНК та забезпечувати свою присутність на світових ринках через їхню діяльність. Лише створення сприятливого бізнес-середовища, залучення іноземного капіталу в ключові для національної економіки галузі, а також використання стимулюючих інструментів для інноваційного розвитку та науково-технологічних проєктів сприятимуть максимізації позитивного впливу від діяльності ТНК [2, с. 23].

Щодо негативного впливу транснаціональних корпорацій на розвиток економік країн, що їх приймають, варто зазначити, що ТНК створюють значну конкуренцію для місцевих підприємств, що заважає їхньому розвитку. Вільне переміщення фінансового капіталу може призводити до зниження стабільності національної валюти і становити загрозу для безпеки країн, що розвиваються. З огляду на свої інтереси, ТНК можуть просувати ідеології, які суперечать національному бізнесу та можуть гальмувати розвиток державних інтересів.

Попри пришвидшене зростання інтеграційних процесів і значний соціально-економічний ефект, національні економіки не можуть уникнути впливу ТНК. Проте уряди мають можливості регулювати їхню присутність. Таке регулювання може здійснюватися на щонайменше чотирьох рівнях: наддержавному, міждержавному, внутрішньодержавному та суспільному [3].

Мережа філій транснаціональних корпорацій розширюється надзвичайно швидко, оскільки на сучасному етапі близько 80% міжнародних платежів пов'язані з внутрішніми трансакціями ТНК.

Про зростання масштабів транснаціоналізації міжнародної економіки свідчать вражаючі дані: сума як внутрішніх, так і зовнішніх прямих іноземних інвестицій досягає 20% світового ВВП. Крім того, експорт закордонних філій

ТНК становить приблизно третину світового експорту, а ВВП, створений за рахунок їх діяльності, складає 7% світового ВВП [5, с. 58].

Найбільші компанії світу в 2021 за обсягами виторгу представлені на рис.

1.1.

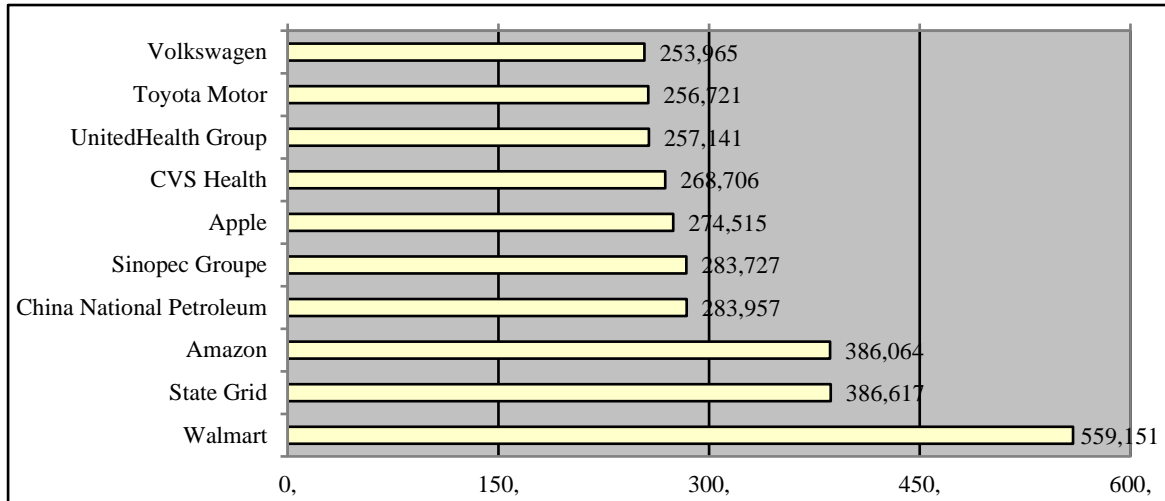

Рис. 1.1. Найбільші компанії світу в 2021 за обсягами виторгу, млрд дол. США

Джерело: [4, с. 72]

Як видно з рисунку, найбільші компанії світу в 2021 за обсягами виторгу наступні:

- 1) Walmart (США, ритейл) – 559,151 млрд. дол. США;
- 2) State Grid (КНР, електроенергетика) – 386,617 млрд. дол. США;
- 3) Amazon (США, інтернет-ритейл) – 386,064 млрд. дол. США;
- 4) China National Petroleum (КНР, нафтогазовий сектор) – 283,957 млрд. дол. США;
- 5) Sinopec Groupe (КНР, нафтохімічна промисловість) – 283,727 млрд. дол. США;
- 6) Apple (США, комп'ютерна промисловість) – 274,515 млрд. дол. США;

7) CVS Health (США, сектор охорони здоров'я та фармацевтики) – 268,706 млрд. дол. США;

8) UnitedHealth Group (США, сектор охорони здоров'я та страхування) – 257,141 млрд. дол. США;

9) Toyota Motor (Японія, автомобілебудування) – 256,721 млрд. дол. США;

10) Volkswagen (Німеччина, автомобілебудування) – 253,965 млрд. дол. США [4, с. 72].

Сучасні багатонаціональні корпорації мають дві характерні ознаки: по-перше, вони створюють систему міжнародного виробництва, що ґрунтується на розподілі виробничих процесів у різних країнах; по-друге, вони активно проникають у передові галузі, де потрібні значні капіталовкладення та висококваліфікований персонал для швидкого розвитку.

ТНК все частіше стають основними двигунами економічного зростання, адже створюють оптимальні умови для розвитку підприємництва, впровадження нових технологій та підвищення кваліфікації робочої сили. Вони є ключовими факторами прискорення розвитку країн та регіонів, оновлення інфраструктури, забезпечення робочих місць і вирішення соціальних проблем. Матеріальні та нематеріальні активи транснаціональних корпорацій служать підґрунтям для зміцнення конкурентоспроможності національних економік, підвищення кваліфікації кадрів та впровадження інноваційних технологій [5, с. 57].

Сучасний міжнародний бізнес визначається масштабними операціями транснаціональних корпорацій, що проявляється через збільшення кількості материнських компаній і їх закордонних філій. Важливо відзначити, що протягом останніх двадцяти років обсяги та темпи зростання світових валових інвестицій в основний капітал були удвічі меншими в порівнянні з обсягами прямих іноземних інвестицій [5, с. 58].

Таким чином, можна підсумувати, що вплив транснаціональних корпорацій на міжнародний бізнес незалежно від рівня їхнього розвитку буде невпинно зростати. Сучасні транснаціональні корпорації набувають дедалі більшого впливу на міжнародний бізнес та світову економіку, стаючи ключовими економічними гравцями у глобальній господарській системі. Вони відіграють важливу роль у виробничих процесах, обміні та розподілі капіталів, товарів, послуг і технологій. Крім того, ТНК беруть участь у розміщенні продуктивних сил, впливають на світовий поділ праці та формують умови конкуренції на міжнародному ринку.

Аналіз сучасного стану діяльності провідних транснаціональних корпорацій свідчить про їхню ключову роль у глобальній економіці. ТНК продовжують активно розширювати свої операції в різних регіонах світу, використовуючи переваги міжнародної інтеграції та глобалізації. Вони є важливими учасниками глобальних ринків, забезпечуючи не тільки виробництво товарів і послуг, але й сприяючи економічному розвитку через інвестиції, створення робочих місць та передачу технологій. У той же час, провідні ТНК стикаються з викликами, такими як зростаюча конкуренція, зміни регуляторного середовища та необхідність адаптації до нових соціальних і екологічних стандартів. Їх діяльність визначає основні тенденції у світовій економіці та сприяє її динамічному розвитку.

Транснаціональні корпорації мають значний вплив на розвиток міжнародного бізнесу, оскільки вони формують глобальні ланцюги вартості та інноваційні моделі ведення бізнесу. Завдяки своїм масштабам і ресурсам, ТНК здатні активно впливати на регіональні та глобальні ринки, задаючи стандарти продуктивності та ефективності. Їхня здатність швидко адаптуватися до змін у глобальному середовищі дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними та підтримувати лідерство в різних секторах. Важливим аспектом є також здатність ТНК до міжнародного переміщення капіталу, технологій і знань, що позитивно впливає на економічний розвиток країн, у яких вони ведуть свою діяльність.

Однак їхня діяльність також викликає певні виклики, пов'язані з монополізацією ринків і нерівномірним розподілом вигод між країнами.

Список використаних джерел

1. Волошко Н. О. Транснаціональні корпорації: теоретико-методологічні основи організації діяльності в умовах глобалізації економіки. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 110-113.
2. Воскобоева О. В., Ромащенко О. С. Транснаціональні корпорації в умовах глобалізації економіки України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 1. С. 21-27.
3. Венгер В. В. Особливості формування та розвитку транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації. 2019. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/76> (дата звернення: 24.09.2024)
4. Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України: колективна монографія. За заг. ред. д.е.н., проф. О. О. Борзенко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». *Електрон. дані. К. 2022. 264 с.*
5. Качур А. В., Могилко Д. М. *ТНК та їх роль у сучасних міжнародних економічних відносинах. Економіка і суспільство. 2018. Випуск № 19. С. 55-62.*

РОЗДІЛ 2.

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА

ОБСЄ ЯК ІНСТИТУТ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Брензович Даніела

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Стеблак Діана Михайлівна

доктор філософії, доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) є однією з найбільших міжнародних організацій у сфері безпеки, яка об'єднує 57 держав із Європи, Північної Америки та Центральної Азії. ОБСЄ слугує платформою для діалогу між країнами-учасницями з питань безпеки, прав людини та економічного співробітництва, що робить її важливим гравцем у європейській та глобальній дипломатії. Багатосторонній формат, який застосовує ОБСЄ, сприяє стабільності та миру в регіоні, а також забезпечує превентивні заходи для уникнення конфліктів та врегулювання суперечок. Однак організація стикається з викликами, такими як недостатня оперативність через принцип консенсусу, обмежені фінансові ресурси та необхідність адаптації до нових загроз, таких як кібератаки та гібридні війни.

Мета дослідження. Дослідити та проаналізувати роль ОБСЄ у багатосторонній дипломатії.

Виклад основного матеріалу: Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) виникла з Ради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ) у 1970-х роках, спрямованої на зниження міжнародної напруженості та формування засад європейської безпеки. Підписання Гельсінського заключного

акта у 1975 році заклало основні принципи міжнародних відносин, такі як повага суверенітету, непорушність кордонів, мирне врегулювання конфліктів та невтручання у внутрішні справи [6, с. 20].

Після Гельсінського акту НБСЄ почала регулярно скликати зустрічі для обговорення безпеки в Європі, що сприяло її трансформації на повноцінну міжнародну організацію. Ключовими етапами стали Паризька хартія 1990 року, яка проголосила нову еру демократії, та Будапештський документ 1994 року, що офіційно утворив ОБСЄ.

Перетворення НБСЄ в ОБСЄ стало значущим кроком, що зміцнив її інституційну структуру та розширив повноваження. Це надало організації більше можливостей у забезпеченні стабільності в Європі після «холодної війни» за умов збереження консенсусу при прийнятті рішень.

З моменту заснування ОБСЄ пройшла кілька етапів розвитку, адаптуючись до змін у світовій політиці, зокрема після розпаду СРСР та югославських воєн, а також подій «кольорових революцій». Це підвищило гнучкість ОБСЄ у реагуванні на нові загрози.

Сучасна ОБСЄ є найбільшою регіональною організацією з безпеки, що об'єднує 57 держав. Вона активно працює в галузях військово-політичної, економічної та гуманітарної безпеки, протидіє конфліктам, тероризму, торгівлі людьми і транскордонній злочинності [5, с. 159].

Організаційна структура ОБСЄ багаторівнева та відображає різноманіття її завдань. Вона включає саміти, Раду міністрів, Постійну раду, Форум із безпекового співробітництва, Бюро з демократичних інститутів та прав людини (БДПІЛ), Верховного комісара з питань національних меншин та Представника зі свободи ЗМІ.

Саміти ОБСЄ є найвищим політичним органом, де глави держав визначають стратегічні пріоритети. Рада міністрів, куди входять міністри закордонних справ, вирішує широке коло питань, включаючи економіку, безпеку та права людини [1, с. 139].

Постійна рада, до складу якої входять представники держав-учасниць, відповідає за політичну роботу й оперативні рішення. Форум з безпеки займається військово-політичними питаннями, зокрема контролем над озброєннями та заходами зміцнення довіри [9, с. 142].

Секретаріат ОБСЄ забезпечує адміністративну підтримку, а БДПЛ займається моніторингом виборів і сприянням демократизації. Верховний комісар з питань національних меншин запобігає конфліктам на етнічному ґрунті [4, с. 158].

Основними принципами діяльності ОБСЄ є рівноправність держав-учасниць, територіальна цілісність, непорушність кордонів і невтручання у внутрішні справи. Організація сприяє мирному врегулюванню конфліктів, повазі до прав людини й свобод [8, с. 323–335].

Механізми прийняття рішень в ОБСЄ, що базуються на консенсусі, забезпечують легітимність, але можуть спричиняти затримки. Наприклад, у 2021 році через відсутність консенсусу не вдалося продовжити мандат моніторингової місії в Україні [7].

ОБСЄ активно бере участь у вирішенні міжнародних конфліктів, зокрема у Македонії та Придністров'ї, а також в Україні з 2014 року. Спеціальна моніторингова місія забезпечує моніторинг і сприяє діалогу між сторонами конфлікту [10].

Співпраця ОБСЄ з іншими міжнародними організаціями, зокрема ООН, ЄС, НАТО, охоплює широкий спектр питань: від захисту прав людини до боротьби з тероризмом та управління конфліктами. ЄС є одним із найбільших фінансових донорів ОБСЄ [3, с. 92–97].

Важливим завданням ОБСЄ є протидія новим загрозам, таким як кібератаки й гібридні війни. Організація має розширити свій мандат у цій сфері для посилення реагування на сучасні виклики безпеці.

У XXI столітті ОБСЄ стикається з різними викликами, включаючи фінансові обмеження, відсутність ефективних механізмів примусу й потребу в

адаптації до нових загроз. Вона прагне модернізувати процес прийняття рішень та посилити роль у кібербезпеці.

Перспективи розвитку ОБСЄ залежать від її здатності реформувати структуру та механізми роботи, зміцнити співпрацю з громадянським суспільством і розширити можливості в сферах економічної та екологічної безпеки. ОБСЄ зберігає свою важливу роль у міжнародних відносинах, особливо у врегулюванні конфліктів [2].

Висновки. Проведене дослідження підтверджує важливу роль ОБСЄ як платформи багатосторонньої дипломатії в забезпеченні стабільності та безпеки в регіоні. Організація демонструє ефективність у питаннях превентивної дипломатії, моніторингу конфліктів і захисту прав людини, але її діяльність обмежується принципом консенсусу, який уповільнює прийняття рішень, та недостатніми фінансовими ресурсами. Для підвищення ефективності ОБСЄ необхідні реформи, зокрема гнучкіші механізми прийняття рішень, розширення мандату в нових сферах, таких як кібербезпека, та активізація співпраці з іншими міжнародними організаціями і громадянським суспільством.

Список використаних джерел

1. Алексеева Т. І. Міжнародні організації: сучасні пріоритети та нові виклики в системі міжнародної інформаційної безпеки. – 2020, вип. 34. 2020. С. 9-13.
2. Вівсянник О. М. Аналіз співпраці органів державного управління з міжнародними медичними організаціями за їхніми функціональними напрямками. – 2020, № 1. Т.2. С. 92–97.
3. Гончаренко Г. А. Міжнародні безпекові організації: мета, завдання й організаційно-правові аспекти. – 2020.
4. Дубовик В. Б. Історія становлення Організації з безпеки і співробітництва Європи. – 2018.
5. Дубовик В. Б. Політичні і міжнародно-правові етапи історії становлення ОБСЄ. – 2019, вип. 63

6. Ніколайчук С. В. Роль міжнародних організацій та міжнародних об'єднань у розбудові миру і мирному врегулюванні військових конфліктів – 2024. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/13713/1/127.pdf> (дата звернення: 19.10.2024).
7. Романів Р. Р., Варунц Л. Д. ОБСЄ в системі європейської безпеки – 2020. – С. 142.
8. Ткачук І. Світові та національні принципи організації, функціонування та фінансування організацій громадянського суспільства / І.Ткачук // Журнал європейської економіки. – 2019. – Т. 18, № 3. – С. 323–335. URL: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1401/1392> (дата звернення: 19.10.2024).
9. Філатов В. В. Деякі питання участі ОБСЄ у формуванні концепції перехідного правосуддя – 2023. URL: <http://212.1.86.13/jspui/bitstream/123456789/5510/1/15.pdf> (дата звернення: 19.10.2024).
10. Tolkachova I., Radzivill O. OSCE human dimension in the sphere of constitutional justice. – 2019.

ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ В РАМКАХ НАТО

Васько Даніель Сергійович

студент IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Панова Альона Олегівна

викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Зазвичай багатосторонню дипломатію визначають як процес, у якому беруть участь три або більше держави, які намагаються досягти спільних цілей і рішень. Вона відрізняється від двосторонньої дипломатії, оскільки охоплює більший спектр учасників і питань [1]. Однак це "кількісне" визначення недостатнє для того, щоб охопити суть мультилатералізму [2].

Загалом, основними концепціями багатосторонньої дипломатії є:

- **Консенсус:** Основна мета багатосторонніх переговорів полягає в досягненні консенсусу серед усіх учасників. Це вимагає значних зусиль, оскільки кожна сторона має свої інтереси та пріоритети. Класичним прикладом досягнення консенсусу в рамках багатосторонньої дипломатії є Паризька угода щодо кліматичних змін (2015 р.), яка об'єднала майже 200 країн для боротьби з глобальним потеплінням [2].
- **Мультилатералізм:** Це принцип, що підкреслює важливість колективної дії в міжнародних відносинах. Він є протиположним двостороннім домовленостям, які можуть призвести до дискримінаційних практик [2].
- **Інституційний підхід:** Багатостороння дипломатія часто реалізується через міжнародні організації, які надають платформу для обговорення та вирішення проблем [2]. Це включає ООН, СОТ і НАТО.

Таблиця 1. Переваги багатосторонньої дипломатії у форматі конференцій

Фокус ефективність	та	Концентрація на конкретних проблемах, залучення зацікавлених сторін та встановлення термінів сприяють швидкому та ефективному пошуку рішень.
Співпраця довіра	та	Неформальна атмосфера, кулуарні переговори та спільні цілі сприяють встановленню довірчих відносин та ефективній співпраці між учасниками.
Доступність для всіх	для	Надає можливість для участі всіх країн, незалежно від розміру та розвитку, що сприяє більшій інклюзивності та легітимності прийнятих рішень.
Гнучкість додаткові можливості	та	Наявність голови, який зацікавлений в успіху, та можливість проведення двосторонніх переговорів дозволяють гнучко реагувати на ситуацію та вирішувати додаткові питання.
Зобов'язання моніторинг	та	Домовленості, досягнуті на конференції, повинні бути підкріплені механізмами моніторингу та забезпечення їх виконання.
Публічність прозорість	та	Конференції сприяють підвищенню обізнаності про глобальні проблеми та демонструють готовність країн до співпраці, що підвищує рівень довіри та легітимності міжнародних відносин.

Джерело: побудовано автором на основі [1;2].

Принцип консенсусу є основою ухвалення рішень у НАТО, що дозволяє Альянсу уникати розколів і забезпечує єдність у питаннях колективної безпеки. Усі рішення, зокрема про застосування військової сили, приймаються за відсутності заперечень жодного з членів. Це робить процес прийняття рішень в НАТО унікальним, відмінним від інших МО, де використовуються голосування чи кваліфікована більшість. Саміти НАТО відіграють важливу роль, оскільки надають можливість главам держав визначати стратегічні напрямки Альянсу.

Хоча вони проводяться нерегулярно, саме на самітах затверджуються нові ініціативи та запрошуються нові держави [3, с.157]. Деякі саміти НАТО:

- Варшава (2016): Рішення про зміцнення східного флангу шляхом розгортання багатонаціональних батальйонів в Польщі та країнах Балтії [4].
- Брюссель (2018): Підтвердження збільшити оборонні витрати до 2% ВВП до 2024 року та обговорення гібридних загроз [4].
- Брюссель (2021): Підтримка суверенітету України, визнання кіберпростору та космосу сферами з дотриманням міжнародного права [4].

Рис. 1. Організаційна структура та процес прийняття рішень в Північноатлантичному альянсі.

Джерело: побудовано автором на основі [3;4].

Правило консенсусу в НАТО вимагає широких консультацій для досягнення підтримки рішень усіма країнами, що забезпечує участь і врахування інтересів кожної. Це правило є фундаментальним, хоча в умовах кризи адаптується під специфіку ситуацій, як показують кілька прикладів.

У 1966 році Франція залишила Інтегровану військову структуру НАТО, але продовжила роботу в Раді без блокування рішень Комітету оборонного планування чи Групи ядерного планування. Під час операції НАТО в Югославії

1999 року країни змогли досягти консенсусу, незважаючи на суперечки щодо легітимності дій. Греція, хоч і не брала участі у бойових діях, не порушувала консенсусу. У 2003 році під час вторгнення США в Ірак розбіжності в Альянсі були пом'якшені за рахунок підтримки оборонних заходів для Туреччини, що дозволило уникнути розколу. Під час втручання в Лівію у 2011 році консенсусу вдалося досягти, попри сумніви Німеччини та Туреччини, шляхом додаткових дипломатичних зусиль. Застосування Статті 5 після терактів 11 вересня 2001 року продемонструвало єдність Альянсу, але США вели операції в Афганістані з коаліцією поза НАТО, що дозволило Альянсу уникнути примусового залучення. Ці випадки свідчать про гнучкість правила консенсусу, що дозволяє досягти єдності через готовність до компромісів і варіативність підходів [5].

Правило консенсусу іноді затримує рішення, особливо коли національні інтереси вступають у конфлікт із загальними цілями. Це видно з ситуацій із вступом Північної Македонії у 2008 році (через вето Греції) та Швеції у 2022 році, коли Туреччина мала претензії щодо боротьби з тероризмом [6].

Таблиця 2. Особливості прийняття рішень на основі консенсусу в НАТО

Принцип одностайності	Всі рішення в НАТО приймаються консенсусом, тобто всі члени Альянсу мають погодитися з ним. Немає формального голосування, а відсутність заперечень вважається згодою.
Гнучкість правила	Незважаючи на строгість принципу, на практиці правило консенсусу демонструє гнучкість. Це дозволяє враховувати різноманітні національні інтереси та особливості.
Гнучкість у формуванні коаліцій	Деякі країни-члени можуть утриматися від участі в конкретних операціях, не блокуючи їх для інших членів Альянсу. Це забезпечує можливість створення коаліцій для проведення операцій, навіть якщо не всі країни можуть або бажають брати участь.

Роль національних інтересів	Кожна країна-член НАТО має право відстоювати свої національні інтереси. Це може призводити до тривалих дискусій, але в кінцевому результаті всі рішення мають враховувати інтереси всіх членів Альянсу.
Важливість консультацій	Правило консенсусу стимулює проведення широких консультацій між членами Альянсу для досягнення згоди. Це дозволяє уникнути конфліктів і зміцнити взаєморозуміння між союзниками.
Збереження суверенітету держав	Правило консенсусу підкреслює, що НАТО є альянсом суверенних держав, а не наднаціональною організацією. Кожна країна зберігає право приймати власні рішення щодо участі у спільних операціях.

Джерело: побудовано автором на основі [3;5;6].

Основна перешкода для консенсусу в НАТО полягає у різниці національних інтересів країн-членів. Східноєвропейські держави, як Польща та країни Балтії, зосереджені на стримуванні російської агресії. Західноєвропейські країни, як Німеччина і Франція, акцентують на питаннях міграції, тероризму та стабільності в Близькому Сході і Північній Африці. США, зі свого боку, приділяють увагу зростаючій загрозі з боку Китаю, що не завжди є пріоритетом для європейських членів НАТО.

Також є проблема нерівномірного розподілу оборонних витрат. Основний фінансовий тягар забезпечення безпеки Альянсу несуть Сполучені Штати, які станом на 2022 рік покривають близько 70% загального бюджету НАТО. Більшість європейських членів не досягають цілі у 2% ВВП на оборону, встановленої у 2014 році. Великобританія та Польща — серед небагатьох, хто регулярно виконує цю вимогу. Німеччина, хоч і має одну з найбільших економік у Європі, лише нещодавно погодилася збільшити витрати під впливом війни в Україні. Такий розрив викликав дипломатичну напругу, особливо за адміністрації Дональда Трампа, коли США наполягали на «справедливішому» розподілі тягаря, навіть пригрозивши переглядом зобов'язань в НАТО [7].

Отже, особливості багатосторонньої дипломатії в НАТО обумовлюються різноманіттям національних інтересів і викликів безпеки. В основі прийняття рішень лежить принцип консенсусу, що забезпечує участь усіх держав, але може уповільнювати ухвалення важливих рішень, коли національні інтереси вступають у конфлікт. Незважаючи на труднощі, механізми й постійні консультації сприяють єдності Альянсу в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел

1. Kishore Mahbubani. *Multilateral Diplomacy*. Oxford Academic. №13. 2013. С.248–262.
2. International Day of Multilateralism and Diplomacy for Peace, 24 April. *UN*. URL: <https://www.un.org/en/observances/multilateralism-for-peace-day>
3. ДОВІДНИК НАТО. URL: <https://www.nato.int/docu/other/ukr/handbook2001.pdf>
4. NATO summits URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50115.htm
5. NATO Decisionmaking: Au Revoir to the Consensus Rule? URL: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA421879.pdf>
6. NATO decision-making: Is the "consensus rule" still fit? URL: <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI%20Memo%208507>
7. Rethinking the NATO burden-sharing debate. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/rethinking-the-nato-burden-sharing-debate/>

ГРУПА 77: БАГАТОСТОРОННЯ ДИПЛОМАТІЯ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

Гопа Дарина

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Стебляк Діана Михайлівна

доктор філософії, доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У контексті постійних змін у світовій економіці, роль Групи 77 стає все більш значущою. Її члени прагнуть до зміцнення своїх економік, забезпечення справедливого розподілу ресурсів та відстоювання прав на розвиток. Дипломатичні зусилля об'єднання країн на міжнародних форумах спрямовані на привернення уваги до проблем, які турбують країни, що розвиваються, таких як бідність, нерівність, зміна клімату та стійкий розвиток.

Офіційне заснування Групи 77 відбулося 15 червня 1964 року під час Першої конференції ООН з торгівлі та розвитку у Женеві. На конференції представники 77 країн підписали декларацію про створення цієї групи. Об'єднання стало важливою платформою для обговорення спільних інтересів та проблем, що стосуються країн, що розвиваються. Вона забезпечила механізм для координації дій, обміну інформацією та спільних зусиль у веденні переговорів на міжнародному рівні. Після свого створення Група 77 почала активно діяти в межах ООН та інших міжнародних форумів, зокрема у сфері економічного розвитку, торгівлі, екології та соціальних питань. Вона стала важливим голосом для країн, що розвиваються, і з часом її склад розширився, включивши більше 130 країн [1].

Однією з основних передумов створення Групи 77 стало зростання усвідомлення економічних і соціальних викликів, з якими стикалися країни, що

розвиваються. У цей час світова економіка була організована таким чином, що країни з низьким рівнем розвитку зазнавали труднощів у торгівлі та доступі до світових ринків. Крім економічних причин були і політичні фактори [2]. Країни, які нещодавно стали незалежними, прагнули знайти спільну платформу для обговорення питань, що стосуються їхнього розвитку, зовнішньої політики та безпеки.

Організаційна структура Групи 77, яка складається з президента, виконавчого комітету, спеціалізованих комітетів та постійних представників відображає її різноманітні функції та механізми співпраці між країнами-членами. Вона включає різні елементи, які забезпечують координацію дій, управління ресурсами та представлення інтересів на міжнародній арені. Протягом року Група проводить засідання та конференції, обирає президента та формує виконавчий комітет, що допомагає у формуванні спільної політики. Ця структура дозволяє країнам, що розвиваються, об'єднувати зусилля, вести діалог з міжнародними організаціями та досягати спільних цілей у контексті глобальних викликів [3].

Взаємодія Групи 77 з розвинутими країнами є ключовим елементом у її діяльності, адже саме ці країни часто мають більший вплив на глобальні економічні та політичні процеси. Вона активно працює над встановленням справедливих торговельних умов, виступає за зниження тарифів і нетарифних бар'єрів, які ускладнюють доступ їхньої продукції на ринки розвинених країн. Вони прагнуть укладати двосторонні та багатосторонні угоди, які враховують інтереси країн, що розвиваються [4].

Країни, що розвиваються часто звертаються до розвинених країн з проханням про надання фінансової допомоги для реалізації програм розвитку, боротьби з бідністю та зміни клімату. Важливим аспектом тут є питання про умови цієї допомоги, які часто ставлять країни, що розвиваються, у залежність.

Об'єднання активно виступає за забезпечення прав людини та соціальної справедливості на глобальному рівні. Вони прагнуть залучати розвинені країни до розв'язання проблем нерівності та дискримінації. Група також підтримує

культурні обміни, які сприяють взаєморозумінню між народами. Це включає культурні програми, виставки та конференції, які підвищують обізнаність про проблеми, з якими стикаються країни, що розвиваються [5].

Таблиця 1. Роль і місце країн Групи 77 у міжнародних дипломатичних відносинах

Основні цілі	Сприяння розвитку, економічному співробітництву, зменшенню бідності та забезпеченню сталого розвитку	Підтримка цілей сталого розвитку ООН
Кліматична дипломатія	Активна участь у міжнародних угодах щодо зміни клімату.	Паризька угода, РКЗ ООН
Захист прав розвитку	Виступи за право на розвиток та доступ до технологій і фінансування	Виступи на Генеральній Асамблеї ООН
Координація позицій	Консолідація голосу на міжнародних форумах для досягнення спільних цілей.	Спільні заяви на самітах ООН
Партнерство з іншими регіонами	Угоди та співпраця з іншими країнами та регіональними групами	Партнерства з АСЕАН, Африканським Союзом
Економічна співпраця	Спільні зусилля для зміцнення економічних зв'язків та захисту інтересів країн, що розвиваються	Зустрічі в рамках СОР
Розвиток людського капіталу	Ініціативи, спрямовані на покращення освіти, охорони здоров'я та соціального розвитку	Проекти, фінансовані ПРООН

Джерело: розроблено автором на основі джерел [6, 7]

Існуюча багатостороння система, створена після Другої світової війни, виключала понад 750 мільйонів людей, які жили під колоніальним пануванням, з участі в цьому процесі. Лише після здобуття Індією незалежності в 1947 році колишні колоніальні країни, відомі як Глобальний Південь, змогли приєднатися до Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй. Порядок денний Глобального Півдня в багатосторонніх інституціях зосереджений на консолідації суверенітету, захисті територіальної цілісності та створенні сприятливого зовнішнього середовища для соціально-економічного розвитку.

Свої пріоритети Глобальний Південь успішно відстоює через Групу 77, яка координує реалізацію багатостороннього порядку денного розвитку. Серед ключових віх - створення Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй у 1965 році, прийняття права на розвиток як права людини у 1986 році та переговори щодо Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Конвенції про біорізноманіття у 1992 році [8]

Група 77 активно сприяє діалогу між Півднем і Північчю, намагаючись зменшити соціально-економічну нерівність у світі. Організація намагається зміцнити міжнародну співпрацю, що сприятиме справедливому розвитку та зміцненню стабільності в глобальному масштабі. Її діяльність спрямована на створення умов для економічного розвитку, справедливого торгівлі та сталого розвитку, що є ключовими аспектами для покращення життя людей у світі.

Незважаючи на те, що G-77 досягла значних успіхів у багатосторонній дипломатії, вона стикається з низкою проблем, які перешкоджають її ефективності.

Проблеми багатосторонньої дипломатії Групи 77 та можливі шляхи їх вирішення

Проблема	Опис	Можливі рішення
Відсутність єдності	Конфлікт інтересів та різний економічний розвиток країн-членів	Проведення регулярних консультацій та обговорень

Обмежені ресурси	Багато країн мають недостатньо фінансування та ресурсів	Створення спільних фондів та ініціатив з фінансування
Конкуренція між країнами	Суперечки щодо пріоритетів розвитку	Визначення спільних цілей та стратегій
Вплив розвинених країн	Нерівність у переговорах з розвиненими країнами	Об'єднання для формування спільних позицій
Недостатня координація	Проблеми в спільних діях та обміні інформацією	Створення механізмів координації між країнами-членами
Нерегулярна участь у міжнародних форумах	Нерівна представність на глобальних платформах	Активне лобіювання за представництво та участь

Джерело: розроблено автором на основі джерел [6, 7]

Таким чином, Група 77 стикається з кількома значними викликами у своїй багатосторонній дипломатії. Сприяючи поглибленню співпраці, інвестуючи в розбудову потенціалу та дотримуючись більш уніфікованої стратегії, об'єднання може зміцнити свою позицію як важливого захисника інтересів країн, що розвиваються, на світовій арені. Зрештою, успіх організації у подоланні цих викликів відіграватиме вирішальну роль у формуванні більш справедливого та сталого глобального економічного порядку.

Список використаних джерел

1. Least developed countries. *UNCTAD*. URL: <https://unctad.org/press-material/what-are-least-developed-countries-9>
2. Small Islands, Large Oceans. URL: <https://www.iisd.org/system/files/2021-03/still-one-earth-SIDS.pdf> (

3. About the Group of 77. URL: <https://uat.g77.org/background/>
4. Group of 77 (G77) - History, Origin and Functions of G77 Countries. URL: <https://testbook.com/ias-preparation/group-of-seventy-seven-g-77>
5. Social & Cultural. ESPN. URL: <https://archive.espon.eu/social-cultural>
6. The endurance of the G77 in international relations. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/japanese-journal-of-political-science/article/endurance-of-the-g77-in-international-relations-southsouth-ideology-and-voting-at-the-united-nations-19702015/384214A0BA4D9A050DA653E507C1A13E>
7. Havana G77 Declaration on current development challenges: The role of science, technology, and innovation. URL: <https://www.diplomacy.edu/resource/g77-havana-declaration-on-current-development-challenges-the-role-of-science-technology-and-innovation/>
8. What is the G77 and why does it matter? URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/09/g77-intergovernmental-developing-countries/>

СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ: СУЧАСНІ ВИКЛИК ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Громовчук Вероніка

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Стебляк Діана Михайлівна

доктор філософії, доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми: Світова організація торгівлі (СОТ) є основною платформою, що регулює міжнародні торговельні відносини, і її діяльність має значний вплив на глобальну економіку. Дослідження СОТ зумовлена викликами, які постають перед організацією в умовах глобалізації. Сучасні проблеми, такі як протекціонізм, зміна глобальних ланцюгів поставок, екологічні виклики та інші фактори, впливають на стабільність міжнародної торгівлі. Країни стикаються з новими реаліями, що вимагають адаптації як їхніх внутрішніх політик, так і механізмів регулювання світової торгівлі.

Мета дослідження: полягає у проведенні комплексного аналізу діяльності СОТ у сучасних умовах глобалізації, визначенні ключових викликів, з якими стикається організація, та оцінці її перспектив розвитку.

Виклад основного матеріалу: Світова організація торгівлі (СОТ) є важливим елементом міжнародної економіки, що регулює правила торгівлі між державами. Заснована в 1995 році, СОТ прийняла естафету від ГАТТ (Генеральної угоди з тарифів і торгівлі) та розширила своє поле діяльності, включивши не лише торгівлю товарами, а й послугами, інтелектуальною власністю та інші сфери, які мають значення для глобальної економіки.

Станом на 2023-2024 роки СОТ стикається з низкою серйозних викликів, які суттєво впливають на її функціонування та ефективність. Одним із найбільших викликів є зростання протекціонізму. Уряди багатьох країн, під впливом політичних та економічних обставин, схиляються до введення тарифів і обмежень на імпорт. Це зокрема стосується конфлікту між США та Китаєм, який триває вже кілька років. Ця торговельна війна, що супроводжується введенням високих мит на численні товари, серйозно порушила глобальні ланцюги постачання, спричинивши зростання цін на споживчі товари та уповільнивши економічне зростання в багатьох країнах [1].

Таблиця 1.1

Торговельний протекціонізм і його вплив на діяльність СОТ

Рік	Кількість протекціоністських заходів	Кількість спорів у СОТ	Основні проблеми
2008 (Фінансова криза)	35	19	Митні тарифи, субсидії
2016 (Політичний протекціонізм)	42	20	Митні бар'єри, квоти
2020 (COVID-19)	50	15	Експортні обмеження

Джерело: розроблено автором на основі джерел [2]

Згідно з таблицею, у періоди глобальних криз кількість протекціоністських заходів і торгових суперечок у Світовій організації торгівлі (СОТ) зростала. Наприклад, під час фінансової кризи 2008 року було введено 35 протекціоністських заходів, що призвело до 19 торгових спорів у СОТ. Основними проблемами тоді стали митні тарифи і субсидії, оскільки країни намагалися захистити свої внутрішні ринки. У 2016 році, коли спостерігався політичний протекціонізм, було зафіксовано 42 протекціоністські заходи і 20 спорів у СОТ. Це зростання було зумовлене введенням митних бар'єрів і квот, що відображає політичні зміни в деяких країнах, спрямовані на обмеження імпорту для стимулювання національної економіки. Пандемія COVID-19 у 2020 році ще більше посилила протекціоністські тенденції: кількість таких заходів зросла до 50. Водночас кількість суперечок у СОТ зменшилася до 15, головним чином

через експортні обмеження на критично важливі товари, такі як медичне обладнання. Ці дані демонструють, що в умовах глобальних криз країни частіше вдаються до протекціоністських заходів, намагаючись захистити свої економіки.

Пандемія COVID-19 також залишила значний слід у міжнародній торгівлі, виявивши вразливості глобальних ланцюгів постачання. Зокрема, закриття кордонів, обмеження на перевезення та порушення в роботі виробничих потужностей спричинили дефіцити на ринку та різке зростання цін. Ці проблеми змусили уряди переглянути свої підходи до торгівлі та залежності від закордонних постачальників. Таким чином, СОТ опинилася у важкій ситуації, адже її завдання полягає у забезпеченні стабільності та передбачуваності у світовій торгівлі [3].

Наведемо декілька прикладів протекціонізму. 1. Тарифи на імпорт сталі і алюмінію в США. У 2018 році адміністрація Д. Трампа запровадила високі тарифи на імпорт сталі та алюмінію, посиляючись на національну безпеку. Це призвело до різкого збільшення цін на ці матеріали, але також викликало протест з боку інших країн, які були змушені реагувати, запроваджуючи мита на американські товари. Це створило напруженість у відносинах між США та іншими членами СОТ. Така політика з одного боку захищала американських виробників, але з іншого — підірвала довіру до принципу ненадання переваги та ненадійності торгових угод. Це викликало численні спори в рамках СОТ, які потребували вирішення.

2. Субсидії для сільського господарства в Європейському Союзі. ЄС надає значні субсидії своїм сільськогосподарським виробникам. Це створює нерівні умови конкуренції для виробників з країн, що розвиваються, які не мають такого рівня підтримки. Хоча субсидії можуть підтримувати вітчизняних фермерів, вони підривають зусилля СОТ щодо лібералізації торгівлі. Країни, що розвиваються, часто оскаржують такі практики в СОТ, намагаючись довести, що вони спотворюють ринок і заважають їхньому розвитку

3. Квоти на імпорт в Японії. Японія історично використовувала квоти для обмеження імпорту певних товарів, таких як автомобілі. Це дозволило японським виробникам зайняти домінуючі позиції на внутрішньому ринку. Хоча це дало можливість розвитку місцевого виробництва, такі заходи викликали критику з боку інших країн, які вважають, що вони порушують принципи СОТ. В результаті, Японія змушена була поступово адаптувати свої політики у відповідь на міжнародний тиск.

Таблиця 2.1

Таблиця впливу протекціонізму на різні країни:

Країна	Тип заходу	Позитивний вплив	Негативний вплив
США	Тарифи на сталь	Захист місцевих виробників	Зростання цін на металургійні товари
ЄС	Субсидії сільському господарству	Підтримка фермерів	Спотворення ринку, конкуренція з країнами, що розвиваються
Японія	Квоти на імпорт	Зростання місцевого виробництва	Обмеження вибору для споживачів

Джерело: розроблено автором на основі джерел [4]

Протекціонізм суттєво впливає на діяльність СОТ, оскільки він ставить під загрозу основні принципи організації, такі як ненадання переваги та прозорість. Країни, які впроваджують протекціоністські заходи, часто стають об'єктами розгляду в СОТ. Це може призводити до тривалих суперечок та процедури врегулювання, що затримує розвиток нових угод і угод про лібералізацію.

Ще одним важливим аспектом, який впливає на СОТ, є зміна клімату. Країни все більше усвідомлюють потребу в сталому розвитку, що відображається

у торговельній політиці. Зокрема, багато держав запроваджують екологічні норми і тарифи на товари, які не відповідають стандартам сталого виробництва. Це, в свою чергу, вимагає від СОТ розробки нових правил, які б поєднували торгівлю з екологічною відповідальністю. Наприклад, міжнародна торгівля може використовуватися для сприяння переходу до "зелених" технологій і зменшення викидів [5].

Стрімкий розвиток цифрових технологій та електронної комерції ставить перед СОТ нові виклики. У 2023 році електронна комерція стала невід'ємною частиною глобальної економіки, але існуючі торгові правила часто не враховують специфіку цифрових товарів і послуг. СОТ працює над створенням нових норм, які б регулювали електронну торгівлю, але цей процес є тривалим і складним, оскільки потребує узгодження інтересів різних країн та секторів економіки [6].

Крім того, СОТ стикається з необхідністю реформ. Її структура та механізми ухвалення рішень часто критикуються за те, що вони є надто повільними і неефективними. Багато країн закликають до зміни підходів до вирішення суперечок та більш швидкого реагування на нові виклики. Наприклад, у відповідь на виклики сучасності СОТ може активізувати діалог між членами організації, сприяючи обміну думками та кращим практикам [7].

У контексті цих викликів перспективи розвитку СОТ залежать від її здатності адаптуватися до нових умов. Одним із можливих напрямків є активізація багатосторонньої співпраці. СОТ може слугувати платформою для обговорення нових угод, які б враховували сучасні економічні та екологічні реалії. Крім того, вона може ініціювати глобальні ініціативи, спрямовані на вирішення таких проблем, як зміна клімату, соціальна справедливість та забезпечення рівного доступу до ресурсів [8].

Зокрема, СОТ має потенціал для створення нових угод у сфері цифрової торгівлі, що може включати питання захисту даних, кібербезпеки та регулювання

онлайн-платформ. Це стане важливим кроком до забезпечення безпечної та ефективної електронної комерції.

Висновки: Підсумовуючи зазначене, можна констатувати, що Світова організація торгівлі (СОТ) залишається ключовою інституцією в глобальній системі регулювання міжнародної торгівлі, однак на сучасному етапі вона стикається з численними викликами, які ставлять під загрозу її ефективність та роль у світовій економіці. Глобалізація, технологічний прогрес, зміна світових економічних центрів і зростання напруги у міжнародних відносинах суттєво змінюють традиційні торговельні механізми та спричиняють необхідність адаптації СОТ до нових умов.

Список використаних джерел

1. Світова організація торгівлі. "E-commerce and Trade: Challenges and Opportunities". URL: <https://www.wto.org>
2. The Brookings Institution. URL: <https://www.brookings.edu/>
3. Світовий банк. "Global Trade and COVID-19". URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>
4. World Trade Organization and Developing Countries. URL: <https://www.wto.org>
5. ООН. "Trade and Climate Change: An Overview". URL: <https://www.un.org/>
6. Міжнародний валютний фонд. "Global Economic Outlook". URL: <https://www.imf.org/en/Home>
7. The Economist. "The Case for WTO Reform". URL: <https://www.economist.com/>
8. Financial Times. "Future Trade Agreements and WTO's Role". URL: <https://www.ft.com/>

УЧАСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН

Длужевська Марія-Анастасія

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Панова Альона Олегівна

викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Сучасний світ набирає швидких темпів розвитку інтеграційних та глобалізаційних процесів у багатьох сферах суспільного життя, тому держави практично не можуть існувати та повноцінно розвиватися без взаємодії одна з одною. Їхнє співробітництво втілюється через політичні та економічні відносини, що стало поштовхом до створення міжнародних організацій.

В умовах глобалізації та взаємозалежності країн, дипломатія стає не лише інструментом міждержавного спілкування, але й механізмом для вирішення різних глобальних проблем. Міжнародні організації, такі як ООН, НАТО, ЄС, та багато інших, забезпечують платформи для діалогу, співпраці та консенсусу, сприяючи встановленню стабільних та конструктивних відносин між країнами, що допомагає знижувати напругу і запобігати конфліктам. Цей процес сприяє не лише зміцненню мирного співіснування, але й вирішенню суперечок через дипломатичні канали, що робить участь міжнародних організацій в розвитку дипломатії надзвичайно важливою темою для дослідження. [1]

Дипломатія — офіційна діяльність та мистецтво ведення переговорів, за допомогою яких нації, глави держав і урядів, відомства закордонних справ, дипломатичні представництва та інші органи зовнішніх зносин ведуть свої справи таким чином, щоб захистити права та інтереси держави, її установ і громадян за кордоном, а також сприяти своїм політичним, економічним, культурним чи

науковим відносинам, зберігаючи при цьому мирні відносини. Міжнародні договори, угоди, союзи та інші прояви міжнародних відносин зазвичай є результатом дипломатичних переговорів і процесів. Дипломати відіграють вирішальну роль у даному процесі, оскільки є головними представниками своїх урядів і працюють над розбудовою довіри, взаєморозуміння та співпраці з іншими країнами. [2]

Глобалізація й взаємозалежність світу привели також до збільшення значимості дипломатії. Вона стала головним інструментом зовнішньої політики, який представляє ширші цілі та стратегії, якими керується взаємодія держави з рештою світу. Міжнародні організації відіграють важливу роль у налагодженні та регулюванні дипломатичних відносин між державами. Вони створюють інституційні рамки для співпраці, забезпечують платформи для переговорів, розробляють механізми вирішення конфліктів забезпечення миру, захисту прав людини підтримання міжнародного порядку та встановлення глобальних стандартів поведінки держав. [3]

Однією з основних ролей міжнародних організацій є встановлення правових рамок, які забезпечують міжнародні норми та стандарти взаємодії між державами. Окрім створення правових основ, міжнародні організації відіграють важливу роль у миротворчих процесах та врегулюванні конфліктів. Наприклад, ООН, Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) та Африканський Союз, надають нейтральні платформи для переговорів та виступають посередниками в складних міжнародних ситуаціях. Їхній вплив часто стає вирішальним фактором у досягненні мирного вирішення суперечок, як це було у випадку багатьох миротворчих місій ООН у різних регіонах світу. Важливим чинником також є сприяння багатостороннім дипломатичним контактам, організовуючи міжнародні конференції та форуми. Такі заходи дозволяють державам обговорювати глобальні питання на нейтральній території, поза межами національних інтересів і протиріч. Наприклад, Кліматичні саміти ООН, Всесвітній економічний форум чи Паризька кліматична угода сприяють тому, що

глобальні проблеми розглядаються як спільна відповідальність, а не як індивідуальні виклики для окремих держав. [4]

У 2015 році Організація Об'єднаних Націй спільно з усіма іншими країнами-членами ухвалили Порядок денний сталого розвитку на період до 2030 року. Для посилення глобального партнерства було створено 17 цілей, які є потужним закликком до дій щодо подолання бідності, захисту планети та забезпечення миру та процвітання для всіх країн світу та є чудовим прикладом того, як багатостороння дипломатія дозволяє країнам об'єднатися задля спільної мети. Щороку Генеральний секретар ООН представляє щорічний звіт про досягнення ЦСР.

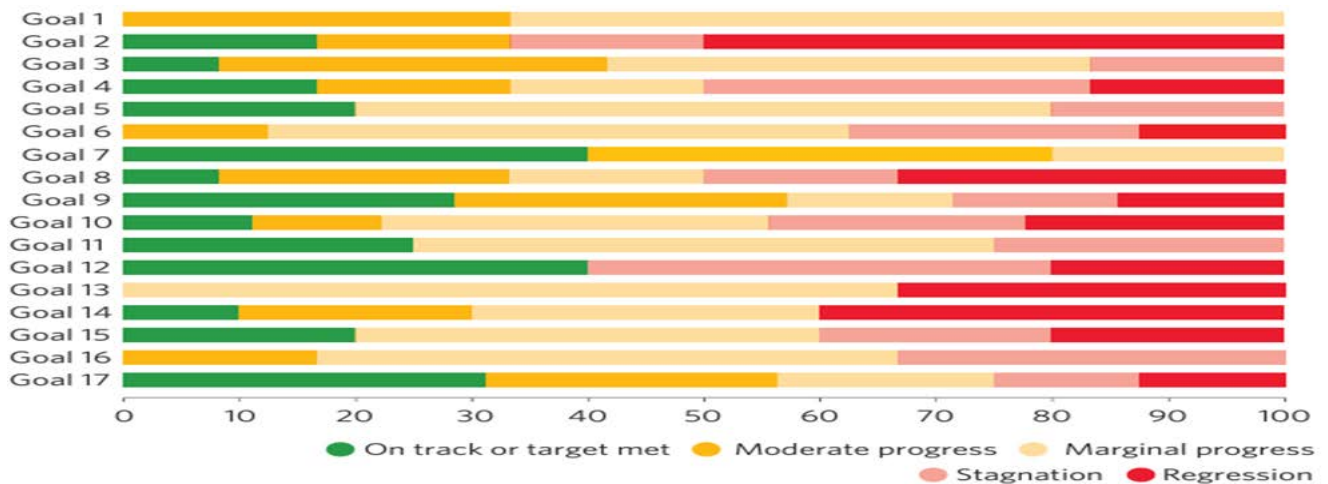

Рис. 1. Оцінка прогресу 17 цілей на основі оцінених задач за 2024 рік

Джерело: [5]

Серед цілей, які можна оцінити, лише 17% демонструють прогрес, достатній для досягнення до 2030 року. Майже половина (48%) демонструють помірні або серйозні відхилення від бажаної траєкторії, при цьому 30% демонструють незначний прогрес і 18% помірний прогрес. [5]

На регіональному рівні Європейський Союз (ЄС) – успішний приклад наднаціональної організації, яка використовує новітні форуми в рамках конференційної дипломатії для вирішення глобальних проблем. Спільна зовнішня політика та політика безпеки й оборони (CFSP) є основою дипломатичної діяльності ЄС, оскільки вона забезпечує єдиний голос для 27 країн-членів. Узгоджені дії ЄС у зовнішній політиці надають йому

дипломатичної ваги у вирішенні глобальних проблем, таких як зміни клімату, боротьба з тероризмом, захист прав людини і сприяння сталому розвитку. [6]

17 жовтня 2024 року у Брюсселі відбувся саміт Європейської ради, на якому Лідери ЄС прийняли висновки щодо України, Близького Сходу, забезпечення заснованого на правилах міжнародного порядку, конкурентоспроможності, міграції, зовнішніх відносин та інше. Цивільний захист і гуманітарне фінансування ЄС допомагає людям в Україні через різні форми підтримки. Загалом, ця допомога надається в розмірі близько 1,6 млрд євро.

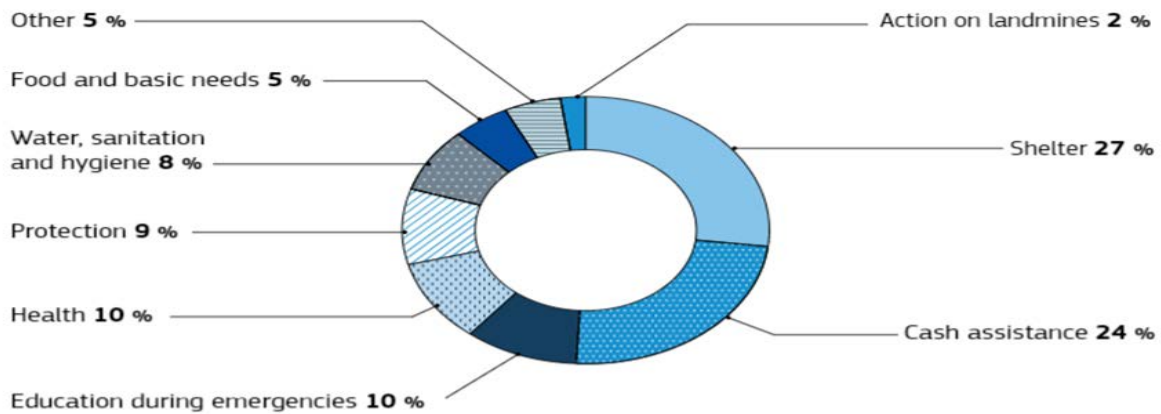

Рис.2. Гуманітарне фінансування ЄС для України у 2023 р. за секторами

Джерело: [7]

Наприклад, СОТ є основною ареною відіграє у посередництві між країнами у торгових спорах, на знятті торговельних бар'єрів, встановленні правил глобальної торгівлі та забезпеченні виконання міжнародних економічних угод. Це формує основу для дипломатичних переговорів між країнами, які прагнуть доступу до світових ринків, оскільки економічні питання тісно пов'язані з політичними відносинами та стабільністю. [8]

Міжнародний валютний фонд та Світовий банк надають країнам фінансову підтримку, що стимулює країни здійснювати реформи, які покликані зміцнити їх економічну стабільність і полегшити інтеграцію в світову економіку. Це, в свою чергу, знижує ризик міжнародних конфліктів, адже економічно стабільні держави частіше обирають дипломатичні шляхи вирішення суперечок. Таким чином, МВФ і Світовий банк стають інструментами економічної дипломатії,

використовуючи свої ресурси, що є основою для подальшого політичного діалогу на міжнародному рівні. [9]

Отже, Міжнародні організації стали ключовими платформами для ведення багатосторонньої дипломатії. Завдяки участі в таких організаціях держави мають можливість обговорювати глобальні проблеми та формувати загальну позицію з питань, які виходять за рамки двосторонніх відносин, включаючи економічні, екологічні та безпекові питання, на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. «Міжнародні організації в системі міжнародних економічних відносин» уклад. Н. В. Можайкіна. – Харків 2022 – 64 с.
2. What is Diplomacy? URL: [-https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com/Diplomacy.html](https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com/Diplomacy.html)
3. Diplomacy – Negotiation, Multilateral, International | Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/diplomacy/Conference-diplomacy>
4. International organization – Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/International_organization
5. The Sustainable Development Goals Report - 2024.pdf. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2024.pdf>
6. Європейський Союз. European integration portal. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/european-union/>
7. The EU in 2023 – Publications Office of the European Union. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ea6b0987-dd66-11ee-b9d9-01aa75ed71a1>
8. The WTO | About the organization. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm
9. World Bank Group - International Development, Poverty, & Sustainability. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>

ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЄС

Добей Олександра

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний Університет»

керівник: Савка Віталій Янович

кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Наприкінці 20-го століття світове співтовариство вступило в абсолютно нову еру, позначену масштабними змінами в міжнародних відносинах. Дипломатія також зазнала суттєвих трансформацій: якщо раніше її функції виконували переважно зовнішньополітичні відомства та посольства, то сьогодні їх здійснюють різноманітні державні та недержавні канали. Глобалізація та зростаючий вплив недержавних акторів на міжнародній арені ставлять перед дипломатією, включаючи дипломатію ЄС, нові виклики, пов'язані з участю у формуванні нового світового порядку.

Мета дослідження. Дослідити та проаналізувати особливості багатосторонньої дипломатії ЄС та визначити її роль у системі міжнародних відносин.

Виклад основного матеріалу. Наукове трактування багатосторонньої дипломатії являє собою підхід, за якого кілька країн об'єднуються для колективного вирішення актуальних питань і викликів. Він передбачає проведення діалогу та переговорів з метою досягнення спільних цілей і розвитку міжнародного співробітництва. Такий підхід може здійснюватися через різні механізми, як-от міжнародні угоди, договори та конвенції [1].

У другій половині 20-го століття форми багатосторонньої дипломатії суттєво розширилися. Якщо раніше вона зводилася переважно до переговорів на різних конгресах (наприклад, Карловицький 1698–1699 рр. або Віденський 1814–

1815 рр., то тепер багатостороння дипломатія охоплює широкий спектр форматів, серед яких:

- багатосторонні переговори;
- міжнародні конференції;
- міжнародні конгреси;
- конференції послів;
- міжнародні організації (універсальні, регіональні, субрегіональні) [2].

Для глибшого розуміння, варто також сформулювати основні принципи багатосторонньої дипломатії, які включають прагнення до взаємної вигоди, що забезпечує стабільність та стимулює співпрацю, а також консенсус, який підвищує легітимність рішень і довіру між державами. Іншими важливими принципами є рішучість, яка дозволяє дипломатам досягати результатів, та обережність, що забезпечує відповідність політичним інструкціям та національним інтересам [3, с. 3-4; 4].

Розглядаючи розвиток багатосторонньої дипломатії ЄС, то важливою віхою у становленні дипломатичної стратегії ЄС стало підписання Маастрихтського договору 7 лютого 1992 року, який заклав основу для створення Європейського Союзу. Цей договір визначив новий вектор розвитку, що мав перетворити ЄС на впливового гравця в міжнародній дипломатії. У реалізації цієї ролі ключовими стали політичні інституції, такі як Європейська рада, Рада ЄС, Європейський парламент, Європейська комісія та Європейська служба зовнішньої діяльності. Дипломатичний інструментарій ЄС складався з традиційних засобів, зокрема високопрофільних візитів, дипломатичних заяв, демаршів, участі у переговорах і міжнародних конференціях, а також призначення спеціальних спостерігачів [5, с. 49].

Сучасна дипломатична стратегія ЄС, через призму брендингу, охоплює такі аспекти:

- встановлення ефективних зв'язків із зарубіжними країнами, охоплюючи економічну, бізнесову, комерційну та торговельну взаємодію;
- представлення на міжнародній арені за допомогою «м'якої сили», що підкреслює культурну, релігійну, туристичну та екологічну привабливість країн;
- спрощення умов для взаємодії з учасниками ринку інших держав, включно з поліпшенням міжнародного бізнесу, інвестиційного та інноваційного клімату;
- популяризація національних товарів через корпоративний або фірмовий брендинг;
- акцент на персональному брендингу лідерів (президента, дипломатів, бізнесменів тощо), що сприяє міжнародному діалогу, переговорам і медіації тощо [6, с. 51-52].

Реалізацію багатосторонньої дипломатії ЄС здійснюють наступні інститути: Європейська рада визначає стратегічні напрямки зовнішньої політики Союзу, а Європейська служба зовнішньої діяльності координує її реалізацію та представляє інтереси ЄС на міжнародній арені. Європейська комісія також відіграє важливу роль, виконуючи рішення Ради ЄС у сфері зовнішніх відносин та представляючи інтереси Союзу в торгових переговорах через свої Делегації ЄС [7; 8].

Важливим елементом реалізації багатосторонньої дипломатії ЄС є взаємодія з різноманітними міжнародними організаціями та регіональними структурами. Співпраця на такому рівні сприяє вирішенню глобальних викликів, що включають: безпеку, екологічні проблеми, гуманітарні кризи та економічній розвиток загалом.

У взаєминах з міжнародними організаціями ЄС застосовує як традиційні методи, властиві іншим міждержавним об'єднанням, так і ті, що більш характерні для взаємодії держав з міжнародними організаціями. Прикладами останніх є участь ЄС у значних міжнародних організаціях, таких як СОТ, ФАО та ЄБРР [9].

Варто також сформулювати можливості та перспективи посилення ролі ЄС на міжнародній арені, які характеризуються чотирма пріоритетами, що були представлені лідерами ЄС у стратегічному порядку денному на 2019-2024 роки:

1. Захист громадян і свобод – контроль зовнішніх кордонів, розвиток міграційної політики та боротьба з тероризмом.
2. Економічний розвиток – створення стійкої економіки через поглиблення економічного союзу, підтримку бізнесу та цифрову трансформацію.
3. Кліматично нейтральна Європа – інвестиції в екологічні ініціативи, створення циркулярної економіки та перехід на відновлювальні джерела енергії.
4. Глобальне просування європейських цінностей – формування надійної зовнішньої політики, підтримка миру, стабільності та прав людини, а також співпраця з НАТО [10].

Можливості та перспективи посилення ролі ЄС на міжнародній арені є численними та різноманітними. Завдяки своїм економічним ресурсам, політичному впливу та соціальним цінностям, ЄС має потенціал стати ключовим гравцем у встановленні нових глобальних стандартів і норм.

Висновки. Багатостороння дипломатія ЄС відіграє важливу роль у формуванні нового світового порядку, заснованого на колективному вирішенні глобальних викликів. З моменту підписання Маастрихтського договору у 1992 році ЄС активно реалізує свою стратегію через різні інститути, посилюючи свою роль на міжнародній арені. Важливо, щоб ЄС продовжував працювати над єдністю серед країн-членів, активно залучав інші країни до співпраці та адаптувався до швидко змінюваного міжнародного контексту. Тільки в такому випадку ЄС зможе ефективно реалізувати свій потенціал та зміцнити свою позицію на світовій арені.

Список використаних джерел

1. Multilateral diplomacy. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/multilateral-diplomacy/>.

2. Поняття дво- і багатосторонньої дипломатії. 2019. URL: <https://studfile.net/preview/9331372/page:3/>.
3. Saaida M. The Four Core Principles of Diplomacy. *Science for All Publications*. 2023. Р. 3–4. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/TheFourCorePrinciplesofDiplomacy.pdf>.
4. Kreutzer P. Ten Principles of Operational Diplomacy: a proposed framework. *American Diplomacy*. 2024. <https://americandiplomacy.web.unc.edu/2014/06/ten-principles-of-operational-diplomacy-a-proposed-framework/>.
5. Турчин Я., Димінська Ю. Європейська служба зовнішньої діяльності (ЄСЗД) як інструмент посилення міжнародного впливу ЄС: стан та передумови для змін. 2018. С. 49. URL: https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jul/13540/turchynarticle12018_1.pdf.
6. Бохан А. В. Дипломатія Європейського Союзу та еко-брендинг країн. *Теорія і практика природокористування*. 2019. С. 51–52. URL: <184050-Текст статті-409448-1-10-20191119.pdf>.
7. What the Council does. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/what-the-council-does/>.
8. About the European External Action Service. 2021. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/about-european-external-action-service_en.
9. Правова регламентація зовнішніх відносин Європейського Союзу. URL: <https://arm.nai.au.kiev.ua/books/eulaw/info/lec8.html>.
10. European Union priorities 2019-2024. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2024-2029/european-union-priorities-2019-2024_en.

БАГАТОСТОРОННЯ ДИПЛОМАТІЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Кадар Анастасія

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Казакова Людмила Олександрівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Дипломатія Великої Британії історично є однією з найбільш впливових у світі, що значною мірою зумовлено її історією, як імперської держави та її членством в основних міжнародних організаціях, таких як ООН, НАТО, Європейський Союз (до 2020 року), G7 та G20.

Сучасна дипломатія Великої Британії зосереджена на відносинах з Європейським Союзом після Brexit, підтримці зв'язків зі США, а також зміцненні позицій у країнах Азії, Африки та Латинської Америки. Важливим напрямком залишається співпраця у сфері оборони та розвідки, зокрема через НАТО. Британія також активно підтримує програми гуманітарної допомоги, виступаючи за вирішення конфліктів мирним шляхом.

Вихід Великої Британії з ЄС у 2020 році став ключовим моментом для британської дипломатії. Англія змістила свою увагу на «Глобальну Британію», або «Global Britain», де акцент робиться на розвитку двосторонніх відносин з країнами, що розташовані поза межами Європи, включаючи Азію та Сполучені Штати. Важливими напрямками у цей період стали питання безпеки, міжнародної торгівлі та боротьби зі зміною клімату.

Почнемо із загальних визначень понять традиційної та публічної дипломатії. Перша має на увазі офіційні відносини між урядами, що здійснюються через посольства та консульства, а також участь у міжнародних організаціях. У той час коли публічна дипломатія – це діяльність, спрямована на формування позитивного іміджу країни та встановлення культурних і

соціальних зв'язків з іншими країнами, використовуючи медіа, культурні обміни та інші заходи.

Публічна дипломатія, з однієї сторони, спрямована на формуванні позитивного іміджу Великої Британії за кордоном та зміцненні культурних й соціальних зв'язків з іншими країнами. Вище згадане включає організацію культурних заходів, підтримку програм обміну, використання медіа для поширення позиції Великої Британії та активне залучення громадян до дипломатичних ініціатив. Через Британську Раду (British Council) та інші установи країна популяризує свою культуру, освіту та мову, що сприяє зміцненню її «м'якої сили» [1].

Узагалі, поняття «м'яка сила» — це концепція, яка означає здатність держави або організації впливати на інші країни чи народи без використання примусових засобів, таких як військова сила або економічний тиск. Такі дії досягаються через культурні, політичні та ціннісні аспекти, що приваблюють інших, а також через позитивний імідж країни.

Термін «м'яка сила» був введений американським політологом Джозефом Наєм у 1990 році. За даними досліджень «Council on Foreign Relations», «м'яка сила» відіграє важливу роль у зміцненні відносин між країнами, допомагаючи досягати зовнішньополітичних цілей без використання тиску, санкцій чи інших видів агресивної сили [2].

Міністерство закордонних справ, у справах Співдружності та розвитку має вагомую роль у формуванні зовнішньої політики Великої Британії, особливо після виходу країни з Європейського Союзу у 2020 році. Після Brexit, FCDO зосереджує увагу на налагодженні нових торговельних угод та зміцненні двосторонніх відносин з країнами Азії, Америки та Африки.

Серед ключових викликів FCDO є необхідність відповісти на глобальні загрози, такі як зміна клімату, конфлікти та гуманітарні кризи. Установа також відіграє важливу роль у підтримці миру та безпеки, представляючи Велику Британію у міжнародних організаціях, таких як ООН та НАТО.

Британська Співдружність, також відома як Співдружність націй, являє собою добровільне об'єднання незалежних держав, багато з яких раніше були частинами Британської імперії.

Ключовим дипломатичним елементом у діяльності Співдружності є спільні ініціативи щодо глобальних викликів, зокрема зміни клімату, забезпечення стабільності та безпеки, а також вирішення конфліктів через миротворчі місії. Дипломатія країн Співдружності націй ґрунтується на механізмах багатостороннього співробітництва, що виявляється через регулярні зустрічі голів урядів, міністерські форуми та роботу секретаріату Співдружності. У цьому контексті Велика Британія відіграє важливу роль як держава-засновниця і символічний лідер об'єднання, хоча сьогодні Співдружність функціонує на засадах рівноправності між усіма її членами.

Сучасна дипломатія Співдружності зосереджена на питаннях глобальної економічної співпраці, сприяння розвитку країн-членів і вирішенні міжнародних проблем на основі партнерства. Таким чином, Британська Співдружність залишається важливим інструментом для здійснення багатосторонньої дипломатії та підтримки стабільності у міжнародних відносинах.

Британська Рада, або British Council, є основною організацією, яка просуває культурну дипломатію Великобританії через освітні програми, мистецькі ініціативи та культурні обміни. Через підтримку освіти та культури Британська Рада сприяє розвитку «м'якої сили» Великобританії, оскільки просування англійської мови, британських цінностей та знань про культуру підвищує привабливість країни та створює довготривалі зв'язки з іншими державами [3].

Глобальна програма «Chevening Scholarships» – це стипендіальна програма підтримки від British Council надає можливість молодим лідерам з усього світу навчатися у Великобританії, що створює міцні культурні та дипломатичні зв'язки з багатьма країнами [4].

BBC (British Broadcasting Corporation) одна з найбільших і найвпливовіших медіа-корпорацій світу, відіграє вирішальну роль у просуванні м'якої дипломатії Великобританії через інформаційне мовлення. BBC, завдяки своїм міжнародним сервісам, таким як BBC World Service, транслює новини, освітні та культурні програми різними мовами для мільйонів слухачів і глядачів по всьому світу [5].

BBC виконує важливу функцію у боротьбі з дезінформацією, пропонуючи надійні джерела інформації в умовах глобальної нестабільності та інформаційних війн. Корпорація також сприяє поширенню британських культурних та політичних цінностей, допомагаючи зміцнювати довіру до Великобританії як до демократичної та стабільної країни. BBC має великий вплив у країнах, де вільна преса обмежена, і часто виступає основним джерелом об'єктивної інформації.

Ставлення британців до дипломатії їхньої країни є різноманітним і залежить від багатьох факторів, включаючи політичні події та зовнішню політику уряду. У 2021 році, близько 55% британців вважають, що Велика Британія має вагомую роль на міжнародній арені, але деякі критикують уряд за недостатнє використання «м'якої сили» та гуманітарної допомоги [6].

Упевнено можна заявити, що Велика Британія, як одна з провідних держав світу, відіграє важливу роль у діяльності численних міжнародних організацій. Важливою складовою діяльності Британії в ООН є також підтримка ініціатив щодо зміни клімату. У 2021 році Велика Британія була співорганізатором Конференції ООН зі зміни клімату (COP26) у Глазго, де активно просувала необхідність скорочення викидів парникових газів та досягнення вуглецевої нейтральності до середини століття [7].

Як один із засновників НАТО, Велика Британія є ключовим союзником у забезпеченні безпеки євроатлантичного регіону. Британська дипломатія у цій організації спрямована на зміцнення колективної оборони та стримування загроз, зокрема з боку Росії. Після початку війни в Україні у 2022 році Лондон

став одним із найактивніших прихильників зміцнення східного флангу НАТО, надаючи військову та фінансову підтримку країнам-союзникам [8].

Після виходу Великої Британії з Європейського Союзу зовнішня політична дипломатія Великої Британії зазнала важливих змін. Ці зміни відобразились на позиціях Великої Британії щодо глобальних питань, її співпраці з другими державами, а також на її власній дипломатичній присутності в різних регіонах світу. Не дивно, що Brexit розглядався як одна з найважливіших міжнародних проблем. Однак, враховуючи як широке висвітлення в ЗМІ, так і той факт, що Brexit охоплює низку питань зовнішньої політики, кількість людей, які вибрали вихід з ЄС як одну з трьох головних тем, була напрочуд низькою.

Однією з головних змін у політиці Великої Британії стало становище щодо її глобальної ролі та членства в різних міжнародних організаціях. З метою заповнити вакуум, створений виходом з ЄС, Британія розвиває нові партнерства з державами за межами Європи. Особливої уваги приділяється партнерству з США, Австралією та Індією в рамках ініціативи «Global Britain» [9].

Окрім цього, вихід з ЄС викликав необхідність перегляду торговельних угод. Велика Британія активно підписує білатеральні торговельні угоди з ключовими партнерами в Азії та Америці, що покликані замінити торгівлю з ЄС. Однією з найбільших угод стала угода з Японією, яка була підписана незабаром після Brexit [10].

Оборонна співпраця також стала важливою галуззю змін. Британія залишається важливим учасником НАТО, та вона поглиблює співпрацю з Європейським союзом у рамках спільних безпекових проєктів та оборонних підходів Станом на 2023 рік, Великобританія вже відчула на собі наслідки війни в Україні через зростання цін на енергоносії та перебої у глобальних ланцюгах поставок, що призвело до збільшення витрат і погіршення економічних умов у країні.

Великобританія стала однією з ключових країн, які активно підтримали Україну на дипломатичному, військовому та гуманітарному рівнях. Роль британської дипломатії в глобальній підтримці України є надзвичайно важливою, і це проявляється у кількох основних аспектах: координація міжнародної підтримки, допомога Україні на політичному та економічному фронтах, а також активна участь у миротворчих та реконструкційних процесах.

Список використаних джерел

1. Традиційна та публічна дипломатія. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/484/1/trad_ta_publ_dyplomatiia.pdf.
2. What is Soft Power? URL: <https://education.cfr.org/learn/reading/what-soft-power>.
3. How We Work – British Council. URL: <https://www.britishcouncil.org/about-us/how-we-work>.
4. Chevening Scholarships. URL: <https://www.chevening.org/scholarships/>.
5. BBC. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/bbc>.
6. Behind Global Britain: Public Opinion on the UK's Role in the World. URL: <https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2019/04/Behind-Global-Britain-Public-Opinion-on-the-UKs-Role-in-the-World.pdf>. Climate Change – United Nations. URL: <https://www.un.org/en/global-issues/climate-change>.
7. UK to Stand with Ukraine for as Long as It Takes – PM to Tell NATO. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-stand-with-ukraine-for-as-long-as-it-takes-pm-to-tell-nato>.
8. Global Britain in a Competitive Age: The Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy>. The UK's Economic Recovery from COVID-19. URL: <https://www.bbc.com/news/business-54654814>

ІЗРАЇЛЬСЬКО-ПАЛЕСТИНСЬКИЙ КОНФЛІКТ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВРЕГУЛЮВАННЯ

Лалакулич Віталіна, Маркович Олександр

студенти III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Савка Віталій Янович

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Ізраїльсько-палестинський конфлікт вступив у нову фазу загострення в Секторі Газа після масового нападу, організованого бойовиками ХАМАС 7 жовтня 2023 року на півдні Ізраїлю. Цей акт насильства призвів до наймасштабнішої ескалації конфлікту за всю його історію, що суттєво змінило характер протистояння — від локальних інтифад до повноцінної війни. Новий виток насильства в регіоні також ускладнив перспективи мирного процесу на Близькому Сході, поставивши під загрозу стабільність і безпеку як Ізраїлю, так і сусідніх держав.

Мета дослідження. Дослідити сучасний стан та перспективи врегулювання ізраїльсько-палестинського конфлікту.

Виклад основного матеріалу. Ізраїльсько-палестинський конфлікт залишається одним з найскладніших і тривалих конфліктів у світі, гострота якого, незважаючи на нескінченні спроби світової спільноти його врегулювати, не зникає. Більш того конфлікт між палестинськими арабами та Державою Ізраїль є невід’ємною складовою більш широкого арабо-ізраїльського конфлікту, що до останнього часу визначав політичну ситуацію на Близькому Сході. У цьому сенсі він виступає своєрідним каталізатором для багатьох інших конфліктів в регіоні.

Він розпочався в середині 20-го століття, зокрема, після заснування держави Ізраїль у 1948 році. Це призвело до масового переселення палестинців, які стали біженцями, і стало основною причиною територіальних суперечок. Конфлікт загострився через ріст незаконних ізраїльських поселень на Західному березі, що вважається палестинською територією, а також через відсутність прогресу в мирних переговорах. Ці фактори створили постійну напругу, яка призвела до численних військових конфліктів і загострення гуманітарної кризи в регіоні [1].

7 жовтня 2023 року ХАМАС здійснив масований напад на Ізраїль, використовуючи ракетні обстріли та наземні атаки, в результаті чого загинуло понад 1000 ізраїльтян, а понад 250 осіб було взято в заручники. Цей напад став початком нового етапу ізраїльсько-палестинського конфлікту, що триває вже десятиліття. У відповідь на агресію Ізраїлю, влада розпочала широкомасштабні військові операції в секторі Газа. В результаті цих дій загинуло понад 42 000 палестинців, що призвело до міжнародних звинувачень у порушенні прав людини [2]. Ізраїльські військові підтвердили, що одним з основних цілей їх операцій був Ях'я Сінвар, лідер ХАМАС, який розглядався як ключова фігура, що відповідала за напад 7 жовтня [3].

Конфлікт між Ізраїлем і Палестиною викликав не лише серйозні гуманітарні наслідки, але й розширився на регіональний рівень, включаючи Ліван і Іран. Підтримуючи ХАМАС, ці країни беруть участь у військових діях, що демонструє новий рівень регіональної напруженості. Зростання агресії може призвести до подальшої гуманітарної кризи та погіршення міжнародних відносин, змушуючи світове співтовариство шукати ефективні рішення для стабілізації ситуації.

Ескалація конфлікту в регіоні викликала реакцію світової спільноти. Південна Африка подала справу про "геноцид" проти Ізраїлю до Міжнародного суду ООН, підкреслюючи серйозність ситуації та прагнення до міжнародного правосуддя. Міжнародний кримінальний суд також розглядає можливість

арешту ізраїльських чиновників за воєнні злочини, що свідчить про посилення міжнародного контролю. Незважаючи на ці ініціативи, переговори про мир залишаються безуспішними.

Генеральний секретар ООН Антоніо Гутерреш був оголошений "персоною нон грата" в Ізраїлі через його реакцію на атаку Ірану. Це рішення викликало обурення, і Рада Безпеки ООН висловила підтримку Гутеррешу. Президент Туреччини Реджеп Тайїп Ердоган заявив, що Ізраїль є "бандою вбивць" та попередив про можливу агресію з боку Ізраїлю проти Туреччини. Ці події підкреслюють важливість міжнародного втручання для досягнення миру в регіоні [4].

Спробу досягти «прориву» у вирішенні палестинської проблеми зробила адміністрація президента США Дональда Трампа. У січні 2020 року було офіційно представлено його «мирний план» під назвою «Від миру до процвітання: бачення покращення життя палестинського та ізраїльського народів» [5]. Цей документ відобразив проізраїльську позицію Трампа, акцентуючи увагу переважно на ізраїльських інтересах, особливо в питаннях безпеки. Ключові пункти передбачали створення Палестинської держави зі столицею в Східному Єрусалимі, збереження більшої частини Єрусалима під контролем Ізраїлю як визнаної столиці, відсутність права на повернення для палестинців, визнання єврейських поселень на Західному березі річки Йордан як частини ізраїльської території, а також заборону Палестині створювати бойові сили для самооборони. Натомість палестинцям пропонувалися інвестиції для розвитку інфраструктурних проєктів у майбутній державі. Цей план був категорично відкинутий палестинською стороною, і президент Палестинської адміністрації Махмуд Аббас назвав його «ляпасом століття».

У травні 2021 року президент Байден оголосив про проєкт "дорожньої карти" для припинення вогню в Секторі Газа. Цей проєкт передбачав початкове шеститижневе припинення вогню з виведенням ізраїльських військ з населених

районів анклаву та звільненням деяких заручників. У вересні 2023 року Байден намагався відмовити Ізраїль від ескалації конфлікту, щоб уникнути подальшого насильства. Та, попри занепокоєння деяких союзників, адміністрація Байдена продовжувала підтримувати військо Ізраїлю, зовсім недавно президент США Джо Байден схвалив передачу країні бомб і винищувачів на суму близько 2,5 млрд доларів, попри побоювання Вашингтона з приводу очікуваного військового наступу ізраїльської армії на місто Рафах на півдні Гази.

За час існування конфлікту було запропоновано два можливих шляхи його врегулювання: створення двох окремих держав для ізраїльтян і палестинців або ж формування єдиної двоетнічної держави на території колишньої підмандатної Палестини. Перший підхід стикається з низкою проблем, що лежать в основі конфлікту: питання проведення кордонів з урахуванням розселення єврейського та арабського населення, статус Єрусалима, а також проблема палестинських біженців. Незважаючи на зусилля, ідея двох держав поки що не була втілена. Другий варіант, створення спільної держави, викликає серйозні побоювання в ізраїльському суспільстві, яке вважає, що така модель загрожує єврейській ідентичності держави та її безпеці. Надання громадянства всім палестинцям фактично перетворило б євреїв на меншість, що призвело б до втрати Ізраїлем статусу єдиної єврейської держави в світі [6].

Висновок. Враховуючи останні події, перспективи мирного врегулювання конфлікту видаються дедалі менш імовірними. Загострення ситуації, залучення нових регіональних гравців і взаємні обвинувачення між країнами вказують на відсутність готовності до компромісу. Натомість спостерігається ескалація військових дій і риторики, що свідчить про посилення напруженості. Світова спільнота поки що також не спроможна забезпечити ефективне втручання, яке могло б стабілізувати ситуацію. На цьому тлі досягнення миру залишається віддаленою метою, на яку наразі не спрямовані реальні зусилля жодної зі сторін конфлікту.

Список використаних джерел

1. BBC News Україна. Ізраїльсько-палестинський конфлікт: з чого все почалося і що відбувається. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-57059768>.
2. Shaikh, M. A. What drove Hamas on Oct 7 and what drives them still? DAWN.COM. web-site. URL: <https://www.dawn.com/news/1862140?form=MG0AV3>.
3. Bergman, R., Boxerman, A., Bigg, M. M., Toler, A., Triebert, C., Fassihi, F., Harouda, A. (2024, October 24). Hamas leader killed in Gaza fighting, Israel says. The New York Times. web-site. URL: <https://www.nytimes.com/live/2024/10/17/world/israel-lebanon-iran-gaza-news?searchResultPosition=1#israel-is-assessing-whether-slain-militant-is-hamas-leader-yahya-sinwar>.
4. Іщенко, М. Ізраїль оголосив генсека ООН персоною нон грата. Чому так сталося. News.Telegraf.веб-сайю URL: <https://news.telegraf.com.ua/ukr/mir/2024-10-02/5873997-izrail-ogolosiv-genseka-oon-personoyu-non-grata-chomu-tak-stalos>
5. Peace to Prosperity: A Vision to Improve the Lives of the Palestinian and Israeli People. The White House. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/peacetoprosperty>
6. Muasher M. Any Israel-Palestine Solution Must Put Rights First. Carnegie Endowment for International Peace: web-site. URL: <https://carnegieendowment.org/2023/03/20/any-israel-palestine-solution-mustput-rights-first-pub-89314>

БАГАТОСТОРОННЯ ПОЛІТИКА БРІКС

Перец Марія

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Панова Альона Олегівна

викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. У сучасному багатополлярному світі економічний вплив перерозподіляється на користь країн, що розвиваються. БРІКС, до якого входять Бразилія, росія, Індія, Китай та ПАР, представляє зростаючий економічний союз, який прагне створити альтернативну платформу співпраці поза традиційним західним порядком. Об'єднання стикається з численними викликами, зокрема через значні культурні, політичні та економічні відмінності між учасниками, а також через зовнішній тиск національних і міжнародних ринків. Зі збільшенням кількості учасників і зростанням глобальної ваги, БРІКС намагається посилити свій вплив на світовій арені, зокрема через ініціативи в дедоларизації, розвиток Нового банку розвитку та підтримку багатополлярної фінансової системи, але неформальний формат блоку обмежує його ефективність.

Мета дослідження. Вивчити роль та вплив БРІКС як альтернативного економічного та політичного об'єднання, оцінити його внесок у розвиток багатополярного світового порядку і проаналізувати потенціал блоку щодо зменшення залежності від західних фінансових систем та зміцнення позицій Глобального Півдня у світовій економіці.

Виклад основного матеріалу: БРІКС, об'єднуючи Бразилію, росію, Індію, Китай та Південну Африку, має значну багатосторонню політику, яка відображає прагнення цих країн створити альтернативну силу в умовах глобальної економічної децентралізації. Це угруповання виникло з ідеї економічної

співпраці між країнами, які мають швидко зростаючі економіки, що дозволяє їм забезпечувати глобальний економічний вплив. Спочатку акронім «BRIC» з'явився у 2001 році як результат економічного прогнозу Джима О'Ніла з банку Goldman Sachs. У 2009 році концепція БРІК набрала політичних обрисів, коли відбувся перший саміт у Єкатеринбурзі, що офіційно започаткував формат для співпраці, і вже у 2011 році до групи приєдналася ПАР, перетворивши БРІК на БРІКС [1, 2].

БРІКС базується на принципах рівноправного співробітництва та розвитку для забезпечення справедливого світового економічного порядку. Ключовими завданнями блоку є стимулювання глобального зростання, сприяння інноваціям, підвищення рівня життя, боротьба з бідністю, а також побудова нових інституцій, що допоможуть подолати економічні виклики. Серед принципів діяльності БРІКС — повага до суверенітету членів, відкритість, прозорість, досягнення консенсусу та ненаправленість на створення замкненого економічного блоку.

Засновники угруповання поставили за мету посилити співпрацю у багатьох галузях, таких як торгівля, фінанси, охорона здоров'я, технології, протидія зміні клімату та стабілізація ринків. БРІКС також прагне до дедоларизації та збільшення ролі національних валют, таких як юань, у міжнародних розрахунках [3, с. 20 - 22; 4; 5 с. 6].

Прикладом інструменту багатосторонньої політики БРІКС є Новий банк розвитку, що був створений у 2014 році, для фінансування інфраструктурних проєктів. Ця установа націлена на зміцнення економічного потенціалу країн-членів, а також створення альтернативної фінансової системи, яка не залежить від західних структур. Проте через економічні, політичні та культурні відмінності між країнами-учасниками, БРІКС функціонує як неформальний клуб без постійних інститутів, а співпраця будується на добровільних консультаціях [1; 2].

Росія активно підтримує дедоларизацію світової економіки, особливо через санкції, накладені після початку військових дій в Україні. Китай у свою

чергу розширює валютні свопи з різними країнами та розробляє державну криптовалюту. Хоча обговорюється створення нової валюти БРІКС, її впровадження ускладнюється відсутністю спільного центрального банку, тому наразі мало ймовірно її застосування в національних економіках [6, с. 2-3].

Нафта залишається основним ресурсом світової торгівлі (2 трлн доларів США щорічно), що підтримує домінування долара. Приєднання таких великих нафтовидобувних країн, як Саудівська Аравія, ОАЕ та Іран, може частково сприяти дедоларизації цього ринку, а деякі угоди між Індією та ОАЕ вже укладаються в національних валютах. Продовжуються також обговорення можливості створення єдиної валюти для країн БРІКС, але цей процес стикається з труднощами, зокрема через різний рівень фінансових ринків і валютну політику Китаю [6, с. 2-3; 7].

БРІКС постійно розширює свій вплив на світовій арені, особливо після нещодавнього приєднання до нього п'яти нових членів - Саудівської Аравії, ОАЕ, Ірану, Єгипту та Ефіопії. Це розширення зробило БРІКС+ більш грізним альянсом, який представляє майже 50% світового населення і приблизно 40% світової торгівлі. Таке демографічне та економічне охоплення позиціонує БРІКС як значну протипагу очолюваним Заходом інституціям, таким як G7, посилюючи голос Глобального Півдня та змінюючи динаміку глобального управління [8; 9].

В економічному плані країни БРІКС сьогодні роблять значний внесок у світові ринки ресурсів, володіючи майже 44% світових запасів нафти і контролюючи величезне виробництво інших важливих ресурсів, таких як пшениця і рідкісні корисні копалини. Таке ресурсне багатство не лише посилює позиції БРІКС у міжнародній торгівлі, але й підтримує рух групи до економічної самодостатності та зменшення залежності від долара США у глобальних транзакціях. Зусилля по впровадженню розрахунків в національних валютах в рамках БРІКС, підтримані Новим банком розвитку (НБР), ще більше підкреслюють прагнення групи до створення багатопольярної фінансової системи, менш вразливої до західних санкцій і більш чутливої до потреб країн з економікою, що розвивається [10; 11].

БРІКС також виходить за рамки економічного партнерства, щоб впливати на культурні та технологічні сектори. Ініціативи в галузі зеленої енергетики, інфраструктури і навіть моди створюють підґрунтя для різнобічного впливу на різні глобальні галузі. Це розширення має вирішальне значення для створення багатополярного світового порядку, про що говорять такі лідери, як президент Китаю Сі Цзінпін, які вважають, що БРІКС відіграє центральну роль у зміцненні глобальної стійкості і зменшенні залежності від усталених західних держав [9].

Висновок: БРІКС, об'єднуючи провідні країни з ринками, що швидко розвиваються, демонструє зростаючий вплив у світовій економіці та політиці. Об'єднання, що почалося як економічна співпраця, з часом набуло значення стратегічного альянсу, який виступає альтернативою західним економічним та політичним блокам. Його мета — створення справедливого світового економічного порядку, вільного від домінування долара США та санкційних ризиків. БРІКС прагне розширити роль національних валют у міжнародних розрахунках, створюючи стійкі фінансові механізми за підтримки Нового банку розвитку.

Розширення БРІКС+ ще більше зміцнило позиції об'єднання, включивши ключових гравців у видобутку енергоресурсів, що сприяє дедоларизації глобального енергетичного ринку. Альянс не лише забезпечує вагомий економічний вплив, але й сприяє просуванню інноваційних проєктів у зеленій енергетиці та інфраструктурі, зміцнюючи культурну і технологічну співпрацю.

Завдяки значному демографічному, економічному та ресурсному потенціалу, БРІКС стає ваговою противагою західним інституціям, підкреслюючи важливість багатополярного підходу у світовому управлінні та створюючи можливості для глобального Півдня на світовій арені.

Список використаних джерел

1. О. М. Биков «ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ БЛОКУ БРІКС ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ» URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2672>.

2. БРІКС: Що по той бік «стіни» та з якої цегли її складено. УКРІНФОРМ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3812252-briks-so-po-toj-bik-stini-ta-z-akoi-cegli-ii-skladeno.html>.

3. Вакарчук, К. В. (2017). БРІКС в системі міжнародних відносин ХХІ ст. Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки, 22(2 (29)), 18-24. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9d0cd995-e0d4-4511-8f16-10026dfe674c/content>

4. Основні принципи, цілі та завдання об'єднання країн брікс URL: <https://iua.waykun.com/articles/osnovni-principi-cili-ta-zavdannja-ob-ednannja.php>

5. САМІТ БРІКС — ЧАС ДЛЯ КОНСОЛІДАЦІЇ ЧИ КОНФРОНТАЦІЇ?. Аналітична доповідь. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/07/12/2023-MATRA-I-KVARTAL-11.pdf> (дата звернення 24.10.2024).

6. Pádraig Carmody BRICS' Enlargement: Power Expansion or Contraction in a Changing World Order? <https://www.cesifo.org/en/publications/2024/article-journal/brics-enlargement>

7. Саміт БРІКС: чому ОАЕ та інші країни хочуть увійти до блоку. URL: <https://www.dw.com/uk/samit-briks-comu-oae-ta-insi-kraini-hocut-uvijti-do-bloku/a-66597547>

8. An Evolving BRICS and the Shifting World Order URL: <https://www.bcg.com/publications/2024/brics-enlargement-and-shifting-world-order>

9. BRICS Rises: A Changing Balance in Global Power? URL: <https://moderndiplomacy.eu/2023/12/13/brics-rises-a-changing-balance-in-global-power/>

10. Role of BRICS in world economy URL: <https://tvbrics.com/en/news/role-of-brics-in-world-economy/>

11. With BRICS Expansion, the Global South Takes Centre Stage URL: <https://www.cigionline.org/articles/with-brics-expansion-the-global-south-takes-centre-stage/>

РОЛЬ АСЕАН В БАГАТОСТОРОННІЙ ДИПЛОМАТІЇ

Семаль Діана

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Казакова Людмила Олександрівна

кандидант економічних наук, доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) є однією з найважливіших міжнародних організацій, що об'єднує 10 країн із загальним населенням понад 660 мільйонів осіб. АСЕАН виступає як платформа для діалогу між країнами Південно-Східної Азії та зовнішніми партнерами. Це робить організацію важливим гравцем у регіональній та глобальній дипломатії. Багатосторонній формат, який практикує АСЕАН, сприяє стабільності та миру в регіоні, а також зміцнює економічні зв'язки через торговельні угоди та спільні ініціативи. Організація демонструє гнучкість у вирішенні конфліктів та врегулюванні суперечок, що є ключовим аспектом багатосторонньої дипломатії.

Мета дослідження. Дослідити та проаналізувати роль АСЕАН у багатосторонній дипломатії.

Виклад основного матеріалу: Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) була створена 8 серпня 1967 року в Бангкоку, Таїланд. Її основною метою стало сприяння економічному зростанню, соціальному прогресу та культурному розвитку в регіоні, а також забезпечення миру і стабільності серед держав-учасниць. Засновниками АСЕАН були п'ять країн: Індонезія, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур та Таїланд, які підписали так звану Бангкокську декларацію, основоположний документ, що заклав фундамент організації [1, с. 56].

Створення АСЕАН у період холодної війни було зумовлене потребою об'єднання країн Південно-Східної Азії для протидії ідеологічним загрозам та політичній нестабільності. Організація прагнула зменшити зовнішній вплив і забезпечити безпеку. У 1970-90-х роках АСЕАН розширювалася: в 1984 році приєднався Бруней, у 1995 – В'єтнам, у 1997 – Лаос і М'янма, а в 1999 – Камбоджа. До кінця ХХ століття АСЕАН об'єднала 10 країн регіону. [2]

На початку АСЕАН зосереджувалася на економічному розвитку та інтеграції, створивши зону вільної торгівлі (АФТА) у 1992 році для зменшення тарифних бар'єрів і стимулювання торгівлі. Організація також сприяла політичній стабільності та безпеці; у 2003 році затверджено концепцію АСЕАНської спільноти з трьома напрямками: політичним, економічним та соціокультурним для зміцнення інтеграції і миру через діалог. [3]

Основні цілі асоціації, визначені в Бангкокській декларації 1967 року, включають: економічне зростання, соціальний прогрес і культура, мир і стабільність, співпраця з міжнародними партнерами. [2] Одним із головних принципів, на якому будується діяльність АСЕАН, є невтручання у внутрішні справи держав-членів. Це означає, що жодна країна не має права втручатися у внутрішні політичні чи соціальні процеси іншої держави.

Структура АСЕАН спрямована на забезпечення рівноправності між країнами-членами та консенсусного підходу до управління, що запобігає домінуванню великих держав. Основними її елементами є: АСЕАНський саміт - найвищий орган ухвалення рішень, що проходить двічі на рік, де лідери обговорюють стратегічні питання; секретаріат АСЕАН - координує щоденну діяльність, готує звіти, контролює виконання рішень самітів і реалізує програми організації; міністерські зустрічі АСЕАН; АСЕАНська парламентська асамблея (АІРА) - представляє законодавчі органи країн-членів. [5]

АСЕАН відіграє ключову роль у розбудові діалогу між країнами-членами та їхніми партнерами, створюючи механізми для вирішення конфліктів, запобігання ескалаціям і підтримки стабільності. Наприклад, організація брала участь у врегулюванні конфлікту між Камбоджею та Таїландом щодо прикордонної території навколо храму Преа Вігеа. Такий діалог дозволив запобігти подальшій ескалації конфлікту та продемонстрував ефективність АСЕАН у підтримці стабільності. [7]

Асоціація держав Південно-Східної Азії(АСЕАН) активно співпрацює з низкою регіональних і глобальних організацій для зміцнення своїх економічних, політичних і безпекових позицій. Партнерство з організаціями, такими як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС), Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС) та інші, є ключовим елементом стратегії міжнародної інтеграції та багатосторонньої дипломатії АСЕАН [4].

Європейський Союз (ЄС) є одним із найважливіших партнерів АСЕАН у глобальному контексті. Співпраця між АСЕАН і ЄС відбувається у кількох ключових напрямках, включаючи торгівлю, економічний розвиток, безпеку та екологічні ініціативи. Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС) є ще однією важливою організацією, з якою АСЕАН активно співпрацює. [8]

АСЕАН і АТЕС спільно працюють над такими питаннями, як торговельна лібералізація, зменшення бар'єрів для інвестицій та розробка спільних правил для цифрової економіки. Співпраця у цих сферах сприяє більш швидкому зростанню та підвищенню конкурентоспроможності країн-членів АСЕАН на глобальному ринку. [2]

Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) стикається з геополітичними викликами через зростаючу напруженість між США та Китаєм, що впливає на регіональну стабільність. Китай є головним

економічним партнером АСЕАН, інвестуючи в інфраструктуру, тоді як США намагаються зміцнити свої позиції через стратегію «Вільний і відкритий Індо-Тихоокеанський регіон». Країни АСЕАН повинні балансувати між цими державами, зберігаючи нейтралітет. [2]

Майбутнє АСЕАН у глобальній дипломатії залежить від її здатності адаптуватися до нових викликів і можливостей. Посилення економічної інтеграції, розвиток механізмів безпеки та розширення співпраці з глобальними організаціями є ключовими кроками для зміцнення позицій асоціації на світовій арені. Для успішного досягнення цих цілей АСЕАН потрібно зберігати єдність серед країн-членів та активно використовувати свою дипломатичну гнучкість. [6]

Отже, досліджено роль АСЕАН в багатосторонній дипломатії. Історія Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) демонструє еволюцію від політичного альянсу до впливової економічної та політичної організації. АСЕАН вдалося створити платформу для конструктивного діалогу та вирішення регіональних конфліктів, що дозволило їй посісти важливе місце у глобальній дипломатії. [9]

Основні цілі АСЕАН включають: сприяння миру, стабільності та економічному розвитку країн-членів. Організація керується принципами рівності, невтручання у внутрішні справи держав-членів та пошуку консенсусних рішень. Ці принципи забезпечують ефективну взаємодію між країнами різного політичного і економічного розвитку, сприяють зміцненню регіональної співпраці та полегшують вирішення спільних проблем, таких як безпека, екологія та економічне зростання.

Список використаних джерел

1. ASEAN 2030:
the challenges of building a mature political and security community. Asian

- Development Bank Institute Working Paper Series, p. 441. (дата звернення: 12.10.2024)
2. Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України: колективна монографія. За заг. ред. д.е.н., проф. О.О. Борзенко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Електрон. дані. К., 2022. 264 с.
 3. Досвід АСЕАН. 2023. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42123?mode=full> (дата звернення: 08.10.2024)
 4. Створення АСЕАН і особливості її еволюції. URL: <https://greendeal.org>. (дата звернення: 08.10.2024)
 5. Cold I.Yu. The "ASEAN Way" as a method of integration in East Asia: successes, problems and challenges. *Study of world politics*. 2023. vol. 1 (62). Pp. 176–192.
 6. Economic Diplomacy and Economic Security by Peter A.G. van Bergeijk and Selwyn Moons. URL: http://papers.ssrn.com/sol3/paperscfm?abstract_id=1436584 (дата звернення: 11.10.2024)
 7. New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century / Ed. V. Stanzel. Berlin, 2018. 69 p. URL: https://www.swp-berlin.org/publications/products/research_papers/2018RP11_sze.pdf (дата звернення: 12.10.2024)
 8. Shergin S.O. Golden jubilee of ASEAN: achievements and problems of development. *Foreign affairs*, no. 9. 2017. (дата звернення: 12.10.2024)
 9. About us - ASEAN Main Portal . URL: <https://asean.org/about-us/> (дата звернення: 14.10.2024)

РОЛЬ БІЗНЕС-СТРУКТУР У БАГАТОСТОРОННІЙ ДИПЛОМАТІЇ

Цирик Авеліна

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Панов Ален Володимирович

*кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародної
політики*

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Багатостороння дипломатія і багатосторонні переговори створюють умови для виникнення нових аспектів у дипломатичній практиці. Збільшення кількості учасників під час обговорення питань ускладнює загальну структуру інтересів, сприяє формуванню коаліцій і часто призводить до появи країни-лідера на переговорах. Крім того, міжнародні переговори зазвичай супроводжуються організаційними, процедурними та технічними викликами, такими як узгодження порядку денного, вибір місця проведення, ухвалення рішень, головування, розміщення делегацій та забезпечення необхідними умовами для роботи, включно з копіювальною технікою, транспортом тощо. [3, с. 46].

Становлення сучасної багатосторонньої дипломатії: ООН та інші міжнародні організації. Після Другої світової війни багатостороння дипломатія досягла нових висот із заснуванням Організації Об'єднаних Націй (ООН) у 1945 році. ООН стала ключовим інститутом багатосторонньої дипломатії, надаючи державам майданчик для обговорення глобальних проблем, таких як мир, безпека, розвиток, права людини та екологія. Завдяки численним спеціалізованим агенціям, таким як ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я), ЮНЕСКО та Міжнародний валютний фонд, багатостороння

дипломатія почала охоплювати широкий спектр питань, що дозволило державам співпрацювати в глобальному масштабі. [17, с. 228].

У багатосторонній дипломатії беруть участь різні актори, кожен з яких виконує свою унікальну роль у формуванні міжнародних відносин. Основні учасники включають [11]:

Держави. Національні уряди є основними гравцями багатосторонньої дипломатії. Вони представляють свої інтереси, укладають угоди та беруть участь у переговорах через дипломатичні канали.

Міжнародні організації. Ці організації, такі як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Всесвітня організація торгівлі (ВТО), Європейський Союз (ЄС) та Організація безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), відіграють ключову роль у багатосторонній дипломатії.

Недержавні актори. До них належать неурядові організації (НУО), міжнародні корпорації, професійні асоціації, академічні установи та інші зацікавлені сторони.

Бізнес також робить вагомий внесок у вирішення глобальних проблем, пов'язаних зі сталим розвитком і соціальною відповідальністю. Програми корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) стали важливим елементом стратегії великих компаній, таких як Unilever, Nestlé та Coca-Cola [9]. Ці компанії співпрацюють з урядами та міжнародними організаціями для досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

На розвитку багатосторонньої дипломатії в деяких країнах і регіонах відбиваються наступні проблеми:

- відмінність у рівнях економічного розвитку індустріально розвинених держав, з одного боку, і слаборозвиненими країнами – з іншого;
- спроможність до відкритості економіки переплітається із збереженням, а в окремих випадках зі збільшенням певних бар'єрів та обмежень, які

використовуються країнами. Це позначається на особливостях економізації дипломатії деяких країн

Зростання ролі бізнес-структур у багатосторонній дипломатії на сучасному етапі обумовлено низкою важливих чинників:

Процеси інтернаціоналізації та поглиблення взаємозалежності міжнародної економіки реалізуються в рамках глобальної та регіональної інтеграції.

Розширення ринкової сфери та активна взаємодія економік через торгівлю та міжнародні інвестиції. Багато транснаціональних корпорацій, банків та інвестиційних груп впливають на міжнародну політику і відносини. [13, с. 124].

Висновки: Глобалізація у світовій економіці підсилює важливість економічної дипломатії, оскільки поєднує процеси інтернаціоналізації продуктивних сил з прагненням транснаціональних компаній адаптувати ці процеси під свої інтереси.

У 2025 році перспективи розвитку ролі бізнесу у багатосторонній дипломатії можуть стати більш вираженими, оскільки підприємства дедалі частіше усвідомлюють свою відповідальність у вирішенні глобальних викликів. Перш за все, бізнес може відігравати важливу роль у сталому розвитку, підтримуючи ініціативи, що стосуються екологічних, соціальних і управлінських стандартів.

Активна участь приватного сектора у міжнародних відносинах є необхідною для ефективного вирішення глобальних викликів. Основні механізми включають публічно-приватне партнерство, створення спільних платформ для діалогу та ініціатив, що сприяють обміну знаннями і технологіями. Участь бізнесу у багатосторонніх форумах та організаціях забезпечує можливість впливати на формування політики, що сприяє економічному розвитку та соціальній стабільності.

Залучення компаній до міжнародних ініціатив дозволяє їм не лише впливати на політику, але й отримувати нові можливості для розвитку, зокрема у вигляді доступу до нових ринків і технологій. Продовження цього тренду вимагатиме від бізнесу активної участі у формуванні стратегій, що підтримують сталий розвиток, а також гнучкості у реагуванні на зміни у міжнародному середовищі.

Список використаних джерел

1. Григор О. О. Багатостороння дипломатія як чинник урегулювання міжнародних конфліктів і кризових ситуацій. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2015. № 3–4. С. 45–58.
2. Ціватий В. Г. Дипломатія: теорія, історія, практика: підручник. Київ: Дип. акад. України при МЗС України. 2016. 396 с.
3. Нижник В. М. Економічна дипломатія та економічна безпека України: навчальний посібник. Хмельницький національний університет. Хмельницький. 2007. 299 с.
4. Панов А. В. Дипломатична і консульська служба URL: <https://alenpanov.org.ua/filelib/sou/201706161039060606.pdf>

РОЛЬ НОВИХ СВІТОВИХ ЦЕНТРІВ СИЛИ: ЗРОСТАННЯ ВПЛИВУ КИТАЮ, ІНДІЇ ТА ІНШИХ КРАЇН ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

Шимоняк Владлена, Глипка Станіслав

студенти III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Савка Віталій Янович

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми: Сучасна система міжнародних відносин переживає істотні зміни, зумовлені зростанням впливу нових світових центрів сили. Традиційні геополітичні лідери, такі як Сполучені Штати Америки та Європейський Союз, все більше стикаються з викликами з боку країн Глобального Півдня, зокрема Китаю, Індії, Бразилії, Південної Африки та інших. Роль Китаю та Індії у світовій економіці, політиці та безпеці продовжує зростати, що вимагає переоцінки усталених підходів у міжнародних відносинах.

Ці країни поступово формують власні союзи, економічні блоки та інститути, які кинули виклик домінуванню Заходу і сприяють багатополлярності на світовій арені. Це явище ставить перед дослідниками питання: як поява нових центрів сили вплине на глобальний порядок і чи зможе міжнародне співтовариство знайти шляхи до ефективного співіснування в умовах нового геополітичного розподілу впливу.

Мета дослідження: Дослідити роль нових світових центрів сили: зростання впливу Китаю, Індії та інших країн Глобального Півдня у світовій політиці

Виклад основного матеріалу: Поділ на умовні Південь і Північ виник в умовах холодної війни, коли світ розділився на два табори. Східний, керований СРСР, та західний — на чолі зі США та країнами Західної Європи. В умовах цього протистояння виникла третя сила: країни, які не приєдналися ані до першого, ані до другого табору.

Поняття «Глобальний Південь» першим використав американський письменник і політичний активіст Карл Оглсбі. В одній зі статей він стверджував, що багаторічне домінування північних країн над Глобальним Півднем створило нерівність у соціальному устрою світу.

Китай — друга економіка світу, Індія — п'ята, Бразилія — дванадцята, Мексика — п'ятнадцята. Але всі вони належать до Глобального Півдня. Проте більшість країн пострадянського простору, балканського регіону та Східної Європи мають скромні економічні показники. Але їх зараховують до Півночі [1].

Торговельні відносини ЄС та КНР : “Один пояс, один шлях” створить додатковий обсяг торгівлі на суму \$2,5 трлн для 65 країн світу, а бюджет Азіатського банку інфраструктурних інвестицій відповідає плану Маршалла для Європи після закінчення Другої світової війни. Проте даний проект твориться не за західним зразком, коли провідні країни формують і керують багатосторонніми інститутами, що підкріплюється договорами, міжнародним правом та об'єднанням суверенітету. Пекін пропонує свої економічні можливості на рівні двосторонніх відносин та регіональних зустрічей на вищому рівні, що демонструє не тільки економічне піднесення країни, а й взагалі національне відродження, або оновлення китайської нації. На відміну від інших країн Азії, в яких була вдало проведена модернізація й навіть, як прийнято казати, сталося “економічне диво”, в Китаї вважають це поверненням свого статусу світового лідера, втраченого в першій половині XIX ст. Отже, гео економічні дії Китаю спрямовані на те, щоб стати глобальним центром широкої економічної та геополітичної системи.

“Один пояс, один шлях” безпосередньо стосується Європи, бо, по-перше, європейські компанії мають особливий інтерес для китайських інвесторів з огляду на їхній високотехнологічний рівень, інноваційний потенціал, ноу-хау і навички концентрації; по-друге, це доступ на європейський ринок; по-третє, Європа – це кінцевий пункт китайського Нового Шовкового шляху. Після економічної кризи 2008 року багато європейських країн мають потребу у фінансах і тому вітають китайські інвестиції (наприклад, всі тринадцять країн-членів ЄС приєдналися до АБП і до того ж створений особливий формат відносин Китаю з країнами Центральної та Східної Європи . Що ж стосується України, то розвиток відносин з КНР сьогодні обов’язково передбачає як подальше розширення двосторонніх відносин, насамперед на основі економічних інтересів, так і необхідність повноцінного входження до проекту “Один пояс, один шлях” [2].

Потенціал Індії та її роль у світовій політиці

Економіка Індії за останні десятиліття міцно інтегрувалась у глобальну економіку, що дало можливість стати впливовим гравцем на світових ринках. Населення майже 1,4 млрд осіб , географічне розташування, багаті природні ресурси, розвиток інституцій, володіння індійцями англійською мовою, їхня підприємливість, а також реалізація індійським урядом проактивних заходів у сфері економіки – усе це чинники, що створюють передумови для динамічного розвитку та збереження найбільших темпів економічного зростання у світі. За своїм економічним потенціалом Індія на глобальному рівні безумовно утримує одну з провідних позицій серед держав Індо-Тихоокеанського регіону (ІТР), а також і серед країн, що розвиваються. Найбільш імовірно, що впродовж наступних 10–15 років Індія буде серед трійки країн із найбільшим ВВП . Світ зацікавлений у вільній, відкритій та передбачуваній Індії, успішний розвиток економічної співпраці з якою на основі чесної конкуренції та взаємовигідного співробітництва сприятиме забезпеченню економічного зростання. Індія уклала 13 угод про вільну торгівлю зі своїми торговими партнерами. Серед цих

документів основними наразі вважають Угоду про всеосяжне партнерство між Індією та ОАЕ та Угоду про економічне співробітництво та торгівлю між Індією та Австралією. У 2022 р. Індія та Велика Британія розпочали переговори щодо угоди про вільну торгівлю, яка відкриє нові можливості для бізнесу й створить робочі місця. Загалом передбачається збільшити експорт товарів до 400 млрд дол. США [3].

У 2023 році Індія перебрала на себе головування у «Великій двадцятці» і таким чином отримала можливість формувати порядок денний організації. У Делі це розглядають як історичну можливість і, ймовірно, певну компенсацію за те, що впродовж десятиліть країна була позбавлена постійного місця в Раді Безпеки ООН. Маючи населення понад 1,4 млрд чоловік, вже цього року Індія обігнала Китай як найбільш густонаселену країну світу. До того ж Делі давно виступає за реформування міжнародних інституцій (Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та Рада Безпеки ООН), оскільки вони відображають розподіл влади після Другої світової війни, а не сучасну ситуацію у світі. Під час свого головування у «Великій двадцятці» уряд Індії прагне передусім зробити так, аби почутими були «непочуті голоси» Глобального Півдня [4].

Висновки: Нові світові центри сили, такі як Китай, Індія, Бразилія та інші країни Глобального Півдня, поступово змінюють структуру глобального порядку, впливаючи на баланс влади у світовій політиці. Китай, з його ініціативою «Один пояс, один шлях» і потужними інвестиціями, перетворився на ключового гравця, здатного впливати на глобальну стабільність. Індія також демонструє значний потенціал, балансує між партнерством із Заходом та захистом власних інтересів, що підсилює її позицію в регіоні та світі.

BRICS, зі створенням альтернативних фінансових інструментів, показує бажання зменшити залежність від західних інститутів. Ці зміни сприяють формуванню багатопольярного світу, де кожен регіональний гравець може захищати власні

інтереси, що іноді йде врозріз із західними позиціями. Це створює можливості для стабільності, але також може підвищити конкуренцію за ресурси та вплив.

Зростання впливу Глобального Півдня вимагає перегляду підходів до міжнародних відносин. Такі організації, як ООН і G20, повинні адаптуватися до нових викликів, щоб забезпечити рівноправне представлення та справедливий глобальний порядок у багатопольному світі.

Список використаних джерел

1. RFI. URL: <https://www.rfi.fr/uk>. (дата звернення: 26.10.2024).
2. Один пояс, один шлях: глобальний геоекономічний проєкт Китаю. Sinologist. URL: (<https://sinologist.com.ua/odin-poyas-odin-shlyah-globalnij-geoeconomichnij-proekt-kitayu/>) (дата звернення: 27.10.2024).
3. Александров О., Гавриленко Н., Гриценко А., Давимука О., Замікула М., Орлик В., Широкий Г., Ярмоленко В., Белесков М. Республіка Індія: потуга, що зростає. Перспективи розвитку українсько-індійських відносин. Аналітична доповідь. Київ, 2022. Сторінки 5-6.
4. Що зробила Індія за рік головування у G20. URL:<https://nv.ua/ukr/opinion/indiya-zminila-g20-narendra-modi-rozpoviv-pro-maybutnye-svitu-50372567.html> (дата звернення: 27.09.2024)

РОЗДІЛ 3.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON TRANSLATION PRACTICES

Hoys Ivanna, Lukachko Dmytro

*3rd-year students, International Economics Relations Faculty,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Vitaliya Boytor, Erika Esenova

*supervisors, senior teachers of the Theory and Practice of Translation Department
Uzhhorod National University*

Formulation of the problem. In the digital age, social media has transformed the way people communicate across languages and cultures, presenting new challenges for translation. Traditional practices must adapt to fast-paced, informal, and multimedia-rich online environments. The rapid flow of user-generated content and the informal language on social platforms complicate translation, requiring new strategies to ensure linguistic accuracy and cultural relevance. Despite its growing significance, the impact of social media on translation practices remains underexplored, creating the need to better understand how translators are adapting to these changes.

The aim of the thesis. This thesis aims to analyze the influence of social media on modern translation practices, focusing on the challenges and opportunities it introduces. It will explore changes in translation techniques, tools, and strategies used by translators for social media content and assess the broader impact on the translation industry. This research seeks to deepen understanding of how social media is reshaping translation in a globalized, digital world.

Main research presentation. The impact of social media on translation practices is a significant topic in today's digital landscape. Social media platforms have revolutionized communication, enabling instant sharing of content across linguistic

and cultural boundaries. This has created unique challenges for translators, who must navigate a fast-paced, dynamic environment characterized by user-generated content, colloquial language, and multimedia elements. Unlike traditional translation settings, where content is carefully structured and formal, social media often demands quick, real-time translation solutions while maintaining accuracy and cultural sensitivity. The informal nature of social media content, with its frequent use of slang, abbreviations, emojis, and visual aids, pushes translators to adapt their techniques and approaches, often requiring creative solutions that go beyond literal translation [1].

Furthermore, the sheer volume of content generated on social platforms necessitates the use of translation technologies, including machine translation and AI-driven tools, to keep up with the demand. These tools, while useful, introduce concerns about the quality and reliability of translations. Machine translations often struggle with the nuances of informal speech, humor, and cultural references, areas where human translators still play a critical role. However, the hybrid approach, where human translators collaborate with AI, is becoming more common as it allows for faster processing while retaining a level of human oversight to ensure contextual accuracy. Another key consideration is the globalization of social media, which means that content often needs to be adapted for multiple audiences. Translators must be culturally aware, ensuring that the translated message resonates with different cultural contexts without losing the original meaning. This requires not only linguistic proficiency but also a deep understanding of the target audience's cultural norms and values. In this digital context, the role of the translator is evolving. Translators are no longer just linguistic experts but cultural mediators who must balance the speed of digital communication with the need for accurate, meaningful translations. The research seeks to address how social media is reshaping translation practices, what strategies and tools are being employed by translators, and how the quality of translations is maintained in such a fast-evolving environment.

The impact of social media on translation practices is profound and multifaceted in today's digital landscape. Social media platforms like Twitter, Facebook, Instagram, and YouTube have drastically changed the way multilingual communication occurs,

requiring content to be shared instantly across language barriers. This has intensified the demand for quick, efficient translation services, where real-time localization is often expected. Unlike traditional translation, which deals with structured and formal text, social media operates in a fast-paced environment filled with user-generated content, colloquial language, and multimedia elements. Translators face the challenge of ensuring accuracy and cultural relevance while adapting their techniques to suit the informality and immediacy of these platforms. Additionally, social media content often includes abbreviations, slang, and emojis, which are difficult to translate directly, pushing translators to find creative solutions to convey meaning without losing context. The need for brevity and conciseness, especially on platforms like Twitter with character limits, adds another layer of complexity to the translation process. Translators must convey complex ideas while remaining within platform restrictions, often having to prioritize meaning over form. Furthermore, the multimedia nature of social media, which includes text, images, videos, and even audio, requires translators to interpret the overall message and ensure that it resonates with the target audience's cultural norms and values. This necessitates a high level of cultural awareness, as certain symbols, humor, or references might not translate easily across cultures [3]. Additionally, social media's interactive nature, where users can provide instant feedback on translations, creates both pressure and opportunities for translators. Mistakes can go viral, but at the same time, user-driven collaboration and community translation efforts have emerged, allowing for more input in improving content. Another significant aspect of social media is the emergence of new language forms like memes, internet slang, and new abbreviations that have become a part of online communication. These new forms of language pose challenges for translators, requiring them to be familiar with the latest internet trends and cultural references. A meme, for example, may rely heavily on cultural context and references, forcing the translator to either adapt it to suit the target culture or provide an explanation, thereby balancing localization and the original meaning [4].

The use of machine translation (MT) tools, such as Google Translate, has also increased due to the sheer volume of social media content, but these tools often fall

short in capturing the subtleties of informal language and cultural nuances. While machine translation is efficient for large amounts of content, human translators remain essential for maintaining quality, especially in culturally sensitive or nuanced material. The rise of AI in translation has led to a more collaborative approach, where machines provide the initial translation draft and humans refine and correct it to ensure contextual accuracy. Another critical factor in social media translation is localization, which goes beyond direct translation to ensure that content is culturally appropriate for different audiences. Translators must be highly aware of cultural differences to avoid offending or confusing the target audience, particularly in marketing messages and brand communication. Brands and influencers using social media to reach global markets rely heavily on translators to adapt their content for local preferences, often needing to adjust slogans, hashtags, and even imagery to resonate with different cultural contexts. The popularisation of translation has also emerged with social media, where user-generated translations, such as fan-subtitles or community-led translation projects, are increasingly common. While this increases access to content, it also raises concerns about the consistency and quality of translations, as these efforts may lack the professional training required to handle cultural nuances. Professional translators now often find themselves competing with crowd-sourced translation efforts that can vary in quality [2]. Another area of concern is the ethical implications of social media translation. With the rapid spread of information, mistranslations can contribute to the spread of misinformation or propaganda, especially when dealing with political or social content. Translators need to be mindful of the ethical responsibility they hold when translating sensitive material, ensuring that their work does not inadvertently contribute to misunderstandings or the propagation of harmful content.

Conclusion. Therefore, the impact of social media on translation practices is extensive and requires translators to adapt to a digital, fast-paced environment. They must balance the need for speed with maintaining cultural accuracy, navigate new forms of language, and ensure that content is localized appropriately for diverse audiences. As social media continues to evolve, the tools and strategies employed by translators will

also need to evolve, likely incorporating more AI-driven technology while maintaining the critical human element needed for cultural sensitivity and nuanced understanding.

References

1. "Translators and Social Media" – https://www.academia.edu/14482226/Translators_and_social_media
2. "Translation and Social Media: In Theory, in Training, and in Professional Practice" – <https://link.springer.com/book/10.1057/978-1-137-52255-9>
3. "Sustaining English Language Learning through Social Networking Sites" – <https://www.mdpi.com/>
4. "The Influence of Social Media on Language and Translation" – <https://www.researchgate.net/>

ADAPTATION VS WORD-TO-WORD TRANSLATION: WHAT IS APPROPRIATE IN A PARTICULAR SITUATION?

Hoys Ivanna, Lukachko Dmytro

3rd-year students, International Economic Relations Faculty,

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Kalynych Irma

senior teacher

of the Theory and Practice of Translation Department

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Sidun Larysa

Associate Professor

of the Theory and Practice of Translation Department

Uzhhorod National University

Formulation of the problem. The challenge lies in determining when to apply adaptation versus word-for-word translation in cross-cultural communication and content localization. Both methods serve different purposes: word-for-word translation offers precision and speed, while adaptation ensures cultural relevance and audience engagement. Identifying the optimal balance between these approaches is key for effective communication across diverse linguistic and cultural landscapes.

The aim of the thesis. The thesis aims to analyze and compare adaptation and word-for-word translation methods to establish guidelines for their appropriate use in different communication contexts. The goal is to provide a framework for content creators and translators to make informed decisions, improving cross-cultural communication and content localization strategies.

Main material. In the realm of language translation, two primary approaches stand out: adaptation and word-for-word translation. Each method serves distinct purposes and is suitable for different scenarios. Understanding when to apply each approach is crucial for effective communication across languages and cultures. This exploration will delve into the nuances of both methods, their advantages and

disadvantages, and the situations where one might be preferred over the other [1]. Word-for-word translation, also known as consecutive verbal translation, involves converting text from one language to another as accurately as possible, preserving the original structure and wording. This method is often favored in scientific, technical, and legal contexts where precision is paramount. However, it can lead to awkward phrasing and potential misunderstandings when dealing with idiomatic expressions or cultural references. In technical manuals and legal contracts, where each term has a specific, often legally binding meaning, any deviation from the original text could result in serious consequences. This makes word-for-word translation the most appropriate approach for ensuring accuracy and maintaining the integrity of the original message.

For example, in highly specialized fields like medicine or law, a single mistranslation can lead to significant consequences, such as misdiagnoses or legal disputes. Therefore, a consecutive verbal approach is often essential in these cases. However, this method may cause confusion when idiomatic expressions or phrases rooted in one culture are directly transferred into another. Although this approach ensures precision, it has several limitations. One of the most significant challenges is the translation of idiomatic expressions or cultural references. For instance, the English phrase “it’s raining cats and dogs,” if translated literally, would be nonsensical in many languages. In such cases, a direct translation may confuse readers who are unfamiliar with the cultural context behind the expression. Likewise, metaphors or expressions that hold meaning in one culture might lose their significance when directly translated without adjustment for cultural nuances.

On the other hand, adaptation involves transforming content to fit a different cultural context or medium. This approach goes beyond mere linguistic conversion, often altering plotlines, characters, or settings to make the content more relatable and understandable to the target audience. Adaptation is particularly useful when cultural differences could lead to misinterpretations or when the original context doesn’t exist in the target culture. Adaptation offers greater flexibility, allowing translators to reshape content so that it resonates with the new audience. In marketing campaigns,

for instance, slogans and advertisements often need to evoke emotional responses, which requires adapting the message to align with local cultural norms. Adaptation is essential in marketing campaigns. A slogan that works in one culture may not have the same emotional impact in another. For example, the famous American slogan “Just Do It” needed to be carefully adapted for various international markets, ensuring the brand’s values remained intact while resonating with local consumers. The choice between adaptation and word-for-word translation often depends on the nature of the content and the intended audience. For instance, adaptation is preferred when translating marketing materials, literature, or entertainment content where cultural resonance is crucial. It allows for the preservation of the original message intent and impact, even if it means deviating from the exact wording [2].

One of the key advantages of adaptation is its ability to handle cultural references and idiomatic expressions that don’t have direct equivalents in the target language. For example, when translating content related to superstitions, an adaptation might change ‘Friday the 13th’ to ‘Tuesday the 13th’ for Spanish-speaking audiences, where Tuesday is considered an unlucky day [3]. While adaptation offers greater flexibility and cultural sensitivity, it’s not without its challenges. The process can be more time-consuming and requires a deep understanding of both the source and target cultures. There's also a risk of straying too far from the original text, potentially altering its meaning or tone. Translators and content creators must strike a delicate balance between preserving the essence of the original work and making it accessible to the new audience [1]. There’s also a risk of straying too far from the original text, potentially altering its meaning or tone. For instance, adapting a novel for a different culture may involve altering plot points, removing or changing culturally specific references, or even rewriting dialogue. This process can be time-consuming and demands a deep understanding of the target culture, increasing both the complexity and cost of the translation. In the digital age, the concept of adaptation has expanded to include localization, particularly in software and website translation. This process involves not only translating text but also adjusting elements like date formats, units of measurement, and even visual content to suit the target market’s preferences and

norms. Such comprehensive adaptation ensures that the user experience feels natural and intuitive for the target audience.

The decision between adaptation and word-for-word translation also depends on the medium and genre of the content. When adapting a novel into a screenplay or a stage play into a television series, significant changes may be necessary to suit the new format. This level of adaptation goes beyond linguistic translation, involving creative decisions about plot, character development, and pacing to ensure the story works in its new medium [4]. It's important to note that adaptation and word-for-word translation are not mutually exclusive approaches. In practice, many translations fall somewhere on a spectrum between these two extremes. Skilled translators often blend elements of both methods, using verbal translation where appropriate and adapting content when necessary to ensure clarity and cultural relevance. In video game localization, for example, dialogues between characters may be translated word-for-word to maintain the original storyline, while aspects such as character attire, cultural references, or even background music may be adapted to suit the preferences and sensibilities of the target market. This hybrid approach allows translators to respect the original content while making necessary adjustments to improve audience engagement. This version integrates your original text with added information to deepen the discussion on each topic, providing more examples and insights into the challenges and benefits of both translation methods.

Conclusion. The choice between adaptation and word-for-word translation depends on various factors, including the type of content, target audience, cultural context, and medium. While word-for-word translation offers precision and efficiency, adaptation provides cultural sensitivity and improved audience engagement. Understanding when to apply each approach is crucial for effective cross-cultural communication and content localization in our increasingly interconnected world.

References

1. "Translation and Adaptation." - <https://www.trustedtranslations.com/blog/translation-and-adaptation>

2. “Translation vs. Adaptation.” - <https://www.chillistore.com/blog/translation-vs-adaptation/>
3. “Translation Vs Adaptation: Where is the Line?” - <https://www.getblend.com/blog/translation-vs-adaptation/>
4. “The difference between word-for-word translation and adaptation/localization and the difference between translation service and translation and adaptation to the field and local specificity.” - <https://www.transl8.ro/en/word-for-word-translation-vs-adaptation/>

PHRASEOLOGICAL UNITS AND THEIR CLASSIFICATION

Череміська Даніела Богданівна

студентки 3-ого курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

керівник: Драбов Наталія Юрівна

викладач кафедри теорії та практики перекладу

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

Problem statement. Phraseological units, also known as idiomatic expressions, are a vital component of any language. They enrich communication by providing expressiveness and imagery. However, despite their significance, several issues are associated with their study, classification, and usage. Phraseological units are essential in language but present several challenges:

Uncertainty in Definition: Multiple definitions complicate identification and understanding.

Classification Challenges: Various criteria for classifying these units lead to confusion.

Cultural Differences: Idiomatic expressions often carry cultural meanings that can be lost in translation.

Contemporary Language Use: New phrases emerge, but not all gain acceptance, making it hard for learners.

Educational Difficulties: Their figurative nature can make them difficult for students to comprehend and use actively.

The purpose of the study. The purpose of this study is to explore the nature and classification of phraseological units, aiming to establish a clear definition for better understanding. It seeks to develop a systematic classification framework based on structure, meaning, and usage. Additionally, the study will examine the cultural implications of these units and identify educational challenges faced by learners. Ultimately, it aims to enhance the effective use of phraseological units in communication by addressing contemporary language trends.

Presentation of the main material. Phraseology is a branch of linguistics which studies different types of set expressions, which like words name various objects and phenomena. They exist in the language as ready-made units.

A Phraseological unit (PU) can be defined as a non-motivated word-group that cannot be freely made up in speech, but is reproduced as a ready-made unit.

It is a group of words whose meaning cannot be deduced by examining the meaning of the constituent lexemes.

The essential features of PU are:

- 1) lack of motivation;
- 2) stability of the lexical components. [1]

Phraseological unities are much more numerous. They are partially motivated word-groups because their meaning can be usually guessed from the meaning of its components through the metaphorical meaning of the whole phraseological unit.[4]

Types of Phraseological Units:

Idioms: These are expressions where the meaning is not directly tied to the individual words. Examples include:

- "Bite the bullet" (to endure a painful situation)
- "Let the cat out of the bag" (to reveal a secret unintentionally)

Collocations: These are word pairs that are commonly used together. Examples include:

- "Fast food" (food that can be prepared quickly)
- "Break the news" (to inform someone of important information)

Proverbs: Short, well-known sayings that convey wisdom or moral lessons. Examples include:

- "When in Rome, do as the Romans do" (adapt to the customs of those around you)
- "The early bird catches the worm" (those who act promptly gain advantages)

Cliches: Overused phrases that have lost their impact. Examples include:

- "At the end of the day" (ultimately)
- "Think outside the box" (to be creative or innovative)

Fixed Phrases: Expressions used in specific contexts, which can include:

- "On the contrary" (to introduce a contrasting point)
- "To cut a long story short" (to summarize)

English idioms, proverbs, and expressions are an important part of everyday English. They come up all the time in both written and spoken English. Because idioms don't always make sense literally, you'll need to familiarize yourself with the meaning and usage of each idiom.

Idioms	Meaning
Beat around the bush	Avoid saying what you mean, usually because it is uncomfortable
Break a leg	Good luck
Cutting corners	Doing something poorly in order to save time or money
No pain, no gain	You have to work for what you want
Birds of a feather flock together	People who are alike are often friends (usually used negatively)
Get a taste of your own medicine	Get treated the way you've been treating others (negative)
Kill two birds with one stone	Get two things done with a single action
Take it with a grain of salt	Don't take it too seriously
As right as rain	Perfect
Burn bridges	Destroy relationships

Таблиця 1 - Idioms and their meaning [2]

Phraseological units serve several key functions in communication:

- **Enhancing Clarity and Expressiveness:** They allow speakers to convey complex ideas in a succinct manner, making communication more effective.
- **Cultural Reflection:** These units often encapsulate cultural beliefs and social norms, providing insights into the values of a society.

- Establishing Cohesion: They facilitate coherence in discourse, helping to connect ideas and maintain the flow of conversation.
- Adding Aesthetic Quality: The use of idiomatic expressions can enhance the creativity and expressiveness of language, making it more engaging.

Phraseological combination (collocation) is a construction or an expression in which every word has absolutely clear independent meaning while one of the components has a bound meaning [3; 246].

It means that phraseological combinations contain one component used in its direct meaning while the other is used figuratively.

To make an attempt – to try;

To make haste – to hurry;

To offer an apology – to beg pardon.

Phraseological expression is a stable by form and usage semantically divisible construction, which components are words with free meanings [3; 246].

East or West, home is best;

Marriages are made in heaven;

Still waters run deep.

Phraseological expressions are proverbs, sayings and aphorisms of famous politicians, writers, scientists and artists. They are concise sentences, expressing some truth as ascertained by experience of wisdom and familiar to all.

Conclusion: Phraseological units are a vital aspect of language, contributing to its richness, expressiveness, and cultural depth. Their fixed nature, idiomatic meanings, and contextual significance make them essential for effective communication. For language learners, mastering these units is key to achieving fluency and cultural understanding. As languages continue to evolve, so too will the phraseological units that characterize them, reflecting ongoing changes in society and culture. Embracing these expressions enhances not only individual communication skills but also broader cross-cultural interactions.

References

1. StudFiles: <https://studfile.net/preview/5111025/page:2/>
2. EF Educatoin First : <https://www.ef.com/wwen/english-resources/english-idioms/>
3. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 241с.
4. Middle European Scientific Bulletin, VOLUME 19 Dec 2021 с 261-262 : <file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/977-Article%20Text-2479-1-10-20211223.pdf>
5. StudFiles: <https://studfile.net/preview/7623473/page:17/>
6. CLASSIFICATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN LINGUISTICS,
Hasanova Jamala Fazil ASPU, CFL :
<https://archive.interconf.center/index.php/2709-4685/article/view/738/758>

THE IMPACT OF MEMES AND INTERNET SLANG ON TRANSLATION IN THE DIGITAL AGE

Шимоняк Владлена та Глипка Станіслав

студенти 3-ого курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

керівник: Калинич Ірма Йосипівна

старший викладач кафедри теорії та практики перекладу

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

керівник: Калинич Ірма Йосипівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

Statement of the problem: In the digital age, memes and internet slang have reshaped communication, embedding humor, cultural references, and layered meanings that challenge traditional translation methods. These digital expressions are often specific to subcultures or regions and frequently lack direct equivalents in other languages, making it difficult for translators to convey their original tone and intent. This creates a need for new strategies that balance linguistic accuracy and cultural relevance, allowing translations to remain engaging and meaningful in an ever-evolving digital landscape.

The purpose of the research: To examine the impact of memes and internet slang on translation and to identify effective approaches for conveying their meaning in a cross-cultural context.

Outline of the main material: Internet slang and memes have become an integral part of modern digital communication. They reflect the dynamic culture of the Internet, creating new expressions and symbols that often have no analogues in traditional language. The translation of these phenomena is complicated by the lack of direct equivalents in the target language, as well as the difference in the cultural context in which memes and Internet slang are supported. This talk will examine the impact of

internet slang and memes on translation practice and the challenges translators face in the digital age.

The role of memes and Internet slang in modern communication

Memes and Internet slang have become unique tools for self-expression, exchange of emotions and reactions to global events. They can reflect certain emotions, thoughts, or even slang ideas that have become popular due to cultural trends or news. Because of their brevity and often ironic form, memes and slang help convey complex social or emotional messages quickly.

Challenges in Translating Memes and Internet Slang

The main difficulties in translating memes and internet slang arise for the following reasons:

- Cultural specificity. Memes and slang often have a local nature. For example, memes that originated in American internet spaces may be hard to understand for users from other cultures as they refer to specific cultural phenomena.
- Ephemerality. Internet slang and memes change quickly. What is popular today may lose relevance within weeks or even days, creating challenges for translation as translators must constantly monitor new trends.
- Lack of direct equivalents. Many internet expressions or memes lack direct equivalents in another language, so translators have to search for creative ways to convey the meaning.

Creativity in Translation: Translating memes and slang often requires a creative approach. Since direct translations may not exist, translators must find equivalent expressions that capture the essence of the original content. This might involve using local idioms or inventing new phrases that resonate with the target audience .

Interactivity and Engagement: The nature of memes allows for participatory culture where users can modify and remix content. Translators may need to consider how to

adapt content for interactivity, such as ensuring that translated memes are relatable and engaging for the audience .

Preservation of Tone and Emotion: Translators face the challenge of maintaining the original tone and emotional weight of memes and slang. The humor or irony that makes a meme successful in one language may not translate well, necessitating adjustments to achieve a similar effect in the target language .

Examples of Translating Internet Slang and Memes

1. “Facepalm” – In Ukrainian, there is no direct equivalent, but it can be translated as “ляск по чолю” or as an expression like “що це таке ?” which approximately conveys the sense of disappointment.

2. “LOL” – In Ukrainian and other languages, this expression is often left untranslated, though there are adaptation options, such as “ха-ха” or simply using “LOL.”

3. Animal memes (such as “Doge”) – Popular visual memes with animals are usually adapted with local humor in mind, though the primary visual style often remains unchanged.

Thus, many Internet memes are incomprehensible to non-native speakers. While they can sometimes be explained, translating them raises the question: do we need a special approach to translating memes?

Some linguists believe that Internet memes have no direct connection to linguacultural elements. A number of linguists tend to believe that the Internet meme has nothing to do with being linguacultural. Also, some other linguists call the meme a universal unit of communication on the Internet. Describing memes as universal and clear they say, "as a result of which they are easy to translate from one language or cultural environment to another" [8]. However, the authors notice that memes are not always

"possible to decipher and interpret from the first time" and it become a kind of "intellectual game" in the Internet space and players are users.

Ways of translating memes and internet slang :

- 1) phraseological (full) equivalent.
- 2) phraseological analogue (partial equivalent).
- 3) descriptive translation and explication.
- 4) calculus.
- 5) the "pseudo-pedigree" correspondence is applied "in the case when there is neither a full nor partial correspondence of the parremia in the translation language, but it is possible to "invent" a proverb in another language."
- 6) overtone translation, or contextual substitution, is an equivalent used for an Internet meme only in this context.
- 7) literalism.

Impact on Translation Practices

The growing use of memes and internet slang requires translators to be flexible and creative. They must constantly stay informed of new trends, cultural phenomena, and developments in various language communities. This means that translation is no longer a purely mechanical process; it requires a deeper understanding of culture and even skills in social media.

Conclusion

Memes and internet slang present a new challenge for translators in the digital age. Their nature demands not only linguistic knowledge but also an understanding of cultural contexts, current trends, and creativity in adaptation methods. Successfully translating internet content today is not just about conveying meaning but also creating

a similar emotional effect that resonates with the audience the translation is intended for. In many cases, translators are not even needed for the translation of internet memes, as users themselves often excel at this task, effortlessly adapting and spreading content across different languages and cultures.

However, professional translators still play a vital role when meme-based content is used in marketing, education, or political messaging, where accuracy and appropriateness are essential. The fluid and fast-evolving nature of internet culture requires translators to stay constantly updated and develop innovative strategies to meet these new linguistic challenges.

References

1. Internet slang and memes | Language and Popular Culture Class Notes | Fiveable
2. Internet Memes and the Twofold Articulation of Values | Society and the Internet: How Networks of Information and Communication are Changing Our Lives | Oxford Academic
3. Internet slang and memes | Language and Popular Culture Class Notes | Fiveable

РОЗДІЛ 4. ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

ROLE OF GAMIFICATION IN LANGUAGE LEARNING AND ACHIEVEMENTS SYSTEM IN EDUCATION

Nazar Biltse

*The 3rd year student of Full-time Department Speciality: «Philology. Applied Linguistics». Faculty of International Economic Relations
State university «Uzhhorod National University»*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PHD in Applied Linguistics; Associate Professor in Applied linguistics
Department State University «Uzhgorod National University»*

Gamification is the application of game design elements and principles in non-game contexts to make activities more engaging, enjoyable, and motivating. It uses techniques commonly found in games, such as points, leaderboards, badges, rewards, and challenges, to encourage users to participate actively and achieve specific goals. With such an incorporation of these game-like features into non-game activities, gamification taps into people's natural desire for achievement, competition, and rewards, enhancing their motivation to learn or complete tasks [1].

Currently, leading positions among all the language learning applications are held in hands of gaming industry. Different programs, like, for example, Duolingo, builds upon the achievements system, “levels” mechanics, points and different bonuses. People love competition, gambling, risks, and games gives people feeling of excitement and joy. In language learning, certain elements can significantly enhance engagement, making learners more motivated to remain consistent throughout their studies. An achievements system, especially when structured through levels, points, and rewards, helps learners stay focused on making progress and reaching new

milestones. This approach taps into both intrinsic and extrinsic motivations, turning what could be a tedious task into an enjoyable challenge. Consequently, gamified learning has gained popularity because it aligns well with human nature and our inherent desire for accomplishment.

In language learning, certain elements can significantly enhance engagement, making learners more motivated to remain consistent throughout their studies. An achievements system, especially when structured through levels, points, and rewards, helps learners stay focused on making progress and reaching new milestones. This approach taps into both intrinsic and extrinsic motivations, turning what could be a tedious task into an enjoyable challenge. Such a method works in level-structured lesson, where all the steps of learning new language piece are presented as little challenges before the final exam – a boss encounter. This method follow the most popular language learning apps, like: Duolingo, Rosetta Stone, LinguaLift, etc. Consequently, gamified learning has gained popularity because it aligns well with human nature and our inherent desire for accomplishment [2].

An important factor in the effectiveness of gaming for language acquisition is human psychology. Fundamental psychological urges like curiosity, rivalry, and the need for rewards are all tapped into by games. Learning a language through gaming gives students a sense of control and advancement, satisfying the human urge for success. Games' instant feedback, whether in the form of points, levels, or awards, activates the brain's reward system and releases dopamine, which encourages players to keep playing and reinforces good behavior. Additionally, playing games can induce a psychological state known as "flow," in which students are totally engrossed and concentrated on the work at hand, which makes learning seem easier and more satisfying. Because players are always trying to overcome challenges and accomplish goals, the challenge-and-reward loop in games keeps students interested. In addition to lowering anxiety and boosting confidence — two factors that are critical for language acquisition — games interactive features let players make errors without worrying about criticism.

Since playing has long been acknowledged as a potent teaching technique, individuals nevertheless learned efficiently through games and play before the invention of video games. Children have been using interactive and imaginative play to spontaneously acquire languages and other skills for generations. Storytelling, role-playing, rhyming, and physical exercises are examples of simple games that interest students by appealing to their natural curiosity and sense of enjoyment. These games promoted vocabulary growth, communication, and problem-solving abilities by giving players a context for meaningful language use. Games made learning fun and efficient by promoting social interaction, assisting students in practicing real-world scenarios, and letting them make mistakes without fear [3].

As for today, Language learning through video games and gaming apps has become an innovative and engaging method, complementing traditional play-based learning. Unlike live play, where learners interact face-to-face, video games provide a virtual environment rich in context and immersive experiences. Role-playing games, for example, immerse players in foreign-language settings, where they naturally acquire vocabulary and language structures by navigating complex worlds. Interactive dialogues, decision-making, and multiplayer communication enable learners to practice real-time conversations with native speakers or other learners. This digital approach makes learning both entertaining and effective, as the repetition of key phrases within the game's context enhances retention. Additionally, video games offer cultural immersion, exposing players to foreign societies, customs, and day-to-day activities, making language acquisition a deeper and more dynamic process [4]. Through gaming apps like Duolingo, learners can engage with a gamified achievements system, where completing levels and earning rewards mirrors the satisfaction of progressing in a game. Ultimately, this blend of live and digital gaming creates a versatile, engaging, and culturally rich learning experience.

In conclusion, by making language learning dynamic, interesting, and inspiring, gamification and video games have completely changed the field of today's subject. Gamified learning platforms like Duolingo, Rosetta Stone, and others capitalize on

human psychology by introducing game features like points, awards, and interesting challenges. This satisfies our innate needs for accomplishment, competitiveness, and incentives, main dopamine dealers of our bodies. Constructing every lesson into an entertaining challenge, the application of game elements increases the enjoyment and consistency of language acquisition. Furthermore, learners can practice language skills in authentic cultural contexts and real-life scenarios thanks to the immersive nature of video games. Using both intrinsic and extrinsic motives, gamified learning offers a flexible and successful strategy for learning new languages, whether it is implemented through contemporary digital platforms or more conventional play-based approaches.

References:

1. Gamification in EFL/ESL instruction: A systematic review of empirical research [Electronic resource] – access: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2022.1030790/full>
2. Gamification in Language Learning: Making Education Fun and Interactive [Electronic resource] – access: <https://www.smartico.ai/gamification-in-language-learning/>
3. The importance of teaching English through play [Electronic resource] – access: <https://www.cambridge.org/elt/blog/2022/03/24/importance-teaching-english-through-play/>
4. How to Learn Languages with Video Games [Electronic resource] – access: <https://lingopie.com/blog/how-to-learn-languages-with-video-games/#language-learning-with-video-games>

DEUTSCHE DIALEKTE IN TRANSKARPATIEN: VERGANGENHEIT UND GEGENWART

Bohiw Olexandr

student der Fakultät für Internationale Wirtschaftsbeziehungen ДВНЗ

„Nationale Universität Uzhorod“

Forschungsbetreuer:

Scientific advisor: Devitska Antonina

kandidat der philologischen Wissenschaften, außerordentlicher Professor,

Außerordentlicher Professor der Abteilung für Angewandte Linguistik

Deutsche Dialekte in Unterkarpatien sind ein wichtiger Aspekt des kulturellen Erbes der Region, die auf eine jahrhundertealte multiethnische Geschichte zurückblickt. Das Vorkommen deutscher Dialekte in Unterkarpatien ist eine Folge der Migration von Deutschen aus verschiedenen deutschen Ländern im Laufe mehrerer Jahrhunderte. Die Untersuchung dieser sprachlichen Phänomene ermöglicht es uns, besser zu verstehen, wie das sprachliche und kulturelle Mosaik Unterkarpatiens entstanden ist und welche Prozesse seine Entwicklung bis heute beeinflusst haben. Dies zeigt die Relevanz unserer Forschung[1]. Ziel der Arbeit ist es, die Entstehungsgeschichte und den aktuellen Stand deutscher Dialekte im Sprachmosaik Unterkarpatiens zu untersuchen.

Die Umsiedlung der Deutschen in das Gebiet des heutigen Unterkarpaten begann bereits im 18. Jahrhundert, als die Habsburgermonarchie die Kolonisierung ihrer östlichen Provinzen aktiv förderte. Nach der Befreiung dieser Gebiete vom Osmanischen Reich suchte die habsburgische Regierung nach Möglichkeiten, die Region wirtschaftlich wiederzubeleben, indem sie qualifizierte Handwerker, Handwerker und Bauern aus dem deutschsprachigen Raum anzog. Diese Siedler gründeten neue Siedlungen, denen oft deutsche Namen wie Neusiedel und Deutschgut gegeben wurden. In den ersten Jahren der Kolonisierung brachten die Deutschen ihre

Dialekte mit, die meist den schwäbischen, bairischen und österreichischen Sprachgruppen angehörten. Sie wurden im Alltag, in Kirchen und sogar in der kommunalen Selbstverwaltung eingesetzt[1]. Mit der Entwicklung der Region wurden deutsche Kolonisten zu einer der wichtigen sozioökonomischen Gruppen, die die Kultur und Wirtschaft Unterkarpatiens beeinflussten.

Während und nach den beiden Weltkriegen kam es zu bedeutenden Veränderungen im Gebrauch deutscher Redewendungen. Nach dem Ersten Weltkrieg, als Unterkarpatien Teil der Tschechoslowakei wurde, und später nach dem Zweiten Weltkrieg, als es in die Sowjetunion eingegliedert wurde, erlitt die deutsche Gemeinschaft Repressionen und viele ihrer Vertreter wurden deportiert oder zur Emigration gezwungen. Der Verlust der deutschen Bevölkerung führte zum Niedergang der lokalen Dialekte, die durch die Amtssprachen, zunächst Tschechisch, später Ukrainisch und Russisch, ersetzt wurden[1]. Während der Sowjetzeit hatte die auf die Integration aller Nationalitäten in das „Sowjetvolk“ gerichtete Assimilationspolitik erhebliche Auswirkungen auf die Verwendung deutscher Dialekte. Die deutsche Sprache war praktisch aus dem öffentlichen Raum verbannt und ihr Gebrauch in Schulen und offiziellen Institutionen verboten. Unter diesen Bedingungen blieben Sprüche nur im Familienkreis, im Umfeld der älteren Generation erhalten.

Durch kulturelle Kontakte zwischen verschiedenen ethnischen Gruppen, die historisch in Unterkarpatien lebten, kam es zu einer gegenseitigen Durchdringung und Entlehnung sprachlicher Elemente. Linguisten unterscheiden zwischen externen (extralingualen) und internen (intralingualen) Gründen für das Auftreten von Lehnwörtern. Zu den externen Ursachen zählen Kontakte zwischen Völkern, die sowohl durch die geografische Nähe als auch durch die Notwendigkeit der gemeinsamen Lösung bestimmter politischer und wirtschaftlicher Probleme sowie des kulturellen und wissenschaftlichen Austauschs verursacht werden. Dabei werden direkte und indirekte Kontakte unterschieden. Die Kreditaufnahme ist ein äußerst komplexes, zeitaufwändiges und sich veränderndes Phänomen. Daher versuchen Forscher, ihre verschiedenen Stadien und charakteristischen Merkmale zu verstehen

und gleichzeitig ihren Forschungsgegenstand abzugrenzen [2]. Wie bereits erwähnt, gelangten Anleihen aus dem deutschen Etymon sowohl direkt als auch indirekt in die ukrainischen Dialekte der Region. Zu den direkten Anleihen zählen solche, die aus Kontakten mit „Schwaben“ und Deutschen (Österreichern) während des gemeinsamen Dienstes in der österreichisch-ungarischen Armee und während der Arbeit in der deutschen „Gasse“ entstanden sind. Bis in die 20er Jahre des 20. Jahrhunderts. Es ist möglich, die folgenden Wörter einzuschließen: Schindel – Dachdecker (Schindel), Haken – Haken, Haken (Haken), Strumfli – Strumpf (Strümpfe), Adverbien fest – hart, stark (fest), fein – schön, wunderbar, raffiniert (fein) , ganz – ganz, ganz (ganz), furt – ständig, ununterbrochen, immer (fort), Verben stricken – mit Stricknadeln weben (gestrickt), kochen – in der Bedeutung[2]. Essen kochen (richten), bügeln (bügeln) usw.

Aus dem Dienst in der österreichisch-ungarischen Armee fügten Männer dem Wörterbuch die Ausdrücke ordnung – Ordnung (Ordnung), hospital – Krankenhaus, Krankenhaus (Spital), urlab – Urlaub (Urlaub) usw. hinzu.

Besonders viele Anleihen aus der deutschen Sprache haben die ukrainischen lokalen Redewendungen zur Bezeichnung des alltäglichen Vokabulars bereichert: die Namen der Kleidung – antsug – Anzug (Anzug), mantle – Mantel (Mantel), strumfli – Socken (Strümpfe), schleier – Schleier (Schleier), Hemd und Schürze – Schürze (Schurz, Vortuch), Namen der Gerichte – Bratvanka – Pfanne, Bratpfanne, Dryslyak – Sieb, Sieb (Durschlag), Spargate – Herd (Sparherd), Namen der Möbel – Anrichte – niedrige Anrichte, Anrichte (österreichisch Kredenz), Buffet (Büfett), Hockerly (Hocker), Shamerlyk – Hocker, Stuhl (Schemmel), Schublade – Schiebeschublade (Lade), andere Namen von Haushaltsgegenständen – Biglaz – Eisen (Bügeleisen), Buxa – Spardose (Sparbuchse), Grieß - Grieß (Grieß), ein Koffer - ein Koffer (Koffer), eine Tasche - eine Tasche (Tasche), ein Feeder - ein Stift (zum Schreiben) (Feder), Furhangs - Vorhänge (Vorhang) usw. Die Forscher erfassten viele geliehene Substantive, die verschiedene Haushaltsgegenstände bezeichnen, sowie landwirtschaftliches und bauliches Vokabular: luft – Luft (Luft), luftballon – Luftballon (Luftballon), frishtyk – Frühstück (Frühstück), dekung – Unterschlupf

(Deckung), chance – Graben , Bodenbefestigung (Schanze), Schiefer – Schiefer (Schifer), Kalga – Kachelofen (Kachel), Karte – Karte (Mappe), Haken – Haken, Haken (Haken), Schublade – Schublade (Schublade) usw.

Im Zuge der aktiven Nutzung erfuhren deutsche Entlehnungen gewisse Assimilationsänderungen und Anpassungen an das ukrainische Sprachsystem[2]. Das von uns analysierte Material hat gezeigt, dass lexikalische Entlehnungen mit dem deutschen Etymon in den ukrainischen Dialekten Transkarpatiens in verschiedenen thematischen Gruppen vertreten sind: Haushaltsvokabular (Namen von Möbeln, Haushaltsgegenständen, Haushaltsgegenständen, Lebensmitteln, Getränken, Süßwaren, Namen von Gerichten, Namen). der Kleidung) - 23 % ; Berufs- und Industrievokabular (Landwirtschaft, Bauwesen, Handwerk) – 20,2 %; sozialer und politischer Wortschatz - 3 %; häufig verwendeter Wortschatz (Namen von Wirtschaftsobjekten, Objekten und Phänomenen, abstrakte Konzepte – 19 %); Namen von Prozessen und Aktionen – 33,8 %; Namen von Zeichen und Eigenschaften von Gegenständen und Lebewesen – 1 %.

Heute sind die deutschen Dialekte in Unterkarpatien vom Aussterben bedroht. Ihre Sprecher sind überwiegend ältere Menschen, die die Sprachkenntnisse ihrer Vorfahren bewahrt haben. Die jüngere Generation beherrscht in der Regel keine Dialekte oder kennt nur bestimmte Wörter und Ausdrücke, die in der Familienkommunikation verwendet wurden[3]. Der Rückgang der Zahl der Muttersprachler hat mehrere Gründe, die wichtigsten sind Globalisierung, Urbanisierung und kulturelle Assimilation. Auch der Einfluss der Massenkultur und die Verbreitung moderner Medien spielen eine Rolle bei der Verdrängung lokaler Sprachen zugunsten prestigeträchtigerer und verbreiteterer Sprachen wie Englisch und Ukrainisch. Allerdings gibt es in Transkarpatien öffentliche Organisationen und Kulturvereine, die das Interesse am deutschen Erbe der Region wiederbeleben möchten. Sie organisieren Sprachkurse, Sommersprachcamps, kulturelle Veranstaltungen und Festivals zur deutschen Kultur, die zur Sensibilisierung und Bewahrung der Sprachtraditionen beitragen.

Daher ist die Erhaltung der deutschen Dialekte in Unterkarpatien eine wichtige Aufgabe für die Region, die zur Erhaltung ihrer kulturellen Vielfalt und historischen Identität beiträgt. Durch die Wiederbelebung des Interesses an diesen Dialekten und die Entwicklung von Bildungs- und Kulturinitiativen können Sprachtraditionen für künftige Generationen bewahrt werden. Dabei ist es wichtig, nicht nur interne Faktoren wie das Interesse der lokalen Gemeinschaften und die Unterstützung durch Bildungseinrichtungen zu berücksichtigen, sondern auch externe Faktoren, insbesondere die Unterstützung durch internationale Organisationen und Kulturvereine in Deutschland und Österreich[3]. Durch die Förderung des Dialogs zwischen den Generationen, die aktive Einbeziehung junger Menschen in das Erlernen und Anwenden deutscher Dialekte sowie die Integration dieser Sprachtraditionen in den Alltag der Gemeinschaften können die Chancen auf deren Erhalt deutlich erhöht werden. Auch die Entwicklung von Sprachkursen, die Schaffung digitaler Ressourcen zum Studium von Dialekten und die Organisation kultureller Veranstaltungen zur Förderung des deutschen Erbes sind wichtige Schritte in diese Richtung. Zusammenfassend lässt sich sagen, dass der Erfolg der Erhaltung deutscher Dialekte in Unterkarpatien weitgehend von den gemeinsamen Anstrengungen sowohl der lokalen Gemeinschaft als auch internationaler Partner abhängt, die bereit sind, in die Wiederbelebung und Erhaltung dieses sprachlichen Reichtums zu investieren. Nur durch eine koordinierte Zusammenarbeit und ein nachhaltiges Interesse an der Erhaltung des sprachlichen und kulturellen Erbes kann der langfristige Bestand deutscher Dialekte in Unterkarpatien für künftige Generationen gesichert und so eine Brücke zwischen Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft dieser einzigartigen Region geschlagen werden.

Liste der verwendeten Quellen

1. Deutsche der Ukraine. Wer sind Sie? [elektronische Ressource] – Quelle: <https://www.ukrainer.net/nimtsi-ukrainy/>
2. Entlehnung mit einem deutschen Etymon in den ukrainischen Dialekten Unterkarpatiens [elektronische Ressource] – Quelle: <https://dSPACE.Uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4773/1/%D0%97%D0%90%D0%9>

F%D0%9E%D0%97%D0%98%D0%A7%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF
%20%D0%97%20%D0%9D%D0%86%D0%9C%D0%95%D0%A6%D0%AC%
D0%9A%D0%98%D0%9C%20%D0%95%D0%A2%D0%98%D0%9C%D0%9E
%D0%9D%D0%9E%D0%9C.pdf

3. Deutsche in Transkarpatien [elektronische Ressource] – Quelle:
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/18908/1/%D0%9D%D1%96%D0%BC%D1%86%D1%96%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96.pdf>

USING THE “FLIPPED CLASSROOM” TEACHING METHOD FOR TEENAGERS AND ADULTS

Alina Hiha

The 3d year student of the Full-Time Department. Specialty: «Philology. Applied Linguistics». Faculty of International Economic Relations. State university «Uzhhorod National University»

Scientific advisor: Antonina Devitska

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Applied Linguistics, State university «Uzhhorod National University»

The flipped classroom model is a pedagogical approach where traditional instruction, typically delivered in class, is reversed [1]. In this method, students are introduced to new content outside of the classroom, often through pre-recorded video lectures, readings, or other digital resources. Class time, which is usually reserved for lectures, is then dedicated to engaging activities, such as discussions, problem-solving, and hands-on projects, where students apply what they've learned.

The flipped classroom is built around three core principles: pre-class learning, in-class activities, and post-class reflection. In the pre-class phase, students independently engage with instructional content—such as videos, readings, or multimedia materials—at home. This allows students to familiarize themselves with new content before class. In class, students actively take part in various interactive activities, such as group discussions, team-based problem-solving, and practical exercises, all designed to deepen their understanding and help them apply what they've learned. During the in-class phase, the teacher's role transitions from being a lecturer to a facilitator, helping students navigate complex concepts and fostering critical thinking. Following this, the post-class phase emphasizes reflection and formative

assessment, enabling both students and teachers to assess learning progress and pinpoint areas that need further improvement.

Flipping the classroom provides several benefits for students and teachers alike. It enhances student engagement by encouraging active participation through discussions and hands-on activities, making lessons more interactive. This approach also allows for personalized learning, as students can review content at their own pace, leading to better comprehension. Additionally, it fosters critical thinking, as students apply their knowledge during class instead of simply memorizing information [2].

The flipped classroom model offers distinct advantages for teenagers, primarily by promoting independence and responsibility in their learning. As students engage with instructional content at their own pace outside of class, they develop self-directed learning skills, which are essential for their academic growth. This model also enhances student engagement by providing a more interactive classroom environment where teenagers can actively participate in discussions, group work, and problem-solving activities.

For adult learners, the flipped classroom offers significant advantages, particularly in terms of flexibility and relevance. Many adults balance multiple responsibilities, such as work and family, making the asynchronous nature of pre-class learning especially beneficial. This flexibility enables them to study and review materials at their own convenience, promoting a sense of autonomy in their educational pursuits.

While the flipped classroom model offers many benefits, it also presents several challenges that educators must navigate for effective implementation. One major concern is technological access; not all students may have reliable internet or devices to engage with pre-class materials, leading to disparities in learning opportunities. Additionally, student motivation plays a crucial role in the success of this approach, as it relies on learners being proactive in their studies. Teachers must find effective strategies to encourage preparation for class to ensure active participation. Furthermore, developing high-quality instructional materials requires significant time and effort from educators [3,p.16].

There are summary studies that report favourably: “in one survey of 453 teachers who flipped their classrooms, 67 percent reported increased test scores, with particular benefits for students in advanced placement classes and students with special needs; 80 percent reported improved student attitudes; and 99 percent said they would flip their classrooms again next year (Flipped Learning Network, 2012)”.

In my experience as an English tutor for a teenage student, I have observed significant positive impacts from using the flipped classroom approach. By encouraging my student to engage with vocabulary and grammar concepts through pre-class videos and interactive resources, he arrives at our sessions better prepared and more confident. This preparation allows us to focus on meaningful conversations, practice speaking skills, and explore the language in a more dynamic way. As a result, my student is not only more engaged but also demonstrates improved comprehension and application of the language, making our lessons both enjoyable and effective.

The COVID-19 pandemic has significantly influenced educational practices, leading to a rise in blended learning models, including the flipped classroom. As many institutions transitioned to remote learning, educators recognized the effectiveness of the flipped approach in maintaining student engagement and facilitating learning in hybrid environments. The flexibility offered by the flipped classroom is particularly beneficial in a post-pandemic world, as it allows educators to adapt to various teaching situations while supporting students' diverse needs [4]. Moreover, the model encourages the development of critical skills, such as adaptability and self-regulation, which are essential for success in both academic and professional settings.

In conclusion, the flipped classroom model offers a transformative approach to education that benefits both students and educators. By shifting the focus from passive learning to active engagement, this method enhances student understanding, critical thinking, and collaboration. The positive outcomes observed in various studies and case examples highlight the effectiveness of this model in improving academic performance and fostering a more interactive learning environment. Additionally, the integration of technology facilitates personalized learning experiences that cater to the diverse needs of modern learners.

References

1. Definition of Flipped Learning. [Electronic resource] – access: <https://flippedlearning.org/definition-of-flipped-learning/>
2. What is Flipped Learning? [Electronic resource] – access: <https://ielts.org/news-and-insights/what-is-flipped-learning>
3. Shane Cronin, Darragh Coakley. Innovating Vocational Education. FLIPPED CLASSROOM IN PRACTICE. 2018. 123p.
4. Robert Talbert. Flipped Learning Can Be a Key to Transforming Teaching and Learning Post-Pandemic. 2021. [Electronic resource] – access: <https://www.edsurge.com/news/2021-04-02-flipped-learning-can-be-a-key-to-transforming-teaching-and-learning-post-pandemic>

APPROACHES IN TEACHING GRAMMAR TO ADULTS (A1-B2 LEVELS)

Anastasia Dzhakhman

The 3d year student of the Full-Time Department. Specialty: «Philology. Applied Linguistics». Faculty of International Economic Relations. State university «Uzhhorod National University»

Scientific advisor: Devitska Antonina

Candidate of philological sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Practice of Translation State university «Uzhhorod National University»

The word grammar comes from the Greek, meaning "craft of letters." Grammar is the organized study and analysis of a language, in contrast to its actual use, applicable to any language [1]. Grammar is also a methodical description of a language's characteristics. These characteristics include phonology (sounds), morphology (system of word formation), syntax (patterns of word arrangement), and semantics (meaning). Grammar can be prescriptive, which gives guidelines for proper usage; descriptive, which describes how a language is used; or generative, which offers instructions for creating a limitless number of sentences in a language, depending on the grammarian's method [2].

The main approaches in teaching grammar are deductive, inductive, and eclectic. The deductive method is the first approach, which teachers apply to their lessons while teaching grammar. Another name for it is "rule-driven learning." The method is quite straightforward, working from examples to rules [3]. Moreover, the deductive approach assuredly saves teachers' time in preparing lessons and gives students more possibility to learn language elements, making it useful for lower-level students.

The following approach is the inductive approach, also known as the 'rule-discovery' approach. In this method, learners are encouraged to figure out grammar rules on their own without any prior direct explanation [4]. In comparison to the deductive approach, the inductive one has more advantages for advanced students who have already had experience in acquiring language since it encourages them to use their existing knowledge.

The eclectic approach combines the benefits of both methods mentioned before. Even though language is primarily used for communication, occasional explanations of grammar concepts are still important. So, that approach could be perfect for students since it has the advantages of both deductive and inductive approaches [4].

A deductive approach is commonly used in a PPP lesson format (Presentation, Practice, Production). The lesson starts with an introduction of the target grammar concepts, which is followed by controlled activities that allow students to practice them. The final stage gives learners an opportunity to practice them using productive skills like speaking or writing activities. If the lesson lasts for 60 minutes, each stage takes 20 minutes [4]. This method is believed to be suitable for learners of different levels, especially for beginner and elementary-level students.

Presentation is the first step. The teacher introduces the new language in a relevant setting [4]. New grammar material can be presented in different ways, such as through timelines, pictures, and guided discovery. For students who acquire new information easily using their visual perception, pictures and timelines can be ideally used in teaching grammar. From my perspective, timelines are appropriate for teaching tenses since teachers can display various tenses' usage. Guided discovery works for learners who have higher levels because it encourages them to use knowledge they already have.

The following stage is practice, which is divided into two parts: controlled practice and semi-controlled practice. For controlled practice, activities like error correction, gap-filling, and matching exercises are commonly used. Semi-controlled practice generally includes activities like story completion, picture description, and information gap activity.

Production is a final stage, also called a “freer production”. During this stage, students use their knowledge while developing their productive skills (speaking and writing) [4]. This stage cannot be omitted since practical experience of using new grammar topics can help them not to feel stressed when they have a conversation with native speakers.

The next approach that teachers apply to their lessons is called TTT (Test, Teach, Test) [5]. This approach could be used for students with higher levels of knowledge or if students are unknown to the teacher, so it would be perfect to test them before starting the explanation. The lesson usually begins with a test, allowing the teacher to observe errors that students make with the target grammar. Activities that teachers can apply for conducting this stage are matching halves of sentences, putting verbs in the correct tense or form, and guessing games. Moreover, online tools like Test English, Kahoot, or Bamboozle can be used for this stage.

The next phase is teaching. This stage is the same as the 'Presentation' phase in the 'Presentation, Practice, Production' approach. Throughout this phase, the teacher explains some errors that might occur during the previous test stage [5]. The new material could also be explained through timelines, pictures, or guided discovery.

Finally, the last stage is the test. This stage includes both practice and freer practice. As in the PPP approach, practice could be divided into controlled or semi-controlled. For freer practice, teachers can use role-plays, when students are given situation prompts or sentence stems to guide their conversation, debates, group speaking, or writing for fluency.

In conclusion, grammar is a necessary aspect of language learning, and it can be taught in different ways. The two modern approaches to teaching grammar are PPP (Presentation, Practice, Produce) and TTT (Test, Teach, Test). Both approaches are helpful for students and provide many tasks that prepare learners for real communication with native speakers.

References

1. What is grammar? [Electronic resource] – access: <https://www.thoughtco.com/what-is-grammar-1690909>

2. Grammar [Electronic resource] – access:
<https://www.britannica.com/topic/grammar>
3. Mary One S. Cortez and Catherine E. Genisan. Approaches in Teaching Grammar to Young Learners: A Scoping Review – 2021 [Electronic resource] – access: <https://al-kindipublisher.com/index.php/bjal/article/download/2461/2165>.
4. Planning a grammar lesson [Electronic resource] – access: <https://www.teachingenglish.org.uk/professionaldevelopment/teachers/planning-lessons-and-courses/articles/planning-grammar-lesson>
5. What is ‘Test, Teach, Test’? [Electronic resource] – access: <https://www.barefootteflteacher.com/p/what-is-test-teach-test>

INTEGRATING GAMIFICATION AND ONLINE TOOLS TO IMPROVE ENGLISH LANGUAGE ENGAGEMENT

Sofia Dudnyk

The 3rd year student of the Full-Time Department

Speciality: Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

State University «Uzhhorod National University»

Scientific advisor: Antonina Devitska

PhD of Linguistics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Applied Linguistics

State University «Uzhhorod National University»

Keeping students motivated and engaged can be challenging. By bringing in activities that students enjoy outside the classroom, we can create a more dynamic and stimulating learning environment. For me, focusing on interactive experiences helps boost students' confidence and builds strong rapport. Gamification—a strategy that incorporates game-like elements into learning—has proven effective in my classroom, encouraging motivation and developing critical thinking skills.

According to the Cambridge Dictionary, gamification is “the practice of making activities more like games in order to make them more interesting or enjoyable.” In an English language classroom, gamification makes learning more engaging by using elements from familiar apps and online games.

How can we implement gamification effectively? Games often have a few core features that adapt well to the classroom and create an interactive learning experience.

[1]

First, clear goals are essential to gamified learning. Setting specific objectives helps students understand what they need to achieve, and concept checking questions

ensure everyone is on the same page. In addition, achievements and badges can reward milestones, motivating students to keep progressing. Balanced reinforcement encourages genuine accomplishments without overwhelming them with praise.

Visual aids, like progress bars and leaderboards, make student achievements visible and offer a motivating reminder of how close they are to reaching their goals.

With tools like Google Slides, Padlet, or Miro, students can see their progress in real time, which promotes continued engagement. It's also important to establish rules that allow students to create strategies for success, fostering both structure and flexibility.

Incorporating storytelling, characters, and role-play adds an immersive layer to the learning experience, while allowing students to make choices helps them develop critical-thinking skills as they navigate challenges. Gamification also provides opportunities for both competition and collaboration. Tools like Kahoot! and Bamboozle are great for creating environments that encourage friendly rivalry or cooperative teamwork, catering to different learning preferences.

Storytelling also brings a new dimension to classroom activities. By embedding lessons within a narrative structure, students are more invested in the outcome and are motivated to progress through each "chapter." Role-playing offers an immersive experience, ideal for practicing spontaneous language use in realistic contexts. Assigning students specific roles allows them to apply language skills to real-world scenarios, building confidence. [1]

Gamification in language learning transforms the educational experience into something both effective and enjoyable. By adding game-like elements such as points, badges, levels, and rewards, it enhances learner motivation, tapping into their intrinsic desire for achievement, progress, and competition.

Many gamified platforms take personalization further by employing adaptive technologies that tailor content to each learner's progress and needs, providing customized exercises and targeted feedback. This personalized support keeps learners

on track with a curriculum that evolves with their pace and capabilities. Gamification also promotes active learning by incorporating real-life simulations, problem-solving, and decision-making tasks. These scenarios offer opportunities to practice language skills in contexts that mirror practical situations, reinforcing application in natural settings and enhancing confidence.

Instant feedback is another powerful feature of gamified platforms.

By allowing learners to review their performance and correct mistakes in real-time, they gain a clearer sense of their progress, identifying areas for improvement and reinforcing correct language usage. Many gamified platforms also use collaborative features, such as social leaderboards, multiplayer activities, and communities, which help foster peer support, social interaction, and community, making learning a collective experience.

Effective gamification strategies include setting clear goals and milestones, offering points and rewards for achievements, incorporating storytelling elements, and using adaptive technology to personalize the experience. Real-life simulations, interactive games, and collaborative tasks enhance practice, while instant feedback and progress tracking keep learners informed and engaged. Some platforms even extend gamification rewards into real life, with certificates and recognition to reinforce dedication.

In sum, gamification adds both engagement and effectiveness to language learning, transforming it into a dynamic experience where students not only gain language skills but also stay motivated through intrinsic and extrinsic rewards. With adaptive learning, collaborative opportunities, and real-life applications, gamification aligns with the needs and goals of language learners, providing a comprehensive, personalized approach that turns studying into an engaging and enjoyable journey. [2]

Integrating gamification with film-based content in online English learning platforms effectively engages young learners by leveraging their interest

in technology and interactive media. As the digital landscape evolves, it's essential that our teaching methods adapt to meet students where they are most engaged.[3]

Collaborative activities also play a crucial role in fostering teamwork, enhancing social and language skills while creating a supportive classroom environment. By incorporating these gamification strategies, we can create a more dynamic learning experience that encourages ongoing practice and ultimately leads to improved outcomes.

References

1. Gamification strategies for engaging language learners? [Electronic resource] – access: <https://gradeuniversity.com/blog/gamification-strategies-for-engaging-language-learners>
2. Gamification in Language Learning: Making Education Fun and Interactive [Electronic resource] – access: [https://smartico.ai/gamification-in language-learning/](https://smartico.ai/gamification-in-language-learning/)
3. Engaging Young Learners in Online English Learning: The Power of Gamification Strategies with Movie-based Content [Electronic resource] – access: [https://www.elltechnologies.com/gamification-strategies movies/](https://www.elltechnologies.com/gamification-strategies-movies/)

COGNITIVE PROCESSES IN TRANSLATION

Dordiai Oksana

The 3^d year student of the Full-Time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

State university «Uzhhorod National University»

Scientific advisor: Antonina Devitska

Candidate of Philology, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Applied Linguistics

State University «Uzhhorod National University»

Each form of translation oral, audiovisual, and written presents unique cognitive demands. In oral translation, for example, the interpreter's ability to manage cognitive load is crucial. Given that interpreting often occurs in fast-paced environments with no time for revisions, interpreters must quickly process incoming speech, mentally translate it, and deliver the message in the target language without significant pauses. This necessitates rapid code-switching and the capacity to filter irrelevant information while keeping essential details intact. Additionally, managing stress and maintaining focus under pressure are critical factors influencing the quality of oral translations.

Audiovisual translation encompasses additional challenges like the need to synchronize speech or subtitles with visual content. This synchronization imposes constraints on word choice and phrasing, making linguistic economy a necessary skill for subtitlers. Dubbing, on the other hand, requires attention to lip synchronization and intonation to match the characters' on-screen actions, which can complicate the translation of culturally-specific expressions or idiomatic language. Here, multimodal processing the ability to integrate information from different sensory modalities (e.g., auditory, visual) is crucial.

In written translation, the luxury of time allows translators to engage in a more iterative process, where they can revisit and refine their work. This does not mean, however, that written translation is devoid of cognitive challenges. Translators must draw on deep lexical knowledge and conceptual understanding, using extensive research to fill gaps in domain-specific terminology. The translator's ability to evaluate multiple translation options and decide on the most contextually suitable one is facilitated by cognitive skills such as critical thinking and metacognitive awareness (the awareness and regulation of one's cognitive processes) [1].

In my view, different forms of translation-oral, audiovisual, and written pose distinct cognitive demands that translators must navigate. Oral translation requires quick decision-making and stress management, while audiovisual translation demands synchronization and multimodal processing. Written translation, despite allowing for more time, still involves deep linguistic knowledge and critical evaluation. Each type requires specialized cognitive strategies to maintain translation quality.

Metacognition plays a significant role in the translation process, particularly in written translation, where the translator has more time to reflect on their work. Metacognitive strategies include planning, monitoring, and evaluating the translation process. For example, before starting a translation, a translator may plan their approach by considering the text's genre, purpose, and target audience. During translation, they may monitor their work for accuracy, consistency, and fluency, and after completing the first draft, they may evaluate the overall quality and make necessary revisions. This self-regulation process enhances the translation's coherence and quality, ensuring that the final output is not only faithful to the original text but also stylistically appropriate for the target audience[2].

Metacognitive strategies, such as planning and self-monitoring, are essential in written translation to ensure accuracy and coherence.

With the advent of translation technology, such as computer-assisted translation (CAT) tools and machine translation (MT), cognitive processes have evolved to

incorporate new dimensions. While technology can alleviate some cognitive burdens such as terminology retrieval and repetitive phrase translation it also introduces new challenges. Translators using CAT tools must constantly switch between reading the original text, reviewing suggested translations, and editing output, requiring high levels of cognitive flexibility. Additionally, translators must remain vigilant for potential errors in machine-generated translations, especially those involving complex syntactic structures or cultural references, as automated tools may fail to capture subtle nuances in the source text.

Machine translation's progress in neural machine translation (NMT) has improved output quality, but human translators still need to engage in post-editing, where cognitive skills like error detection, critical evaluation, and linguistic intuition are essential. The need for adaptability increases, as translators must be able to recognize when to accept machine-generated suggestions and when to override them based on their judgment. Cognitive load management becomes a central concern when dealing with large volumes of text or highly technical material, and translators may need to employ strategies to manage fatigue, such as taking regular breaks or using task segmentation techniques[3].

From my perspective, the integration of translation technology has transformed cognitive processes in translation. While tools like CAT and NMT can reduce certain cognitive loads, they also introduce new challenges related to cognitive flexibility and error detection. Human translators remain essential, especially for post-editing tasks where critical thinking and linguistic intuition are needed.

Another layer of complexity arises from the emotional and motivational aspects that impact cognitive functioning during translation. Translators working on emotionally charged or culturally sensitive content may find that emotional regulation plays a crucial role in maintaining objectivity and avoiding bias. Furthermore, a translator's motivation and engagement with the text can significantly influence the cognitive effort they invest. For instance, translators who are passionate about the

subject matter may exhibit higher levels of focus, problem-solving perseverance, and creativity, resulting in more polished translations[4].

Emotional and motivational factors play a crucial role in a translator's cognitive performance. Working on sensitive or emotionally charged content can influence objectivity, while motivation can significantly impact the effort invested in translation. Passionate translators are likely to exhibit higher focus and creativity, leading to more polished results.

The level of a translator's expertise also affects how cognitive processes are employed. Novice translators may rely more heavily on conscious analytical thinking, such as applying translation theories or consulting dictionaries. In contrast, experienced translators often draw on automatic cognitive processes developed through extensive practice, which allows them to translate more fluidly while maintaining quality. These expert translators can access long-term memory stores of knowledge and employ pattern recognition to quickly identify suitable translation equivalents, enabling them to allocate more cognitive resources to higher-order tasks, such as style adaptation or cultural adjustment[5].

In my view, experience enhances cognitive efficiency in translation, allowing experts to handle tasks more fluidly and intuitively.

Understanding the cognitive processes involved in translation is essential for developing training programs, tools, and strategies that support translators across different types of translation work. These processes not only enhance accuracy, cultural relevance, and naturalness in the target language but also contribute to more efficient translation workflows. While technology continues to advance, human cognitive abilities—especially in managing nuanced comprehension, contextual adaptation, and critical decision-making—remain indispensable for achieving high-quality translation outcomes. The interplay between cognitive processes, emotional factors, and translation expertise shapes the evolving landscape of the translation profession,

underscoring the ongoing need for human expertise in an increasingly automated world.

References

1. Gile, D. (2009). *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. John Benjamins Publishing.
2. Moser-Mercer, B. (2000). "Simultaneous Interpreting: Cognitive Potential and Limitations." *Interpreting*, 5(1), 83.
3. Setton, R., & Dawrant, A. (2016). *Conference Interpreting - A Trainer's Guide*. John Benjamins Publishing.
4. Diaz Cintas, J. (2007). *Audiovisual Translation: Subtitling*. Routledge.
5. Alves, Fabio (Ed.). (2003). *Triangulating Translation: Perspectives in Process Oriented Research*.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ЛЕКСИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ільків Андріяна

студентка 4-го курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Тимчик Марина Павлівна

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри прикладної лінгвістики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Аналіз походження української фінансово-економічної термінології є актуальним завданням сучасного мовознавства, оскільки він відображає процеси глобалізації та міжмовної взаємодії. Значна частина економічних термінів в українській мові запозичена з англійської, німецької, французької та інших мов, що є проявом інтернаціоналізації у фінансово-економічній сфері. Інтернаціоналізми, тобто слова спільного міжнародного вжитку, зокрема в таких галузях, як банківська справа, інвестиційна діяльність та страхування, сприяють уніфікації термінології та спрощенню професійної комунікації на міжнародному рівні.

Мовознавці Т. Левицька та А. Фітерман дають таке визначення інтернаціоналізмам - це лексичні одиниці, що мають спільні звукові, граматичні та семантичні риси в кількох мовах [3, с. 356]. Відповідно до результатів аналізу здійсненого мовознавцями, економічну лексику української мови, з погляду на її походження, можна класифікувати таким чином:

- 19% термінології складають власне українські слова (наприклад, борг, боржник, вартість, взаємозалік);

- 8% становлять слова-гібриди, утворені з двох коренів, один з яких український, а інший – запозичений (векселедавець, векселетримач, жиронаказ, жиророзрахунок);

- 73% припадає на лексику, запозичену з інших мов світу [1, с. 66-68].

Існування зазначеного об'єму запозичень зумовлена перш за все прагненням до глобалізацією сучасної української економічної термінології. Варто також підкреслити інші (екстралінгвістичні) чинники, зокрема наукові, економічні, політичні та культурні контакти між різними країнами світу, що у свою чергу, впливають на взаємодію між мовами.

Метою даної роботи є характеристика інтернаціоналізмів, що входять до складу економічної терміносистеми української мови, запозичені лише з трьох мов, а саме: англійської, французької і німецької.

Інтернаціональна лексика фахової української мови в сфері економіки значною мірою складається зі слів французького походження, які становлять приблизно 16,28% від загальної кількості запозичених термінів. До таких слів належать «аванс» (фр.– *Avance*), «ажур» (фр.– *Ajour*), «гарант» (фр.– *Garant*), «жетон» (фр.– *Jeton*), «кадастр» (фр.– *Cadastre*), «коносамент» (фр.– *connaissance*), «контрактація» (фр.– *contractation*) [2, С. 21-23].

Значна кількість французьких запозичень пояснюється культурним та економічним впливом Франції у XVIII-XIX століттях. У цей період Франція відігравала провідну роль у міжнародній дипломатії, торгівлі та праві, що сприяло поширенню французької термінології в європейських мовах, зокрема й в українській.

Наступною великою групою інтернаціоналізмів є англіцизми, частку яких серед всього економічного лексикону виділяють приблизно 7,78%. До прикладу це такі терміни: «доларизація» (англ. – *dollarization*), «дисконт» (англ. – *discount*), «демпінг» (англ. – *dumping*), «бакси» (англ. – *bucks*), «бартер» (англ. – *barter*), «бізнес» (англ. – *business*), «брокер» (англ. – *broker*), «інсайдер» (англ. – *insider*), «кейнсіанство» (англ. – *Keynesianism*), «кліринг» (англ. – *clearing*) [6, с. 258-264].

Інтеграція англійських термінів є цілком природним мовним явищем, у зв'язку з активним використанням її як основної мови в всесвітніх економічних організаціях яких як Світовий Банк (the World Bank), Міжнародний валютний фонд, МВФ (the International Monetary Fund, IMF) та Світовій організації торгівлі (the World Trade Organization, WTO).

В свою чергу, німецька мова мала найменший вплив на економічний дискурс. Лінгвісти вважають, що лише 1,56 % лексем було запозичено з німецької мови: *вексель* (нім.– *Wechsel*), *декорт* (нім. – *Decort*), *індосат* (нім.– *indossat*), *кORN* (нім.– *Korn*) [4, р. 394-399].

Вплив німецької мови на українську економічну термінологію був обмеженим, що зумовлено, зокрема, історичними факторами. Німецькі запозичення, як «вексель» та «індосат», закріпилися переважно у спеціалізованій фінансовій термінології, що звузило їхнє поширення в загальній економічній лексиці української мови.

Підсумовуючи усе вищевикладене, можна дійти висновку, що економічний лексикон демонструє значний вплив іноземних мов, зокрема французької та англійської, на формування лексичного корпусу цієї сфери. Вплив німецької мови на українську економічну лексику є обмеженим, що зумовлено історичними факторами та специфікою фінансової термінології. Співвідношення запозиченої лексики та власне українських термінів свідчить про активну інтеграцію інтернаціоналізмів у контекст глобалізації. Інтернаціоналізми збагачують українську мову новими поняттями та сприяють її адаптації до вимог сучасної економічної науки й міжнародної комунікації.

Список використаних джерел

1. Дьолог О. Питання лексичного запозичення та специфіка запозичення термінів (на прикладі української економічної термінології). *Збірник наукових праць за матеріалами міждисциплінарної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. м. Харків, 2015, С. 66-76.
2. Ковальська Н. А. Становлення і розвиток української економічної термінології. Практикум з української мови для студентів I курсу всіх форм навчання всіх спеціальностей, Одеса: ОНЕУ, ротاپринт, 2012. 62 с.
3. Левицька Т.Р., Фитерман А.М. Теорія і практика перекладу з англійської мови, 2001., 356 с.

4. Слаба О. В. Тенденції розвитку інтернаціоналізмів у німецькій фаховій мові економіки. *Trends in the development of philological education in the era of digitalization: European and national contexts* : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. Р. 394–399.
5. Циганюк, В. М. Особливості перекладу англійських економічних текстів українською мовою. *Закарпатські філологічні студії* / редкол.: І. М. Зимомря (гол. ред.), М. М. Палінчак, Ю. М. Бідзіля та ін. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2021. Вип. 16. С. 208–213.
6. Чорновол Г. В. Функціональні особливості інтернаціональних термінів у системі економічної термінології. *Термінологічний вісник*. 2015, Вип. 3, ч. 2. С. 258–264.

ФІНАНСИ В ПРИСЛІВ'ЯХ ТА ПРИКАЗКАХ РІЗНИХ КУЛЬТУР: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Кучерява Софія

студентка 4-го курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Остич Діана Юрївна

старший викладач кафедри прикладної лінгвістики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Тема фінансів завжди займала важливе місце в культурних уявленнях різних народів. Прислів'я та приказки, як частина мовної спадщини, відображають ставлення до багатства, бідності, ощадливості та праці, формуючи моральні орієнтири й підходи до фінансового благополуччя. Сьогодні вони продовжують будувати міст між поколіннями, що належать до однієї культури і до цілого світу. Вивчення фінансових мотивів у прислів'ях різних культур дозволяє не лише простежити загальні тенденції у світовому ставленні до грошей, але й виявити унікальні риси окремих народів [1, с. 63].

В українському фольклорі образи грошей та багатства відображають традиційні уявлення людей і є важливим елементом народної культури та ментальності. Ці поняття не лише відображають матеріальні потреби, але й несуть символічне навантаження, пов'язане з моральними цінностями, ставленням до праці та взаємодією з природою. Фольклор часто підкреслює, що справжнє багатство полягає не лише в статках, а й у духовних якостях людини, таких як чесність, доброта і мудрість.

В українських прислів'ях та приказках тема багатства і грошей відображає певні стереотипи, характерні для суспільства, які виявляються в традиційних уявленнях про фінансовий успіх, моральні цінності та соціальні відносини, що склалися протягом століть. Багаті часто зображаються як злі й жадібні,

наприклад, "Багаті на печі сиділи та калачі їли, а бідні на них робили". Водночас народна мудрість підкреслює, що існують цінності, важливіші за матеріальні статки. Такі поняття, як родинна єдність, здоров'я чи щирість у стосунках, вважаються важливішими, ніж будь-яке багатство. Наприклад, у приказці "Здоров'я за гроші не купиш" наголошується на пріоритеті здоров'я над фінансами [2, с. 15].

Англomовна пареміологія охоплює широкий спектр поглядів на гроші: від їхньої рушійної сили до моральних і соціальних загроз, що виникають через надмірне прагнення до багатства. Одна з найважливіших семантичних груп підкреслює думку про те, що гроші є рушійною силою суспільства, наголошуючи на їхній ключовій ролі у формуванні економік, владних відносин і прогресу. Наприклад: "Money is power" – "Гроші – це сила", "Money answers all things" – "Гроші вирішують усе", "Money makes the world go round" – "Гроші керують світом".

Інша група висвітлює погляд на гроші як на другорядний, але необхідний аспект людського життя, визнаючи їхню корисність, проте при цьому відводячи їм другорядне місце порівняно з особистим щастям чи моральними цінностями. Ця семантична група виражається подібно до української мови. Прикладом цих паремій можуть слугувати таке прислів'я: "You can't take it with you" – "Ти не можеш забрати це з собою". Цей вислів підкреслює, що матеріальне багатство не може вийти за межі цього життя, та припускає, що досвід і стосунки мають більшу важливість.

Остання група розмірковує над шкідливим впливом грошей, застерігаючи від їхньої здатності до розбещення, спонукання до жадібності та спотворення людських стосунків. Наприклад, вираз "Money is the root of all evil" – "Гроші – корінь всього злого" вказує на те, що гроші можуть спонукати до жадібності та аморальності. У сукупності ці категорії розкривають подвійне ставлення суспільства до багатства, показуючи як його переваги, так і потенційну загрозу для моральних орієнтирів людини [3, р. 130].

Аналіз семантики в німецьких прислів'ях, пов'язаних із темою "Гроші", виявляє кілька центральних тем, що відображають спільні погляди на роль багатства: щастя, збагачення, бідність і влада. Ці аспекти часто з'являються як частина мовної картини світу обох культур. Однак, німецькі прислів'я та приказки акцентують на економії, що займає значну частину із переважно позитивною оцінкою. Наприклад, вислів "Wer den Pfennig nicht ehrt, bekommt auch keine Gehaltserhöhung" – "Хто не цінує копійку, не отримає підвищення" підкреслює важливість ощадливості, тоді як "Wer den Pfennig nicht ehrt – kennt seinen eigenen Wert" – "Хто не цінує копійку – знає свою власну ціну" відображає критичний погляд на надмірну економність [4, с. 102].

У німецькій мові також доволі часто зустрічаються концепції "Гроші як щастя" та "Гроші як джерело доходу". Наприклад, прислів'я "Geld macht nicht glücklich, aber man wird besser mit dem Unglück fertig, wenn man nicht arm ist" – "Гроші не роблять щасливим, але краще долати нещастя, коли ти не бідний" іронічно наголошує на тому, що багатство не забезпечує щастя, але допомагає легше з ним впоратися. Також тема грошей як джерела доходу розкрита в прислів'ях на кшталт "Geld stinkt nicht, sagt der Fabrikherr...", що демонструє іронічний підхід до джерела доходів, натякаючи, що люди часто не зважають на моральність чи етичність походження грошей, коли йдеться про їхнє накопичення або використання.

Французькі прислів'я та приказки про гроші відображають складне ставлення до багатства, яке базується на поєднанні реалізму, філософії та моралі. Такі вирази показують як цінність грошей, так і їхні обмеження, підкреслюючи, що хоча гроші є важливим елементом досягнення цілей, вони не завжди приносять задоволення та щастя. Наприклад, "L'argent ne fait pas le bonheur" – "Гроші не роблять щасливим" відображає думку, що гроші не є джерелом справжнього щастя, але вони можуть полегшити життя.

Інші приказки, такі як "L'argent est le nerf de la guerre" – "Гроші – нерв війни" підкреслюють практичний бік: у досягненні значних цілей гроші є незамінним ресурсом, від якого залежить успіх. Ця фраза, як і "Les petits ruisseaux

font les grandes rivières" – "Малі струмки утворюють великі річки", що закликає до поступового накопичення, відображає цінність наполегливості та зосередження на кінцевому результаті.

Історичне підґрунтя також відіграє роль у прислів'ях та приказках французької мови, наприклад, у вислові "L'argent n'a pas d'odeur" – "Гроші не пахнуть", який сягає часів Риму і свідчить про те, що джерело багатства часто не є таким важливим, як його користь. Загалом французькі прислів'я про гроші формують помірковане ставлення до багатства, поєднуючи повагу до практичності з філософською думкою про те, що щастя й успіх не завжди вимірюються матеріальними здобутками [5, с. 4].

Узагальнюючи аналіз прислів'їв про гроші в англійській, німецькій, французькій та українській мовах, можна відзначити, що всі ці мови демонструють спільні теми, такі як зв'язок між грошима та щастям, збагаченням, бідністю і владою. Усі ці мовні конструкції відображають культурні уявлення та цінності, пов'язані з грошима, підкреслюючи важливість моральних та етичних аспектів у їхньому використанні. Це свідчить про те, що, попри різноманіття культур, уявлення про гроші та їхню роль у житті людей є досить універсальними.

Список використаних джерел

1. Болдирева А. Є. Прислів'я та приказки про багатство та бідність в англійській та україномовній картинах світ. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць. – Одеса : Астропринт, 2023. – № 36. – С. 61-66. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17970/1/Boldyreva.pdf>
2. Трачук, К. Багатство і гроші в українських прислів'ях та приказках. Homo Economicus, Кельце. 2020. С. 13. URL: https://wydawnictwo.ujk.edu.pl/wp-content/uploads/2021/03/Homo-economicus_Leszczak.pdf#page=11

3. Colenciuc I. The Semantic Analysis of Money-Related Proverbs in Three Linguacultures. Universitatea Liberă Internațională din Moldova. 2021. p. 130. URL: [https://doi.org/10.52505/1857-4300.2021.3\(315\).12](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2021.3(315).12)
4. Водяна Л.В. Прислів'я та приказки як першоджерело правового звичаю німецької родини. "Young Scientist", № 1 (65), 2019, с. 102. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-1-65-23>
5. Остроушко В.Б., Слєпченко Л.С., Прислів'я та приказки як джерело країнознавчої інформації. Харків. 2009. с. 4. URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/c7786d7b-843c-460e-a8bb-ebec7d4e1d6f/content>

CHILDHOOD BILINGUALISM: PSYCHOLOGICAL EFFECTS ON COGNITIVE DEVELOPMENT

Sofia Mondyk

*III-d-year student, Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Maryna Tymchyk

*PhD in Pedagogy, Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Childhood bilingualism refers to the regular use of two languages in a child's daily life, typically from birth or an early age. This can be achieved through simultaneous bilingualism, where children are exposed to both languages from birth, often because each parent speaks a different native language, or through sequential bilingualism, where children learn one language after establishing a foundation in another. Research shows that early bilingualism can foster mental flexibility and cognitive development, often resulting in attention control and problem-solving advantages compared to monolingual peers. This benefit arises because bilingual children routinely manage two linguistic systems, enhancing cognitive abilities such as multitasking and focusing in the presence of distractions [1].

Between the ages of 0-3, the brains of young children are uniquely suited to learning a second language as the brain is in its most flexible stage. Bilingually exposed infants excelled in detecting a switch in language as early as 6 months old. They can learn a second language as easily as they learn to walk and learn their primary language [2]. According to the University of Washington News, the U.S. census shows that 27 percent of children under six are learning a language other than English. Learning a second language does not negatively impact the child's native language [4].

The goal of studying childhood bilingualism is to explore how early exposure to a second language impacts cognitive flexibility and brain development in young children.

A critical study that investigated the effects of bilingualism on children's cognitive abilities was conducted by Bialystok and Viswanathan (2009). This research examined groups of bilingual and monolingual children to assess their performance in tasks requiring cognitive flexibility and executive control. Using a set of standardized tasks, they found that bilingual children generally showed faster reaction times and greater accuracy in tasks that required switching attention, suggesting that bilingualism may enhance certain executive functions, particularly in selective attention and task-switching. These findings are consistent with theories that bilingualism enhances cognitive control due to the need to switch between languages, which may strengthen overall mental flexibility [1].

It highlighted differences based on language pairs, where certain bilingual groups (e.g., Catalan-Spanish) showed more substantial effects than others, potentially due to the frequency of switching between languages in daily life. Other studies examining similar bilingual environments, such as Frisian-Dutch and Sardinian-Italian bilinguals, supported this pattern and showed enhanced executive functioning in attentional tasks. This body of work emphasizes that the frequency of switching and the sociolinguistic context can influence cognitive benefits in bilingual children beyond just language proficiency alone.

The comparison consisted of bilingual and monolingual children matched for age, non-verbal intelligence, parental education, and gender, ensuring balanced analyses across cognitive tasks. The bilingual groups included children exposed to regional languages, such as Frisian-Dutch, to observe specific impacts on executive function related to language switching [3].

The children's bilingualism revealed significant cognitive advantages in executive functioning among bilingual children compared to their monolingual peers. The bilingual participants demonstrated enhanced abilities in tasks that required cognitive flexibility, attention control, and task-switching, attributed to their regular management of two languages. Children from contexts with frequent language switching, such as Frisian-Dutch bilinguals, exhibited particularly pronounced benefits. These findings suggest that bilingualism fosters language proficiency and

broader cognitive skills that can positively impact children's academic performance and adaptability in various tasks [3].

In conclusion, research on childhood bilingualism highlights substantial cognitive benefits for children exposed to two languages from an early age. Regularly using two languages strengthens cognitive flexibility, attentional control, and problem-solving abilities, which are particularly advantageous in tasks requiring multitasking and selective attention. Studies, including those by Bialystok and Viswanathan, reveal that bilingual children, especially those frequently switching between languages, show enhanced executive functioning compared to monolingual peers [1]. These findings suggest that early bilingualism supports linguistic development and contributes positively to cognitive and academic skills, underscoring its potential value in early childhood development contexts.

References:

1. Bialystok E. Consequences of Bilingualism for Cognitive Development. Handbook of Bilingualism. Oxford University Press New York, NY. 2009 P. 417-432
2. Bilingualism in Children: Separating Facts from Fiction. Bilingual Kidspot Raising Bilingual Kids & Little Global Citizens URL: <https://bilingualkidspot.com/2018/11/11/bilingualism-definition-facts-fiction/> (date of access: 27.10.2024).
3. Giovannoli J., Martella D., Federico F., Pirchio S., Casagrande M. The Impact of Bilingualism on Executive Functions in Children and Adolescents: A Systematic Review Based on the PRISMA Method. *Frontiers in Psychology*. 2020. Vol. 11.
4. Speaking of Psychology: The benefits of being bilingual, with Viorica Marian, PhD. American Psychological Association (APA) URL: <https://www.apa.org/news/podcasts/speaking-of-psychology/being-bilingual> (date of access: 27.10.2024).
5. Trautner T. Advantages of a bilingual brain. Michigan State University Extension URL: https://www.canr.msu.edu/news/advantages_of_a_bilingual_brain (date of access: 27.10.2024).

THE PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL FACTORS BEHIND ACADEMIC DISHONESTY

Mariia Petrishka

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Amongst university students, cheating and academic dishonesty is becoming more widely accepted and practiced. Academic Dishonesty, also known as Academic Misconduct, is defined by any type of cheating that occurs in relation to a formal academic exercise [1]. In Ukraine, this issue has been exacerbated by stressors such as the ongoing war, educational pressure, stress and anxiety. This paper aims to explore how these psychological and social factors influence cheating behaviors among students, with a particular focus on English language classes at Ukrainian universities.

One of the key psychological factors that can lead students to cheat is Foreign Language Classroom Anxiety (FLCA). FLCA encompasses a complex mix of self-perceptions, beliefs, feelings, and behaviors related to learning in the classroom environment. For many students, anxiety is heightened by excessive self-evaluation, fear of failure, and concern over peer judgment [2]. As a result, students may resort to cheating as a coping mechanism to manage the overwhelming pressure and fear of academic failure.

Another significant factor that can lead students to cheat is academic stress. Stress arises from heavy workloads, unrealistic parental expectations, competitive environments, and constant performance pressure. Students may feel overwhelmed, anxious, and unable to cope with these demands, leading to negative emotional and cognitive effects. Stressful situations disrupt their ability to focus and process information, which can result in burnout, anxiety, or depression. Under these

circumstances, cheating can appear to be an appealing shortcut to avoid failure and meet academic expectations.

Furthermore, many educational systems prioritize rote memorization over deep comprehension, compelling students to memorize large amounts of information solely to achieve good grades rather than fostering true understanding [3]. This creates an environment where students, overwhelmed by the volume of content to memorize, may resort to cheating as a way to succeed under pressure.

Additionally, the dynamics between teachers and students play a crucial role in either fostering academic integrity or contributing to dishonest practices. A positive relationship fosters trust and open communication, reducing the likelihood of cheating. Conversely, when students view teachers as overly critical or unapproachable, they may feel alienated and resort to dishonest practices to avoid confrontation or failure.

Technology has fundamentally changed the landscape of academic dishonesty. On the one hand, technology can provide valuable educational tools, but on the other, it opens up new opportunities for students to engage in dishonest behaviors. The rise of essay mills, homework-sharing platforms, and AI tools makes it easier for students to copy, plagiarize, or outsource assignments, including English essays and language exercises.

In remote learning settings, monitoring students during online assessments becomes increasingly challenging. Without effective supervision, students may feel less accountable, leading to a higher temptation to cheat. The convenience of mobile phones and messaging apps further facilitates communication, enabling students to share answers or seek assistance during exams.

Moreover, the war in Ukraine has significantly heightened both psychological and social pressures on students. The full scale invasion has deeply affected the country's educational system. This sudden shift has increased isolation, disrupted normal academic processes, and created conditions where monitoring exams and assessments became more difficult. Such situations can tempt students to cheat as a way to keep up with coursework despite their difficult circumstances [4].

In conclusion, the psychological and social factors that drive academic dishonesty among Ukrainian students, are complex. The pressures of war, combined with academic stress and societal expectations, create an environment where cheating can appear as a necessary survival tactic. Addressing these underlying causes—through psychological support and a reduction in academic pressure— could reduce dishonest practices and foster a more ethical academic environment.

References

1. The Cognitive Conditions Associated with Academic Dishonesty in University Students and Its Effect on Society [Electronic resource] – access: https://escholarship.org/content/qt34g527n1/qt34g527n1_noSplash_fd037eb224f70befe0a233f7d915e5f2.pdf?t=q9t76d
2. Foreign Language Anxiety: some conceptual and methodological issues [Electronic resource] – access: https://www.researchgate.net/publication/261297312_Foreign_Language_Anxiety_some_conceptual_and_methodological_issues
3. Influence of Academic Stress on Students' Self-concept, Adjustment and Achievement Motivation [Electronic resource] – access: <https://core.ac.uk/download/pdf/144527467.pdf>
4. War in Ukraine: Reshaping the Higher Education Sector [Electronic resource] – access: <https://osvitanalityka.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/HigherEd-in-Times-of-War-EN.pdf>

VARIATIONS OF THE ENGLISH LANGUAGE IN SOCIAL MEDIA AND ONLINE COMMUNITIES

Antonina Pechora

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

The English language, as the dominant medium of communication on the internet, continues to evolve rapidly, influenced by the rise of social media and online communities. These digital platforms have become fertile grounds for linguistic creativity, giving birth to new expressions, abbreviations, and even grammatical changes. The fast-paced and informal nature of communication on these platforms has led to significant variations in the way English is used, transforming the language into a more flexible and dynamic form [1, p.102].

One of the most noticeable changes is the widespread use of abbreviations and acronyms, which emerged as a response to the need for quick and efficient communication. Phrases such as "LOL" (laugh out loud), "BRB" (be right back), and "IDK" (I don't know) are just a few examples of how language is being compressed into shorter, more manageable forms. This phenomenon is particularly common on platforms like Twitter, where character limits encourage brevity, and on messaging apps, where speed is often prioritized over formal language use.

Another key development is the use of emojis and memes as part of online communication. Emojis, small pictograms that convey emotions or concepts, have become a universal language of sorts, supplementing or even replacing text in certain contexts. Memes, which are often humorous or sarcastic in nature, represent a blend of images and text that carry cultural references and jokes. Understanding these requires not only a grasp of English but also a familiarity with the specific cultural or

social context from which they originate. This creates a dynamic where English is no longer just a language of words, but a multimedia experience incorporating visual elements [2].

Globalization has also played a crucial role in shaping the variations of English online. As social media and online communities bring together users from around the world, English adapts to accommodate speakers from different linguistic backgrounds. This has led to the emergence of hybrid forms of English, such as "Globish," a simplified version of English that combines elements of other languages or regional adaptations. These hybrid forms allow users to communicate across linguistic barriers, often prioritizing simplicity and functionality over strict adherence to traditional English grammar and vocabulary [6].

The nature of different platforms also influences how English is used. On Instagram and TikTok, where the focus is on visual and audio content, the role of language is often secondary, with captions or hashtags providing brief, punchy commentary. By contrast, forums like Discord, where longer conversations are common, tend to foster more in-depth discussions that can include specialized jargon or language specific to particular online communities. The variation in writing style from one platform to another reflects how English adapts to the communicative demands of different digital spaces [3].

Changes in grammar and spelling are also evident in online English. Informality reigns supreme, with users frequently abandoning capitalization, punctuation, and even traditional spellings for the sake of convenience. Words like "gonna" (going to) or "wanna" (want to) have become widely accepted in online discourse, reflecting a trend towards phonetic spellings that mirror spoken language [4, p.95]. These deviations from formal grammar may be considered incorrect in traditional writing, but in the context of social media, they serve the purpose of quick, informal communication.

Social media and online communities also serve as a stage for social identity and group dynamics to play out linguistically. Certain groups, particularly younger generations, are leading the charge in creating and popularizing new linguistic trends. For example, "stan culture" on platforms like Twitter has developed its own vocabulary, with words and phrases that are specific to fandoms. These communities often form around shared interests, creating micro-linguistic trends that may eventually spread to a wider audience [5, p.140].

In conclusion, the variations of the English language in social media and online communities reflect the constant evolution of communication in a digital world. English is being shaped by the need for speed, informality, and adaptability, creating new norms that prioritize efficiency and creativity. As these platforms continue to grow, the language will likely keep evolving, driven by the needs and preferences of its users. Understanding these variations is crucial for navigating the online world and for appreciating the fluid nature of language in the 21st century.

References

1. David Crystal. *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 256 p.
2. C. Alice Evangaline Jebaselvi, K. Mohanraj, A. Thangamani and M. Ramesh Kumar. "The Impact of Social Media on the Evolution of Language and Communication Trends", 2023
3. Wening Handri Purnami. "The Language Use in TikTok Social Media as A Means of Entertainment for the Community", 2022
4. Jannis Androutsopoulos. "Digital Language Practices in Superdiversity: Polylinguaging on the Internet." *Discourse, Context & Media*, 2014
5. Susan C. Herring and Jannis Androutsopoulos. "Computer-Mediated Discourse 2.0." In *The Handbook of Discourse Analysis*, 2nd ed., edited by Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, and Deborah Schiffrin, 127–151. Wiley-Blackwell, 2015. 576 p.

6. Cultural Influences in Contemporary English Language [Electronic resource] – access: <https://ryteup.com/blog/cultural-influences-in-contemporary-english-language/>

MODERNISATION OF ENGLISH LANGUAGE

Polloy Pavlo

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

The global influence of English and the extensive borrowing from other languages have made English a dynamic, evolving language. As a result of historical events, globalization, media, technology, and cross-cultural exchanges, English has become not just a language of communication but also a vehicle of cultural and linguistic interaction. This kind of influence has been shaped by several historical, economic, and social factors. English is widely spoken as a native, second, or foreign language, making it a lingua franca - a common language for communication among people with different native tongues. There are several factors contributing to the Global Influence: colonial expansion, economic dominance of english-speaking countries and globalization

Despite this, there are two more factors that also play an important role, such as education and science, therefore English is often the preferred language in higher education and academic research. Travel and Tourism is not an exception. English enables cross-border communication in tourism hubs worldwide.

English has evolved by borrowing words and expressions from many languages over centuries. This borrowing has enriched English vocabulary, reflecting historical events, trade relationships, and cultural exchanges. [1]

Over time, English grammar and spelling have become simpler, making the language easier for people to learn and use, especially to the speakers which are not native in terms of the language. Since English is spoken worldwide, it adapts to different cultures and contexts. Technology and social media also play a big role, encouraging shorter sentences and easier words. Abbreviations like “u” for “you” or

“tho” for “though” are now common in everyday communication because they save time.

Grammar rules have become more relaxed. For example, it’s now acceptable to start sentences with “and” or “but,” something that used to be considered incorrect. Irregular verbs are also being replaced by simpler forms - people often say “dreamed” instead of “dreamt.” In casual conversation, word order is becoming more flexible, and people frequently use shortcuts like “gonna” instead of “going to.” [2]

Looking ahead, English will likely continue to evolve toward simplicity in terms of easy communication. Overall, the way grammar and spelling are changing reflects how languages can adapt to the needs of the people using them.

There are a lot of examples of modernization in the English language, especially in terms of vocabulary, grammar, and cultural changes: new words and neologisms “selfie,” “binge-watch,” and “ghosting” have become popular because of technology and social media. People also use short forms like LOL, BRB, or DM when chatting online to save time.

We can see changes in how we use pronouns too. For example, “they” is now used as a gender-neutral pronoun, which helps include people who don’t feel comfortable with “he” or “she.” At the same time, formal phrases like “How do you do?” are now replaced with more casual greetings like “Hey” or “What’s up?”

English also borrows words from other languages, like “sushi” from Japanese or “déjà vu” from French. This shows how connected the world has become. Overall, the way we speak and write in English keeps adapting to fit modern life.

The English language keeps changing to match how we communicate in today’s connected world. People are also focusing more on using inclusive language to make sure everyone feels respected. These changes help English stay useful and easy to use, making sure it works well in different situations and stays meaningful for people all over the world. [3]

REFERENCES:

1. Borrowings from and in the English Language [Internet resource] - <https://www.ijsshr.in/v5i8/Doc/6.pdf>
2. Simplification of Grammar and Spelling [Internet resource] - <https://iamchelseawick.wixsite.com/mysite/post/the-simplification-of-english-grammar-over-the-course-of-its-history>
3. The most used acronyms in modern English [Internet resource] - <https://preply.com/en/blog/the-most-used-internet-abbreviations-for-texting-and-tweeting/>

THE SIGNIFICANCE OF USING ROBOTS IN LANGUAGE LEARNING AND TEACHING

Olha Ponzel

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

With the development of technology, the means of assisting language teaching and learning have become more and more diverse. The emergence and popularity of computers have opened the field of Computer Assisted Language Learning (CALL) since the 1960s. Going beyond the capabilities of storing and playing learning materials like tapes and CDs, CALL has provided an interactive approach to language education across all learning stages. In recent years, such an approach has been brought further by the rapid development of robotics, especially speech-enabled social robots. A new area has emerged on the map of language education, which is Robot-Assisted Language Learning (RALL).

RALL is defined as using robots to teach people native or non-native language skills, including sign languages. Within the broad scope of human-robot interaction (HRI), RALL is a subfield of robot-assisted learning (RAL or R-learning).

In comparison with traditional digital learning tools used for language learning and teaching, a distinct advantage that social robots have is their physical embodiment. Social robots' embodiment tends to be multimodal. It combines multiple sensors, actuation and locomotion. Thus, it can offer a wider range of interactive possibilities in language classrooms than other forms of technology (e.g., tablets, computers and smartphones). For example, it can interact with the learning environment and learners

physically. The robot's use of gestures positively affected students' long-term memorization of words in the second language.

In addition, studies have shown that the presence of social robots can help students achieve better task performance compared to virtual agents or robots displayed on screens and increase people's evaluation of robots and their interactions with robots by making robots appear more appealing, perceptive and enjoyable. This advantage is likely attributable to many factors. One major reason could be robots' positive effects on learning motivation, which could be very rewarding for second language acquisition, according to Krashen and Terrel's Affective Filter Hypothesis. Such a positive connection between robots' embodiment and motivation has been found in many types of robot-assisted learning, yet generally not found in other types of technology.

However, social robots' ability to motivate students is not completely clear. Students' enthusiasm could be sparked by the new technology, which would not have been sustained over long periods. Besides this novelty effect, social robots' physical presence could also cause unexpectedly worse performance. In a study investigating children's grammar learning, children performed worse when the robot looked at them. It is unclear whether such counterproductive effects were caused by increased pressure or increased distraction or even fear. Apart from that, robots' presence may also cause negative effects if they do not have the touch-input capability.

Added to motivating students, social robots also have many advantages, such as their capability when handling repeated tasks without fatigue. Also, they have the flexibility to be programmed to take up various roles in the classroom, such as teachers or learning companions. These potential advantages of social robots also come with many issues that need to be addressed, including technology limits, robots' credibility, usability and social impacts on language teaching and learning [1].

In recent years, robotics has emerged as a promising tool in the realm of language learning, offering innovative solutions to traditional educational challenges. One of the key applications of robotics in language learning is providing learners with interactive practice opportunities. Robots equipped with natural language processing capabilities engage learners in realistic conversations, allowing them to practice speaking and listening skills in a supportive environment.

Robotics enables personalized feedback tailored to individual learners' needs. Through sophisticated algorithms, robots can analyze learners' speech patterns, pronunciation, and language usage, providing targeted feedback to help them improve their language skills effectively.

Moreover, robots play a crucial role in making language learning more accessible and inclusive. They provide learning opportunities for individuals with disabilities or those in remote areas where access to traditional educational resources may be limited. Additionally, robots accommodate different learning styles and paces, ensuring that every learner has the opportunity to succeed. In traditional classroom settings, robots can augment language instruction by assisting teachers and facilitating group activities. They provide additional support to learners, offer supplemental materials, and create dynamic learning environments that cater to diverse student needs. Through role-playing activities and simulated interactions, robots expose learners to diverse cultural perspectives, helping them develop cultural competence alongside language proficiency.

Furthermore, robotics opens up new possibilities for language exchange programs by connecting learners with native speakers through virtual platforms. Robots can facilitate language exchanges in real-time, allowing learners to practice speaking with fluent speakers and receive authentic feedback on their language skills.

Rather than replacing human teachers, robotic language tutors serve as valuable allies in the classroom. They assist teachers by providing individualized support, tracking student progress, and identifying areas for improvement. This collaborative approach allows teachers to focus on higher-order instructional tasks, such as facilitating discussions, fostering critical thinking, and cultivating cultural awareness.

Furthermore, robots can help address teacher shortages by supplementing existing language education programs.

As robotic technology continues to advance, the potential applications in language education are boundless. From language assessment and curriculum customization to virtual language exchange programs, robots are poised to play an increasingly integral role in language teaching and learning. However, this rapid integration also raises ethical and pedagogical considerations, such as privacy concerns, algorithmic biases, and the need for human oversight. Last but not least it is essential to strike a balance between harnessing the benefits of robotic technology and preserving the humanistic aspects of language education [2].

Summarizing all of the above, with the development of robotics and communication technology, using robots in language learning and teaching has become possible. The emerging field of RALL has aroused much interest and enthusiasm. The general language learning environment is changing, and the learning tools are evolving. Such changes have brought in possibilities. RALL has been at the stage of exploring these possibilities. By embracing technological advancements while upholding humanistic values, we can unlock the transformative potential of robotics in language education, paving the way for a brighter future of learning and communication.

References

1. Using social robots for language learning: are we there yet? [Electronic resource] — access: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/jccall-2023-0013/html>
2. Robots for Foreign Language Learning [Electronic resource] — access: https://www.researchgate.net/publication/354339347_Robots_for_Foreign_Language_Learning_Speaking_Style_Influences_Student_Performance

ONLINE ACTIVITIES FOR TEACHING ENGLISH TO PESCHOOLERS (3-7 YEARS OLD)

Popovych Anastasia

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

From the moment they are born, children begin learning and naturally seek activities that help them understand their world and their place within it. Play is central to this process, as a child's drive to explore and choose activities is directly linked to what they need to learn. During early childhood, learning includes developing fine

motor skills—like picking up objects, coloring, and cutting—and gross motor skills, such as running, throwing, and catching. Without guidance, understanding the natural and social world can be overwhelming for young children. Adults can support their play and learning by setting tasks that are appropriate for their development, which can build confidence, coordination, logical thinking, and thought processes.

A key quality in child development is the intimate relationship between thinking and talking. Whereas older children have learned to think before they talk, very young children form their ideas through talking. For them, speech is a way to actually work out what is in their minds, and helps them to learn to understand it [1, p.2].

Songs, chants and rhymes are of fundamental importance in the early learner classroom. Having fun is a key element of learning, and lively tunes and rhymes motivate children to participate in a way that is natural for them. Repeating songs, chants and rhymes is also an ideal way to help children get the rhythm of English right. English is a stress-timed language, which means that stressed syllables

are spoken at fairly regular intervals, and unstressed syllables often become shorter or disappear completely. But if the children's own language is syllable-timed, they will be used to giving each syllable the same amount of stress when they speak.

Songs, chants and rhymes also have a positive effect on memory. The more catchy and inspiring they are, the better children will remember the language. They will remember not just single words, but also, and maybe more importantly, whole strings of words. These groups of words that are stored as whole units in the brain are called 'lexical chunks'. If children learn to say, e.g. "Let's play firefighters", and the teacher gives them lots of opportunities to practise this chunk and use it in various contexts, then they will remember "Let's play..." as an item, and not as a collection of

individual words. They will find it easier to use the phrase when they want to say, for example, "Let's play a game" [2, p. 105].

Art and craft activities often provide moments of harmony in the very young learner classroom, since children work both independently and as part of a group. But how do teachers can ensure that these industrious moments are also language-rich? With the help of models, demonstration and a step-by-step approach, children experience communication in action - an important part of their learning experience. Just as they have picked up their own language, they will gradually begin to use words and chunks of language they hear from the teacher and other children during the activity. Choosing art and craft activities at the language and fine motor skills level of age group will help to keep the atmosphere somewhat calm [1, p.4].

Stories are deeply rooted in the human experience. There was a time when we sat around a campfire listening to the stories of our tribe—stories that shaped our identity and destiny. Today we usually read a book or sit in front of a screen to get our fill of adventure and excitement, and of course, we also tell our own stories every day.

No wonder stories are such an important part of early years education. But storytelling is often more than educational. It is a special moment of connection between a child and an adult. When the classroom is filled with a shared

excitement or concern, when everyone is quietly waiting for the next word or turn of the page, one truly feels the magic of being a teacher of very young children.

Teachers can't always know which stories will capture children's imagination and attention. They will not eagerly ask us to read every story again and again. However, there are some key factors which seem to make a story successful in the classroom. Teachers can identify attractive characters, repetition of language or sound effects and a clear, interesting storyline as some features of children's favourite tales, but the manner of telling the story is also an essential factor for success [3].

Young children have a lot of energy. Integrating movement into your language activities is one of the great joys of teaching young learners, and it is also a very natural and direct way of making language meaningful. If the teacher says something and models it through movement – a gesture or a mime – children will often be able to make sense of the language intuitively. Children love imitating, so it's essential for teachers to make their movements simple enough for children to copy. In this way they will enjoy making sense of the language and store it better in their memory.

Using games as one of tools to transmit new language and make it familiar means that learning is fun and enjoyable. When children play, they are emotionally engaged and multiple sensory channels are activated in their brains (a game can involve looking, listening and moving all at the same time). This emotional and sensory involvement makes language all the more memorable.

By learning to play according to rules, children practise important social behaviour, such as being part of a group. Very young learners don't usually enjoy competitive games; after all, they are only just learning to work together. For children to develop proper social skills, learning to cooperate is more important than winning. Once children reach primary school age, they like a little bit of competition, but the objective in the classroom should still be playing well rather than winning [4].

In conclusion, early childhood education is deeply enriched by integrating play, songs, stories, movement, and art into learning activities. These methods respect children's natural curiosity and align with how they process and retain new information. Playful activities provide structure, context, and a joyful approach to learning, helping children build confidence, coordination, and an understanding of social dynamics.

Incorporating movement and repetition engages multiple senses and strengthens memory, making learning both fun and meaningful. Through this supportive and interactive environment, young children learn essential language skills and foundational social skills. Most importantly, they experience the joy of discovery and connection, fostering a love for learning that can last a lifetime.

References

1. Putchá H., Elliott C. Activities for very young learners. Cambridge University Press, 2017. P. 1-4.
2. Mezinii M. Teaching children through songs, chants and rhymes. *European Journal of English Language Teaching*. 2016. P. 105.
3. Dr. Hamka. The power of storytelling in teaching English to young learners. 2015.
3. Teaching English to very young learners: Using games. [Electronic resource] – access: <https://sch.cy/sd/455/games.pdf>

THE ROLE OF VIRTUAL REALITY IN ENHANCING LANGUAGE IMMERSION EXPERIENCES

Reblian Nelia

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Language immersion is an educational method where learners are fully surrounded by native speakers and real-life situations where the target language is dominant. This approach speeds up language acquisition and significantly enhances understanding and communication in the new language [1].

The integration of virtual reality in education has opened new avenues for language immersion, allowing learners to engage with foreign languages in unprecedented ways. This technology improves language acquisition by creating immersive environments that promote experiential learning and cultural engagement.

Virtual reality introduces an innovative approach to language learning by creating immersive environments where learners can engage with the language in context. This technology allows users to interact with simulated scenarios that replicate real-life situations, facilitating active participation.

In language immersion, virtual reality enhances the learning experience by making it more engaging and dynamic. Learners can practice vocabulary, pronunciation, and conversational skills while navigating through diverse environments, such as bustling markets or serene cultural sites. This interactive aspect is fundamental for effective language acquisition.

Additionally, virtual reality enables learners to experience cultural nuances integral to language learning. Exposure to different customs and

interactions broadens students' understanding, allowing for a more profound grasp of the language.

Virtual reality experiences for language immersion can take various forms, each designed to enhance the linguistic capabilities of learners. Engaging in these experiences allows users to practice real-life interactions in a simulated environment. The diversity of these experiences facilitates tailored learning paths.

Common types of virtual reality experiences for language learning include interactive role-playing games, virtual tours, and scenario-based learning modules. In interactive role-playing games, users take on characters and engage in simulated conversations in the target language. Virtual tours immerse learners in cultural environments, such as cities or historical sites, where they encounter authentic language use. Scenario-based learning modules offer situational practice, allowing users to navigate tasks like shopping or dining while communicating in the target language.

Each of these experiences encourages active participation, thus significantly contributing to effective language acquisition through immersive engagement. Learners can achieve a high level of language fluency in an engaging manner through the use of diverse virtual reality platforms.

Virtual reality in education relies on a suite of technologies that collectively enhance the learning experience. Key technologies enabling virtual reality for language immersion include specialized hardware, innovative software, and robust internet connectivity, each contributing to a seamless educational environment.

Hardware requirements comprise head-mounted displays, motion trackers, and haptic feedback devices. These tools immerse learners in a virtual space, allowing them to interact naturally with the language being learned. Devices such as the Oculus Quest or HTC Vive provide high-quality visuals and realistic environments.

Software innovations focus on creating immersive language learning applications. Programs like ENGAGE or ImmerseMe allow users to

practice language skills in simulated conversations and contexts. This advanced software leverages artificial intelligence to adapt to learners' proficiency levels.

Reliable internet connectivity is vital for real-time interaction in virtual environments. High-speed internet ensures smooth streaming of educational content and supports collaborative experiences. Together, these technologies transform traditional language learning, providing a dynamic approach to using virtual reality for language immersion [2].

A notable example of virtual reality being used for language learning abroad is the implementation of the Mondly VR platform. This platform, widely adopted in countries like the United States, Germany, and Japan, allows users to engage in immersive language experiences through realistic, interactive scenarios. Learners can practice conversational skills in simulated environments such as restaurants, airports, or meetings, where they communicate with virtual characters in the target language. These virtual settings replicate real-world situations, providing learners with valuable language practice while reinforcing cultural nuances. Through this approach, students gain confidence and fluency, benefiting from the immersive and context-driven experiences that virtual reality offers [3].

In conclusion, virtual reality has revolutionized language immersion by offering interactive, real-world scenarios that enhance language learning. Learners can practice conversation, vocabulary, and cultural understanding in lifelike environments, improving fluency and engagement. With its ability to create immersive, context-driven experiences, virtual reality has become a powerful tool for accelerating language acquisition and enriching the overall learning process.

References

1. What is language immersion and what are its advantages? [Electronic resource] – access: <https://www.bsvalencia.com/blog/what-is-language-immersion-and-what-are-its-advantages/>

2. Enhancing Language Skills Through Virtual Reality Immersion. [Electronic resource] – access: [https://educationuplifted.com/using-virtual-reality-for language-immersion/](https://educationuplifted.com/using-virtual-reality-for-language-immersion/)

3. Distance Learning of Foreign Languages through Virtual Reality. [Electronic resource] – access: [file:///C:/Users/MegaNotik/Downloads/5067- Article%20Text-18020-1-10-20220630.pdf](file:///C:/Users/MegaNotik/Downloads/5067-Article%20Text-18020-1-10-20220630.pdf)

CONTEMPORARY ENGLISH SLANG AND ITS USAGE IN UKRAINIAN LANGUAGE

Rusanova Viktoriia

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

The integration of contemporary English slang into the Ukrainian language is a significant linguistic development that reflects broader global trends in communication, culture, and digitalization. This process is driven by a range of factors, including globalization, the spread of digital media, and the growing presence of English as a dominant global language. The phenomenon has particularly affected younger generations in Ukraine, who are exposed to English slang through social media, popular culture, and the internet.

Globalization plays a central role in the proliferation of English slang within the Ukrainian language. As English continues to serve as the international language of business, technology, and popular culture, it increasingly influences the linguistic practices of non-native speakers. In Ukraine, this influence is particularly evident among younger speakers who are engaged with global media, internet platforms, and international communication. According to linguistic studies, terms like «login», «user», and «like» have become widespread in Ukrainian digital communication due to the dominance of English in the technology and social media sectors. These English words fill lexical gaps in Ukrainian, especially in areas related to digital technology, where native equivalents are often lacking or cumbersome.

Moreover, as English has established itself as the language of global youth culture, many Ukrainians adopt English slang as a means of expressing modernity and social connectivity. This trend is especially strong among urban youth who wish to signal their participation in a globalized, tech-savvy world. The frequent use of English terms

like «hashtag», «LOL», and «noob» in Ukrainian internet conversations reflects this desire to be part of an international digital community [1] [2] .

The influence of Western media and entertainment is another significant factor driving the spread of English slang in Ukraine. American movies, television shows, music, and video games are widely consumed in Ukraine, and they frequently introduce slang terms that become popular among Ukrainian audiences. Terms such as «cool», «party», and «baby» have entered the Ukrainian lexicon through their repeated use in popular media. These terms are often used in their original English form, particularly by younger speakers who associate them with a modern, cosmopolitan lifestyle.

Music, especially genres like hip-hop, rap, and pop, has also contributed to the diffusion of English slang in Ukraine. Ukrainian youth are avid consumers of Western music, where slang is frequently used in lyrics. For instance, terms like «swag», «vibe», and «chill» are borrowed from English music and incorporated into Ukrainian conversations without translation. The popularity of these terms is not only linguistic but cultural, as they represent values, attitudes, and social behaviors associated with Western youth culture [2] [3].

Social media platforms such as Instagram, TikTok, and Twitter serve as global hubs for the dissemination of English slang. Ukrainian users who are active on these platforms are constantly exposed to English terms, memes, and internet trends, which they then incorporate into their daily communication. Words like «viral», «DM» (direct message), and «selfie» have become part of Ukrainian digital discourse, reflecting the significant role of social media in shaping modern language use [3] [1].

The influence of social media is not limited to the adoption of isolated words; it also promotes the use of English-based communication norms and structures. For example, the abbreviation-heavy language used on platforms like Twitter encourages the use of acronyms such as «OMG» (oh my God) and «IDK» (I don't know), which have been adopted by Ukrainian speakers, particularly in online spaces. The speed and informal nature of digital communication also encourage language mixing, where English and Ukrainian words are used interchangeably [3].

The widespread adoption of English slang in Ukraine has sparked discussions about its impact on the Ukrainian language and cultural identity. Linguistically, the influx of English terms challenges traditional norms of language purity. Some scholars express concern that the increasing use of English slang could erode the richness and uniqueness of the Ukrainian language, particularly if native equivalents are displaced by English terms [3]. However, it is important to recognize that languages evolve and adapt over time, and the integration of foreign words is a natural part of this process.

In many cases, English slang fills lexical gaps in Ukrainian, particularly in fields like technology and business, where native terminology is either underdeveloped or less efficient. For example, terms like “startup”, “influencer”, and “deadline” are used in Ukrainian without translation because they convey specific concepts that are difficult to express concisely in Ukrainian [2]. Thus, the use of English slang can be seen as a pragmatic response to the demands of modern communication.

Culturally, the adoption of English slang reflects the broader global integration of Ukrainian society. By using English terms, particularly those associated with internet culture and social media, young Ukrainians signal their connection to global youth culture. This cultural exchange fosters a sense of belonging to an international community, even as it poses challenges to maintaining linguistic and cultural traditions [1].

The incorporation of contemporary English slang into the Ukrainian language is a reflection of broader global trends in communication and culture. Driven by globalization, digitalization, and the influence of Western media, English slang has become a prominent feature of Ukrainian speech, particularly among younger generations. While some express concern about the impact of this trend on the purity of the Ukrainian language, it is clear that the integration of English slang is a natural part of linguistic evolution in an increasingly interconnected world. As Ukrainian society continues to engage with global trends, the language will likely continue to evolve, balancing the influences of foreign slang with the preservation of its own linguistic identity.

References

1. ENGLISH SLANG IN THE UKRAINIAN LANGUAGE [electronic resource] – access: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/05/263.pdf>
2. The Influence of the English Slang on the Modern Ukrainian Language [electronic resource] – access: <https://pathofscience.org/index.php/ps/article/view/578/0>
3. Slang Vocabulary of the Ukrainian and English Languages: Translation Aspect [electronic resource] – access: <https://www.sciedupress.com/journal/index.php/wjel/article/view/22905>

LANGUAGE AND LITERACY IN THE 21ST CENTURY

Valeriia Sabo

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Language and literacy are essential for human communication, learning, and societal participation. Language enables individuals to express thoughts, emotions, and ideas, while literacy allows them to comprehend, analyze, and engage with information effectively. Together, they shape our identities and influence personal and professional success.

Language acquisition begins early in life and is crucial for cognitive, social, and emotional development. It evolves with cultural, social, and technological changes, adapting to new environments. Bilingualism offers cognitive and cultural benefits, but access to language-rich environments must be equitable for all children.

Literacy extends beyond reading and writing to encompass digital, media, and information literacy, essential for navigating today's digital world. Strong literacy skills are vital for academic success, economic opportunities, and civic engagement, while low literacy can limit personal and social advancement.

Overall, language and literacy are interconnected, dynamic, and vital for navigating modern life, empowering individuals to express themselves, engage in society, and make informed decisions.[1]

Both language and literacy are crucial for success in education. Oral language (oracy) and written literacy play complementary roles in learning environments, fostering communication, critical thinking, and knowledge acquisition. Native languages are acquired naturally through exposure, while second or foreign languages are often learned in structured settings such as classrooms.

While first languages develop instinctively, later languages and literacy skills often require deliberate instruction. This distinction highlights the dual nature of learning—some skills are acquired spontaneously, while others are taught in formal settings. Additionally, both language and literacy can be expressed through written and recorded forms, with literacy producing written artifacts that communicate meaning across subjects, including literature, history, and science. [7, pp.8-10].

Around 1 in 5 people are completely illiterate. Additionally, around 3 billion people around the world struggle with basic level reading and writing (World Literacy Foundation [WLF], 2018). Illiteracy affects individuals, communities, and entire nations, creating significant barriers to social and economic progress. On a personal level, individuals with low literacy skills often struggle to access opportunities for education, employment, and healthcare. Tasks such as filling out job applications, following medical instructions, or understanding contracts become difficult, leading to dependency on others. Illiteracy also limits personal development, contributing to feelings of frustration, low self-esteem, and social isolation, which may impact mental health and well-being.

According to the World Literacy Foundation (2018), illiteracy and low literacy levels cost the global economy approximately £800 billion annually. In the UK alone, the economic impact of illiteracy was estimated at around £80 billion in 2018, resulting from increased spending on welfare, unemployment benefits, and social programs, along with reduced tax revenue and productivity. As the world shifts towards a knowledge-based economy, literacy has become essential for individuals and nations to remain competitive. A lack of skilled workers due to widespread low literacy leaves many jobs unfilled, slowing economic growth and hampering GDP in the long run (Lal, 2015).

At a societal level, illiteracy undermines civic participation, as individuals may struggle to understand political processes, news, and policy debates. This lack of engagement weakens democracy and makes it harder for people to advocate for their rights. Additionally, illiteracy leaves individuals vulnerable to misinformation and exploitation, as they may not fully comprehend financial or legal information. In

today's digital age, the inability to use technology effectively deepens the digital divide, leaving many excluded from essential services, online learning, and remote work opportunities.

Research by Berkman et al. (2004) highlights that individuals with low literacy levels are more likely to experience negative health outcomes, poor health literacy, and unhealthy behaviors. Those with limited health literacy are at higher risk of:

- Increased hospital admissions
- Limited participation in preventive care, such as cancer screenings
- Difficulty understanding and following medical instructions

The COVID-19 pandemic further exposed the global gaps in health literacy. Many individuals struggled to interpret and implement the health advice provided by medical professionals and government authorities (Paakkari & Okan, 2020). Adequate health literacy is essential for ensuring that people can comprehend and act on health

related information to prevent illness. A lack of such literacy increases the likelihood of misinformed behaviors, contributing to the spread of disease.

Targeting literacy skills in early childhood is a highly effective long-term strategy for improving literacy outcomes. A Harvard study (2007) highlights that rapid brain development occurs in the first few years of life, with over one million neural connections forming every second, laying the groundwork for language and cognitive skills.

Establishing strong literacy and language skills before formal schooling sets children up for academic success. Those lacking a solid foundation are more likely to struggle in school, drop out, and face poorer employment prospects later in life. The home environment and quality of early childhood services are crucial for literacy development, making early intervention essential (Royal Children's Hospital, 2008).

Preventing adult illiteracy through early childhood programs is more effective than addressing the issue later. Heckman (2018) found that quality early childhood initiatives yield a 13% annual return on investment, improving education and socio economic outcomes. Thus, investing in early education, particularly for low-income children, leads to significant long-term benefits.

For instance, the World Literacy Foundation in Victoria focuses on enhancing early literacy skills for children aged 0-5 from low-income families through parental education, reading groups, and distributing books to those in need. [3]

Illiteracy creates significant barriers for people learning English, as reading and writing are essential for developing vocabulary, grammar, and pronunciation. Learners who lack literacy skills miss the opportunity to absorb language through books, which slows their progress in acquiring new words and understanding sentence structures. Additionally, without reading, it's harder to connect English sounds to their written forms, making pronunciation more difficult.

Grammar is also a challenge since most teaching materials rely on written examples to explain abstract concepts like verb tenses and sentence structure. Illiterate learners often depend on oral methods, which can limit their understanding and fluency. Emotional factors play a role too—many learners experience anxiety or embarrassment, which can reduce their motivation to participate actively in class

To sum up, language and literacy are essential for personal growth, communication, and societal participation. Illiteracy limits access to education, employment, healthcare, and civic engagement, weakening economic growth and deepening inequality. Early literacy programs are crucial for long-term success, with early intervention yielding significant academic and social benefits. By investing in equitable education, society can empower individuals to fully participate and thrive in today's world. Illiteracy creates major obstacles for learning English, as reading and writing are essential for building vocabulary, understanding grammar, and improving pronunciation. Without these skills, learners struggle to connect spoken and written words, slowing down their language development.

References

1. Language vs. Literacy: What's the difference? [Electronic resource] - access: <https://silentvoice.ca/language-vs-literacy-whats-the-difference/>
2. Literacy Versus Language: Exploring their Similarities and Differences by Sitwe Benson Mkandawire The University of Zambia School of Education 15p
3. The Impact of Illiteracy and the Importance of Early Intervention [Electronic resource] - access: <https://worldliteracyfoundation.org/early-intervention-reduces-illiteracy/>
4. Impact of literacy on oral language processing: Implications for second language acquisition research [Electronic resource] - access: https://www.researchgate.net/publication/231788052_Impact_of_literacy_on_oral_language_processing_Implications_for_second_language_acquisition_research

ANALYSIS OF MACHINE DICTIONARIES AND TRANSLATIONS

Veronika Sadovnychenko

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Language is an effective means of communication. It clearly represents the ideas and statements of the human mind. Language performs a variety of functions, from transmitting information and performing communication tasks to expressing emotions and creating cultural connections. It is difficult for a person to know and understand all the languages of the world. A translation methodology was therefore adopted to transmit messages from one language to another. Machine translation is the most effective means of interlingual communication in all areas of human activity. It has such features as multilingualism, rich content, including definitions and examples, accessibility through web platforms and mobile applications, and integration with other linguistic tools. Mechanical dictionaries are becoming a reliable auxiliary tool for understanding unfamiliar words and expressions.

Computers began to be used in lexicography in the 1960s. One of the editors of the Random House Dictionary of the English Language, L. Urdang, developed a database system for categorizing and sorting the dictionary's information units, calling it a “dataset”. Another trend in the development of online dictionaries was the creation of multi-functional multilingual dictionaries of arbitrary content, such as Wiktionary. The first Wiktionary (aimed at describing all words in all languages) was created in English in 2002, and dictionaries in other languages were created according to its scheme. As of 2023, the Ukrainian section of Wiktionary contains 54,026 articles. Despite the positive aspects of the democratization of the dictionary,

Wiktionary is not listed as a very reliable and authoritative source among translators, although, as stated in the concept, during its compilation[1, p. 3]. It seems likely that by the middle of this century, if not before, all dictionaries will be in electronic form.

Dictionaries will be

able to include more material: more 5 words and definitions, interactive features, and multimedia content such as images, sound, and video. They will also be updated much more rapidly than ever before[2].

Machine translation (MT) – technology of automated translation of texts (written and spoken) from one natural language to another using a computer; the direction of scientific research related to the construction of automated translation systems[5 , p.1].

In 1946, Booth and Richens conducted early experiments on automatic dictionaries in Britain. However, machine translation as a scientific field began in 1949 with Warren Weaver's memorandum, which drew parallels between translation and code-breaking. Weaver proposed a "universal language" to mediate between languages, sparking various projects at American universities. Early translation systems relied on looking up individual words in bilingual dictionaries and printing them in the same sequence as the source text. When multiple translations existed, all were printed, leading to inadequacies that highlighted the need for sentence parsing.[3, p. 1]. As for the modern period, machine translation has undergone significant changes over the past few years. For example, Internet users make millions of requests for translation of texts in various formats every day. Recently, online translators have become the most popular, including Google Translate, ABBY Lingvo, and Multitran[7, p. 12].

Machine Translation (MT) excels in scalability, making it effective for translating large volumes across multiple languages while maintaining consistent quality, which is essential for brand identity and user experience. MT has also made knowledge more accessible globally, aiding in the dissemination of scientific, medical, and educational content.

However, MT still falls short of human translation due to its inability to capture nuances, idiomatic expressions, and cultural context, which can lead to inaccuracies, especially in sensitive areas like legal or medical texts. MT struggles with less common languages, risking language erosion and loss of cultural heritage[4].

The development of computer lexicography has introduced new research directions in dictionary science. Electronic dictionaries, often seen as digital versions of paper dictionaries, offer several advantages, including faster word search, flexible content viewing, quick copying of translation equivalents, and regular updates to reflect current language use. N. Forget notes that electronic dictionaries stand out in areas like usability, presentation, search options, technical features, and content. G. Chumarina highlights their benefits, such as memorization functions, multimedia elements, and flexible search capabilities. I. Sazhenin adds that electronic dictionaries provide more data and allow users to modify content and perform complex queries. [7, p. 2].

In conclusion, machine dictionaries and translation technologies have revolutionized interlingual communication, offering accessibility, scalability, and rich content. While they provide effective tools for large-scale translation, challenges remain in capturing cultural nuances, idiomatic expressions, and less common languages. As technology advances, electronic dictionaries and machine translation will continue to evolve, but improving accuracy and contextual understanding will be crucial for their future effectiveness.

References

1. ELECTRONIC DICTIONARIES: EVOLUTION AND CLASSIFICATION. [Electronic resource] access: <https://www.proquest.com/openview/dd0b6e91a677c785b60e73935a51f635/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1316370>

2. How have dictionaries changed over the years? [Electronic resource] - access: <https://premium.oxforddictionaries.com/words/how-have-dictionaries-changed-over-the-years#:~:text=In%20the%20nineteenth%20century%20dictionaries,regional%20words%2C%20or%20technical%20jargon>
3. The Advantages and Disadvantages of Machine Translation. [Electronic resource] – access: <https://translationsandinterpretations.com.au/blog/the-advantages-and-disadvantages-of-machine-translation/>
4. THE EVOLUTION OF MACHINE TRANSLATION SYSTEMS. [Electronic resource] - access: <https://aclanthology.org/1981.tc-1.3.pdf>
5. Аналіз алгоритмів пошуку слів для застосування в системах машинного перекладу штучних мов. [Electronic resource] - access: <https://csitjournal.khmnu.edu.ua/index.php/csit/article/view/227/140>
6. ЕЛЕКТРОННІ СЛОВНИКИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ПАПЕРОВИМ АНАЛОГАМ. [Electronic resource] - access: https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/11352/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84_%D0%A3%D0%9A%D0%94_53-60.pdf
7. Полісемія як причина виникнення помилок при машинному перекладі на основі твору Джека Лондона «Біле ікло». [Electronic resource] - access: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/53522/1/%D0%A3%D1%81%D0%B0%D1%82%D0%B0.pdf>

HOW LANGUAGE SHAPES THE WAY WE THINK

Oleksandr Sydorchak

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Language is a highly complex system that allows us to communicate our thoughts, emotions, and experiences - things that would otherwise remain unclear and meaningless. It acts as a bridge between different perspectives, allowing us to exchange ideas and create connections that would not otherwise exist. However, language is more than just a tool for communication; it is a powerful force that influences the way we think, perceive, and make sense of the world around us. [1]

Linguistics brings together many scientific disciplines, providing various methods and tools to document and describe the rich diversity of languages, from standard languages to dialects and their variations. Expectations shape how language is perceived, and language itself creates expectations that influence how speakers perceive the world at large. This is because people use language not only to communicate with others, but also to think for themselves. Each language represents the world in a unique way, which means that speakers of one language perceive the world differently than speakers of other languages. [2]

The Sapir-Whorf hypothesis, proposed by two influential figures in psycholinguistics, suggests that language not only reflects our thoughts but also shapes them. According to their theory of linguistic relativity, the language we use influences the way we perceive reality and interpret the world around us. This intriguing theory combines psychology and linguistics. [1]

Sapir focused on distinguishing between linguistic and cultural worldviews and studying the mutual influence of language and culture. Whorf went further, exploring

how language and culture shape each other, and began to study how different languages can influence thought processes and behaviour. [3]

One of the most fascinating ways language shapes thinking is through its influence on how we conceptualize the passage of time. While time itself is a universal concept, the way we perceive and represent it can differ based on linguistic variations. Considering the timeline of life—from birth to death—and the direction in which a language is written, whether left to right, right to left, or vertically, we find that language directionality affects our spatial understanding of time.

For example, native English speakers, who write from left to right, often visualize time from life to death in the same left-to-right sequence. In contrast, Hebrew speakers, whose language flows from right to left, conceptualize this sequence in the opposite direction. Thus, their perception of time is closely intertwined with the orientation of their written language.

Another intriguing aspect of linguistic relativity is the way language shapes how people interpret information. Each language has unique rules and exceptions in semantics, syntax, and morphology, which means that the same idea can carry different meanings and nuances depending on the language in which it's expressed.

This might seem puzzling—if speakers of different languages are discussing the same concept, how could one person interpret it differently than another? Linguist Lera Boroditskaya offers an illustrative example: imagine describing your experience at your aunt's 53rd birthday party.

If you were speaking in Mian, one of the many languages of Papua New Guinea, a single verb could reveal whether the party happened recently, a long time ago, or just moments before. In Indonesian, by contrast, the verb wouldn't indicate time at all, leaving it unclear whether the event had occurred or was still upcoming. And if you were discussing this in languages like Ukrainian, Tamil, Hindi, or Polish, the verb form would additionally reveal your gender to the listener. [1]

Now let's take a look at the English language itself. Like any language, it shapes our thinking and influences the way we perceive, categorize, and understand the world around us. English is generally more analytical and explicit than many other languages,

favouring a subject-verb-object structure that emphasizes the individual components of a sentence. This structure encourages speakers to think linearly and categorically, breaking ideas into separate segments rather than viewing them as coherent concepts, which is more common in some other languages.

English also places a strong emphasis on time, with a complex system of tenses that distinguishes between past, present, and future. In contrast, languages such as the Mandarin dialect of Chinese have simpler tense structures that sometimes favor aspect (the nature of an action as ongoing or completed) over a specific tense. This difference can make Mandarin speakers more sensitive to temporal differences and lead them to perceive and allocate time in a more segmented way.

Although different languages may express the same fundamental idea, the language we use has a significant impact on our understanding. This illustrates how language both reflects and influences our cognition. Throughout our lives, our mother tongue serves as a lens through which we perceive and interpret the world, unconsciously shaping our cognitive processes in numerous ways. [1]

Language is more than just a means of communication; it is an integral part of the culture that makes each society unique. The phrases “language is culture” and “culture is language” are often used to emphasize their deep connection. This means that the language people speak reflects their values and beliefs. Furthermore, society and language mutually influence each other; language skills, knowledge and use are largely shaped by the social context in which a person is raised and educated. [4]

References

1. 2 Ways That Your Language Influences the Way You Think [Electronic resource] – access: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/social-instincts/202403/2-ways-that-your-language-influences-the-way-you-think>

2. Language Shapes the Way People Think and Behave [Electronic resource] – access: <https://www.daytranslations.com/blog/language-shapes-thinking/>

3. The Sapir-Whorf Hypothesis: How Language Influences How We Express Ourselves [Electronic resource] – access: <https://www.verywellmind.com/the-sapir-whorf-hypothesis-7565585>

4. How Language Influences Our Way of Thinking [Infographic] [Electronic resource] – access: <https://www.gofluent.com/us-en/blog/how-language-affects-thinking-infog/>

EVOLUTION OF TEXT MEDIA TECHNOLOGY

Kristina Slinska

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

The evolution of text media technology represents not only a technological progression but also a societal and cultural shift in how we communicate and interact with information. Beyond the technological advancements highlighted in historical records and academic literature, it's essential to recognize the broader implications of these developments.

One significant aspect of the evolution of text media is its democratizing effect on information access and dissemination. With the advent of the internet and the proliferation of digital platforms, individuals from diverse backgrounds gained unprecedented access to information and the means to share their voices with the world. This democratization of information has empowered marginalized communities, facilitated political activism, and fostered global connections that transcend geographical boundaries. [5]

Moreover, the evolution of text media has transformed the way we perceive and engage with knowledge. Traditional modes of learning and scholarship have been augmented by digital tools and resources, enabling collaborative research, interdisciplinary studies, and lifelong learning opportunities. Online educational platforms, digital libraries, and open-access journals have democratized knowledge dissemination, making education more accessible and inclusive. [3]

Furthermore, the evolution of text media has spurred innovations in creative expression and storytelling. From digital literature to interactive narratives, artists and writers have embraced digital platforms to push the boundaries of traditional storytelling formats. Interactive fiction, augmented reality experiences, and

immersive narratives offer audiences new ways to engage with textual content, blurring the lines between reality and fiction.

As we look to the future, the evolution of text media technology will continue to shape our digital landscape in profound ways. Emerging technologies such as artificial intelligence, blockchain, and decentralized networks hold the potential to revolutionize content creation, distribution, and ownership. These advancements will not only transform the way we consume and interact with text media but also raise important questions about privacy, ethics, and digital rights.

Another crucial aspect of the evolution of text media technology is its impact on global connectivity and cultural exchange. Digital platforms and social media networks

have facilitated unprecedented levels of interconnectedness, allowing individuals from different parts of the world to communicate, collaborate, and share ideas in real-time. This interconnectedness has fostered cross-cultural understanding, sparked social movements, and facilitated international collaboration on a scale never seen before. [2]

Furthermore, the evolution of text media has revolutionized the way businesses engage with their customers and stakeholders. Digital marketing strategies, content creation platforms, and social media advertising have transformed the landscape of advertising and brand communication. Companies now have the ability to tailor their messaging to specific demographics, analyze consumer behavior in real-time, and measure the impact of their marketing efforts with unparalleled precision. [1]

Moreover, the evolution of text media has raised important questions about information authenticity, credibility, and trustworthiness. The proliferation of fake news, misinformation, and online propaganda has highlighted the need for critical media literacy skills and robust fact-checking mechanisms. As society becomes increasingly reliant on digital sources for news and information, ensuring the accuracy and reliability of textual content becomes paramount for maintaining a healthy public discourse and informed citizenry.

In addition, the evolution of text media has spurred innovation in digital storytelling and narrative experiences. From interactive fiction and choose-your-own-adventure narratives to immersive virtual reality storytelling, creators are experimenting with new ways to engage audiences and evoke emotional responses through text-based mediums. These innovations not only push the boundaries of traditional storytelling but also offer opportunities for diverse voices and perspectives to be heard in the digital landscape. [4]

The evolution of text media technology has dramatically simplified the process of learning English. Today, learners have access to a wide range of digital tools that provide interactive lessons, exercises, and real-time feedback, making language acquisition more dynamic and engaging. These platforms often include features like speech recognition, automated grammar correction, and personalized learning paths, which cater to individual needs and proficiency levels. Furthermore, the availability of online resources, such as articles, videos, and forums, allows learners to immerse themselves in authentic language use. This widespread accessibility has made mastering English more convenient and effective for people from all backgrounds.

Looking ahead, the evolution of text media technology will continue to shape the future of communication, creativity, and society at large. As we navigate the opportunities and challenges presented by rapid technological change, it's essential to remain vigilant, adaptable, and ethically conscious in our interactions with text media.

References

1. Berners-Lee, T. (1999). "The Evolution of Web Technologies." Proceedings of the International Conference on World Wide Web.
2. Brown, L. (1998). "Word Processing Software and Textual Communication." *Journal of Communication Studies*, 25(3), 201-215.
3. Johnson, M. et al. (2010). "The Impact of GUIs on Computing." *Journal of Computer Science*, 15(2), 123-135.

4. Nielsen, J. (2000). "Web Usability: The Evolution of User Experience." Publisher.
5. Smith, J. (2005). "A History of Computing." Publisher.

SECOND LANGUAGE ACQUISITION

Karina Stehura

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Second Language Acquisition (SLA) is a vast field that explores how individuals learn additional languages beyond their native one. The interlanguage theory is a central concept, viewing learners' evolving language systems as neither fully native nor fully target-like, but somewhere in between. These interim grammars are systematic, as learners develop rules based on linguistic input, yet dynamic, continually changing as learners receive more exposure and practice. This theory underscores that learners' errors are not random but reflect stages of development in their language competence [1].

Another foundational concept is Universal Grammar (UG), proposed by Chomsky, which posits that humans have an innate ability to acquire language due to universal principles embedded in their cognitive architecture. In SLA, UG has been applied to explain how learners structure the language input they receive, particularly in terms of syntax and morphology. Studies show that both children and adults may use these innate principles to guide the process of language learning, though their reliance on UG may differ based on age and exposure [2].

Language acquisition progresses through five main stages. The differences may be noticeable in each one. The Pre-production Stage (can be named the "silent period") is a stage in which learners are not yet prepared to actively produce language but begin to develop comprehension through listening. At this phase, they begin to link basic words with objects or actions and respond with gestures or nods. The next one is termed the Early Production Stage when learners start using limited vocabulary

to form single words or short phrases. Despite frequent mistakes, this stage allows to have basic communication as students rely on memorized phrases. The Speech Emergence Stage follows, where learners can produce not just phrases but form simple sentences and participate in daily dialogues. Their vocabulary is expanding and now, they can express basic thoughts. But it is important to consider that grammar still must be poor. In the Intermediate Fluency Stage, learners gain greater vocabulary knowledge and comprehension of complex grammatical structures. Now, the conversations on various topics are possible. They begin to express abstract ideas and opinions with fewer mistakes, and what is most importantly, students start reaching some kind of automaticity (i.e. in English, they do not stop their speech to question what exact form of the verb "to be" they have to use with the particular pronoun or if there is a need to add the ending -s in some words in Present Simple Tense). The final Advanced Fluency Stage marks near-native proficiency. Now, students can discuss complex topics, they can understand sarcasm and humor easily, and the most defining part of this stage is speaking, listening, writing, and reading fluency. The speakers will be able to support almost any topic in both formal and informal conversation [3].

From my personal experience in this area as a tutor, I have gained a deeper understanding of these theoretical stages in practice and tried to observe the most complicated aspects of learning English. At present, I am working with students of A1 to B1 level. As far as I am aware, A1 may be defined as The Pre-production Stage. A2 is equivalent to the Early Production Stage since they both mean that a learner must acquire up to 1000 frequently-used words. For the B1 level, it is necessary to reach a vocabulary of 3000 words [4]. Most often, I have to work with A2 level. One common challenge was students' reluctance to speak due to fear of making mistakes. They are trying to translate every single word in their head because of a lack of fundamental knowledge of sentence structure as well as vocabulary and grammar. And of course, it is hard to follow the new rules in another language. For example, it doesn't really matter in what order the words come in the sentence, a subject and a verb can be interchanged, but when it comes to English, there is a strict word order

that we must follow. And because of this, a lot of students struggle with creating a sentence. Another issue for this level is to understand spoken language in real conversations, not scripted audio recordings. Students often complain that it is difficult to catch even single words due to the speakers' accents which means they cannot recognize what is being said. In the Speech Emergence Stage, I noticed that as students gained a more extensive vocabulary, they became more willing to participate in dialogues. However, they still faced difficulty with syntax and grammar. The deeper you dive into a language, the harder it seems to you. Learners are trying to acquire tenses and often mix them up or simply get a feeling of disappointment because they think it is impossible to learn grammar. A lot of my students also become frustrated when it comes to pronunciation. They want to gain a specific accent and try to talk to native speakers. But sometimes, it is hard to catch the main idea of someone's speech, or they forget some words during a conversation, or simply they weren't understood by an interlocutor. So, from my perspective, such troubles are common among learners. In conclusion, SLA is a great discipline that can help find new ways of learning a language or at least, facilitate and speed up this process.

References

1. Second Language Acquisition Theories: Overview and Evaluation [Electronic resource] - access: https://www.researchgate.net/publication/37617738_Second_Language_Acquisition_Theories_Overview_and_Evaluation
2. Chomsky's Universal Grammar. Practical Psychology [Electronic resource] - access: <https://practicalpie.com/chomskys-universal-grammar/>
3. The Stages of Second Language Acquisition. School District U-46 / Homepage [Electronic resource] - access: [https://www.u-46.org/cms/lib/IL01804616/Centricity/Domain/5425/The Stages-of-Second-Language-Acquisition.aspx.html](https://www.u-46.org/cms/lib/IL01804616/Centricity/Domain/5425/The_Stages-of-Second-Language-Acquisition.aspx.html)

4. Véronique. The 5 Stages of Second-Language Acquisition | The French Académie. The French Académie [Electronic resource] – access: <https://www.thefrenchacademie.org/post/stages-of-second-language-acquisition>

AUDIOVISUAL TRANSLATION: SUBTITLING AND DUBBING OF FILMS

Stenavska Viktoria

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Audiovisual translation, often referred to as multimedia translation, is the process of transferring verbal content from audio or video media from one language into another. This type of translation is essential in a globalized world, where media content—such as films, TV shows, video games, and online videos—needs to reach diverse audiences across different languages and cultures.

In most cases, audiovisual translation is interlingual. This means it involves translating the original language (source language) into another language (target language). This process includes both subtitling and dubbing. Interlingual translation is what allows content like American films or Korean dramas to be understood and enjoyed by audiences around the world.

However, audiovisual translation can also be intralingual. In this case, the translation happens within the same language, such as adapting complex or technical speech into plain language for easier understanding. This is often used in media that must be accessible to broader audiences, including those with hearing impairments or those unfamiliar with certain specialized vocabulary.

Dubbing and subtitling are the two main methods of audiovisual translation.

Dubbing is particularly popular in several European countries and involves creating a new voice track for the target language. The process starts with a dialogue writer, who adapts the original script to sound natural in the new language. The voice

actors then record the translated lines, aiming to match the on-screen actors' lip movements and expressions. During recording, the dialogue writer ensures the translation syncs well with the visual aspects. After recording, the new voice track is combined with the original soundtrack to create a seamless viewing experience. Dubbing is typically used for high-budget feature films due to its complexity and high costs. A well-known example of dubbing can be seen in the animated film "*Frozen*," where the characters' songs and dialogues were dubbed into multiple languages, allowing children globally to experience the story without reading subtitles.

Subtitling is another widely used translation method that shows translated text of the original dialogue at the bottom of the screen. It also includes translations of any on-screen written text, such as signs or headlines. Subtitles allow the audience to hear the original actors' voices, which can preserve the authenticity and cultural nuances of the film. However, for viewers with some knowledge of the source language, differences between the spoken dialogue and subtitles can occasionally cause frustration, as subtle meanings might be lost or altered. Subtitling can also be done more efficiently using speech-to-text technology, making it a quicker and more cost-effective solution than dubbing. In the South Korean film "*Parasite*," subtitles were essential for international audiences, enabling viewers worldwide to experience the story while preserving the authenticity of the Korean language and culture.

The choice between subtitling and dubbing often reflects cultural and regional preferences, shaped by historical, educational, and linguistic factors. These differences in audiovisual translation play a significant role in how international audiences engage with foreign media.

In countries like the Netherlands and Scandinavia, subtitling is the preferred method of translation. This preference is closely tied to the population's high proficiency in English, as well as early exposure to foreign languages. In nations such as Norway, Sweden, and Denmark, the educational system emphasizes English, and English is integrated into daily life. For these audiences, subtitles allow them to experience the original audio while following the dialogue in their native language.

This approach preserves the authenticity of the film, allowing viewers to appreciate the original voice performances and cultural nuances, making subtitling a popular and effective choice.

In contrast, countries like France, Spain, and Italy have a long-standing tradition of dubbing. In France, dubbing emerged in the 1930s, in part to protect the French language and national identity from English influence. Similarly, in Spain and Italy, dubbing became popular during periods of dictatorship, when it was used as a form of censorship and content control. This historical background has left a lasting impact on these countries, where viewers now expect foreign films and TV shows to be fully dubbed into their native languages. As a result, dubbing has become deeply embedded in their media culture, and audiences are accustomed to watching films with voices that match their own language.

AI is transforming audiovisual translation by enhancing subtitling and dubbing processes with tools such as machine learning, natural language processing, and speech recognition. These AI-driven advancements make translation faster, more cost-effective, and scalable, especially for platforms like YouTube and Netflix, which handle large amounts of multilingual content.

Automatic Subtitling uses speech recognition technology to transcribe and translate dialogue quickly, allowing viewers worldwide to access foreign-language content almost instantly. For example, YouTube offers AI-generated subtitles in various languages, making videos more accessible globally. However, AI subtitling still struggles with cultural nuances, often requiring human input to capture humor, idioms, and other culturally specific elements that machines may misinterpret.

AI Dubbing employs text-to-speech (TTS) and synthetic voices to create multilingual voiceovers. Advanced systems can even match lip movements, making dubbed content appear more natural. Platforms like Synthesia generate AI-powered voiceovers, streamlining dubbing for international markets. However, AI dubbing still

faces limitations in capturing the depth of human emotion and ensuring seamless synchronization, which can affect the quality of the viewing experience.

While AI significantly improves the efficiency and scalability of audiovisual translation, human translators remain crucial in refining cultural accuracy, emotional tone, and creativity, especially in complex or nuanced content. As a result, a hybrid model—combining AI’s speed with human expertise—may shape the future of subtitling and dubbing, providing a balance between efficiency and authenticity.

Subtitles and dubbing significantly influence how audiences perceive films by shaping their understanding and emotional engagement. Subtitles allow viewers to hear the original dialogue, preserving cultural nuances and adding depth, as seen in films like *“Parasite.”* Conversely, dubbing enhances accessibility for younger audiences and those with visual impairments, as in animated films like *“Frozen.”* However, this can lead to a loss of cultural context. The translation method also affects humor; subtitles may omit jokes that don’t translate well, while dubbing adapts them for local audiences, which can change viewer relationships with characters. Additionally, subtitling encourages active listening, fostering immersion, whereas dubbing may result in a passive experience, potentially disconnecting viewers from the emotional nuances of the original performances.

In conclusion, audiovisual translation through subtitling and dubbing is vital for making films accessible to global audiences. Subtitling preserves original dialogue and cultural nuances, while dubbing offers an engaging experience with translated voices. Both methods have advantages influenced by cultural preferences and technology. As AI tools improve efficiency, the human element remains crucial for maintaining the emotional depth and meaning of the original content, ensuring that audiences can connect with stories worldwide.

References

1. Audiovisual Translation: Subtitling, Dubbing, Voice-Over and AI [Electronic resource] – access: <https://www.balticmedia.com/audiovisual-translation-subtitling-dubbing-voice-over-and-ai/>
2. Audiovisual Translation: Everything You Need To Know [Electronic resource] – access: <https://www.videotovoice.com/audio-description-matters/audiovisual-translation-everything-you-need-to-know/>
3. Dubbing vs Subtitles: The Advantages and Disadvantages [Electronic resource] – access: <https://www.amberscript.com/en/blog/dubbing-vs-subtitles-the-advantages-and-disadvantages/>
4. Subtitling vs dubbing: key differences and which method is better [Electronic resource] – access: <https://aventa.com.ua/en/blog/subtitling-vs-dubbing.html>

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LANGUAGE PROCESSING AND COMMUNICATION

Alina Strijkiv

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Artificial intelligence (AI) is already widely used in daily communication, but despite concerns about AI's negative effects on society the social consequences of using it to communicate remain largely unexplored.

Communication is the basic process through which people form perceptions of others, build and maintain social relationships, and achieve cooperative outcomes. Generative AI that draws from Large Language Models (LLMs) is poised to fundamentally change how we communicate. AI applications like ChatGPT are increasingly used to produce any kind of language, from text messages and social media posts to computer programs and speeches [1].

In recent years, the intersection of artificial intelligence (AI) and human-robot interaction (HRI) has emerged as a dynamic and rapidly evolving field, shaping the way humans and robots interact in various domains. AI plays a pivotal role in enhancing human-robot interaction by enabling robots to perceive, understand, and respond to human cues and commands. Through AI-powered algorithms, robots can interpret natural language, recognize facial expressions, and adapt their behavior in real-time based on human feedback. AI enhances human-robot interaction (HRI) by enabling robots to understand and respond to human cues, making interactions more intuitive. Using machine learning, computer vision, and NLP, AI allows robots to interpret language and recognize emotions, creating more natural human-like responses [2].

Natural Language Processing (NLP) is an area of research and application that explores how computers may be able to understand and manipulate natural language text or speech to try and do useful things. NLP researchers aim to assemble knowledge on how human beings understand and use language in order that appropriate tools and techniques can be developed. Probably, the foremost popular samples of NLP in action are virtual assistants, like Google Assist, Siri, and Alexa. NLP understands written and spoken text like “Hey Siri, where is that the nearest gas station?” and transforms it into numbers, making it easy for machines to grasp [3].

The main benefit of NLP is that it improves the way humans and computers communicate with each other. The most direct way to manipulate a computer is through code – the computer's language. Enabling computers to understand human language makes interacting with computers much more intuitive for humans.

Other benefits include the following:

- Offers improved accuracy and efficiency of documentation.
- Enables an organization to use chatbots for customer support.
- Organizations can use NLP to better understand social media posts, surveys and reviews.

- Provides advanced insights from analytics that were previously unreachable due to data volume [4].

AI automates routine communication tasks, such as email responses, scheduling meetings, and managing calendars. This improves efficiency and frees up time for employees to focus on more strategic initiatives.

Voice recognition technology enables employees to interact with communication tools using voice commands. This facilitates hands free communication and improves accessibility [5].

Speech recognition is a technique that transforms spoken language into written text. Speech recognition is often called automatic speech recognition (ASR)

or speech to-text conversion. It depends on voice assistants, transcription services, voice-controlled devices, and other applications and services. Speech recognition has many applications, such as voice assistants, transcription services, language translation, accessibility aids, medical documentation and more. The capacity to translate spoken language into text or commands that a machine understands allows for more natural and intuitive interaction with technology and paves the way for automation in a multitude of sectors.

The significance of speech recognition in modern technology is that it provides a broader range of human contact between the user and the machine, giving individuals the freedom to converse naturally while obtaining accurate results. Technologies convert conversations into digital text and analyze speech for identifiable commands.

Speech recognition impacts the field of Natural Language Processing by strengthening its capacity to interpret and process what is said, enhancing accessibility, facilitating multimodal interactions, and propelling improvements in transcription, gathering data, voice assistants, and other speech-enabled applications [6].

In conclusion, AI is transforming communication through advancements in Natural Language Processing and speech recognition, allowing for more intuitive, efficient, and accessible interactions between humans and machines. As AI-powered tools like virtual assistants, chatbots, and language models become more sophisticated, they streamline tasks, improve customer service, and enhance accessibility in daily life and work settings. Additionally, the integration of AI in human-robot interaction opens new avenues for collaborative work across industries.

References

1. Artificial intelligence in communication impacts language and social relationships / J. Hohenstein et al. *Scientific Reports*. 2023. Vol. 13, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1038/s41598-023-30938-9> (date of access: 25.10.2024).
2. AI and human-robot interaction: A review of recent advances and challenges / Alexander Obaigbena et al. *GSC Advanced Research and Reviews*. 2024. Vol. 18, no. 2. P. 321–330. URL: <https://doi.org/10.30574/gscarr.2024.18.2.0070> (date of access: 25.10.2024).
3. Ali M. A. A. S. AI-Natural Language Processing (NLP). *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*. 2021. Vol. 9, no. VIII. P. 135–140. URL: <https://doi.org/10.22214/ijraset.2021.37293> (date of access: 25.10.2024).
4. Gillis A. S., Lutkevich B., Burns E. What is Natural Language Processing (NLP)? | Definition from TechTarget. *Enterprise AI*. URL: <https://www.techtarget.com/searchenterpriseai/definition/natural-language-processing-NLP> (date of access: 25.10.2024).
5. Deng L. AI in Workplace Communications: Pros, Cons and Tips. *backstitch - Employee Communications Platform*. URL: <https://www.backstitch.io/blog/ai-in-workplace-communications-pros-cons-and-tips> (date of access: 25.10.2024).
6. Speech Recognition: Application, Process, Features, and Benefits. *Holistic SEO*. URL: <https://www.holisticseo.digital/ai/benefit/speech-recognition> (date of access: 25.10.2024).

AUTOMATED TRANSLATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION: HOW THEY ARE CHANGING APPROACHES TO LEARNING

Roman Khvasta

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Automated translation technologies (ATTs) have significantly transformed the educational landscape, introducing innovative methods for language learning and cultural exchange. This paper explores how ATTs are revolutionizing traditional educational approaches, advancing language learning, and encouraging intercultural understanding [1].

Enhancing Language Learning Efficiency ATTs have revolutionized the process of learning languages by offering learners immediate access to translations and contextual information. This instant access greatly accelerates the acquisition of new vocabulary and grammatical structures [2]. Furthermore, ATTs enable the creation of personalized learning experiences, allowing educators to tailor content and exercises to meet the unique needs and learning paces of individual students [3].

In addition to aiding language acquisition, ATTs play a vital role in enhancing cultural understanding. These technologies facilitate cross-cultural communication and collaboration, when language barriers are removed. Students are able access authentic materials from various cultures, gaining valuable insights into different customs, values, and worldviews [4]. This exposure fosters empathy and tolerance among learners.

ATTs have sparked the development of innovative teaching strategies that extend beyond conventional grammar-focused instruction. For example, educators can

utilize ATTs to design interactive language games and activities that engage students, making the learning process more enjoyable [5]. Additionally, ATTs can support project-based learning, encouraging students to collaborate on multimedia projects that integrate language, culture, and technology.

While the advantages of ATTs are numerous, it is important to recognize their limitations. Machine translations are not infallible and may occasionally yield errors or misinterpretations. Therefore, it is essential for educators to guide students in the effective use of ATTs and in critically assessing their outputs [6]. Moreover, excessive reliance on ATTs can hinder language proficiency, as students might neglect essential speaking and writing practice.

In general, automated translation technologies are transforming the landscape of language education. With development of language learning, promoting cultural awareness, and encouraging creative teaching approaches, ATTs play a crucial role in advancing education. However, it is imperative to use these technologies judiciously and in conjunction with traditional teaching approaches to ensure that learners develop comprehensive language skills and cultural competencies.

References

1. Chapelle, C. A. Technology and second language acquisition: A research agenda [Electronic resource] – access: <https://www.cambridge.org/core/books/abs/cambridge-handbook-of-language-learning/technologymediated-language-learning/60D75898BA8FC78795A904C000B11C35>
2. Godwin-Jones, R. Emerging Technologies: Translating with Machines [Electronic resource] – access: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=ce8c8078a195b9a6a244052de8a894f7dd550570#page=11>

3. McCarthy, M., & O'Keeffe, A. Researching technology and language teaching: A review of the literature [Electronic resource] – access: <https://dspace.mic.ul.ie/bitstream/handle/10395/2295/O%27Keeffe%2C%20A.%20%282004%29%20Research%20in%20the%20teaching%20of%20speaking.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
4. Kasey Myer, Indiana State University. The effects of machine translation on language learners' writing performance [Electronic resource] – access: <https://scholars.indianastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1033&context=honor-sp>
5. Mateusz Brodowicz, The Impact of Automatic Translation Tools on Language Learning and Communication [Electronic resource] – access: <https://aithor.com/essay-examples/the-impact-of-automatic-translation-tools-on-language-learning-and-communication>
6. Warschauer, M. Technology and language teaching [Electronic resource] – access: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2307/3588421>

THE ROLE OF LINGUISTIC EXPERTISE IN TRAINING AI TRANSLATION MODELS

Valeriia Chobal

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Artificial Intelligence (AI) is a technology that enables computers and machines to simulate human activities such as learning, comprehension, problem-solving, decision-making, creativity, and autonomy [1]. In recent years, AI has made notable progress, particularly in the field of translation. As a result, AI translation models, such as Google Translate and DeepL, have become indispensable tools for people worldwide. Nevertheless, for these models to provide accurate and reliable translations, linguistic expertise is crucial.

The journey of AI translation models began with Rule-Based Machine Translation (RBMT), followed by Statistical Machine Translation (SMT). Currently, we have Neural Machine Translation (NMT), which employs Artificial Neural Networks (ANN) that mimic the brain's neural cells. This shift allows models to receive feedback, adapt, and improve accuracy over time.

A prime example of this advancement is SYSTRAN's AI translator, which uses deep learning techniques. Specifically, it is based on a structure called sequence-to-sequence, where one Recurrent Neural Network (RNN) encodes a sentence from the source language (L1), and another RNN decodes the sentence, generating the translation in the target language (L2) [2]. Through this approach, translation quality has been significantly enhanced, making AI tools more effective in everyday communication.

In general, AI translation models are built on machine learning techniques, particularly neural networks, to translate text from one language to another [3]. These

models are trained using massive datasets with millions of text samples in different languages. By examining patterns in this data, AI can generate translations that closely resemble human language.

However, AI models lack the human ability to understand meaning, cultural context, and nuance. They rely on statistical patterns rather than true comprehension. Thus, this is where the importance of linguistic expertise comes in.

To begin with, linguists play a key role in selecting high-quality and accurate text data for training AI models. Importantly, the data must cover a wide range of dialects, registers, and contexts (such as formal vs. informal language). Linguists ensure that these datasets represent natural language use and avoid bias or errors. Otherwise, poorly selected data can result in incorrect translations.

Furthermore, AI models must understand the structure of a language, including its grammar and syntax. Linguists help by defining these rules for the AI to follow. As a consequence, this ensures that translations are not only accurate in meaning but also grammatically correct.

In addition, languages often contain idiomatic expressions that cannot be translated directly. A well-known example of this is the English phrase "break the ice." It has a cultural meaning of starting a conversation in a friendly way, which might not make sense in other languages. Therefore, linguists help AI recognize and translate such expressions by providing context and examples, ensuring the translation is both natural and meaningful.

Moreover, linguists are involved in constantly evaluating and improving AI translation models. They compare AI outputs with human translations, identify errors, and provide feedback to help refine the model. Through this continuous collaboration, the accuracy and fluency of translations improve over time.

Despite these advancements, there are still limitations. Some languages are underrepresented in the training data, resulting in lower-quality translations for those languages [4]. Additionally, AI models may struggle with specialized domains, such as legal or medical texts, where deep linguistic knowledge and subject-matter expertise are required.

In conclusion, linguistic expertise is critical to the development and improvement of AI translation models. Linguists ensure that the data used for training is accurate and diverse, help define grammar rules, and guide the handling of idiomatic and cultural expressions. Ultimately, while AI translation models are powerful and continue to improve, human linguistic knowledge remains essential for achieving high-quality, reliable translations.

References

1. What is artificial intelligence (AI)? [Electronic resource] – access: <https://www.ibm.com/topics/artificial-intelligence>
2. An Introduction to AI Translation [Electronic resource] – access: <https://wandb.ai/araz-m/An%20Introduction%20to%20AI%20Translation/reports/An-Introduction-to-AI-Translation--VmlldzozNTIxODA1#what-is-translation-in-artificial-intelligence>
3. Li, Ruichao & Nawi, Abdullah & Kang, Myoung. (2023). Human-machine Translation Model Evaluation Based on Artificial Intelligence Translation. EMITTER International Journal of Engineering Technology. 11. 145-159. 10.24003/emitter.v11i2.812.
4. The Limitations of AI in Translation and Interpretation Services [Electronic resource] – access: <https://metaphrasislcs.com/the-limitations-of-ai-in-translation-and-interpretation-services/>

BIASES IN LEARNING ENGLISH TENSES: EFFECTIVE APPROACHES FOR ADULTS

Daniela Schobak

*III-d-year student of the Faculty of International Economic Relations,
Applied Linguistics Department,
Uzhhorod National University*

Scientific advisor: Antonina Devitska

*PhD of Linguistics, Associate Professor in
Applied Linguistics Department*

Tenses in English indicate when a past, present, or future action occurs. They help clarify the timing of events, making communication clear and precise [1].

Learning and teaching grammar are regarded as some of the most challenging aspects of the educational process, especially for adults. This is due to stereotypes concerning the difficulties associated with learning grammatical rules. Another reason is based on the understanding that the older we become, the harder it is to learn new concepts, including the intricacies of English grammar. This difficulty arises from factors such as decreased neuroplasticity and increased life responsibilities, which limit the time and focus available for study [2]. However, teaching methods have been evolving at an incredible pace, and recent developments demonstrate that learning grammar is not merely about memorizing rules; it can be an interesting and engaging process. Effective teaching methods that are adjusted for adult learners can significantly diminish age-related challenges.

The main approaches for teaching grammar, particularly English tenses, are inductive, diagramming, interactive games, and error correction.

The inductive approach involves presenting learners with specific examples of language use and guiding them to identify the underlying grammatical rules themselves. This discovery-based approach encourages active engagement and critical thinking. While analyzing patterns in the language, adult learners can internalize rules more naturally, leading to better comprehension and retention. This method aligns with

the cognitive abilities of adults, who often prefer to understand the 'why' behind concepts. It also leverages their existing knowledge and life experiences, making the learning process more meaningful [3].

The second approach is diagramming sentences that is a visual technique which helps learners see the structure of sentences and the relationships between words. This method breaks down complex sentences into their constituent parts, making it easier to understand grammatical functions such as subjects, predicates, modifiers, and clauses. For adult learners who are visual or analytical thinkers, this method can clarify abstract grammatical concepts [3]. It also helps in improving writing skills by providing a clear framework for constructing well-formed sentences. With development of artificial intelligence and technologies this is not so boring and important part for visual perception of structures in particular grammar rule.

Children should not be the only ones who get to have fun in the language classroom. It's always so gratifying to see older students light up when you share that they'll be playing a game. Getting students to tap into their inner child not only lessens the stress sometimes associated with learning something new, but this heightened engagement will increase retention [4].

Incorporating game like Tic-Tac-Toe into grammar instruction transforms learning into an engaging activity. In this game, each square contains a prompt or a picture representing a grammatical concept or vocabulary item. Teams (X and O) compete by correctly using the prompt in a sentence or answering a grammar question to claim a square. This competitive element motivates learners, fosters teamwork, and reinforces grammatical structures through repetition in a fun context [4].

Role-playing allows learners to practice grammar in realistic scenarios. While simulating conversations or situations they might encounter outside the classroom, adults can apply grammatical structures in context. This method enhances speaking and listening skills and builds confidence in using the language spontaneously.

Error Correction is also relevant and crucial strategy. That should be a part of the lesson especially if students have mistakes in forming english tenses

Encouraging learners to identify and correct their own errors promotes autonomy and self-monitoring skills. Teachers can facilitate this by recording students during speaking activities or providing written feedback highlighting errors without correcting them directly. This approach helps learners become more aware of their language use and fosters long-term improvement.

When it is a group class, fellow students may be able to correct some mistakes made by their peers. Important thing is to avoid announcing the name of the student that made a mistake, so he would feel himself in a safe environment. And that is a nice way to give others to be in a role of a teacher, what they will like and will definitely remember

In conclusion, although age can introduce obstacles to learning, it does not prevent adults from successfully acquiring new skills or knowledge. Many methods have been suggested by professionals, and the particular ones mentioned above are used in combination to create an interactive learning environment while teaching grammar, leading to effective and quick achievements.

References

1. English Tenses [Electronic resource] – access: <https://langeek.co/en/grammar/3/tenses>
2. Challenges in teaching grammar – [Electronic resource] – access: https://www.researchgate.net/publication/376625138_The_Challenges_of_Teaching_Grammar_at_the_University_Level_Learning_From_the_Experience_of_English_Lecturer
3. Approaches for teaching grammar [Electronic resource] – access: <https://writingprompts.com/methods-of-teaching-grammar/>
4. Interactive ways of teaching grammar [Electronic resource] - <https://bridge.edu/tefl/blog/strategies-teaching-grammar-english-language-learners/>

**ФІНАНСОВІ, КОНКУРЕНТНІ ТА КОМУНІКАТИВНІ
АСПЕКТИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: АКТУАЛЬНІ
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали доповідей студентської науково-практичної конференції

(м. Ужгород, 30 жовтня 2024 року)

За заг. ред.: В. Я. Федьо, Д. І. Лукачко

Ужгород

2024